

CITAČNÍ NORMY APA

Pracovní materiál pro studenty a studentky PVŠPS verze 4.1

2018

Karel Hnilica

Předložený text seznamuje s pravidly citování podle norem Americké Psychologické Asociace (American Psychological Association [APA]). Při jeho sestavování jsem vyšel především z šestého vydání Publikčního manuálu APA (APA, 2010), z příručky APA věnované citacím elektronických zdrojů (APA, 2012), z Etického kodexu APA (APA 2017) a z blogů, které na své webové stránce uveřejňují odborníci z APA (<http://blog.apastyle.org/>).

Protože neexistuje česká verze Publikčního manuálu, přihlížel jsem při sestavování tohoto textu i k několika německým a francouzským zdrojům. V němčině existuje překlad manuálu APA (Deutsche Gesellschaft für Psychologie [DGPs], 2016). Některé německé a rakouské instituty a univerzity však pracují s mírně odlišnými verzemi. Ve francouzštině neexistuje překlad manuálu APA, pouze několik jím inspirovaných odlišných norem (například *Citer selon les normes de l'APA*, n.d.; Couture, 2017; Provost, Alain, Leroux & Lussier, 2016; Spycher, 2016).

V textu uvádím vždy jako první znění amerických norem. Pokud některá norma není ve shodě s gramatikou češtiny, předkládám návrh její české modifikace. Změnu navrhuji zejména v těch případech, kdy se německé a/nebo francouzské normy od amerických rovněž odchyľují.

K ulehčení orientace používám v textu šest druhů barevného (a zčásti i typografického) odlišení.

1) Prostý text práce (jde zpravidla o *parafrázování* zdroje nebo o *sekundární citaci*)

Za termín „zobecněná předsudečnost“ vdčíme Gordonu W. Allportovi, který ... (Allport, 1954/2004).

2) Citace z jiného textu (tzv. *přímá citace*)

Allport píše: „Největší jistotu máme v jedné věci ... “ (1954/2004, s. 97).

3) Prameny uváděné v seznamu literatury (tzv. *bibliografická citace*)

Allport, G. W. (2004). *O povaze předsudků* (E. Geissler, překl.). Praha: Prostor. (Originál byl publikován v roce 1954 s názvem *The nature of prejudice*)

4) Upozornění na část v textu, jíž je ve výkladu věnována pozornost

Allport, G. W. (2004). *O povaze předsudků* (E. Geissler, překl.). Praha: Prostor. (Originál byl publikován v roce 1954 s názvem *The nature of prejudice*)

5) **Doporučení** týkající se české verze určité normy APA.

6) **Doporučení** týkající se specificky studentských prací a nenalézající se přímo v normách APA.

Obsah

1.	Co a jak se snaží řešit citační normy APA?	6
2.	Citace pramenů v textu: autor a vročení	7
2.1	Jeden autor.....	8
2.2	Dva autoři	9
2.3	Tři až pět autorů	9
2.3.1	Čtyři pravidla zkracování citací u prací, které mají více než dva autory	10
2.4	Šest a více autorů.....	11
2.5	Když autor není uveden: citace názvu díla.....	13
2.5.1	Citace názvů hesel, kapitol, článků, blogů atp.	13
2.5.2	Citace názvů knih, sborníků, videí, uměleckých děl atp.....	14
3.	Citace pramenů v textu: obsah (text, myšlenky, data)	15
3.1	Přímá citace	15
3.1.1	Chyby, jichž se dopouštíme v přímých citacích.....	16
3.2	Parafráze.....	17
3.2.1	Parafráze a sumarizace	17
3.2.2	Čemu se vyhnout při parafrázování	18
3.2.3	Překlad coby parafráze	19
3.3	Primární, sekundární a terciární citace	21
3.3.1	Přímá a nepřímá (zprostředkovaná) citace primárního zdroje	21
3.3.2	Sekundární citace (a přímá citace sekundárního zdroje).....	22
3.3.3	Terciární citace (a přímá citace terciárního zdroje)	23
3.4	Miscellanea.....	24
3.4.1	Lokalizace textu v publikacích, které nejsou stránkovány.....	24
3.4.2	Zavádění zkratk	25
3.4.3	Psaní statistických symbolů	28
4.	Plagiátorství a plagiáty	29
4.1	K vymezení pojmů	29
4.1.1	Hodnoty a etické standardy	29
4.1.2	Porušování etických standardů.....	29
4.1.3	Definice plagiátorství	30
4.1.4	Kdy jde o „plagiátorství“ a o „plagiát“? Úmysl, rozsah a úzus	30
4.2	Příčiny a důsledky plagiátorství	31
4.2.1	Proč se studenti dopouštějí plagiátorství?	31
4.2.2	Sankce za plagiátorství.....	31
4.2.3	Sankce jako prevence?	31
4.3	Hlavní typy a dimenze plagiátů.....	32
4.3.1	Hlavní typy plagiátů podle agentury Turnitin.....	32
4.3.2	Některé (další) typy plagiátorství.....	34
4.4	Plagiát, parafragiát, správně citované zdroje – a vlastní přínos	36
5.	Úvod do citování elektronických zdrojů	37
5.1	Dva způsoby citování elektronických zdrojů	37
5.2	Komponenty URL	37

5.3	Dva hlavní adresáti (či cíle) adresy URL	38
5.3.1	Konkrétní objekty a jejich seznamy	38
5.3.2	Když je autor elektronického díla současně jeho „vydavatelem“	40
6.	Bibliografické citace	41
6.1	Komponenty bibliografické citace	41
6.1.1	Používání hranatých závorek	43
6.2	Periodika.....	46
6.2.1	Odborná periodika.....	47
6.2.2	Magazíny.....	48
6.2.3	Nerecenzovaná periodika (deníky a týdeníky).....	51
6.2.4	Citace rukopisu přijatého k publikování	52
6.2.5	Neobvyklý formát periodik (a používání hranatých závorek)	53
6.2.6	Miscellanea	55
6.3	Sborníky, encyklopedie, příručky, série.....	56
6.3.1	Citace kapitoly nebo hesla, jsou-li uvedeny všechny strukturní prvky.....	57
6.3.2	Citace kapitoly bez autora v díle s editorem	64
6.3.3	Citace celého editovaného díla, u kterého je uveden editor.....	65
6.3.4	Citace celého editovaného díla, u kterého není uveden editor.....	66
6.3.5	Citace kapitoly s autorem v díle bez editora	67
6.3.6	Citace kapitoly bez autora v díle bez editora	68
6.3.7	Miscellanea	69
6.4	Knihy	70
6.4.1	Základní struktura citace knihy	70
6.4.2	Zkracování názvu vydavatele.....	71
6.4.3	Citace knihy přeložené do češtiny.....	72
6.4.4	Citace několikadílné série vydané jedním autorem	72
6.4.5	Citace opakovaného vydání knihy	73
6.4.6	Citace výboru prací jednoho autora	74
6.4.7	Lze citovat v seznamu literatury jednotlivé kapitoly z knihy?	75
6.4.8	Miscellanea	77
6.5	Šedá literatura a některé další zdroje.....	79
6.5.1	Celkový přehled	80
6.5.2	Vysokoškolské kvalifikační práce	81
6.5.3	Výzkumné a jiné odborné zprávy	82
6.5.4	Některé další neformálně publikované dokumenty.....	83
6.5.5	Nepublikované dokumenty	85
6.5.6	Konferenční materiály (prezentace, poster, proslov)	86
6.5.7	Odborné dokumenty uveřejněné na webových stránkách institucí.....	88
6.5.8	Některé další informace uveřejněné na webových stránkách institucí	89
6.5.9	Citování webových stránek (coby seznamů).....	90
6.5.10	Miscellanea	91
6.6	Sociální média / sociální sítě	93
6.6.1	Blog	94
6.6.2	Tweet / Twitter	95
6.6.3	Facebook a Google+	96

6.6.4	Video na YouTube (a podobných webových stránkách)	97
6.6.5	Audio a video podcasty	100
6.6.6	Fotografie uveřejněné na sociálních sítích.....	101
6.6.7	Komentáře	102
6.6.8	Miscellanea	103
6.7	Některé další zdroje.....	104
6.7.1	Počítačový software, softwarová aplikace pro mobil (<i>apps</i>)	104
6.7.2	Nepublikovaná hrubá data.....	104
6.7.3	Publikovaná hrubá data	105
6.7.4	Instrumenty, testy, dotazníky, škály.....	105
6.7.5	Osobní sdělení / interview / konzultace / e-mail / chat	106
6.7.6	Přednáška	106
6.7.7	Přepis a citování výzkumného rozhovoru.....	107
6.7.8	Doplňkové materiály (supplementary materials).....	108
6.7.9	Videa na pevných nosičích.....	109
6.7.10	Hudební nahrávky na pevných nosičích	109
6.7.11	Televizní zprávy.....	109
6.7.12	Televizní seriál nebo film.....	109
6.7.13	Film	109
7.	Citování právních materiálů.....	110
7.1	Citování amerických právních materiálů	110
7.1.1	Zkratky	110
7.1.2	Právní předpisy (legislativa)	111
7.1.3	Soudní rozhodnutí (judikatura)	121
7.2	Citování českých právních materiálů	124
7.2.1	Zkratky	124
7.2.2	Právní předpisy (legislativa)	125
7.2.3	Směrnice a některé další dokumenty vydávané ministerstvy	131
7.2.4	Soudní rozhodnutí (judikatura)	132
7.3	Citování právních materiálů Evropské Unie	136
7.3.1	Zkratky	136
7.3.2	Právní předpisy (legislativa)	137
7.3.3	Soudní rozhodnutí (judikatura)	144
7.4	Citování právních materiálů Rady Evropy	150
7.4.1	Právní předpisy (legislativa)	150
7.4.2	Soudní rozhodnutí (judikatura)	151
7.5	Citování právních materiálů OSN	153
7.5.1	Právní předpisy (legislativa)	153
7.5.2	Soudní rozhodnutí (judikatura)	155
8.	Vytvoření seznamu literatury.....	156
8.1	Některé zvláštní případy týkající se jmen autorů	156
8.2	Některé zvláštní případy týkající se citování názvu děl	161
8.3	Etické zásady týkající se tvorby bibliografické citace	162
8.4	Co a kde uvádíme a co ne?.....	163

8.4.1	Co uvádíme v textu, ale ne v seznamu literatury?	163
8.4.2	Co uvádíme v seznamu literatury, ale ne v textu?	163
8.4.3	Co neuvádíme v seznamu literatury ani v textu?	163
8.4.4	Výjimky pro psaní bakalářských a diplomových prací na PVŠPS	163
8.5	Některé zásady pro vytváření seznamu citovaných zdrojů	164
8.6	Některé otevřené otázky	164
8.6.1	Kdy jde a kdy nejde o seznam „literatury“?.....	164
8.6.2	Je spojka „&“ součástí seznamu autorů?	164
8.6.3	Co překládáme a co ne, kdy provádíme transliteraci a kdy ne.....	165
9.	Citované zdroje	166

1. Co a jak se snaží řešit citační normy APA?

Píšeme-li bakalářskou nebo diplomovou práci, měli bychom v ní uvést každý zdroj, ze kterého čerpáme. Čteme například článek o zajímavém výzkumu a rozhodneme se, že ho v práci zmíníme nebo že z něj jeden odstavec do naší práce přeložíme. Jak ale postupovat, abychom přitom neporušili autorská práva? Jak shrnout myšlenky někoho jiného, aby našlo o plagiát? Jak psát, aby čtenář poznal, kdy jde, a kdy již nejde o text a myšlenky někoho druhého?

Na tyto a podobné otázky odpovídají autoři různých citačních norem různě. Autoři citačních norem APA nabízejí řešení, které je v souladu s Etickým kodexem APA a které je vnitřně konzistentní, úsporné a spolehlivé. Spočívá na čtyřech principech:

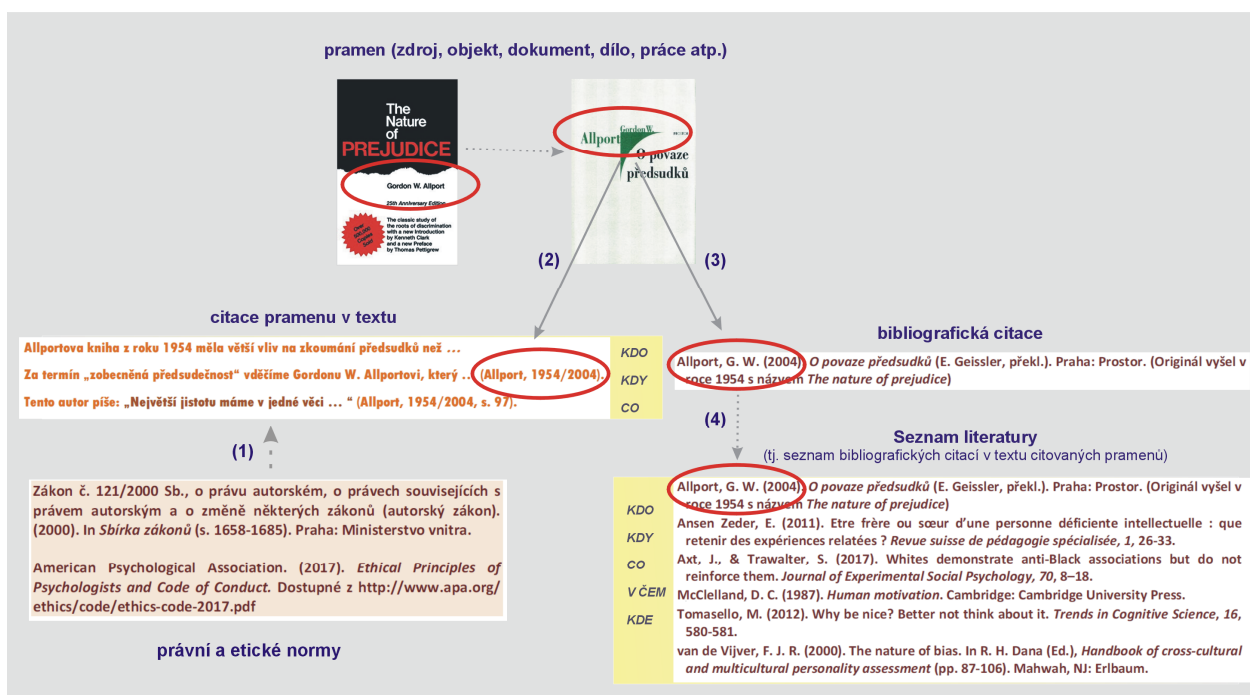
(1) Při citování musíme dodržovat **autorská práva a Etický kodex APA**.

(2) Vždy, když v textu citujeme, zmiňujeme nebo parafrázujeme určitou práci, musíme uvést **jméno** autora této práce (je-li uvedeno) a údaj o jejím **vročení**. Tyto dva údaje můžeme uvést buď přímo v textu (*narativní citace*), nebo v *závorkách*.

(3) Pro každou citaci v textu musíme zpravidla sestavit **bibliografickou citaci**, která umožní dílo spolehlivě identifikovat.

(4) Z bibliografických citací vytvoříme na konci práce abecedně seřazený **Seznam literatury**. Každá citace v textu přitom musí odkazovat na právě jednu bibliografickou citaci umístěnou v tomto seznamu.

Tyto principy ilustruje zjednodušeně následující obrázek. Podrobně je rozvádí jednotlivé kapitoly tohoto textu.

2. Citace pramenů v textu: autor a vročení

Citační normy APA jsou systémem pravidel, z nichž každé má formu „jestliže ..., pak ...“ .“ Začneme normami, které se týkají citace autorů v textu. Funkcí této citace je *odkázat* na pramen, který je uveden v seznamu literatury. Konkrétní forma citace závisí na počtu autorů (N), na tom, zda jde o první nebo o druhou a další citaci práce, a na tom, zda uvádíme autora v závorce, nebo přímo v textu (narativně). Pokud není autor práce uveden (N = 0), řídíme se tím, zda jde o citaci díla obsahujícího více částí (jak je tomu například u časopisů a encyklopedií, tzv. „containers“), nebo o citaci jednotlivé části, která se nachází v tomto díle (tj. například článku nebo hesla).

Tabulka 1 Celkový přehled citování autorů v textu

N	první citace	opakovaná citace	více než jedna citace
1	Belk (1985) (Belk, 1985)	Belk (1985) (Belk, 1985)	(Belk, 1985a, 1985b, 1988; Lane, n.d., 2010)
1	Česká asociace sester (ČAS, n.d.) (Česká asociace sester [ČAS], n.d.)	ČAS (n.d.) (ČAS, n.d.)	(ČAS, n.d.; Lane, n.d., 2010; Reiss, n.d.-a)
2	Richins a Dawson (v tisku) (Richins & Dawson, v tisku)	Richins a Dawson (v tisku) (Richins & Dawson, v tisku)	(Belk, 1985; Richins & Dawson, 1992, v tisku)
3-5	Mueller, Mitchell a Crosby (2010) (Mueller, Mitchell, & Crosby, 2010)	Mueller et al. (2010) (Mueller et al., 2010)	(Mueller et al., 2010; Richins & Dawson, 1992)
6 +	Cuddy et al. (2009) (Cuddy et al., 2009)	Cuddy et al. (2009) (Cuddy et al., 2009)	(Cuddy et al., 2009; Reiss, n.d.-a, n.d.-b,)
0	<i>Encyclopaedia Britannica</i> (2017) (<i>Encyclopaedia Britannica</i> , 2017)	<i>Encyclopaedia Britannica</i> (2017) (<i>Encyclopaedia Britannica</i> , 2017)	(<i>Encyclopaedia Britannica</i> , 2017; Li, n.d.)
0	„Psychology“ (2017) („Psychology,“ 2017)	„Psychology“ (2017) („Psychology,“ 2017)	(Belk, 1985, 1988; „Psychology,“ 2017)

Citace v textu má vždy stejnou základní strukturu

- je-li uveden autor práce, pak je na prvním místě umístěno jeho příjmení a na druhém místě vročení práce
- není-li uveden autor práce, pak je na prvním místě umístěn název citovaného díla a na druhém místě vročení.

Je-li citovaná práce **bez vročení**, používá se zkratka **n.d.** (= no date, není datováno).

Je-li citovaná práce přijata k publikování, používá se zkratka **in press** (česky **v tisku**).

Citujeme-li více prací, které mají **různá vročení**, pak uvádíme v závorce jako první práci, která je bez vročení, a jako poslední práci, která je v tisku.

Práce od jednoho autora se **stejným vročením** odlišíme malými písmeny abecedy uvedenými na konci vročení. Tytéž zásady platí i pro díla, u nichž autor není uveden.

Citace v textu může tedy vypadat například takto

Kahneman (n.d.-a, n.d.-b, 2017a, 2017b, v tisku-a, v tisku-b) nebo **(„Psychologie,“ 1989a, 1989b)**.

2.1 Jeden autor

Citujeme-li v textu **jednu práci** od jednoho autora, napíšeme například

Jak uvádí Belk (1988) ... nebo **Jak soudí jeden z vynikajících znalců této problematiky (Belk, 1988) ...**

Uvádíme-li rok vydání v textu, neuvádíme ho ještě jednou v závorce. Například

Belk uvádí ve své práci z roku 1988, že ... (nikoli **Belk (1988) uvádí ve své práci z roku 1988, ...**)

Citujeme-li práci ve stejném odstavci opakovaně, uvádíme vročení pouze jednou. Například

Jak uvádí Belk (1988) Podle tohoto autora jde o nedorozumění. Belk současně ukazuje, že ...

Uznáme-li to za vhodné, můžeme v textu uvést *název citované práce*. Můžeme například napsat

Patrně žádná práce neměla větší vliv na zkoumání předsudků než Allportova kniha *The Nature of Prejudice* z roku 1954.

Citujeme-li **více prací od stejného autora**, seřadíme je nejprve v **seznamu literatury** podle přesného data uveřejnění a práce se stejným datem seřadíme abecedně podle názvu prací. Má-li několik prací stejné **vročení**, připišeme následně k vročení písmena malé abecedy. Tedy například

Belk, R. (2006a, June 8). Questions about human nature ...

Belk, R. (2006b, July 16). Dehumanization and the ideological divide ...

Belk, R. (2007a). New ways to find ...

Belk, R. (2007b). Why we are so good ...

Citujeme-li **více prací** od stejného autora, uvádíme je v závorce podle vročení a práce se stejným vročením podle písmen abecedy za vročením. Tedy například

Jak uvádí Belk (1985, 1988, 2006a, 2006b, 2007b) ...

– vročení jsou seřazena vzestupně a jsou od sebe oddělena *čárkou*.

Citujeme-li v textu **po jedné práci od více autorů**, můžeme napsat

Jak postupně ukázali Belk (1988), Lane (1991), Chambers (2013) a Crawford (2017), ...

nebo

Jak uvádí více autorů (Belk, 1988; Crawford, 2017; Chambers, 2013; Lane, 1991) ...

– zde je mezi citacemi různých autorů *středník*, nikoli čárka. Autory řadíme v závorce podle *české abecedy*, Ch zde tedy následuje po Cr. Chceme-li použít řazení podle jiného principu než podle abecedy, například podle letopočtu, nelze společnou citaci v závorkách použít.

Zvláštní případ: autorem je instituce, korporace, skupina atp.

Je-li autorem instituce, uvádí se při první citaci její celý název. Například

Jak je uvedeno na webových stránkách České asociace sester (n.d.) ...

Při opakovaném citování můžeme u dlouhých názvů použít **zkratku**. Tu však musíme **při první citaci** zavést.

2.2 Dva autoři

Citujeme-li v textu práci od dvou autorů, napíšeme například

Jak uvádí Richinsová a Dawson (1992) ... nebo **... zmínění autoři (Richins & Dawson, 1992) ...**

– v textu spojujeme jména autorů spojkou „a“, v závorce spojkou „et“ (psané &). V případě právě dvou autorů před tuto spojku neklademe čárku.

Citujeme-li postupně několik prací, které se věnují podobnému tématu, můžeme napsat:

Jak uvádějí podrobně Richinsová a Dawson (1992, v tisku), ale rovněž Lane (n.d., 1991) a Belk (1985, 1988) ...

nebo

Jak uvádí více autorů (Belk, 1985, 1988; Lane, n.d., 1991; Richins & Dawson, 1992, v tisku), ...

Poznámka: Normy APA neřeší *přechylování* ženských jmen ani *skloňování* mužských a ženských jmen.

Doporučení: Ženská jména lze přechylovat v textu, avšak nikoli v závorkách ani v seznamu literatury. Můžeme tedy psát Richinsová, ale v závorce bychom měli psát (Richins, 1990), ne (Richinsová, 1990). Píšeme-li Richins (1990) uvádí, že ..., mělo by být z textu jasné, že jde o ženu. Lze psát Richinsová (1990) uvádí, že ..., v zájmu shody citací v textu a v seznamu literatury by však bylo lepší psát Richinsová uvádí, že ... (Richins, 1990). Obdobný problém se zčásti týká i skloňování jmen. Můžeme psát ... podle Bahníka a Vranky (2017) ... , ale v závorce bychom měli psát například (cituji podle Bahník & Vranka, 2017) ...

2.3 Tři až pět autorů

Citujeme-li v textu práci od tří až pěti autorů, uvedeme při prvním výskytu citace všechny autory, tedy například

Jak uvádí Mueller, Mitchell a Crosby (2010) ... nebo

Jak uvádějí zmínění autoři (Mueller, Mitchell, & Crosby, 2010) ...

– v textu připojujeme jméno posledního autora spojkou „a“, v závorce spojkou „et“ (&).

V případě tří a více autorů klademe v angličtině podle norem APA před tuto spojku *čárku*.

U českých prací před spojkou & čárku neklademe. (Podle německé ani francouzské normy se před ni rovněž neklade. Francouzská norma zde navíc často nepožívá &, ale *et*.)

Citujeme-li postupně několik prací, které se věnují podobnému tématu, můžeme napsat například

... Mueller, Mitchell a Crosby (2010) a rovněž Truong, Simmons, McColl a Kitchen (2008) ...

nebo **(Mueller, Mitchell, & Crosby, 2010; Truong, Simmons, McColl, & Kitchen, 2008) ...**

2.3.1 Čtyři pravidla zkracování citací u prací, které mají více než dva autory

2.3.1.1 Pravidlo 1. První autor et al.

Má-li dílo více než dva autory, pak při opakované citaci uvedeme **příjmení prvního autora** následované zkratkou **et al.**, tedy například

Jak dále uvádí Mueller et al. (2010) ... nebo **Jak uvádějí zmínění autoři (Mueller et al., 2010) ...**

2.3.1.2 Pravidlo 2. První rozdílný autor + minimálně 2 další

První pravidlo však neplatí vždy. Je-li několik prací publikovaných ve *stejném roce* a figuruje-li v nich *stejný první autor*, nelze ho použít. Zde existují dvě alternativy. Při první z nich máme dvě díla od několika autorů, kteří nejsou totožní, nebo kteří jsou totožní, ale nejsou uvedeni v naprosto stejném pořadí. Máme například tyto dvě citace

Berry, Henson a Shanks (2006) a

Berry, Belk a Crosby (2006).

Zkrácení na **Berry et al. (2006)** by zde bylo dvojznačné. *Musíme proto najít prvního autora, v němž se citace liší* (zde červeně). Zkrácení na první dva autory, tj. například **Berry, Henson et al. (2006)**, by však bylo agramatické, neboť **et al.** (= et alii, a jiní) je v plurálu a předpokládá, že *následují minimálně dva další autoři*. V tomto případě musíme citovat vždy všechny tři autory.

Více než tři autoři. Máme-li tyto dvě konfigurace autorů

Berry, Henson a Shanks (2006) a

Berry, Belk, Crosby a Gigerenzer (2006),

ponecháme při opakované citaci první beze změny a druhou zkrátíme na **Berry, Belk et al. (2006).**

Máme-li citace

Wrosch, Scheier, Carver a Schulz (2003) a

Wrosch, Scheier, Miller, Schulz a Carver (2003),

ponecháme při opakované citaci první konfiguraci beze změny a druhou zkrátíme na

Wrosch, Scheier, Miller et al. (2003).

2.3.1.3 Pravidlo 3. Stejní autoři ve stejném pořadí: řadíme díla

Je-li několik děl publikovaných ve *stejném roce* a figuruje-li v nich *stejný tým autorů uvedených ve stejném pořadí*, tehdy (a pouze tehdy; APA, 2010, s. 182; Krupa, 2012) se v **seznamu literatury seřadí názvy prací** a k vrocením se následně připiší písmena malé abecedy. Pokud je v názvu díla na první pozici určitý nebo neurčitý člen, nezapočítává se. Tedy například

Berry, B., Belk, R., & Crosby, C. (2006a). The **d**ehumanization ...

Berry, B., Belk, R., & Crosby, C. (2006b). A **n**ew way ...

Berry, B., Belk, R., & Crosby, C. (2006c). **Q**uestions ...

Pro malá písmena používáme základní znakovou sadu ANSI, tj. bez *ch* a bez diakritiky.

Poté můžeme v textu použít zkrácenou citaci, při níž používáme vrocení rozšířené o daná písmena, tedy například **(Berry et al., 2006a, 2006b, 2006c)**.

Nemůžeme ale použít „zkrácenou verzi“ této citace **(Berry et al., 2006a,b,c)**, neboť v seznamu literatury není žádná práce, která by tomuto odkazu odpovídala.

2.3.1.4 Pravidlo 4. Stejní autoři ve stejném pořadí: řadíme datумы

Obdobný, ale méně častý případ nastává, jde-li o zdroje, u nichž jsou kromě roku uvedeny i měsíce a dny. Tehdy řadíme nejprve měsíce a poté případně i dny uvnitř měsíce. Například

Berry, B., Belk, R., Crosby, C., & Henson, H. (2006a, June 8). Questions ...
Berry, B., Belk, R., Crosby, C., & Henson, H. (2006b, July 16). Dehumanization ...
Berry, B., Belk, R., Crosby, C., & Henson, H. (2006c, July 26). A new way ...
Berry, B., Belk, R., Crosby, C., & Henson, H. (2006d, July 26). Why ...

Při opakované citaci opět citujeme zkráceně, tedy například **(Berry et al., 2006a)**.

Smíšený případ: Je-li u všech prací uveden rok, ale pouze u některých i měsíc (případně i den), ignorují se údaje o měsících a použije se řazení podle názvu práce. Je-li u všech prací uveden měsíc, ale pouze u některých i den, ignorují se údaje o dnech a řadí se podle měsíců.

Tedy například

Berry, B., Belk, R., Crosby, C., Henson, H., & Gigerenzer, G. (2006a, July 16). Dehumanization ...
Berry, B., Belk, R., Crosby, C., Henson, H., & Gigerenzer, G. (2006b). A new way ...
Berry, B., Belk, R., Crosby, C., Henson, H., & Gigerenzer, G. (2006c, June). Questions ...

2.4 Šest a více autorů

Citujeme-li v textu práci od šesti a více autorů, použijeme již při prvním citování zkrácenou verzi citace založenou na prvním pravidlu. Tedy například

Jak uvádí Cuddy et al. (2009) ...

nebo

Jak uvádí zmínění autoři (Cuddy et al., 2009) ...

Máme-li několik děl publikovaných ve *stejném roce*, v nichž figuruje *stejný první autor*, pak ovšem toto pravidlo nelze použít. Pak musíme postupovat v souladu s uvedenými pravidly.

Například ani jednu z těchto dvou konfigurací

Dixon, Durrheim, Tredoux, Tropp, Clack a Eaton (2010)

Dixon, Durrheim, Tredoux, Tropp, Clack, Eaton a Quayle (2010)

nemůžeme podle norem APA nikdy zkrátit. Při první i při opakované citaci musíme proto uvádět vždy všechny autory (Lee, 2011b, 2011c).

Otázka: Máme tento seznam literatury. Jak bychom měli zkrátit konfigurace autorů v textu?

1. Cesarini, Dawes, Fowler, Johannesson, Lichtenstein, & Wallace (2008)
2. Cesarini, Dawes, Johannesson, Lichtenstein, & Wallace (2008)
3. Dixon, Durrheim, Tredoux, Tropp, Clack, & Eaton (2010)
4. Dixon, Durrheim, Tredoux, Tropp, Clack, Eaton, & Quayle (2012)
5. Dixon, Durrheim, Tredoux, Tropp, Clack, Eaton, & Quayle (2014)
6. Dixon, Tropp, Durrheim, & Tredoux (2010)
7. Durrheim, Dixon, Tredoux, Tropp, Clack, Eaton, & Quayle (2014)

Odpověď:

1) Pamatujeme si, že sestává-li konfigurace z více než pěti autorů (zde konfigurace 1, 3, 4, 5, 7), zkracujeme ji již při první citaci. Sestává-li ze tří až pěti autorů (zde konfigurace 2 a 6), zkracujeme ji až od druhé citace.

2) Nejprve vyhledáme práce, které mají na **první pozici** autory, kteří se na ní v ostatních pracích nenalézají. U těchto prací použijeme pravidlo 1.

- Sedmou konfiguraci zkrátíme již při první citaci na **Durrheim et al. (2014)**

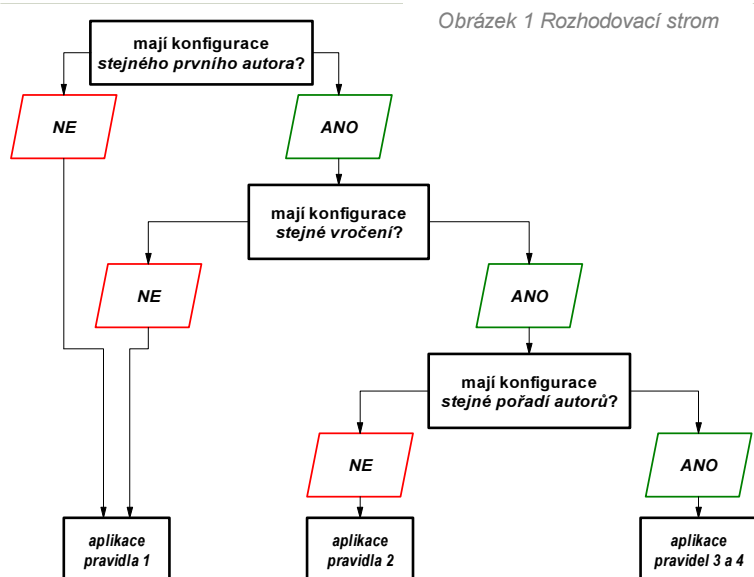
3) Má-li více citací stejného prvního autora, díváme se, mají-li stejné **vročení**. Nemají-li stejné vročení, použijeme pravidlo 1.

- Čtvrtou konfiguraci zkrátíme již při první citaci na **Dixon et al. (2012)**
- Pátou konfiguraci zkrátíme již při první citaci na **Dixon et al. (2014)**

4) Mají-li konfigurace stejného prvního autora a stejné vročení, ptáme se, jde-li o **stejně autory** seřazené ve **stejném pořadí**. Pokud ne, použijeme pravidlo 2.

- První konfiguraci zkrátíme již při první citaci na **Cesarini, Dawes, Fowler et al. (2008)**
- Druhou konfiguraci zkrátíme při opakované citaci na **Cesarini, Dawes, Johannesson et al. (2008)**
- Třetí konfiguraci zkrátíme již při první citaci na **Dixon, Durrheim et al. (2010)**
- Šestou konfiguraci zkrátíme při opakované citaci na **Dixon, Tropp et al. (2010)**

5) Jsou-li autoři uvedeni ve stejném pořadí, použijeme pravidla 3 a 4.

2.5 Když autor není uveden: citace názvu díla

2.5.1 Citace názvů hesel, kapitol, článků, blogů atp.

V některých souborných dílech, encyklopediích a slovnících nejsou uvedeni autoři kapitol či hesel. Podobně tomu nejsou občas uvedeni autoři hesel a článků umístěných na webových stránkách. Máme například tento seznam literatury:

Anorexie mentale. (1999). Dans H. Bloch (dir.), *Grand dictionnaire de la psychologie* (p. 61-62). Paris : Larousse-Bordas.

50 ways to improve the lives of animals. (n.d.). Získáno 25. září 2017 z <http://www.humanedecisions.com/50-ways-to-improve-the-lives-of-animals/>

Imigrant. (n.d.). In *Terminologický slovník. Slovník nejčastěji používaných termínů v oblasti azylu a migrace*. Získáno 4. srpna 2017 z webových stránek MVČR: <http://www.mvcr.cz/>

Kapitalerhöhung. (2011). In *Gabler Kompakt-Lexikon Wirtschaft* (10. Aufl., S. 234). Wiesbaden: Gabler.

Pátrání po teorii mysli. (2016, 24. února). *Science World*. Dostupné z <http://www.scienceworld.cz/biologie/psi-a-teorie-mysli/>

Psychologie. (1989a). Dans *Dictionnaire de la Langue Française: Lexis* (p. 1527-1528). Paris : Larousse.

Psychologie. (1989b). In *Duden Deutsches Universalwörterbuch* (2. Aufl., S. 1192-1193). Mannheim: Dudenverlag.

Psychologie. (1989c). In *Slovník spisovného jazyka českého* (2. vyd., díl 4, s. 689). Praha: Academia.

Sigmund Freud. (n.d.). In *Wikipedia*. Získáno 8. srpna 2017 z https://de.wikipedia.org/wiki/Sigmund_Freud

Na první pozici, tj. těsně před vrocením, je zde název článku, hesla, kapitoly, blogu nebo podcastu. Názvy těchto objektů píšeme v seznamu literatury normálním fontem.

V textu je citujeme tak, že

- je-li třeba, zkrátíme jejich název již při první citaci na prvních pár slov
- v citaci píšeme název normálním fontem (ne kurzívou)
- při citování název umístíme do uvozovek (APA, 2010, s. 176, 6.15).

Citujeme tedy například

(„**Anorexie mentale**,“ 1999), „**Sigmund Freud**“ (n.d.) atp.

V textu odkazujeme na pramen v seznamu literatury například takto

Podle německé Wikipedie byl S. Freud rovněž autorem ... („Sigmund Freud,“ n.d.).

Číslici na začátku názvu čteme stejně, jako by šlo o slovo (zde *fifty*). V textu píšeme například

Podle článku „50 ways“ (n.d.), ...

Pokud se v seznamu opakuje **stejný název se stejným vrocením**, postupujeme stejně, jako kdyby šlo o stejného autora. Pokud bychom chtěli v textu odkázat na heslo v českém slovníku, napsali bychom „**Psychologie**“ (1989c) nebo („**Psychologie**,“ 1989c).

Poznámka: Jak ještě uvidíme, toto pravidlo neplatí pro legislativní dokumenty. Ty do uvozovek nedáváme.

2.5.2 Citace názvů knih, sborníků, videí, uměleckých děl atp.

Někdy se setkáme s tím, že není uveden autor knihy či videa, nebo editor sborníku, slovníku, encyklopedie či webových stránek. Máme například tento seznam literatury:

Citer selon les normes de l'APA [webová stránka]. (n.d.). Dostupné z <http://guides.bib.umontreal.ca/disciplines/20-Citer-selon-les-normes-de-l-APA>
Duden Deutsches Universalwörterbuch (2. Aufl.). (1989). Mannheim: Dudenverlag.
How your brain functions in different situations [seznam videí]. (n.d.). Dostupné z https://www.youtube.com/playlist?list=PLOGi5-fAu8bH_T9HhH9V2B5izEE4G5waV
Merriam-Webster's online dictionary (11th ed.). (n.d.) Dostupné z <https://www.merriam-webster.com/>
Novum Testamentum Graece (28th ed.). (2012). Dostupné z <http://www.nestle-aland.com/en/read-na28-online/>
Sebrané spisy Sigmunda Freuda (knihy 1-17). (1996-2007). Praha: Kocourek.
Slovník spisovného jazyka českého (2. vyd.). (n.d.). Dostupné z <http://ssjc.ujc.cas.cz/>

Na první pozici je v tomto seznamu název slovníku, encyklopedie, webová stránka, videa, seznamu videí atp. Společné těmto objektům je, že jde o tzv. „containers“, tedy o celky, které zahrnují jednotky nižšího řádu (články, hesla, kapitoly, blogy atp.).

Kromě jednotek označujících „containers“ jde někdy o práce, jež nelze zařadit do žádného nadřazeného celku. Jde zejména o knihy, videa a o většinu dokumentů z kategorie tzv. šedé literatury. Patří sem rovněž některá umělecká díla (například obrazy a sochy).

Názvy těchto objektů píšeme v **seznamu literatury** vždy *kurzívou*.

Při citování v **textu** postupujeme tak, že

- je-li třeba, zkrátíme název práce již při první citaci na prvních pár slov
- v citaci název píšeme kurzívou
- název nedáváme do uvozovek (APA, 2010, s. 176, 6.15).

Příklady citování v textu:

Slovník spisovného jazyka českého (n.d.), (*Wikipedie*, n.d.) atp.

Při častěji opakované citaci můžeme použít pravidlo o zavádění **zkratk**. Použijeme ho ale výlučně tehdy, jde-li o zavedenou zkratku (zkratky si nevymýšlíme), tedy například

Slovník spisovného jazyka českého (**SSJČ**, n.d.), *Novum Testamentum Graece* (**NTG**, 2012) atp.

V češtině neexistuje norma pro určení toho, které zkratky „jsou zavedené“. Doporučuji uznat ty, které „zná“ internetový vyhledávač Google.

3. Citace pramenů v textu: obsah (text, myšlenky, data)

V textu ovšem necitujeme autory proto, abychom odkázali na díla, která lze nalézt v seznamu literatury, ale především proto, abychom seznámili čtenáře s *myšlenkami* a *zjištěními* těchto autorů. K tomu používáme *citace* (quotations) a *parafráze*. Rozlišujeme přitom citace a parafráze *přímé* a *nepřímé* (sekundární a terciární).

3.1 Přímá citace

Převezmeme-li do své práce část textu nebo proslovu (například větu nebo odstavec) z nějakého zdroje, můžeme vytvořit přímou citaci dvěma způsoby.

Kratší citaci (do 40 slov) umístíme **do uvozovek** a kromě autora a vročení uvedeme i **stranu**, na níž se citovaný text nalézá. Citovaný text se přitom snažíme zcela integrovat do našeho textu. Napíšeme například

Zlámaný (2013) uvádí, že „citovaný text“ (s. 168).

(Citát začínáme malým písmenem. Na konec citátu, tj. před druhé uvozovky, nedáváme tečku.)

V roce 2013 dospěl Zlámaný ke zjištění, že „citovaný text“ (s. 168), ale s tímto názorem ...

Této otázce se ve své studii věnoval Zlámaný. Podle něj „citovaný text“ (2013, s. 168).

Lze souhlasit i s názorem, podle nějž „citovaný text“ (Zlámaný, 2013, s. 168).

Zlámaný (2013, s. 168) uvádí, že „citovaný text.“

(Citát zde končí tečkou. Po druhé uvozovkách již další tečku neklademe.)

Delší citaci (více než 40 slov) neumístujeme do uvozovek, ale vytvoříme **samostatný blok**, který je oddělen zleva cca 1,3 cm (na stejném místě, na kterém začíná nový odstavec). Například

Tato data [tj. výsledky minulých výzkumů] současně naznačují, že široce pojímaná „vřelost“ . . . patrně tvoří třetí nejdůležitější dimenzi obsahu stereotypů.

Další otázka, již jsme si v této studii položili, se týkala geneze stereotypů [podtrženo námi]. Tuto otázku jsme zúžili na otázku geneze stereotypů týkajících se schopností a pracovitosti. Vznikají tyto stereotypy na základě pozorování několika případů a (chybného) zobecnění na celou skupinu (viz například Allport, 1954/2004; Brigham, 1971, 1973; Lippmann, 1922; Martin, 1987; McCauley, Stitt, [sic] 1978), nebo na schopnosti a pracovitost usuzujeme z údajů o statusu a žádná pozorování v principu nepotřebujeme? (Hnilica et al., 2017, s. 121)

Citovaný text musí být uveden naprosto přesně, včetně **citací** a případných **chyb**. Chceme-li na jakoukoli část textu upozornit, vložíme **[sic]**. Chceme-li upozornit na chybu v textu originálu, napíšeme toto slovo kurzívou **[sic]**. Vynecháme-li část textu, vyznačíme toto místo třemi tečkami, mezi nimiž jsou mezery (. . .). Provedeme-li jinou úpravu, například změnu písma, upozorníme na ni v hranatých závorkách (**[podtrženo námi]**, **[změněno na kurzívu]** atp.). Vkládáme-li do textu upřesňující poznámku, vložíme ji do hranatých závorek. Samotný text nikdy měnit nesmíme. V bloku je zachováno původní dělení citovaného textu na **odstavce**.

Pokud jsme s prameny uvedenými v přímé citaci sami nezávisle nepracovali a necitujeme je v práci i na jiných místech, pak je ve svém seznamu literatury *neuvádíme*.

3.1.1 Chyby, jichž se dopouštíme v přímých citacích

3.1.1.1 Krátké citace (méně než 40 slov)

Vzor	1	Zlámaný (2013) uvádí, že „citovaný text“ (s. 168).	
	2	Zlámaný uvádí, že „citovaný text“ (2013, s. 168).	
Chyby	1	Zlámaný (2013) uvádí, že „citovaný text.“ (s. 168).	citace nemá končit tečkou
	2	Zlámaný (2013) uvádí, že „citovaný text.“ (s. 168)	dtto + chybí tečka na konci
	3	Zlámaný uvádí, že „citovaný text“ (Jakubů, 1992, s. 199).	chybná struktura citace

ad 3) V jedné diplomové práci najdeme citaci

K nejstarším definicím patří vymezení E. B. Tylora: „Kultura neboli civilizace je komplexní celek, zahrnující poznání, víru, umění, morálku, zákony, obyčeje a ostatní způsobilosti a zvyklosti, získané člověkem jako členem společnosti“ (Geist, 1992, s. 199).

Zde by měl být na konci citátu v závorce odkaz na původní zdroj, tedy na práci Tylora, nikoli na zdroj sekundární (viz vzor 2). Správně by měl autor napsat například

Geist uvádí vymezení E. B. Tylora, podle kterého „kultura neboli civilizace je komplexní celek, . . .“ (Geist, 1992, s. 199).

Abychom předešli nedorozumění, uvedeme jméno citovaného autora ještě jednou i v závorce.

3.1.1.2 Dlouhé citace (40 slov a více)

Vzor	1	Zlámaný (2013) uvádí, že citovaný text. (s. 168)
	2	Zlámaný uvádí, že citovaný text. (2013, s. 168)

Máme citaci v textu

Kulturu můžeme v tomto smyslu definovat jako:

Specifickou soustavu idejí, hodnot, norem, stylů života a způsobu řešení běžných životních problémů, které sdílejí příslušníci dané skupiny. Je to osvojená perspektiva, prostřednictvím které příslušníci skupiny vnímají a chápou své prostředí, vytvářejí pocit vlastního světa a osvojují si konkrétní zvyky a jiné konvence (Navrátil, 2003, s. 19).

V této citaci je několik chyb. První z nich, strukturní, spočívá v tom, že není jasné, kdo je oním zamlčeným **my**, který může kulturu takto definovat. Můžeme však s jistotou říct, že ji **takto definuje Navrátil**. Autor by měl proto uvést spíše

Ve vymezení kultury vycházím z pojetí Navrátila, který ji definuje jako specifickou soustavu idejí, hodnot, norem, stylů života . . .

Na konci citace umístíme tečku a naopak za kulatou závorkou, která již není součástí citace, tečku v tomto případě neumístujeme (na rozdíl od krátké citace, kde je tomu přesně naopak):

. . . konkrétní zvyky a jiné konvence. (Navrátil, 2003, s. 19)

Poznámka: Původní text je chráněn autorskými zákony, a proto se musíme vždy ujistit, že ho ve své práci smíme citovat.

3.2 Parafráze

3.2.1 Parafráze a sumarizace

Parafrázování a sumarizace představují dva zčásti odlišné způsoby práce s informacemi. Při parafrázování jde o podrobné zpracování jednoho zdroje, při sumarizaci o hutné zpracování a integraci informací z více zdrojů. Manuál APA mluví v obou případech o parafrázování.

Sumarizace

Nastudujeme-li k danému tématu více různých pramenů, předložíme stručnou **sumarizaci** hlavních myšlenek, problémů, odlišností v přístupech a ve výsledcích různých autorů. Tuto sumarizaci (souhrn a syntézu) vždy vyjadřujeme **svými vlastními slovy ve svých vlastních větách** (viz například Chu & Swensen, 2017; Roig, 2015). Vzniklá syntéza je naším dílem.

Parafráze

Chceme-li provést podrobný rozbor jednoho díla, můžeme napsat poměrně rozsáhlý text, který bude **parafrází** původního textu. Použijeme v ní **svá slova, své věty a svoji syntax**.

Parafráze je interpretací myšlenek autora, jejich výkladem, objasněním, začleněním do kontextu atp. Parafrází není, když překopírujeme ze zdroje několik odstavců, nahradíme některá slova a věty synonymními útvary, vynecháme několik částí a vytvoříme vlastní spojovací můstky, aby celek působil dojmem bežešvého díla. Takový výtvar bývá nazýván **patchwriting**, tedy něco jako psaní slátanin. Zpravidla je pokládán za plagiát (byť by byly jednotlivé části správně citovány!).

Pro parafrázování se doporučuje použití tohoto postupu (viz například Chu & Swensen, 2017; Levin, 2011)

- přečtete si pozorně dané dílo
- zavřete ho a odložte stranou
- napište vlastními slovy, o čem dílo je (nesnažte se ho citovat)
- do své práce vkládejte své výpisky a poznámky, parafrázované dílo nechte zavřené.

Parafrázování, stejně jako přímá citace, musí ovšem co nejvěrněji reprodukovat význam originálu. Po vložení parafráze do textu se proto k originálu *pro kontrolu* opakovaně vracíme.

Na rozdíl od přímé citace vyžaduje parafrázování **porozumění** dané problematice a čtenému textu. Parafrázování je proto vždy spojeno s rizikem, že se ukáže, že jsme textu zcela přesně neporozuměli. (Přímé citace a rigidní používání terminologie autora díla ovšem nezřídka prozrazují totéž.) Vytvoření původního textu, který by nesl pečeť kompetence a originality, tak vyžaduje – vedle odvahy – i ovládnutí potřebného slovníku, stylistickou obratnost a potřebné dovednosti (Roig, 2015).

Ačkoli jsou sumarizace i parafráze naším dílem, musíme **vždy uvést zdroje**, ze kterých vycházíme (APA, 2010, s. 15-16). Pokud parafrázujeme určitou konkrétní pasáž, je dobré odkázat co nejpresněji na místo, kde se parafrázovaný text v původním díle nachází.

Jsou-li součástí parafrázovaného textu **odkazy na bibliografické citace**, v parafrázovaném textu je **neuvádíme**.

3.2.2 Čemu se vyhnout při parafrázování

Při parafrázování se musíme především vyhnout plagiátorství (viz další kapitola tohoto textu). Kromě toho musí být z textu jasné, **co** je parafrázováno (myšlenka, text), **kde** může čtenář v původním textu parafrázovaná místa nalézt, a především **proč** student či studentka danou *pasáž* a daného *autora* vůbec parafrázuje. Uvedme několik častých chyb.

3.2.2.1 Přímá citace, parafráze, nebo pseudoparafráze?

Například jedna studentka při rozboru termínu *postoj* píše

Etymologický původ termínu postoj, v anglickém překladu attitude, souvisí s latinským slovem aptus. V překladu slovo znamená připraven, vystrojen. Angličtina pod daným slovem rozumí stav mentální připravenosti k jednání a pohybový, motorický postoj (NOVÁK, 2002).

Protože odstavec není v uvozovkách, dospějeme k závěru, že jde o „parafrázi“. Lze však takovýto text vůbec parafrázovat? Protože jde o takřka přesnou citaci textu, měla by studentka spíše napsat **Ve vymezení etymologie slova „postoj“ vycházím z práce Nováka (2002, s. x), který ...** a pokračovat *přímou citací*. Tento text není citací ani parafrází, ale tzv. parafragiarismem či pseudoparafrází (viz dále).

Umístění autora na konci odstavce (bez uvádění stránek) se hodí především pro sumarizace a parafráze, tedy tehdy, použijeme-li vlastní slova ke shrnutí teorie, hypotéz, k výkladu hlavních myšlenek atp.

3.2.2.2 Volba zdroje (CO, KDO, KDY)

Další problém se týká zdůvodnění *volby samotného textu*. Normy APA nespécifikují, jaký text je **relevantní** (viz citaci z Publikáčního manuálu APA pod čarou). Proč však v této ukázce autorka uvádí při rozboru českého termínu „postoj“ etymologii *anglického* termínu „attitude“?

Největším problémem studentských prací však bývá volba *autora*. Proč studentka cituje při vymezení klíčových pojmů právě tohoto autora? Tak, jako by studentky a studenti neměli pokládat za Freudovu teorii nic než to, co píše sám Freud (a nikdy by neměli Freuda citovat z druhé nebo třetí ruky), neměli by například za *teorie postojů* pokládat nic než to, co píše vědeckou komunitou respektovaní *autoři teorií* postojů – a měli by vycházet pouze z jejich prací.

Pokud student či studentka neví, zda mezi ně autor citované práce patří, měli by projít seznam jeho odborných publikací na dané téma a zjistit, jak jsou jeho práce citovány. Schopnost rozlišovat mezi autory je důležitou součástí odborné kompetence.

Studenti mohou mít ovšem i jiné důvody, proč citují práci určitého autora. Svoji volbu by však měli být vždy schopni zdůvodnit.

Častým problémem studentských prací bývá dále práce s prameny, které jsou *zastaralé*. Studenti by měli být seznámeni se soudobou odbornou literaturou a vycházet především z ní.

„The core of the new document must constitute an original contribution to knowledge, and only the amount of previously published material **necessary to understand that contribution** should be included [zvýrazněno mnou], primarily in the discussion of theory and methodology“ (APA, 2010, s. 16).

3.2.3 Překlad coby parafráze

3.2.3.1 Vlastní překlad coby parafráze

Při přímé citaci cizojazyčné práce máme dvě možnosti:

- citovat originál
- citovat publikovaný překlad originálu.

Podle norem APA nelze vlastní překlad pokládat za přímou citaci, neboť každý překlad je vždy současně výkladem a tedy *parafrázováním* (Lee, 2014b). Překlad je tedy zvláštním případem parafráze. **Přeloženou pasáž proto nikdy nevkládáme do uvozovek a sebe neuvádíme jako překladatele.** U přeložené pasáže ovšem, jako u každé parafráze, uvádíme autora a rok v roce. Je vhodné uvést i strany a případně i kapitoly. Tedy například

Agresi bychom mohli podle Barona a Richardsonové (1994) definovat jako jakékoli chování provedené s úmyslem způsobit škodu nebo ublížit jiné osobě, která je motivována k tomu, aby se takovému zacházení vyhnula (viz zejména s. 7 uvedeného textu a rovněž kapitolu 3).

Z kontextu je zřejmé, že jde o náš překlad. Protože daný text nesmíme umístit do uvozovek, chceme-li ho zvýraznit (což ale nemusíme), napíšeme ho například kurzívou.

Je-li přesné znění pasáže z nějakého důvodu důležité, je nutno uvést ji v originále. Tedy například

Podle definice Barona a Richardsonové je agrese „ . . . any form of behavior directed toward the goal of harming or injuring another living being who is motivated to avoid such treatment“ (Baron & Richardson, 1994, s. 7). Věnujme se nyní všem klíčovým pojmům této definice. Agrese je podle ní jakákoli forma chování („any form of behavior“), tedy ne myšlenka, ne emoce či afekt, ale . . .

Náš výklad této definice je správný do té míry, v níž je správný náš výklad daných pojmů. Pokud by například Baron s Richardsonovou zahrnovali do pojmu *chování* (behavior) i emoce a kognice, byla by naše interpretace jejich definice zcela chybná.

Pokud chceme uvést náš překlad pasáže, umístíme ho do hranatých závorek bezprostředně za originál. Citaci rozšíříme o informaci, že jde o náš překlad. Tedy například

Podle definice Barona a Richardsonové je agrese „ . . . any form of behavior directed toward the goal of harming or injuring another living being who is motivated to avoid such treatment“ [jakákoli forma chování provedená s cílem ublížit nebo způsobit škodu jiné živé bytosti, která je motivována k vyhnutí se tomu, aby s ní bylo takto zacházeno] (1994, s. 7, můj překlad).

Obdobným způsobem bychom citovali i nepublikovaný překlad, jehož autorem je někdo jiný.

Jak ještě uvidíme, překládáme-li názvy cizojazyčných článků a knih, umístíme překlad rovněž do hranatých závorek bezprostředně za originál; v těchto případech však autora překladu neuvádíme.

Citace v cizích jazycích celkově omezíme na nezbytně nutné minimum. Je-li citovaná část nutná pro správné porozumění výkladu, vložíme ji do textu a přeložíme ji. Jde-li o důležitou doplňující informaci, uvedeme ji jako poznámku. V tom případě ji překládat nemusíme.

3.2.3.2 Publikovaný překlad coby parafráze

Z uvedeného je zřejmé, že používání překladu – byť publikovaného – je vždy problematické. Každý překlad, jakkoli kvalitní, je vždy již výkladem – a proto parafrázováním. Proto je nutno podle citačních norem APA u překladů vždy uvádět v seznamu literatury i překladatele, neboť vlastně čteme a citujeme *jeho parafrázi* originálu.

U překladů by měly být, je-li to možno, v textu i v seznamu literatury uvedeny údaje o vročení *originálu* i *překladu*, ze kterého čerpáme. Citace v **textu** pak vypadá například takto

Má snad pravdu Allport, když píše „největší jistotu máme v jedné věci: lidé, kteří odmítají jednu cizí skupinu, mají s největší pravděpodobností sklon odmítat i jiné“ (1954/2004, s. 97)?

První údaj informuje o vročení originálu, druhý o vročení překladu.

Existuje-li publikovaný překlad, měli bychom podle norem APA citovat z něj.

To ovšem neznamená, že bychom neměli být seznámeni s originálem. Zejména tehdy, stavíme-li se k určitému dílu kriticky nebo z něj čerpáme myšlenky, které jsou pro naši práci klíčové, bychom měli být dobře seznámeni s originálem. Například ve shora uvedeném příkladu bychom měli vědět, že tam, kde překladatel užívá „cizí skupina“, používá Allport termín „out-group“. Otázkou samozřejmě je, zda znamená české „cizí skupina“ totéž, co znamená „out-group“ u Allporta (a v současné odborné literatuře). Je dobré vědět, že překladatel, není-li odborníkem v dané oblasti, překládanému textu po odborné stránce sám občas příliš dobře nerozumí.

U pasáží, které jsou pro vaši práci významné, lze doporučit tento postup:

- citujte z publikovaného překladu
- seznamte se se zněním textu v originále (přínejmenším se zněním citované pasáže)
- porovnejte svůj překlad s publikovaným překladem (včetně překladu původního textu do jiných jazyků, je-li to možné).

Liší-li se podle vašeho soudu překlad od originálu, je vhodné citovat i originál s uvedením výhrad vůči publikovanému překladu.

3.3 Primární, sekundární a terciární citace

3.3.1 Přímá a nepřímá (zprostředkovaná) citace primárního zdroje

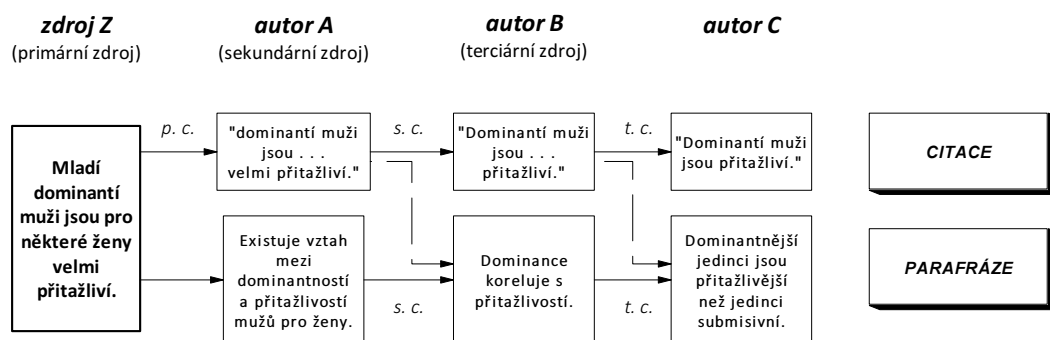
Dejme tomu, že Doležal (1995) cituje ve své práci článek Žilánové (1990), ve kterém tato autorka uvádí zjištění, že dominantní muži jsou přitažliví. Rádi bychom toto zjištění ve své práci ocitovali, ačkoli jsme článek Žilánové sami nečetli. Můžeme to udělat? A jak?

Podle norem APA bychom měli udělat vše pro to, abychom původní článek získali a mohli ho prostudovat a citovat přímo, tj. nezávisle na tom, jak ho zpracoval a citoval Doležal.

Podle norem APA můžeme použít sekundární citaci pouze tehdy, není-li primární zdroj dostupný nebo není-li přeložen do angličtiny (dodejme: ani do češtiny). V ostatních případech bychom se měli užívání sekundárních zdrojů vyhnout (APA, 2010, s. 178).

Pokud se nám však primární zdroj sehnat nepodaří, nesmíme ho citovat, jako bychom vycházeli přímo z něj, ale musíme použít tzv. **sekundární citaci**. Jí dáváme najevo, že se zdrojem (tj. s originálem) nejsme seznámeni přímo, ale zprostředkovaně (**nepřímo**). (Na rozdíl od běžného úzu nechápou autoři Publikáčního manuálu APA nepřímou citaci jako synonymum parafráze!)

K objasnění této terminologie poslouží následující schéma. Dejme tomu, že je v článku Žilánové (1990) uvedena věta **Mladí dominantní muži jsou pro některé ženy velmi přitažliví**. Označme tento **primární zdroj** jednoduše jako **zdroj Z**.

Autor A (například Doležal, 1995) může ze zdroje Z převzít tvrzení, že jsou dominantní muži přitažliví, pomocí přímé citace (p. c.; překopíruje text a udělá v něm případně některé povolené změny), nebo parafráze. (Parafráze primárního zdroje nebývá označena jako „přímá“.)

Tvrdí-li **autor B** (například student v diplomové práci), že **podle autora A** tvrdí zdroj Z, že dominance koreluje s přitažlivostí, jde o tzv. **sekundární citaci** (s. c.), tj. o **nepřímou citaci primárního zdroje**. (Zavedená terminologie zde již dále nerozlišuje mezi citací a parafrází.)

Tvrdí-li **autor C** (například autor skript), že **podle autora B** tvrdí autor A, že zdroj Z tvrdí, že jsou dominantní jedinci přitažlivější než jedinci submisivní, jde o **terciární citaci** (t. c.).

Mezi sekundární a terciární zdroje lze zařadit učebnice, skripta, studijní opory, slovníky, encyklopedie (včetně wikipedií), přehledové studie a teoretické části bakalářských a diplomových prací. Tyto práce by studenti nikdy neměli používat jako zdroje nepřímých citací.

3.3.2 Sekundární citace (a přímá citace sekundárního zdroje)

Při sekundární citaci (secondary quotation, indirect citation) tedy citujeme primární zdroj prostřednictvím zdroje sekundárního. **Obsah** sdělení přitom citujeme stejným způsobem, jako kdyby šlo o zdroj primární. Dejme tomu, že Lindner (1871/1931, s. 15) napsal ve své práci větu

Čím početnější je skupina, tím nižší je její relativní výkon.

Pokud bychom vycházeli *přímo* z tohoto zdroje, mohli bychom napsat například

Lindner tvrdí, že „čím početnější . . . skupina, tím nižší . . . relativní výkon“ (1871/1931, s. 15)
nebo **Lindner (1871/1931) ukázal, že čím více má skupina členů, tím méně každý z nich pracuje . . .**

My však tento zdroj neznáme z první ruky a ani po delším úsilí se nám ho nepodařilo získat. Sami ho známe z článku, jehož autory jsou Černý, Nový a Peckham (1974). Jak však napsat sekundární citaci, tj. jak citovat Lindnerovo dílo zprostředkovaně?

V případě **parafrázování** například takto

Již Lindner zjistil, že čím více má skupina členů, tím méně každý z nich pracuje (1871/1931, cituji podle Černý, Nový & Peckham, 1974).

V případě doslovné **citace** například takto

Lindner přímo napsal: „Čím početnější . . . skupina, tím nižší . . . relativní výkon“ (1871/1931, s. 15, cituji podle Černý et al., 1974, s. 380).

V obou případech umístíme kompletní odkaz na **sekundární** zdroj do závorky, v níž ho uvedeme frází **cituji podle**. Do této závorky umístíme i údaj o **vročení** primárního zdroje, případně i citovanou **stránku**. Mezi vročení primárního zdroje a frází uvádějící sekundární zdroj klademe čárku (ne středník). **Autora** primárního zdroje uvádíme zpravidla, ale ne nutně, přímo v textu.

Jde-li o práci od více autorů, můžeme citaci zkrátit podle pravidel o zkracování počtu autorů. Můžeme tedy například napsat

Lindner, Stroebe a Vernicke zjistili (1925, cituji podle Černý, Nový & Peckham, 1974), že velikost skupiny nekoreluje s výkonem lineárně. V uvedené studii Lindner et al. rovněž ukázali (1925, cituji podle Černý et al., 1974, s. 376), že . . .

Chceme-li citovat nebo parafrázovat sekundární zdroj, nejde o sekundární citaci primárního zdroje, ale o **citaci nebo parafrázování sekundárního zdroje**. Přímá citace sekundárního zdroje je vhodná například tehdy, obsahuje-li pasáž odkazy na práce, na které bychom rádi upozornili, ačkoli s nimi nepracujeme. Přímou citací by – pozměníme-li náš příklad – byla například věta

Černý et al. (1974) píše: „Lindner a někteří jeho současníci (AutorA, 1870; AutorB, 1871; AutorC, n.d.) dospěli k závěru, že...“ (s. 380).

Použijeme-li **sekundární citaci** primárního zdroje (nebo primární citaci sekundárního zdroje), **uvádíme ve svém seznamu literatury pouze sekundární zdroj.**

3.3.3 Terciární citace (a přímá citace terciárního zdroje)

Při terciární citaci citujeme primární zdroj prostřednictvím zdroje terciárního.

Dejme tomu, že Š. B. Bláha (2015, s. 10) uvádí ve své studii tuto sekundární citaci

Lindner přímo napsal: „Čím početnější skupina, tím nižší relativní výkon“ (1871/1931, s. 15, cituji podle Černý et al., 1974, s. 380).

My jsme se neúspěšně snažili sehnat primární zdroj, tj. práci Lindnera (1871/1931). Nepodařilo se nám ale sehnat ani zdroj sekundární, tj. práci Černého et al. (1974). Lindnerova zjištění jsou přitom pro naši studii velmi důležitá. A protože nechceme podvádět a tvářit se, že jsme četli a zpracovali práci, s níž jsme ve skutečnosti nepracovali, zvolíme terciární citaci. Činíme tak s vědomím, že terciární citace může být značně zkreslená a nespolehlivá.

Jak napsat terciární citaci?

Při **parafrázování** (na základě terciární citace) například takto

Černý se spolupracovníky uvádějí (1974, cituji podle Bláha, 2015), že Lindner ve své studii zjistil, že čím více má skupina členů, tím méně každý z nich pracuje.

V případě (doslovné) **citace** můžeme zvolit dva způsoby.

1) Citaci můžeme sestavit jako *sekundární citaci sekundárního zdroje*. Tedy například takto

Podle Černého et al. (1974, s. 380, cituji podle Bláhy, 2015, s. 10) zobecnil Lindner výsledky svých výzkumů slovy: „Čím početnější skupina, tím nižší relativní výkon“.

V této citaci parafrázujeme část týkající se sekundární citace a přímo citujeme část týkající se primárního zdroje.

2) Jinou možností je uvést *přímou citaci terciárního zdroje*. Protože jde o citaci v citaci, musíme použít dva odlišné typy uvozovek. Tedy například

... tyto informace mám zprostředkované od Bláhy, který píše: „Černý et al. (1974, s. 380) uvádějí, že Lindner (1871/1931, s. 15) píše: »Čím početnější skupina, tím nižší relativní výkon« ...“ (2015, s. 10).

Použijeme-li **terciární citaci** primárního zdroje (nebo primární citaci terciárního zdroje), **uvádíme v seznamu literatury pouze terciární zdroj.**

Poznámka: V ukázkách jsem zvolil práci, již Lindner původně napsal německy (1871) a která vyšla později v českém překladu (1931). Jak již víme, je překlad cizojazyčné práce nutno pokládat za parafrázi, nikoli za přímou citaci originálu. Přímá citace překladu je zde tedy vlastně přímou citací parafráze. (Proto vždy uvádíme, že citujeme překlad, nikoli originál.) A mimochodem – uvedené tvrzení by v ní čtenář hledal marně. Podobně marně by ale čtenář hledal i v jiných dílech. Překvapivě by například v originále Descartesovy práce o metodě nenašel tvrzení „Cogito ergo sum“. (Originál je ve francouzštině, nikoli v latině.)

3.4 Miscellanea

3.4.1 Lokalizace textu v publikacích, které nejsou stránkovány

Chceme-li citovat část textu z ryze elektronického dokumentu, setkáváme se s otázkou, jak pasáž citovat, neboť v těchto dokumentech nejsou stránky číslovány. S podobným problémem se ovšem můžeme setkat i v případě nestránkovaného tištěného dokumentu.

Existuje více možností.

1) Jde-li o krátký text, uvedeme číslo odstavce. A to i tehdy, nejsou-li odstavce číslovány.

Například

Jak se uvádí ve článku „Pátrání“ (2016, odst. 3), je „citovaný text.“

2) Jde-li o delší text, který je členěn do částí, které jsou číslovány (například kapitoly, sekce atp.), citujeme obdobně. Například

Jedno z důležitých zjištění uvádějí autoři v 5. sekci s názvem Views on gun policy [Názory na politiku vlastnění soukromých zbraní]: „Citovaný text“ (Parket et al., 2017, sekce 5, odst. 2).

3) Jde-li o delší text, který je členěn do částí, které nejsou číslovány, můžeme uvést v citaci název nečíslované sekce (heading). Například 4. odstavec v sekci Methodology uvedeme takto

Jak uvádějí Kennedy a Funk „citovaný text“ (2015, část Methodology, odst. 4).

4) Jde-li o delší text, který je členěn do částí, které nejsou číslovány, a je-li název sekce (heading) dlouhý, můžeme uvést v citaci jeho zkratku. Zkratku umístíme do uvozovek. Tedy například

Jak uvádějí Kennedy a Funk „citovaný text“ (2015, „Public interest in science,“ odst. 12).

Zde je dobré mít na mysli rozdíl mezi citací *názvu článku*, který předchází vnoření, a citací *sekce*, která naopak následuje za vnořením. Například citace

Podle německé Wikipedie tkví význam šedé literatury „...“ („Graue Literatur,“ n.d., „Wichtigkeit,“ odst. 3) ...

odkazuje na heslo „**Graue Literatur**“ v německé Wikipedii. Citovaný text se nalézá v třetím odstavci sekce, jejíž název začíná slovem „**Wichtigkeit**“.

Stejný způsob odkazu na místa nestránkovaného textu ovšem použijeme i při **parafrázování**.

Ve všech uvedených případech uvádíme v **seznamu literatury** bibliografickou citaci pouze celého původního zdroje, tj. necitujeme v ní jednotlivé kapitoly, sekce nebo odstavce, kterým se v textu věnujeme.

Poznámka: To vše ovšem můžeme použít i v textu, ve kterém jsou uvedena čísla stránek. Můžeme přitom odkázat například i na obrázek nebo na tabulku. Citujeme tedy například Jelínková (2016, sekce Diskuse), Kostelacová (2015, tab. 3), (Kuška & Trnka, 2017, obr. 2), („Muslims concerned,“ 2017, odst. 6), Růžičková (2016, poznámka 5), Vacková (2012, příloha A) atp.

3.4.2 Zavádění zkratk

Zkratky názvů institucí, dotazníků, testů atp. zavádíme pouze v textu, nikoli v bibliografické citaci. Podobně tomu zkracujeme konfigurace autorů pouze v textu, nikoli v bibliografické citaci.

Zkratky můžeme zavádět i v **abstraktech**. A to i tehdy, opakuje-li se zkracovaný název v abstraktu pouze dvakrát. Zavedeme-li zkratku v abstraktu, platí pouze pro něj. V hlavním textu ji tedy zavádíme znovu (Lee, 2015b).

Při zavádění **zkratk** postupujeme v souladu s jedním z těchto dvou pravidel:

1) V prostém textu vložíme zkratku do kulatých závorek.

Napíšeme například **Česká asociace sester (ČAS) si klade za cíle ...**

Zkratku zavádíme tehdy, opakuje-li se název v textu vícekrát (minimálně třikrát). Preferujeme přitom zkratky, které jsou známé a používané (zkratky si nevymýšlíme). Pokud jsme zavedli zkratku, nadále již používáme pouze ji (tj. nekolísáme mezi zkratkou a celým názvem).

Pokud zavádíme zkratku při **citaci** v textu, napíšeme například

Podle dostupného materiálu patří mezi hlavní cíle České asociace sester (ČAS, n.d.) ...

Závorky přitom nezmnožujeme, tj. *nepíšeme*

Podle dostupného materiálu patří mezi hlavní cíle České asociace sester (ČAS) (n.d.) ...

Pokud zavádíme zkratku pro název **cizojazyčné** instituce, musíme uvést dílo, které se nalézá v bibliografické citaci, v příslušném jazyce. Můžeme například zavést zkratku

Podle norem Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ, 2011) ...

neboť tuto zkratku lze přesně zpětně převést na zdroj, který se nalézá v seznamu literatury. Tedy

Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. (2011). *ČSN ISO 690. Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Autor.

Nelze však zavést zkratku

Podle norem Americké psychologické asociace (APA, 2010) ...

neboť tuto zkratku nelze převést na žádný zdroj, který se nalézá v seznamu literatury. V té je

American Psychological Association. (2010). *Publication manual of the American Psychological Association* (6th ed.). Washington, DC: Author.

Pokud zavádíme zkratky pro testy nebo dotazníky, postupujeme obdobně. Napíšeme například

K měření deprese jsem použila škálu Beck Depression Inventory–II (BDI-II) v českém překladu ...

Pokud bychom chtěli současně uvést zdroj, ze kterého jsme škálu získali, napíšeme například

K měření deprese jsem použila škálu Beck Depression Inventory–II (BDI-II; Beck, Brown, & Steer, 1996).

Zde mezi údaje vložíme středník, ale závorky opět nezmnožujeme (Lee, 2015b), tj. *nepíšeme*

K měření deprese jsem použila škálu Beck Depression Inventory–II (BDI-II) (Beck, Brown, & Steer, 1996).

Některé publikace mají na místě autora uvedeno několik institucí. Například

American Educational Research Association, American Psychological Association, & National Council on Measurement in Education. (2001). *Standardy pro pedagogické a psychologické testování* (H. Klimusová, překl.). Praha: Testcentrum. (Originál byl publikován v roce 1999 s názvem *Standards for educational and psychological testing*)

V textu bychom správně mohli při první citaci napsat například

... jak uvádějí American Educational Research Association (AERA), American Psychological Association a National Council on Measurement in Education (1999/2001) ...

Při druhé a další citaci můžeme použít ve zkrácené citaci zavedenou zkratku, tedy například

... jak dále uvádějí tyto standardy (AERA et al., 1999/2001), ...

Citujeme-li určité vydání knihy a tuto informaci pokládáme za důležitou, můžeme ji vložit do závorky v textu. Můžeme tedy napsat například nejen

... *The Bluebook: A Uniform System of Citation* (Bluebook, 2005) ...

ale rovněž

... *The Bluebook: A Uniform System of Citation* (Bluebook; 18th ed., 2005) ...

2) V textu, který je umístěn v kulatých závorkách, vložíme zkratku do hranatých závorek.

Napíšeme například

Každá z těchto organizací (například Česká asociace sester [ČAS], ...) si klade za cíl ...

... citační normy Americké Psychologické Asociace (American Psychological Association [APA]) ...

Pokud zavádíme zkratku pro testy nebo dotazníky, postupujeme obdobně. Napíšeme například

K měření deprese jsem použila Beckovu škálu (Beck Depression Inventory–II [BDI-II]) ...

Pokud zavádíme zkratku při **citaci** v textu, napíšeme například

Podle posledního vydání tohoto manuálu (American Psychological Association [APA], 2010) ...

Podle posledního vydání tohoto manuálu (Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví [ÚNMZ], 2011) ...

Pokud zavádíme zkratku pro škálu a současně uvádíme zdroj, napíšeme obdobně například

K měření deprese jsem použila Beckovu škálu (Beck Depression Inventory–II [BDI-II]; Beck, Brown, & Steer, 1996) ...

K měření jsem použila Škálu materialistických hodnot (Materialistic Values Scale [MVS]; Richins & Dawson, 1992) ...

K měření jsem použil Rosenbergovu škálu (Rosenberg Self-Esteem Scale [RSES]; Rosenberg, 1965) ...

Nejnámější systém klasifikací duševních poruch (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th ed. [DSM–5]; American Psychiatric Association [APA], 2013) ...

Nejnámější systém klasifikací duševních poruch Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (5th ed., DSM–5; American Psychiatric Association [APA], 2013) ...

Zkratky zavádíme a používáme pouze v textu. Nikdy je nezavádíme v **bibliografické citaci**. Je chybné napsat například

American Psychiatric Association (APA). (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed., text revision [DSM-IV-TR]). Washington, DC: Author.

Beck, A. T., Steer, R. A., & Brown, G. K. (1996). *Manual for the Beck depression inventory-II (BDI-2)*. San Antonio, TX: The Psychological Corporation.

United States (US) Bureau of the Census. (2004). *US interim projection by age, sex, race, and Hispanic origin*. Dostupné z <http://www.census.gov/ipc/www/usinterimproj/>

Podobně tomu v **bibliografické citaci** nikdy nezkracujeme **konfigurace autorů**. Například

Jost, J. T., Liviatan, I., van der Toorn, J., Ledgerwood, A., Mandisodza, A., & Nosek, B. A. (2010). System justification: How do we know it's motivated? In D. R. Bobocel, A. C. Kay, M. P. Zanna, & J. M. Olson (Eds.), *The Ontario symposium: Vol. 11. The psychology of justice and legitimacy* (pp. 173-203). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

nemůžeme zkrátit na

Jost, J. T. **et al.** (2010). System justification: How do we know it's motivated? In D. R. Bobocel et al. (Eds.), *The Ontario symposium: Vol. 11. The psychology of justice and legitimacy* (pp. 173-203). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

ačkoli v textu použijeme vždy pouze zkrácenou citaci (tj. **Jost et al., 2010**).

3.4.3 Psaní statistických symbolů

Mezi často používané zkratky patří i statistické symboly.

Tabulka 2 Význam a zápis statistických symbolů

význam	symbol
velikost účinku (Cohenovo d)	d
stupeň volnosti (degree of freedom)	df
test, kritérium	F
(aritmetický) průměr	M
velikost souboru (jedné z více skupin)	n
velikost souboru (celý soubor)	N
pravděpodobnost	p
Pearsonův koeficient korelace	r
Spearmanův koeficient korelace	r_s
koeficient mnohonásobné korelace	R^2
standardní odchylka (výběrová)	s, SD
rozptyl (výběrový)	s^2
standardní chyba (standard error)	SE

význam	symbol
standardní chyba průměru	SEM
test, kritérium	t
z skór	z
Cronbachova alfa	α
standardizovaný regresní koeficient	β
populační velikost účinku	δ
velikost účinku (ANOVA)	η^2
Cohenův koeficient shody	κ
populační průměr	μ
populační koeficient korelace	ρ
populační standardní odchylka	σ
populační rozptyl	σ^2
test, kritérium	χ^2

Symboly psané latinkou píšeme kurzívou. Symboly psané alfabetou píšeme normálním fontem. Horní a dolní indexy, nejde-li o statistické symboly, píšeme normálním fontem, tedy například $M_{ženy}$, R^2 , r^2 , χ^2 . Jde-li o statistické symboly, píšeme je kurzívou, tedy například σ_r .

U testů píšeme stupně volnosti v kulatých závorkách. Například

$$\eta^2 = 0,35, F(2,123) = 7,85, p < 0,005 \text{ nebo } R^2 = 0,30, F(2,123) = 7,85, p < 0,005.$$

Statistiky, které se týkají odlišných skupin, oddělujeme středníkem. Například

$$\text{Skupina A, } t(177) = 3,01, p < 0,001; \text{ skupina B, } t(173) = 2,31, p < 0,001; \text{ skupina C, } t(155) = 3,11, p < 0,001.$$

V češtině oddělujeme desetinná místa čárkou (v angličtině tečkou). Není-li před čárkou číslo, napíšeme před ní nulu. Nepíšeme tedy například ,45 ale 0,45.

U statistických symbolů nikdy neměníme velikost písma. Symboly, které jsou psány malým písmem, proto neklademe na začátek věty (Krupa, 2013). Například píšeme

K ověření statistické významnosti rozdílů mezi průměry byly použity *t* testy.
nikoli

- t* testy byly použity k ověření statistické významnosti rozdílů mezi průměry.**
- T* testy byly použity k ověření statistické významnosti rozdílů mezi průměry.**
- T* testy byly použity k ověření statistické významnosti rozdílů mezi průměry.**

4. Plagiátorství a plagiáty

4.1 K vymezení pojmů

4.1.1 Hodnoty a etické standardy

Každý student, pedagog a výzkumník *je povinen* dodržovat základní etické hodnoty, které slouží k tomu, aby vzdělávání a věda plnily ve společnosti své poslání. Jde o stejné hodnoty, jež by měl dodržovat i jako občan. O které hodnoty jde? Jejich patrně nejvlivnější seznamy předložily Committee on Science, Engineering, and Public Policy (COSEPUP, 2009) a International Center for Academic Integrity (ICAI, 2013). Tyto seznamy, které se do značné míry překrývají, tvoří těchto osm hodnot: **čestnost, férovost, důvěryhodnost, úcta k druhým, odpovědnost, odvaha, objektivita** a **otevřenost**. Studenti a studentky jsou povinni tyto hodnoty dodržovat během plánování a realizace výzkumu, při zpracovávání dat i při sepisování kvalifikační práce.

Jedním z klíčových případů dodržování těchto hodnot je **citování zdrojů**. Při něm jedinec vzdává úctu a vděk (kredit) autorům daného textu, nevydává nečestně cizí práci za svoji a nezrazuje důvěru, již se a priori těší a bez níž by vědecká obec nemohla patrně vůbec existovat. Dodržuje tedy tzv. *etické standardy*, tj. normy chování, které jsou s těmito hodnotami v souladu.

4.1.2 Porušování etických standardů

Ne každé chování je však s těmito hodnotami a standardy v souladu. Chování, které je s nimi v příkrém rozporu a které ohrožuje důvěryhodnost samotné vědy, je označeno jako *nepřípustné chování* (scientific misconduct; research misconduct). V současné době jsou do této kategorie zařazeny **fabrikace** (vymyšlení si dat nebo výsledků; viz například Carey, 2011), **falsifikace** (záměrné zkreslování údajů o podobě výzkumu) a **plagiátorství** (necitování zdrojů) (Research Misconduct, 2002, § 689.1). Hovoří se o triádě **FFP**. Protože etické normy nejsou zákonnými normami, nevyšetřuje tyto přestupky policie a netrestá je soud, ale jsou vyšetřovány příslušnými vědeckými a vzdělávacími institucemi a jsou za ně udělovány nejpřísnější sankce, jimiž tyto instituce disponují.

Porušení etických standardů, které není tak závažné jako FFP, je označeno termínem „*pochybné výzkumné praktiky*“ (questionable research practices [QRP]; COSEPUP, 2009, s. 3; Fiedler & Schwarz, 2016; John, Loewenstein & Prelec, 2012). Patří mezi ně především různé formy přizpůsobování hypotéz datům a dat hypotézám poté, co byl výzkum realizován a výsledky jsou jeho autorům známy (O'Boyle, Banks & Gonzalez-Mulé, 2014).

Ve **škole** se ovšem u studentů a pedagogů setkáváme i s řadou jiných více nebo méně závažných přestupků (opisování, taháky, sexuální obtěžování, zneužívání moci, indoktrinace aj.; viz například „Academic dishonesty,“ 2017).

4.1.3 Definice plagiátorství

Plagiátorství tedy patří k závažným formám porušení výzkumné, vědecké i akademické etiky. APA vychází z definice plagiátorství, jež byla navržena NSF a schválena Kongresem USA. Podle ní je plagiátorstvím „appropriation of another person’s ideas, processes, results, or words without giving appropriate credit“ [přisvojení si myšlenek, postupů, výsledků nebo slov jiné osoby, aniž by jí byl přiznán náležitý kredit] (Research Misconduct, 2002, § 689.1, můj překlad).

Podle citačních a etických norem APA **autoři nevydávají za své cizí myšlenky, texty ani data** (APA, 2010, s. 15, sekce 1.10; APA, 2017, sekce 8.11). „Nevydávají za své“ znamená „citují“. Operacionální definice, s níž se v praxi pracuje, zní: **Použijeme-li ve svém textu cizí text, myšlenky nebo data, pak, pokud necitujeme jejich autora, jde potenciálně o akt plagiátorství.** Od šestého vydání Publikčního manuálu (APA, 2010) zahrnuje tato definice i citování vlastních prací. **Použijeme-li ve svém textu text, myšlenky nebo data, které jsme zveřejnili již dříve, pak, pokud tyto zdroje náležitě necitujeme, jde potenciálně o akt autoplagiátorství (self-plagiarism).**

4.1.4 Kdy jde o „plagiátorství“ a o „plagiát“? Úmysl, rozsah a úzus

Plagiátorství, jako každý přečin, musí být ovšem prokázáno. „Necitování zdroje“ ještě není nutně aktem plagiátorství a ne každý akt necitování zdroje je stejně závažný. Uvedená definice je proto doplněna klausulí, podle níž je při zkoumání toho, zda skutečně došlo k zásadnímu porušení etických standardů, třeba vzít v potaz tři další okolnosti. Jsou jimi:

Intence. Zásadní otázkou je, zda měl autor práce v úmyslu převzít daný text, myšlenky nebo data takovým způsobem, aby čtenář neodhalil, že nejde o původní výtvar. Klíčová otázka proto zní: „Snažil se autor práce vědomě oklamat čtenáře (zejména vedoucího a oponenta práce)?“

Rozsah a důležitost. Jako plagiát lze chápat jednotky nejrozmanitějšího rozsahu – od slov a vět až po celou práci. Stejná část, například odstavec, přitom může mít různý obsah. Je rozdíl, dochází-li ke zcizení teorií či hypotéz, nebo méně důležitých částí textu. Neexistuje však žádný obecně přijímaný algoritmus, který by stanovil, od jakého počtu přejatých slov, vět či odstavců (a jak důležitých) je nutno **práci** jako celek prohlásit za plagiát.

Výrazná odchylka od zavedeného úzu. Při posuzování jednotlivých částí práce je nutno respektovat zvyklosti. Zde je důležité, aby se student v případě pochybností zeptal vedoucího práce. Například v části věnované metodologii a statistice můžeme mluvit o vnitřní validitě a o analýze rozptylu, aniž bychom odkazovali na zdroje, avšak v teoretické části zpravidla nemůžeme přejímat cizí myšlenky, aniž bychom příslušné zdroje citovali.

Pro úplnost uvádím přesné znění této normy (Research Misconduct, 2002, § 689.2):

A finding of research misconduct requires that -

- (1) There be a significant departure from accepted practices of the relevant research community; and
- (2) The research misconduct be committed intentionally, or knowingly, or recklessly; and
- (3) The allegation be proven by a preponderance of evidence.

4.2 Příčiny a důsledky plagiátorství

4.2.1 Proč se studenti dopouštějí plagiátorství?

Plagiátorství může mít řadu důvodů (podrobněji viz například Bertram-Gallant, 2017; Chu & Stevens, 2017; Samuelson, 1994; Yu, Glanzer, Sriram, Johnson & Moore, 2017). Patří mezi ně například touha zapůsobit na druhé dojem originality a odborné kompetentnosti, ale i lenost, malý zájem o téma práce, odborná nekompetentnost, nedostatek intelektových předpokladů nebo tvořivosti, neschopnost myslet kriticky, nedostatek dovedností (studenti se nenaučili parafrázovat, neumí se při psaní oprostít od zavedených schémat a „velkých slov“, atp.). Někdy bývá důvodem plagiátorství i to, že studenti nejsou zvyklí dělat si poznámky a časem zapomenou, co kde přečetli, viděli nebo slyšeli (Cooper, 2016; Yu et al., 2017).

Nezřídka bývá důvodem plagiátorství i to, že ho studenti nerozpoznají. Navíc ne všichni studenti shledávají na plagiátorství něco jednoznačně špatného. Někteří studenti pokládají etické hodnoty za ideály, které se vylučují s úspěšností ve světě mimo školní lavice. Někteří studenti pokládají etické normy za konvence, které jim vnucují jejich učitelé, aniž by jim sami dostáli a aniž by byli za jejich porušování sami trestáni (viz například Anonymous academic, 2017).

Po plagiátorství ale sáhne student někdy i tehdy, když je v časové tísní. Příčinou této tísně mohou být vnější okolnosti a nečekané události, ale i skony k prokrastinaci a špatný „time-management“.

4.2.2 Sankce za plagiátorství

Sankce za plagiátorství bývají velmi tvrdé, tvrdší než za některé zločiny. Patří mezi ně zejména vyloučení ze školy, ztráta zaměstnání, ztráta prestiže a úcty, veřejná ostuda a s ní někdy spojená nutnost vystěhovat se do jiného města nebo státu (Levin, 2011; Roig, 2015). V některých státech patří mezi tyto sankce i zpětné odnětí titulů. Ve hře je důvěryhodnost vědy a vědců a dobré jméno poškozené instituce. V případě studentských prací je ve hře i to, že se plagiátor snaží na základě podvodu získat vysokoškolský diplom a s ním i celoživotně vysoký status, prestiž a úctu – ačkoli právě ty si, díky tomu, že podvádí, nezaslouží.

4.2.3 Sankce jako prevence?

Uvedené sankce jsou jistě dobrým důvodem, proč se plagiátorství nedopouštět. Nicméně – vysokoškolští studenti by se asi neměli zříkat krádeží jen proto, že se bojí trestu (Bertram-Gallant, 2017). Osobně se domnívám, že lepší a snad i spolehlivější prevencí proti plagiátorství a některým jiným nectnostem je občasné procvičování „ctností“, mezi něž patří především kritické, nezávislé, odvážné myšlení (viz například McIntyre, 1981/2004; Peterson & Seligman, 2004; Schwartz & Sharpe, 2010). To se – alespoň do určité míry – vylučuje s konformitou a s touhou prodávat cizí myšlenky za své. K tomuto procvičování dochází ve škole například během diskusí při přednáškách, během rozhovorů s vedoucími prací a při psaní seminárních a jiných prací.

4.3 Hlavní typy a dimenze plagiátů

4.3.1 Hlavní typy plagiátů podle agentury Turnitin

Co vše je plagiátem? Jak vypadá typický plagiát? Patrně nejúplnější klasifikaci plagiátů předložila agentura Turnitin (2012, 2015; viz rovněž jí provozovanou webovou stránku <http://www.plagiarism.org>). Tato agentura dospěla na základě rozsáhlých empirických výzkumů k identifikaci deseti základních typů plagiátů, jež lze uspořádat do tří kategorií.

Operace s textem

Klon (Clone). Předložená práce je přesnou kopií (klonem) jiné práce. V extrémním případě jde o práci, již si studenti nechali napsat někým jiným.

Kopie (Ctrl-C): Práce obsahuje rozsáhlé části, které jsou překopírovány z jiného textu a ponechány beze změn.

Směs (Mashup, Mosaic). Název evokuje představu směsi sestávající z rozdrčených částí koření různého druhu. V plagiátu je využito více textů, které jsou překopírovány, rozkouskovány a složeny do nového celku (mosaic plagiarism).

Nahrazení (Find-Replace, Ctrl+F). Určitá část práce (například odstavec) je jako celek okopírována z jiné práce a následně jsou v ní některá klíčová slova a některé fráze nahrazeny synonymními výrazy (například *Najdi „úzkost“ – Nahrad’ „anxieta“*). Tím získává odstavec ráz „parafráze“.

Remix (Remix). Jde o bezešvé spojení „parafrází“ několika textů přejatých z různých zdrojů. Autor přebírá rozsáhlé části z více zdrojů a sám doplní spojovací materiál (≈ patchwriting; parapragiarism).

Citování autora textu

Hybridní forma (Hybrid). Jde o spojení textů (parafrází a/nebo nezměněných částí) přejatých z jednoho nebo z více zdrojů. Některé výpůjčky jsou správně citovány, jiné chybně, jiné nejsou citovány vůbec.

Chyba 404 (404 Error). Uvedená zpráva (404) se objeví na monitoru, odkazujeme-li na neexistující stránku. Autoři takto označují odkazy na neexistující zdroje nebo na zavádějící bibliografické citace. Text působí dojmem, že nejde o plagiát. Kritická část je přitom – bez správné citace – přejata odjinud.

Recyklování (Recycle). U autoplagiátu jde o přejímání textu z vlastních prací, aniž bychom výpůjčky citovali. Recyklování je širším pojmem. (Každá z uvedených forem plagiátu může být autoplagiátem.)

Vlastní přínos

Agregát (Aggregator, RSS Feed). Práce sestává z množství správně citovaných částí, avšak neobsahuje takřka žádný vlastní text.

Retweet (Re-tweet, Re-Post). Práce sestává z množství správně citovaných částí, ke kterým byl případně přidán vlastní text. Jako celek však příliš těsně vychází z rázu a/nebo ze struktury nějaké jiné práce.

Je patrné, že tato agentura vychází z částečně odlišného pojetí plagiátu a plagiátorství než APA. Podle ní je plagiátem každé dílo, které **obsahuje rozsáhlé přejaté části** nebo které je jako celek **vytvořeno z přejatých částí** – jedno, zda jsou tyto části citovány správně, chybně, nebo vůbec ne. Plagiátorství zde spočívá v **přivlastnění si výsledků cizí práce**.

První tři operace **nemění** původní text. V případě „klonu“ předloží například student stejnou práci na dvou různých školách nebo ve dvou různých předmětech. Klonem je i to, když odevzdá práci, již napsal někdo jiný. Častějšími případy plagiátorství jsou „kopie“, při níž dochází k překopírování části z jiné práce, a „směs“, kdy se tyto překopírované části promísí. I kdyby jedinec jednotlivé části poctivě citoval, jde v tomto pojetí o plagiát.

Časté formy plagiátorství představují rovněž **substituce**, **remix** a to, co autoři označili jako **retweet**. Při nich *měníme slova a věty* tak, aby vznikl dojem, že jde o parafrázování. Jiní autoři zde hovoří o **pseudoparafrázování** či **parafragiarismu** (Farrokhi, 2009; Levin, 2011; Levin & Marshall, 1993). Zatímco parafrázování spočívá v přepracování původního textu pomocí vlastních myšlenek, vlastních slov a vlastních syntaktických struktur, spočívá **parafragiarismus** v nahrazování původních slov synonymy, ve vyjádření přejatých myšlenek pomocí jiných slov a v uchování strukturní a větné podobnosti (Levin & Marshall, 1993). Jde o útvar, který má vypadat jako parafráze, je-li autor citován, nebo má zamaskovat, že je plagiátem, není-li autor citován. Substituce a remix se týkají především zcizení obsahu, retweet se týká zcizení struktury (větné struktury, struktury argumentace, výstavby kapitoly, stavby celé práce). V českých dílech se tyto plagiáty občas schovávají pod termínem „**nepřímé citace**“, který Publikáční manuál APA v tomto smyslu nezná. Někteří studenti se domnívají, že když vynechají z původního textu jedno nebo dvě slova, nahradí pár slov synonymy a přehodí pár vět, je vše OK, pokud nedají tento remix do uvozovek. Podle tohoto pojetí plagiátorství jde však o omyl. Vzniklý útvar, ať již ho nazveme jakkoliv, není původním dílem studenta a on proto nemá právo se pod něj podepsat (coby autor *obsahu* a *struktury*, nikoli mozaiky nebo koláže; studentská práce ale není „uměleckým“ dílem).

Dimenze plagiátorství

V uvedeném pojetí plagiátorství hrají roli čtyři dimenze. První z nich se týká vlastního přínosu autora práce, druhá charakteru operací s textem, třetí citování originálu. Čtvrtá, skrytá, se týká autorství (je autorem textu někdo jiný, nebo jsem jím já?).

První dimenze se v případě bakalářských a diplomových prací týká toho, zda má student právo se pod práci podepsat, tj. zda je práce jeho dílem. A to nezávisle na tom, zda cituje nebo necituje části, ze kterých svůj výtvar sestavil. Je-li jeho **vlastní přínos** zanedbatelný, je dílo pokládáno za plagiát (klon, směs, retweet, agregát). Plagiátorstvím je zde přivlastnění si výsledků cizí práce.

Druhá dimenze se týká charakteru **operací s textem**. Nejde-li o přesné citace textu (ať již primární nebo sekundární) nebo o pravé parafráze, jde o plagiáty (substituce, remix; potenciálně i kopie).

Třetí dimenze se týká **citací** autorů originálů. Pokud nejsou práce správně a úplně citovány, jde o plagiát (necitování, hybridní forma, chyba 404).

4.3.2 Některé (další) typy plagiátorství

4.3.2.1 Plagiátorství bibliografických citací

V uvedené klasifikaci se skrývá i jedna důležitá forma plagiátorství, již bychom mohli označit jako „plagiátorství bibliografických citací“. Dejme tomu, že se v originále nalézá tato pasáž:

Vznikají tyto stereotypy na základě pozorování několika případů a (chybného) zobecnění na celou skupinu (viz například Allport, 1954/2004; Brigham, 1971, 1973; Lippmann, 1922; Martin, 1987; McCauley, Stitt, 1978) ...?

Tuto pasáž můžeme převzít do své práce buď pomocí přímé citace, nebo parafráze.

Přímá citace by mohla vypadat například takto:

Hnilica et al. (2017, s. 121) kladou otázku: „Vznikají tyto stereotypy na základě pozorování několika případů a (chybného) zobecnění na celou skupinu (viz například Allport, 1954/2004; Brigham, 1971, 1973; Lippmann, 1922; Martin, 1987; McCauley, Stitt, 1978) ...?“

Jak již víme, odkazy na bibliografické citace (Allport, 1954/2004; Brigham, 1971 atd.) v textu přímé citace ponecháme, ale do svého seznamu literatury je nedáváme.

Správné parafrázování by mohlo vypadat například takto:

Důležitou otázkou je, jak stereotypy vlastně vznikají. Vznikají na základě indukce, tj. v procesu vedoucím od pozorování několika konkrétních případů k zobecnění na celou kategorii (viz například Hnilica et al., 2017, a tam uvedená literatura), nebo ...

Odkazy ve svém textu **neuvádíme**, neboť z nich při tvorbě parafráze nevycházíme.

Při **plagiátorství bibliografických citací** tyto odkazy v parafrázi ponecháme a všechny citované prameny umístíme do svého seznamu literatury. Toto plagiátorství má dvě hlavní podoby. Někdy dochází k současnému zcizení textu i v něm uvedených citací, jindy pouze ke zcizení citací. Když zůstanu u uvedeného příkladu, mohl by mít první plagiát například tuto podobu

Důležitou otázkou je, jak stereotypy vlastně vznikají. Vznikají na základě indukce, tj. v procesu vedoucím od pozorování několika konkrétních případů k zobecnění na celou kategorii (viz například Allport, 1954/2004; Brigham, 1971, 1973; Lippmann, 1922; Martin, 1987; McCauley, Stitt, 1978), nebo ...

Druhý plagiát by mohl vypadat například takto

Důležitou otázkou je, jak stereotypy vlastně vznikají. Vznikají na základě indukce, tj. v procesu vedoucím od pozorování několika konkrétních případů k zobecnění na celou kategorii. (viz například Allport, 1954/2004; Brigham, 1971, 1973; Hnilica et al., 2017; Lippmann, 1922; Martin, 1987; McCauley, Stitt, 1978), nebo ...

V obou případech se plagiátor snaží působit dojmem, že daný text vytvořil na základě prostudování citované literatury on.

4.3.2.2 Autoplagiátorství (a recyklování) při psaní diplomových prací

Při psaní kvalifikačních prací je třeba vyhnout se **autoplagiátorství**, které spočívá v tom, že studenti přejímají části ze svých minulých prací, aniž by je řádně citovali.

Text a bibliografické citace

Bakalářská práce. Podle vnitřních norem PVŠPS mohou studenti navázat v diplomové práci na své práce bakalářské. V tom případě nemusejí přejaté části v textu diplomové práce citovat a mohou převzít i bibliografické citace (podrobněji viz PVŠPS, n.d., s. 6-7).

Ostatní případy. Pokud není diplomová práce pokračováním práce bakalářské, nebo pokud studenti vycházejí při psaní libovolné kvalifikační práce z jiných pramenů (například ze své seminární práce nebo z diplomové práce, již obhájili na některé jiné škole), jsou povinni tyto zdroje řádně citovat. Z těchto zdrojů přitom nemohou volně čerpat, ale mohou z nich přejímat pouze své **vlastní myšlenky** (otázky, hypotézy atp.) a **výsledky vlastních výzkumů**. Ty by měli shrnout pomocí parafrází v jednom nebo v několika málo odstavcích, jež by měly mít na konci přesné odkazy na původní zdroje (APA, 2010, s. 16). Z těchto zdrojů nelze volně přebírat přímé citace ani parafráze myšlenek jiných autorů (šlo by o sekundární citace), ani bibliografické citace (šlo by o plagiát).

Data

Zvláštním případem autoplagiátorství je vytvoření více prací (například bakalářské a diplomové) na základě zpracování dat z jednoho výzkumu (viz Levin, 2011; Roig, 2015).

Duplikace dat. Například jistý student zpracoval na základě analýzy dat získaných od jednoho souboru ($N = 4$) bakalářskou práci, již obhájil na jedné vysoké škole. Následně přestoupil na jinou vysokou školu a na ní na základě mírně odlišné analýzy stejných dat obhájil práci diplomovou. Vedoucímu své diplomové práce přitom nesdělil, že jde o novou analýzu již použitých dat. Tuto skutečnost neuvedl ani v samotné diplomové práci.

Jiná forma autoplagiátorství spočívá v **segmentaci dat**. Při ní je jedna sada dat rozkouskována a publikována po částech (piecemeal) v odlišných pracích, které jsou vydávány za nezávislé. Za autoplagiát je tato série pokládána tehdy, tvoří-li jeden koherentní celek. V tom případě by měla být data analyzována společně a vydána v jedné publikaci (Roig, 2015). (Nepublikované rukopisy, nepublikované odborné zprávy ani prezentace dat na konferencích do této definice autoplagiátu nespádají. Ty segmentaci dat naopak občas přímo vyžadují.)

Pokud chce studující využít data, která již použil v jiné práci, musí o tom informovat vedoucí nebo vedoucího své práce. Totéž platí i pro případ, kdy chce pro svoji práci využít data získaná od jiných badatelů.

4.4 Plagiát, parafragiát, správně citované zdroje – a vlastní přínos

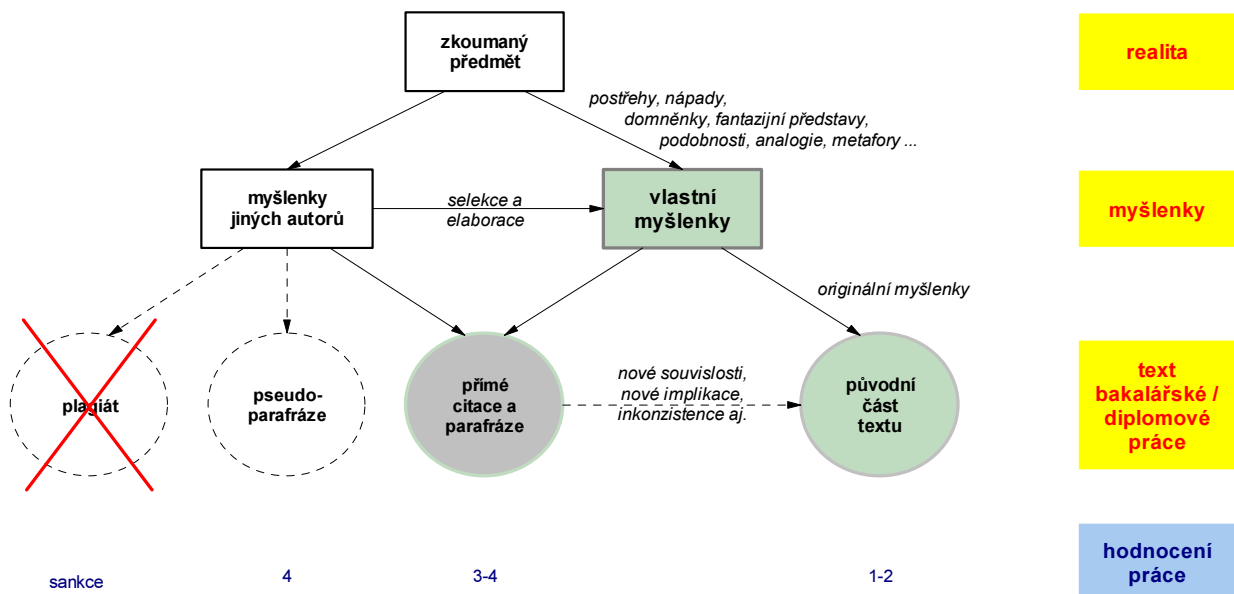
Plagiátorství má tedy řadu různých podob. Kromě toho používají různí badatelé zčásti odlišné definice plagiátorství, které jsou spojeny s odlišnými důsledky.

- APA (2010, 2017) vychází z užší definice, podle níž jde o plagiátorství tehdy, necitujeme-li zdroje. Porušení etických standardů spočívá ve „zcizení cizího textu“ a v „klamání čtenáře“ (i v případě autoplagiátu).
- Agentura Turnitin (2015) chápe plagiátorství v širším slova smyslu: od „zcizení cizího textu“ a „klamání čtenáře“ k „nepůvodnosti“. Dílo, které je agregátem správně citovaných, ale víceméně přejatých částí, je podle tohoto pojetí rovněž plagiátem. (Je to podobné, jako kdyby „autor“ vzal jednu sloku z *Hey Jude*, druhou z *Yellow Submarine* a pod výsledek se podepsal.)

Přijetí odlišné definice plagiátorství je spojeno s odlišnými důsledky. Přijetí definice APA má dva základní důsledky:

- Autor kvalifikační práce musí všechny texty, myšlenky a data, které čerpá z jiných zdrojů (například z článků, knih, bakalářských a diplomových prací), správně citovat. Nebude-li tyto zdroje citovat a vznikne-li opodstatněné podezření, že tak činí úmyslně, bude jeho akt klasifikován jako plagiátorství. V závislosti na rozsahu a závažnosti tohoto přečinu bude následně potrestán v souladu s disciplinárním řádem PVŠPS.
- Za práci, která není v tomto smyslu plagiátem, jedinec trestán být nemůže. Práce s mizivým vlastním přínosem se ovšem setká s negativním hodnocením, neboť od vysokoškolských studentů se očekává vlastní přínos (viz například McBride & Chu, 2017; PVŠPS, n.d., s. 6).

Schematicky vyjadřuje tyto souvislosti obrázek.

5. Úvod do citování elektronických zdrojů

5.1 Dva způsoby citování elektronických zdrojů

Elektronickým zdrojem se rozumí například článek ve formátu PDF nebo internetové noviny. V bibliografické citaci používáme k lokalizaci těchto zdrojů jeden z těchto dvou údajů:

URL = uniform resource locator, například: <http://e-psycholog.eu/>

DOI = digital object identifier, například: [doi:10.1016/j.jesp.2017.04.009](https://doi.org/10.1016/j.jesp.2017.04.009)

Poznámka: APA doporučuje přejít z uvádění **doi:DOI** na <https://doi.org/DOI> (McAdoo, 2017a). DOI zde tedy přibírá funkci odkazu či elektronické adresy (linking function)

5.2 Komponenty URL

Elektronickou adresu můžeme rozložit na tyto čtyři části:

protokol *doména* *cesta k dokumentu* *jméno souboru*

http://www.pvsps.cz/data/2017/08/21/13/bc_dp_pokyny_2017.pdf

<http://blog.apastyle.org/apastyle/2011/02/books-and-book-chapters-what-to-cite.html>

První část představuje tzv. **protokol**. V praxi se setkáváme se dvěma hlavními protokoly, které mají zkratky **http://** (hypertext transfer protocol; umožňuje komunikaci mezi prohlížečem a WWW serverem) a **https://** (HTTP secure; pro chráněný přístup ke chráněným serverům).

Druhou část adresy tvoří **jméno domény** (tzv. „host“ nebo „website“). Jde o uzlový bod „sítě“. Jeho majitel je vlastníkem autorských práv (stránky mají copyright), který – z našeho úhlu pohledu – *plní roli „vydavatele“* na stránkách publikovaných dokumentů. Domény mohou být národní (končící například .cz, .sk, .en, .de, .fr), ale i jiné (.eu, .org, .net, .com, .edu, .info). Jim odpovídající „uvítací“ stránky (home page), jež vidíme na monitoru, obsahují vedle textu především množství různých seznamů a odkazů. Ty označují **cesty**, které se mohou různě větvit a vést k **seznamům** na hierarchicky nižší úrovni. Na jejich konci se nacházejí požadované **soubory**. V užším slova smyslu se pod termínem „soubor“ rozumí něco, co musíme z webu „stáhnout“ a otevřít v našem PC (tyto soubory mají zpravidla příponu .pdf). Souborem v širším slova smyslu se ale rozumí i soubory, které se „otevrou samy“ v internetovém prohlížeči (mívají příponu .html, .htm nebo .aspx). Souborem je například i heslo, které vyhledáme ve Wikipedii, nebo uvítací webová stránka. Tyto soubory zpravidla nestahujeme a neukládáme na disk.

Elektronické adresy bývají různě dlouhé. Pokud se adresa nevejde na řádek, musíme ji rozdělit. Při jejím dělení do ní nevkládáme rozdělovací znaménko (-), ale zlomíme ji v místě, které je pro to nejvhodnější; pouze **http://** uvádíme vždy vcelku.

Na konec URL/DOI **neklademe tečku**, aby nedošlo k mylnému dojmu, že je tečka součástí adresy.

Citovaná elektronická adresa nemusí být „živá“, tj. kliknutí na ni nemusí spustit danou stránku.

5.3 Dva hlavní adresáti (či cíle) adresy URL

5.3.1 Konkrétní objekty a jejich seznamy

Z uvedeného je zřejmé, že elektronická adresa může odkazovat na **konkrétní objekt** (například na soubor s příponou .pdf, .html, .doc, .ppt, .mp4, .sav, .xlsx atd.), nebo na **seznam objektů**. Obsah a forma určitého objektu přitom může být **neměnná** (například u článku s příponou .pdf), nebo se může **průběžně měnit** (například obsah hesla ve Wikipedii). V souvislosti s tím odkazujeme na konkrétní objekty i na jejich seznamy dvěma základními způsoby, které lze takřka libovolně kombinovat.

5.3.1.1 První způsob odkazování: Dostupné z (webových stránek) ...

Chceme-li citovat v textu určitou práci pomocí adresy URL, musíme si odpovědět na otázku, zda chceme uvést odkaz na určitý *soubor*, anebo na *seznam* či *archív*, ve kterém se daný soubor nalézá.

Základní formy citací elektronické cesty URL uvádí tyto dva bloky:

Dostupné z [protokol/doména/cesta k dokumentu/](#)
Dostupné z [protokol/doména/cesta k dokumentu/jméno souboru](#)

Příklady:

Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/>

Dostupné z http://e-psycholog.eu/pdf/smetackova_vozkova.pdf

Dostupné z [webových stránek \(nebo website\) ...: protokol/doména/](#)
Dostupné z webových stránek ...: [protokol/doména/cesta k dokumentu/](#)
Dostupné z webových stránek ...: [protokol/doména/cesta k dokumentu/jméno souboru](#)

Příklady:

Dostupné z webových stránek Československé psychologie: <http://csppsych.psu.cas.cz/>

Dostupné z webových stránek Statistique Canada, sekce Informations pour les analystes et chercheurs: <http://www.statcan.gc.ca/fra/debut/>

Dostupné z webových stránek Gymnázia Na Vítězné pláni: http://www.gvp.cz/~vinkle/mafynet/mat_3_4lete/statistika/Statistika.ppt

Odpověď na otázku, zda citovat cestu vedoucí přímo k dokumentu, nebo k seznamu, není jednoznačná. Webové stránky se občas mění, adresy přestávají platit. Uvedeme-li podrobnou adresu vedoucí k souboru, usnadníme tím čtenáři práci s jeho vyhledáváním – pokud se ovšem adresa nezmění. Seznam na vyšší hierarchické úrovni je stabilnější, ale někdy je v něm obtížné objekt najít. **Volba je na nás**. Odkaz na konkrétní soubor bychom měli upřednostnit tehdy, je-li jeho nalezení na webových stránkách obtížné. Odkaz na seznam bychom měli upřednostnit tehdy, chceme-li poskytnout spolehlivější informaci, není-li objekt obecně přístupný (je-li například přístup do databáze článků zpoplatněný), je-li vyhledání objektu v seznamu snadné nebo je-li elektronická adresa příliš dlouhá (Jackson, 2009).

5.3.1.2 Druhý způsob odkazování: Získáno z (webových stránek) ...

Zatímco první způsob odkazování informuje o tom, *kde* lze objekt nalézt, informuje druhý způsob navíc o tom, *kdy* jsme objekt z dané adresy skutečně získali. Namísto **Dostupné z ...** zde uvedeme **Získáno den měsíc rok z ...**. Tuto frázi uvádíme výlučně při odkazu na konkrétní objekt (soubor). (Při odkazu na *seznam* bychom ho mohli použít, kdybychom citovali například soubor videí, audionahrávek nebo fotografií, který se průběžně mění. Tuto možnost ale normy APA nezmiňují.)

Získáno den měsíc rok z [protokol/doména/cesta k dokumentu/jméno souboru](#)

Získáno d. m. r. z webových stránek ...: [protokol/doména/cesta k dokumentu/jméno souboru](#)

Příklady:

Získáno 4. srpna 2017 z https://de.wikipedia.org/wiki/Sigmund_Freud

Získáno 4. srpna 2017 z webových stránek Ministerstva vnitra České republiky: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

Tento údaj uvádíme *pouze tehdy, mění-li se citovaný objekt*, nebo máme-li podezření, že se mění, aniž by se současně měnil jeho název. Nikdy ho proto neuvádíme například u knih, článků, videí, fotografií, manuálů k testům nebo u počítačových programů.

Proč však vůbec udávat časový údaj? Není snad jedno, kdy jsme článek četli? Je; ale o to ve skutečnosti nejde. To, o čem jde, je, že jednotlivé verze dokumentů bývají na webu *archivovány*. Uvedeme-li přesné datum, kdy jsme stránku navštívili, může čtenář zpravidla vypátrat *verzi*, již jsme četli a citovali.

5.3.1.3 Upřesňující charakteristika: **Abstrakt dostupný z ...**

V úvodní frázi můžeme výjimečně uvést i určitou *charakteristiku citovaného dokumentu* (či obecněji objektu). V seznamu literatury můžeme například uvést tento odkaz

Sobotková, I. (2017). Rodinná paměť. *Československá psychologie*, 61, 144-155. **Abstrakt dostupný z** <http://cspych.psu.cas.cz/result.php?from=968&to=968>

Touto frází říkáme, že je *na dané adrese* dostupný abstrakt článku a že s tímto abstraktem jsme pracovali, případně že z něj v textu citujeme. Jinými slovy, že neodkazujeme na článek (který je v časopise *Československá psychologie* očekávaným objektem).

Pokud by byl samotný citovaný objekt – oproti očekávání – pouze abstraktem, uvedli bychom

Sobotková, I. (2017). Rodinná paměť **[abstrakt]**. *Československá psychologie*, 61, 144-155. Dostupné z <http://cspych.psu.cas.cz/result.php?from=968&to=968>

5.3.2 Když je autor elektronického díla současně jeho „vydavatelem“

Většina elektronických dokumentů je umístěna na webových stránkách a v archivech vydavatelů elektronických časopisů a knih. Ten, kdo je vytváří (autor), a ten, kdo je publikuje (vydavatel), jsou odlišní lidé pracující v odlišných institucích. Je to podobné jako u tištěných publikací. Při odkazu na tyto dokumenty užíváme takřka výhradně DOI nebo frázi Dostupné z URL.

Lze však uvést tři případy, kdy je autor (přímo či nepřímo) současně „vydavatelem“ práce, tj. vlastníkem domény. Elektronické adresy pak uvádíme pomocí mírně odlišných úvodních frází.

(1) Je-li jako autor práce uvedena instituce, která je současně vlastníkem domény, užíváme prostou frázi Dostupné z

Dostupné z <http://jméno domény/> ...

American Psychological Association. (n.d.). For division leaders. Dostupné z <http://www.apa.org/about/division/officers/index.aspx>

Haute Ecole pédagogique Fribourg. (n.d.). Présentation. Dostupné z <https://www.hepfr.ch/>

National Science Board. (2016). *Science and engineering indicators 2016* (NSB-2016-1). Dostupné z <https://www.nsf.gov/statistics/2016/nsb20161/uploads/1/nsb20161.pdf>

Pražská vysoká škola psychosociálních studií. (n.d.) Motto a charakteristika školy. Dostupné z <http://www.pvsps.cz/nase-skola/motto-a-charakteristika-skoly>

Ve všech čtyřech případech je zde jako autor uvedena instituce, která je vlastníkem domény.

(2) Vznikla-li práce v rámci instituce, která je vlastníkem domény, ale instituce není uvedena jako její autor, uvedeme jméno instituce explicitě ve frázi odkazu. Můžeme upřesnit i *podseznam* (sekci), v níž se objekt nachází. Máme-li obavy, že se obsah dokumentu v průběhu času mění, můžeme uvést i *datum*, kdy jsme ho získali nebo kdy jsme citovanou stránku navštívili.

Dostupné z webových stránek instituce: <protokol/doména/cesta k dokumentu/>

Dostupné z webových stránek instituce: <protokol/doména/cesta k dokumentu/jméno souboru>

Arnoštka Maťová. (n.d.) Získáno 25. srpna 2017 z webové stránky Pražské vysoké školy psychosociálních studií, sekce Naši pedagogové: <http://www.pvsps.cz/nase-skola/nasi-pedagogove/detail/matova-arnostka-1>

Zlámaný, J. J. (2013). *Teorie SUR - Výcviková komunita jako terciární rodina* (disertační práce). Dostupné z webových stránek Univerzity Karlovy: <https://dspace.cuni.cz/>

(3) Nalézají-li se práce na osobních stránkách jejího autora, uvádíme tuto souvislost v odkazu.

Dostupné z webových stránek autora: <protokol/doména/cesta k dokumentu/>

Dostupné z webových stránek autora: <protokol/doména/cesta k dokumentu/jméno souboru>

Altemeyer, B. (2006). *The authoritarians*. Dostupné z webových stránek autora: <http://theauthoritarians.org/downloads/TheAuthoritarians.pdf>

Johansen, I. (2012). Graph (version 4.4.2) [počítačový software]. Dostupné z webových stránek autora: <http://padowan.dk/download/>

Poznámka: Vždy se musíme věnovat otázce, zda je majitel domény oprávněn na svých stránkách dokument uveřejnit. Stránky, na nichž není dokument umístěn legálně, v práci citovat nelze.

6. Bibliografické citace

6.1 Komponenty bibliografické citace

Při vytváření bibliografické citace postupujeme v souladu s následující základní strukturou:

KDO; (**KDY**); **CO**; **V ČEM**; **KDE** { }

Každý prvek této struktury je v citaci oddělen tečkou (Lee, 2016a). Výjimku představuje internetová adresa, která tečkou nekončí naopak nikdy. Tečku nepíšeme ani tehdy, končí-li název díla otazníkem nebo vykřičníkem [Fromm, E. (2001). *Mít, nebo být?* Praha: Aurora.]. Ne každá citace však obsahuje všechny prvky. Kromě toho **CO** někdy splývá s **V ČEM** (například u knih).

Tabulka 3 Citování autorů

N	autor/editor/dílo a vročení	poznámka
1	Belk, R. W. (1985).	
2	Richins, M. L., & Dawson, S. (1992).	před & je čárka
3-7	Cuddy, A. J., Fiske, S. T., Kwan, V. S., Glick, P., Demoulin, S., Leyens, J. P., & Htun, T. T. (2009).	jsou uvedeni všichni autoři, před & je čárka
8 +	Kellam, S. B., Brown, C. H., Poduska, J., Lalongo, N., Wang, W., Toyinbo, P., . . . Wilcox, H. C. (2008).	prvních šest autorů, . . . poslední autor
	[Belk, R. W.]. (1985).	autor není uveden, ale je znám z jiných zdrojů
0	Psychology. (2017).	autor hesla nebo kapitoly není znám
0	<i>Encyclopaedia Britannica</i> . (2017).	editor díla není uveden

KDO: Uvádíme-li v bibliografické citaci na první pozici příjmení autorů, následují je zkratky jejich křestních jmen. Až do počtu sedmi jsou uvedeni všichni autoři jmenovitě. Poslední autor je vždy připojen spojkou &, před níž je čárka (opět platí pouze pro angličtinu). Má-li práce více než sedm autorů, uvedou se jména prvních šesti, následuje čárka, tři tečky oddělené mezerami a jméno posledního autora. (Celkově tedy citujeme maximálně sedm autorů.)

Není-li autor uveden, ale je-li znám z jiných zdrojů, umístíme jeho jméno do hranatých závorek. V ostatních případech umístíme na první pozici název citovaného díla.

KDY: U vročení uvádíme v seznamu literatury jeden z těchto údajů (APA, 2010, s. 186):

(n.d.)	u prací bez vročení, u webových stránek, u website
[cca rok] [cca 100]	u prací bez vročení (jde o kvalifikovaný odhad)
[rok] [1900]	není-li vročení v práci uvedeno, ale je spolehlivě známo z jiných zdrojů
(rok) (2015)	u knih, sborníků a odborných periodik, u neformálně publikovaných dokumentů, u nepublikovaných dokumentů
(rok, měsíc) (2015, říjen)	u magazínů vydávaných měsíčně, u prezentací, posterů a proslovů na konferencích, u abstraktů z konferencí, u zpravodajů, bulletinů, věstníků atp. (newsletter, issue brief)
(rok, den měsíc) (2015, 20. října)	u magazínů vydávaných týdně, u denního tisku, u zpráv pro tisk, u elektronických novin u dokumentů uveřejněných na webových stránkách, u sociálních médií (blogů, tweetů, zpráv na Facebooku, videí, podcastů atp.)
(rok-rok) (2010-2015)	u několikadílné série vydávané po několik let
(v tisku)	u prací přijatých k publikování

CO: Citujeme především odborné články, knihy a kapitoly ze sborníků. Občas ale citujeme i přednášku, blog, video, audio podcast, měrný nástroj či statistický software atp.

Základní dělení se týká toho, **V ČEM** je citovaný předmět obsažen a o jaké jde médium. Například publikování článku v periodiku se liší od jeho publikování ve sborníku nebo v knize. Písemná verze článku se liší od jeho audionahrávky nebo videonahrávky. Tyto rozdíly určují způsob citování. V následujícím textu věnuji pozornost způsobům citování

- periodik
 - recenzovaných
 - nerecenzovaných
- sborníků, slovníků a encyklopedií
 - publikovaných jednorázově nebo opakovaně
 - publikovaných jako jednoduché monografie nebo jako několikadílné série
- knih
- šedé literatury
 - vysokoškolských kvalifikačních prací (bakalářských, diplomových a disertačních)
- výzkumných zpráv
- dalších neformálně publikovaných dokumentů
- nepublikovaných dokumentů
- konferenčních příspěvků (proslovů, přednášek a posterů)
- dokumentů publikovaných na webových stránkách institucí
- sociálních médií
 - blogů, tweetů, FB zpráv
 - videí, podcastů a fotografií
- publikovaných a nepublikovaných hrubých dat
- osobních sdělení, přednášek aj.

Další důležité dělení se týká otázky **KDE**. Zde lze rozlišit především mezi tím, zda jde o

- **tištěnou** publikaci (KDE = „adresa“ vydavatele, například *Praha: Grada*), nebo
- **elektronickou** publikaci (KDE = elektronická adresa, tj. URL nebo DOI).

Pokud je majitel domény autorem dokumentu nebo vlastníkem autorských nebo vydavatelských práv, můžeme ho pokládat v širším slova smyslu za „vydavatele“ díla. KDE se pak rovná v principu adrese vydavatele. U tzv. šedé literatury se KDE může navíc rovnat například instituci, v níž je dokument fyzicky dostupný.

U formálně publikovaného díla používáme vždy jednu (a právě jednu; APA, 2012, s. 8-10; Lee, 2009a) z následujících tří variant citace (příklad je smyšlený):

Vydavatel tištěné verze	Helus, Z. (2011). <i>Psychologie</i> . Praha: Grada .
DOI	Helus, Z. (2011). <i>Psychologie</i> . doi:10.1248/ grada.163264.128256
URL	Helus, Z. (2011). <i>Psychologie</i> . Dostupné z http://www.grada.cz/

V textu i v seznamu literatury uvádíme verzi, s níž pracujeme a již citujeme.

Neuvádíme současně dva údaje. Například níže uvedená (chybná) citace odkazuje *současně* na dvě odlišné verze (tištěnou a elektronickou), které se nemusejí shodovat:

Helus, Z. (2011). *Psychologie*. Praha: Grada. Dostupné z <http://www.grada.cz/>

Má-li dokument přiděleno elektronické identifikační číslo (DOI), je toto číslo uvedeno zpravidla na jeho první straně (u tištěné i elektronické verze). **DOI** proto **nikdy neuvádíme** frázi „dostupné z“, neboť tato fráze zde nedává smysl. URL oproti tomu není atributem dokumentu, pouze odkazuje na *místo*, ze kterého lze dokument získat. Odkaz proto uvádíme frázi „**dostupné z**“.

6.1.1 Používání hranatých závorek

6.1.1.1 Nečekaný formát nebo médium

Podle norem APA je očekávaným formátem citovaného díla *článek v periodiku, kapitola ve sborníku, heslo v encyklopedii* nebo *kniha*, které jsou publikovány na *tištěném médiu* a které jsou psány *anglicky*. Nejedna objekt však má jiný **formát** (například tweet nebo zpráva pro tisk), je psán v jiném **jazyce** (například v japonštině), je umístěn na **nestandardním médiu** (CD, magnetofonový pásek) – a občas dokonce nejde ani o dokument, ale o **jiný typ objektu** (socha, obraz, výstava). Pro informaci o tom, že jde o neočekávané nebo nestandardní formáty či prvky, používáme **hranaté závorky**.

S nestandardním formátem se setkáváme často u **šedé literatury**, již je například výzkumná zpráva, zpráva pro tisk nebo pozvánka na akci školy, která je umístěna na jejích webových stránkách. Permanentně se s nestandardním formátem setkáme u **sociálních médií**. Tam tuto upřesňující informaci uvádíme u každého objektu (neboť nikdy nejde o očekávaný formát, tj. o knihu nebo článek).

V Publikačním manuálu je uvedeno několik příkladů použití hranatých závorek. Patří mezi ně například tyto (APA, 2010, s. 186; viz rovněž McAdoo, 2010a):

PERIODIKA

[dopis editorovi]	[zvláštní číslo]	[abstrakt]
[editorial]	[zvláštní sekce]	[doplňkový materiál]
	[monografie]	

KNIHY A SBORNÍKY

[manuál]

ŠEDÁ LITERATURA

[výzkumná zpráva]	[oficiální stanovisko]	[powerpointová prezentace]
[white paper]	[zpráva pro tisk]	[poznámky z přednášky]

SOCIÁLNÍ MÉDIA

[blog post]	[audio podcast]	[fotoalbum]
[komentář k blogu]	[video podcast]	[seznam videí]
[tweet / Twitter okamžiky]	[fotografie / infograf]	
[Facebook / Google + ...]		[uživatelské jméno]

JINÉ

[videosoubor]	[obraz]	[web site / webová stránka]
[audiosoubor]	[socha]	[soubor dat]
[film]	[výstava]	[počítačový software]
[mapa]		[CD]

Je-li informace o formátu díla součástí jeho názvu, tj. je-li součástí názvu díla, že jde o manuál, výzkumnou zprávu, monografii atp., nemusíme tyto údaje psát ještě jednou do hranatých závorek.

Kromě uvedených prvků do hranaté závorky dáváme i tzv. **uživatelské jméno**. S tím se setkáváme výlučně u sociálních médií.

6.1.1.2 Citace cizojazyčného díla

6.1.1.2.1 Citace prací psaných latinkou

- Białecka-Pikul, M. (2002). *Co dzieci wiedza o umyśle i myśleniu? Badania i opis dziecięcej reprezentacji stanów mentalnych* [Co ví děti o myslí a o myšlení? Zkoumání a popis dětských reprezentací mentálních stavů]. Krakow: Wydawnictwo UJ.
- Delgado, A. (2016). La medida de la percepción emocional con el modelo de Rasch [Měření percepce emocí pomocí Raschova modelu]. *Psychologia: Avances de la Disciplina*, 10(2), 27-32.
- Jung, C. G. (Ed.). (1983). *L'Uomo e i suoi simboli* [Člověk a jeho symboly] (R. Tettucci, trad.). Milano: Raffaello Cortina. (Originál byl publikován v roce 1964 s názvem *Man and his symbols*)
- Linschoten, J. (1964). *Idolen van de psycholoog* [Idoly psychologů]. Utrecht: Bijleveld.
- Morales, J. F. y Huici, C. (1994). Grupos [Skupiny]. En J. F. Morales (ed.), *Psicología social* [Sociální psychologie] (pp. 685-700). Madrid: McGraw-Hill.
- Opačić, G. (1995). *Ličnost u socijalnom ogledalu* [Osobnost v sociálním zrcadle]. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Real Academia Española. (2014). *Diccionario de la lengua española* [Slovník španělského jazyka] (23.^a ed.). Dostupné z <http://dle.rae.es/>
- Rus, J. (2009). La nueva ciudad Maya en el Valle de Jovel: Urbanizacion Rapida, Comunidad y juventud Maya en San Cristobal de Las Casas [Nové mayské město v údolí Jovel: Rychlá urbanizace, společnost a mladí Mayové v San Cristóbal de las Casas]. En M. A. E. Saayedra (ed.), *Chiapas despues de la tormenta: Estudios sobre economia, sociedad y politica* [Chiapas po bouři: Studie ekonomiky, společnosti a politiky] (pp. 169-219). México, DF: Colegio de Mexico/COCOPA-Camara de Diputados.
- Sartre, J.-P. (1980). *Bosquejo de una teoría de las emociones* [Nástin teorie emocí] (3ra ed., M. Acherov, trad.). Madrid: Alianza. (Originál byl publikován v roce 1939 s názvem *Esquisse d'une théorie des émotions*)
- Sartori, G. & Zangrossi, A. (2016). Neuroscienze forensi [Forezní neurověda]. *Giornale italiano di psicologia*, 43, 689-712
- Stassijns, K., & van Strijten, J. (Red.). (2004). De mooiste van William Wordsworth [To nejlepší z Williama Wordsworthe]. Amsterdam: Lannoo en Atlas.
- Steel, C. (1989). *Historische inleiding tot de Wijsbegeerte* [Historický úvod do filosofie]. Leuven: Universitaire Pers Leuven.
- Vygotskij, L. S. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen* [Fantasie a tvořivost v dětském věku] (Ö. K. Ö. Lindsten, trans.). Göteborg: Daidalos. (Originál byl publikován v roce 1930 s názvem *Voobrazenie i tvorčestvo v detskom vozraste*)

Podle *amerických* norem APA se názvy prací citovaných v jakémkoli jiném jazyce než angličtině překládají do angličtiny. Překlad se uvádí v hranaté závorce bezprostředně za názvem práce. U sborníků uvádíme v hranatých závorkách překlady názvu kapitoly i celého díla. Do angličtiny se překládají i údaje o vydání, editorech atp. Podle *německé* normy (DGPs, 2016) se překládá ze všech jazyků s výjimkou angličtiny, podle *francouzských* autorů se překládá ze všech jazyků s výjimkou angličtiny a – zejména podle švýcarských norem – němčiny. Podle německých i francouzských norem je možno údaje o vydání, editorech atp. ponechat v originálech.

Při psaní studentských prací na PVŠPS musí být do češtiny přeloženy názvy prací ze všech jazyků **s výjimkou slovenštiny, angličtiny, němčiny a francouzštiny.**

V textu citujeme například **Morales a Huici (1994)**.

6.1.1.2.2 Citace prací, které nejsou psány latinkou

Kusunose, Y., Nakayama, M., & Hino, Y. (2013). 漢字熟語におけるマスク下の同音語プライミング効果 [Účinky maskovaného fonologického primingu pro japonská slova psaná v kandži]. *認知心理学研究*, 11, 11–19.

Platón. (1889). *Απολογία Σωκράτους* [Sókratova obrana] (2. vyd., G. Mistriótés, ed.). Dostupné z <https://www.scribd.com/doc/239442267/Απολογία-Σωκράτους-Πλάτων>

Ψυχή [Psýché]. (1996). In H. G. Liddell & R. Scott (revised by H. S. Jones with the assistance of R. McKenzie), *A Greek-English lexicon* (9th ed., with a revised supplement, p. 2026-2027). Oxford: Clarendon Press.

Пушкин, Александр Сергеевич [Puškin, Aleksandr Sergejevič]. (2017, 8. října). In *Википедия* [Wikipedija]. Dostupné z https://ru.wikipedia.org/wiki/Пушкин_Александр_Сергеевич

Σωκράτης [Sókratés]. (2017, 12. října). In *Βικιπαίδεια* [Wikipaideia]. Dostupné z <https://el.wikipedia.org/wiki/Σωκράτης>

Varoufakis, Y. (2017, 8. listopadu). Η Καταλονία είναι ένα ευρωπαϊκό πρόβλημα που απαιτεί μια ευρωπαϊκή λύση [Katalánie je evropským problémem vyžadujícím evropské řešení]. *DiEM-25 GR*. Dostupné z <https://diem25.org/γ-βαρουφάκης-η-καταλονία-είναι-ένα-ευρω/>

Sumanasara, A. (2009). *Jibun wo kaeru kiduki no meisouhou* [Meditace vědomí]. Tokyo: Sanga.

Xenofón. (1902). *Sókratús apomnémonemata* [Vzpomínky na Sókrata] (A. R. Cluer, ed.). London: Macmillan.

Normy APA neupřesňují postup u prací, které jsou psány například v řečtině, ruštině, japonštině, arabštině či hebrejštině. Nepřímo však vyžadují **transliteraci** některých částí do latinky, neboť bez ní by nebylo možno díla řadit v seznamu literatury (Stefanie, 2010). **Autora** a **vročení** proto píšeme vždy latinkou. Zpravidla se provádí transliterace i u **města** a **vydavatele**.

Název článku v periodiku, název kapitoly ve sborníku a název knihy musíme vždy přeložit do češtiny. Můžeme přitom uvést buď původní znění následované překladem (tedy například *Απολογία Σωκράτους* [Sókratova obrana]), nebo transliteraci následovanou překladem (tedy například *Apología Sókratús* [Sókratova obrana]).

U citací **hesel ze slovníků a encyklopedií** je situace komplikovanější. Zde lze doporučit, aby bylo heslo vždy uvedeno v původní podobě a aby byla v hranaté závorce uvedena jeho transliterace. Ta v řadě případů postačí (například u encyklopedických hesel týkajících se osob). U slovníkového hesla je patrně vhodnější odkázat na zvolený překlad hesla v textu než v bibliografické citaci. Je například problematické napsat

Psýché [Život]. (1996). In H. G. Liddell & R. Scott ...

neboť (a) ve slovníku se takto psané heslo nevyskytuje, (b) zvolená transliterace je jednou z více možných, (c) uvedený překlad je pouze jedním z mnoha. Navíc není jasné, zda bychom měli práci v seznamu literatury řadit podle transkripce (zde P), nebo podle překladu (Ž).

V textu citujeme **Xenofón (1920)**, („**Ψυχή [Psýché]**,” **1996**) atp. Tedy například **... v ruské Wikipedii jsem se v hesle věnovaném Puškinovi („Пушкин [Puškin]**,“ **2017** **dozvěděl, že ...**

6.2 Periodika

Periodika můžeme třídit podle více kritérií. Pro naše účely postačí dvě, jimiž jsou

- *forma*: odborný časopis / magazín / denní nebo týdenní tisk
- *paginace*: stránkování začíná uvnitř každého nového **svazku** / **čísla** / **článku** / **nikde** (dokument není stránkován).

Celkový přehled základních forem citace článků z periodik uvádí tabulka 4.

Tabulka 4 Základní formy citace článků z periodik

	KDO	KDY	CO	V ČEM		KDE
6.2.1	Autor, A.	(rok).	Název článku.	Název časopisu,	sv, x-xx.	(DOI / URL)
	Autor, A.	(rok).	Název článku.	Název časopisu,	sv(č), x-xx.	(DOI / URL)
	Autor, A.	(rok).	Název článku.	Název časopisu,	sv:číslo článku.	(DOI / URL)
	Autor, A.	(rok).	Název článku.	Název časopisu,	sv(č):číslo článku.	(DOI / URL)
6.2.2	Autor, A.	(r, m).	Název článku.	Název měsíčníku,	sv(č), x-xx.	(DOI / URL)
	Autor, A.	(r, m d).	Název článku.	Název týdeníku,	sv, x-xx.	(DOI / URL)
	Autor, A.	(r, m d).	Název článku.	Název týdeníku,	sv:číslo článku.	(DOI / URL)
6.2.4	Autor, A.	(r, m d).	Název článku.	Název týdeníku.		Dostupné z URL
	Autor, A.	(r, m d).	Název článku.	Název deníku.		Dostupné z URL
6.2.5	Autor, A.	(rok).	Název článku.	Název časopisu.	Advance online publication.	DOI
	Autor, A.	(v tisku).	Název článku.	Název časopisu.		(URL)

Poznámka: První sloupec odkazuje na číslo subkapitoly tohoto textu, v níž je daná kombinace probírána.

Zkratky: r, m d = rok, měsíc den; sv = svazek; č = číslo (issue); x-xx = rozpětí stran

První dva řádky v tabulce ukazují standardní způsob citování článků publikovaných ve **vědeckých časopisech s periodou od jednoho dne do jednoho roku** (s delší periodou se nesetkáváme).

V prvním řádku je uvedena citace, začíná-li paginace s každým novým svazkem, v druhém řádku citace, začíná-li paginace s každým novým číslem. Jak ještě uvidíme, normy APA směřují k tomu, aby *poslední údaj, který předchází údaj o stránkování, označoval jednotku, v níž začíná stránkování od jedničky*. Ve třetím a čtvrtém řádku jsou uvedeny citace, jsou-li *číslovány články*, nikoli stránky uvnitř článků. Stránkování zde není průběžné, ale začíná s každým novým článkem. V citaci nebývá stránkování zpravidla vůbec uvedeno.

Další tři řádky se týkají způsobů citování článků z **odborných magazínů, které vycházejí měsíčně nebo týdně**. U těchto časopisů se rozšiřuje datace o měsíc a někdy i o den.

Následující dva řádky ukazují standardní způsob citování článků publikovaných v **nerecenzovaném denním a týdenním tisku**. U těchto časopisů datace zahrnuje vždy rok, měsíc a den. U ryze elektronických novin neuvádíme žádné informace týkající se svazků, čísel, článků ani stránkování, uvádíme u nich ale povinně URL.

Poslední dva řádky ukazují způsob citování článků **přijatých k publikování**. První z nich ukazuje citaci článku, který má přiděleno DOI, druhý citaci článku, který DOI přiděleno nemá.

Jak je patrné z posledního sloupce, u periodik nikdy neuvádíme vydavatele tištěné verze.

6.2.1 Odborná periodika

KDO. (KDY). CO. V ČEM. {KDE}

Autor, A. A. (rok). Název článku. *Název periodika, svazek(číslo), strany (od-do)*. DOI / URL

Autor, A. A. (rok). Název článku. *Název periodika, svazek(číslo), číslo článku*. DOI / URL

Ansen Zeder, E. (2011). Etre frère ou sœur d'une personne déficiente intellectuelle : que retenir des expériences relatées ? *Revue suisse de pédagogie spécialisée*, 1, 26-33.

Axt, J., & Trawalter, S. (2017). Whites demonstrate anti-Black associations but do not reinforce them. *Journal of Experimental Social Psychology*, 70, 8–18. doi:10.1016/j.jesp. 2016.11.013

Davidsen, A. S. (2013). Phenomenological approaches in psychology and health sciences. *Qualitative Research in Psychology*, 10, 318–339.

Hare, B. (2017). Survival of the friendliest: Homo sapiens evolved via selection for prosociality. *Annual Review of Psychology*, 68, 155-186.

Kakkar, H., & Sivanathan, N. (2017). When the appeal of a dominant leader is greater than a prestige leader. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 114, 6734–6739.

Lorenz, K. (1943). Die angeborenen Formen möglicher Erfahrung. *Zeitschrift für Tierpsychologie*, 5, 235-409.

Maner, J. K., & Case, C. R. (2016). Dominance and prestige: Dual strategies for navigating social hierarchies. *Advances in Experimental Social Psychology*, 54, 129-180.

Růžička, J. (2013). Psychoterapie v českém zdravotnictví. *Psychoterapie*, 7, 99-108.

Graumann, C. F. & Guski-Leinwand, S. (2004). Die Psychologie, ihre Gesellschaft und ihre Öffentlichkeiten. *Psychologische Rundschau*, 55(Suppl. 1), 62-71.

Chalmers, D. (2010) The Singularity: A philosophical analysis. *Journal of Consciousness Studies*, 17(9-10), 7-65.

Chrz, V., Dubovská, E., Tavel, P., Poláčková Šolcová, I. & Čermák, I. (2016). Resilience ve stáří: žánry narativní konstrukce. *Československá psychologie*, 60(Suppl. 1), 53-63.

König, S., & Glück, J. (2013). "Gratitude is with me all the time": How gratitude relates to wisdom. *Journals of Gerontology, Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 69(B), 655–666.

Ellinas, C., Allan, N., & Johansson, A. (2017). Dynamics of organizational culture: Individual beliefs vs. social conformity. *PLoS ONE*, 12:e0180193.

Trnka, R., Lačev, A., Balcar, K., Kuška, M. & Tavel, P. (2016). Modeling semantic emotion space using a 3D hypercube-projection: An innovative analytical approach for the psychology of emotions. *Frontiers in Psychology*, 7:522.

Aamann, I. C. (2017). "Oh! Iben's here now, so we better behave properly"—The production of class as morality in research encounters. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 18(3), Art. 7.

Vogeley, K. (2017). Two social brains: Neural mechanisms of intersubjectivity. *Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*, 372(B):20160245.

Po **jménech autorů** následuje **vročení**. U odborných periodik uvádíme nezávisle na délce periody vždy pouze **rok**. **Název článku** píšeme malým písmem normálním fontem. **Název časopisu** píšeme *kurzívou*. V angličtině jsou v něm první písmena některých slovních druhů psána velkým písmenem. Po názvu časopisu následuje **čárka** a **číslo svazku** (*kurzívou*).

Po čísle svazku následuje jedna z uvedených čtyř alternativ: (1) **čárka** a po ní **rozpětí stran** (normální font), nebo (2) kulaté závorky s údajem o **čísle, příloze** nebo **sérii** (normální font) a poté **rozpětí stran** (je-li uvedeno), nebo (3) **číslo článku** (zpravidla oddělené dvojtečkou), nebo (4) kulaté závorky s údajem o **čísle** a po dvojtečce nebo čárce **číslo článku**.

6.2.2 Magazíny

Autor, A. A. (datum). Název článku. *Název magazínu, svazek, x-xx*. DOI / URL

Autor, A. A. (datum). Název článku. *Název magazínu, svazek:číslo článku*. DOI / URL

Magazíny jsou barevné obrázkové časopisy, které jsou určeny pro široké spektrum čtenářů. Odborné magazíny obsahují kromě odborných článků, které zpravidla neprocházejí recenzním řízením a jsou proto nejruznější odborné úrovně, stručné souhrny nejnovějších výzkumů, informace o kongresech, o odborných akcích atp.

6.2.2.1 Magazíny s měsíční periodou

Dutton, K. (2016, září). Would you vote for a psychopath? Research shows that some of the component traits of psychopathy help leaders succeed. *Scientific American Mind*, 27(5), 50-55.

Liebezeitová, R. & Květoňová, A. (2017, srpen). Krize jako šance. *Psychologie dnes*, 23(9). Dostupné z <http://www.portal.cz/casopisy/pd/krize-jako-sance/60998/>

Montañez, A. (2017, září). Beyond XX and XY: The extraordinary complexity of sex determination. *Scientific American*, 317(3). Dostupné z <https://www.scientificamerican.com/article/beyond-xx-and-xy-the-extraordinary-complexity-of-sex-determination/>

Stuchlík, A. (2017, květen). Prostorová paměť, navigace a mozkové mapy. *Vesmír*, 96, 274-276.

Weir, K. (2017, září). Maximizing children's resilience. *Monitor on Psychology*, 48(8). Dostupné z <http://www.apa.org/monitor/2017/09/cover-resilience.aspx>

U těchto magazínů uvádíme u vnočení i měsíc, ve kterém číslo vychází. Začíná-li stránkování v každém novém čísle, uvádíme v závorce za číslem svazku i údaj o čísle (issue). U ryze elektronické verze uvádíme svazek a případně i číslo, ale neuvádíme rozsah stran.

6.2.2.2 Magazíny s týdenní periodou

Bohannon, J. (2015, 28. srpna). Many psychology papers fail replication test. *Science*, 349, 910-911.

Open Science Collaboration. (2015, 28. srpna). Estimating the reproducibility of psychological science. *Science*, 349, aac4716.

Heidegger, M. (1976, 31. května). Nur noch ein Gott kann uns retten. *Spiegel*, 30, 193-219.

Robinson, S. (2017, 13. října). Are Dubai's affordable schools offering the best value for parents? *Arabian Business*. Dostupné z <http://www.arabianbusiness.com/opinion/comment/381125-are-dubais-affordable-schools-offering-the-best-value-for-parents>

Stein, J. (2017, 5. května). Killing the next Bin Laden. *Newsweek International*, 168(16), 12-17.

vos Savant, M. (2005, 17. července). Are men smarter than women? *Parade*. Dostupné z <https://goo.gl/RyXfWN>

U **týdně** vycházejících magazínů je uváděn u vnočení rok, měsíc a den.

Mezi **magazíny** je řazen i prestižní časopis *Science*. Každý ročník *Science* sestává z 52 čísel rozřazených po třinácti do čtyř svazků. Paginace začíná s každým novým svazkem (horní citace). Informaci o čísle proto v citaci neuvádíme. Součástí tohoto magazínu jsou často i články, z nichž každý je číslován od jedničky (dolní citace). Podle zavedeného úzu (nikoli norem APA) se v tomto případě uvádí číslo svazku a – po čárce – číslo článku (aac4716).

Stejným způsobem citujeme i nerecenzované magazíny (druhý blok).

6.2.2.3 Uvádění čísla (issue), přílohy nebo série v závorce za číslem svazku

Jednotlivý svazek sestává zpravidla ze 3, 4, 6 nebo 12 čísel (issues). Jde-li například o čtvrtletník, sestává z čísel čtyř (1 až 4). Pokud v *každém z těchto čísel* začíná číslování (paginace) od jedničky (jak je tomu například u českých časopisů *E-psychologie* a *Psychologie a její kontexty*), uvádí se za údajem o svazku povinně i údaj o **čísle** (v kulaté závorce; normálním fontem).

Autor, A. A. (rok). Název článku. *Název periodika, svazek(číslo)*, strany (od-do). DOI / URL

Chalmers, D. (2010) The Singularity: A philosophical analysis. *Journal of Consciousness Studies*, 17(9-10), 7-65.

Zibrinyiová, V. & Ráczová, B. (2016). Kríza mladého věku – nový fenomén? *Psychologie a její kontexty*, 7(2), 3-14.

Nezačíná-li každé číslo paginací od jedničky, pak se uvádění údaje o čísle naopak **nedoporučuje**.

Některé časopisy začínají paginací s každým novým číslem a současně uvádějí informaci o **pořadovém čísle** daného čísla (issue).

Jager, J., Putnick, D. L., & Bornstein, M. H. (2017). More than just convenient: The scientific merits of homogeneous convenience samples. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 82(2, Serial No. 325), 13-30.

Verdine, B. N., Golinkoff, R. M., Hirsh-Pasek, K., & Newcombe, N. S. (2017). Spatial skills, their development, and their links to mathematics. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 82(1, Serial No. 324), 7-30.

První údaj v závorce znamená, že každé číslo začíná paginací od jedničky. Druhý údaj v závorce informuje například o tom, že 1. číslo 82. ročníku je již 324. číslem tohoto časopisu.

Je-li článek umístěn v **příloze časopisu**, uvede se za údajem o ročníku v závorce údaj o **čísle přílohy**. Má-li příloha odlišný způsob číslování stránek, uvede se i tato odlišnost.

Kellam, S. B., Brown, C. H., Poduska, J., Jalongo, N., Wang, W., Toyinbo, P., . . . Wilcox, H. C. (2008). Effects of a universal classroom behavior management program in first and second grades on young adult behavioral, psychiatric, and social outcomes. *Drug & Alcohol Dependence*, 95(Suppl. 1), S5-S28.

Vahey, D. C., Aiken, L. H., Sloane, D. M., Clarke, S. P., & Vargas, D. (2004). Nurse burnout and patient satisfaction. *Medical Care*, 42(Suppl. 2), I157-I166.

Tyto údaje znamenají, že **přílohy** mají svá vlastní číslování, která začínají od jedničky.

Některé časopisy mají několik paralelních **sérií**. Každá série sestává z několika čísel.

König, S., & Glück, J. (2013). "Gratitude is with me all the time": How gratitude relates to wisdom. *Journals of Gerontology, Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 69(B), 655-666.

Shultz, S., & Dunbar, R. I. M. (2007). The evolution of the social brain: Anthropoid primates contrast with other vertebrates. *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, 274(B), 2429-2436.

Série B má své vlastní číslování, které začíná od jedničky. Protože v obou případech číslování série začíná s novým svazkem, neuvádíme informace o číslech (viz APA, 2010, s. 198).

6.2.2.4 Uvádění čísel článků za číslem svazku

Autor, A. A. (datum). Název článku. *Název periodika, svazek ...*. DOI / URL

Aamann, I. C. (2017). "Oh! Iben's here now, so we better behave properly"—The production of class as morality in research encounters. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 18(3), Art. 7.

De Dreu, C. K. W., Dussel, D. B., & Ten Velden, F. S. (2015). In intergroup conflict, self-sacrifice is stronger among pro-social individuals, and parochial altruism emerges especially among cognitively taxed individuals. *Frontiers in Psychology*, 6:572.

Ellinas, C., Allan, N., & Johansson, A. (2017). Dynamics of organizational culture: Individual beliefs vs. social conformity. *PLoS ONE*, 12(6):e0180193.

Lischke, A., Lemke, D., Neubert, J., Hamm, A. O., & Lotze, M. (2017). Inter-individual differences in heart rate variability are associated with inter-individual differences in mind-reading. *Scientific Reports*, 7, 11557.

Ogilvie, D., Foster, C. E., Rothnie, H., Cavill, N., Hamilton, V., Fitzsimons, C. F., & Mutrie, N. (2007). Interventions to promote walking: Systematic review. *British Medical Journal*, 334, Article 1204.

Open Science Collaboration. (2015, 28. srpna). Estimating the reproducibility of psychological science. *Science*, 349, aac4716.

Hennighausen, C., Hudders, L., Lange, B., & Fink, H. (2016). What if the rival drives a Porsche? Luxury car spending as a costly signal in male intrasexual competition. *Evolutionary Psychology*, 14, 1–13.

Lawson, S., Gray, J., & Mauri, M. (2016). Opening the black box of scholarly communication funding: A public data infrastructure for financial flows in academic publishing. *Open Library of Humanities*, 2(1): e10, 1–35.

V některých časopisech začíná paginace v každém článku. V některých časopisech nejsou stránky uvnitř článků číslovány dokonce **vůbec**. V obou případech má každý článek zpravidla přiděleno určité *identifikační číslo*, tj. **číslovány jsou články**. Systém číslování článků však není jednotný. V 6. vydání Publikáčního manuálu (APA, 2010) ani v doplňujícím materiálu týkajícím se citací elektronických zdrojů (APA, 2012) nejsou uvedeny normy, podle nichž by měly být tyto články citovány. **Ani jedna z ukázek tedy nereflektuje normy APA!** Tyto ukázky poukazují na anomálii spočívající v tom, že takřka každý časopis užívá *odlišnou citační normu*.

V první ukázce jde o ryze elektronický časopis, který vychází třikrát ročně. Články jsou číslovány **v každém čísle** od jedničky, takže jde o sedmý článek ve třetím čísle. Ponechání údaje o čísle je zde informativní. Články nejsou stránkovány. V druhé ukázce jde o časopis, který vychází denně a ve kterém jsou **v každém ročníku** číslovány články od jedničky. V ukázce jde tedy o 572. článek, který byl publikován v 6. ročníku. Ve třetí a ve čtvrté ukázce jde o časopisy, které vycházejí denně a v nichž jsou články číslovány průběžně od založení časopisu, tj. **od prvního článku**. K číslování však dochází v rámci určitého systému předmětové kategorizace. V páté a šesté ukázce jde o odborné magazíny, které vycházejí týdně. Podle zavedeného úzu se zde uvádí číslo svazku a – po čárce – číslo článku. Jde opět o číslování v rámci určitého systému. V posledních dvou ukázkách jsou uvedena čísla stránek. Stránkování zde začíná uvnitř článku.

6.2.3 Nerecenzovaná periodika (deníky a týdeníky)

Jako zdroj informací občas využíváme i nerecenzovaná periodika. Zaměříme se na citování jejich elektronické verze (tj. na *elektronické noviny*).

Autor, A. (rok, měsíc den). Název článku. *Název deníku/týdeníku*. s. x.

Autor, A. (rok, měsíc den). Název článku. *Název deníku/týdeníku*. Dostupné z URL

Barrett, L. F., & Wormwood, J. (2015, April 17). When a gun is not a gun. *New York Times, Sunday Review*. Dostupné z <https://www.nytimes.com/2015/04/19/opinion/sunday/when-a-gun-is-not-a-gun.html>

Baudyšová, J. (2016, 16. března). Nejčastější oběti násilí z nenávisti jsou Romové a muslimové, uvádí zpráva In Iustitia. *Romea.cz*. Dostupné z <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/in-iustitia-zaznamenala-predloni-86-pripadu-nasili-z-nenavisti>

Carey, B. (2011, 3. listopadu). Fraud case seen as a red flag for psychology research. *New York Times*, p. A3.

Ferguson, N. (2017, 2. října). Polarization and fake posts: How social media won the day. *Boston Globe*. Dostupné z <http://www.bostonglobe.com/opinion/2017/10/02/polarization-and-fake-posts-how-social-media-won-day/d7OHmkqMoNjKxKKUxjXkNJ/story.html>

Mevel, J. J. (2017, 2. července). Face à l'afflux de migrants, l'Italie menace de fermer ses ports. *Le Figaro*. Dostupné z <http://www.lefigaro.fr/international/2017/07/02/01003-20170702ARTFIG00108-migrants-l-italie-menace-de-fermer-ses-ports.php>

Meyers, L. (2017, 29. srpna). High anxiety. *Counseling Today*. Dostupné z <https://ct.counseling.org/2017/08/high-anxiety/>

Za jménem autora následuje přesné datum uveřejnění článku a poté název článku. Název elektronických novin je psán *kurzívou*. Tyto ryze elektronické zdroje nejsou stránkovány. Neuvádíme u nich ročník, svazek ani číslo.

V textu citujeme například **Baudyšová (2016)**.

Pokud není uveden autor článku, umístíme název článku před vrocení podle tohoto vzoru:

Název článku. (rok, měsíc den). *Název deníku/týdeníku*. Dostupné z URL

Catalan government allies say talks with Madrid 'impossible'. (2017, 14. října). *The Local Spain*. Dostupné z <https://www.thelocal.es/20171014/catalan-government-allies-say-talks-with-madrid-impossible>

Pátrání po teorii mysli. (2016, 24. února). *Science World*. Dostupné z <http://www.scienceworld.cz/biologie/psi-a-teorie-mysli/>

Wie weit geht die Gleichberechtigung? (2017, 5. října). *Spiegel Online*. Dostupné z <http://www.spiegel.dewissenschaft/weltall/frauen-im-weltall-wie-weit-geht-die-gleichberechtigung-a-1171404.html>

V textu citujeme v tomto případě název článku v uvozovkách, tedy například („**Pátrání po teorii mysli,**“ 2016). Dlouhý název můžeme zkrátit na pár prvních slov („**Pátrání,**“ 2016). V textu pak můžeme citovat například takto: **Jak se uvádí ve článku „Pátrání“ (2016), je ...**

Normy APA určují toto pořadí: rok (číslicí), měsíc (slovně) den (číslicí). Pro psaní kvalifikačních prací na PVŠPS používáme pořadí rok, den, měsíc (2016, 16. března). Kromě toho u všech časových údajů používáme češtinu. To se týká i zkratky *in press*. Při psaní studentských prací nepoužíváme *in press*, ale *v tisku*.

6.2.4 Citace rukopisu přijatého k publikování

U rukopisů, které jsou přijaty k publikování v nějakém periodiku, lze rozlišit tři případy.

1) Článek má přiděleno DOI a je dostupný v preprintu

Autor, A. A. (rok). Název článku. Název periodika. Advance online publication. DOI

Forscher, P. S., Mitamura, C., Dix, E. L., Cox, W. T. L., & Devine, P. G. (2017). Breaking the prejudice habit: Mechanisms, timecourse, and longevity. *Journal of Experimental Social Psychology*. Advance online publication. doi:10.1016/j.jesp.2017.04.009

Grusec, J., Danyliuk, T., Kil, H., & O'Neill, D. (2017). Perspectives on parent discipline and child outcomes. *International Journal of Behavioral Development*. Epub ahead of print. doi:10.1177/0165025416681538.

Tato verze článku se již patrně nebude lišit od verze tištěné, pouze není zařazena do konkrétního svazku a nemá přidělené stránky. Cituje se standardním způsobem s výjimkou místa, kde by měl být údaj o svazku a stranách. Zde se umístí informace o tom, že jde o elektronickou verzi, která předchází verzi tištěnou. Podle Publikčního manuálu (APA, 2010) použijeme frázi **Advance online publication**. V praxi se používají i jiné fráze (například **Epub ahead of print**). Na konci je umístěna informace o DOI. (Časopisy, které DOI neuvádějí, informaci o DOI vynechávají.)

2) Článek nemá přiděleno DOI a je dostupný v elektronické verzi preprintu (URL)

Autor, A. A. (v tisku). Název článku. Název periodika. Dostupné z URL

Pietri, M. et Bonnet, A. (v tisku). Analyse discursive exploratoire auprès des femmes victimes de violences conjugales. *Psychologie Française*. Dostupné z <https://goo.gl/Tcy4BM>

Autor nebo vydavatel umístili do archivu verzi, která byla přijata k publikování. Ta se však ještě může lišit od verze tištěné. Zde uvádíme namísto vrocení **v tisku**.

3) Článek nemá přiděleno DOI a není dostupný v preprintu

Autor, A. A. (v tisku). Název článku. Název periodika.

Farrell, J. E., Hook, J. N., Ramos, M., Davis, D. E., van Tongeren, D. R., & Ruiz, J. M. (v tisku). Humility and relationship outcomes in couples: The mediating role of commitment. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*.

Namísto vrocení uvádíme „**v tisku**“. Současně uvádíme **název časopisu**.

Protože je ve všech třech zmíněných případech článek již zařazen do časopisu („container“), píšeme jeho název normálním fontem (ne kurzívou). Kurzívou píšeme název časopisu.

Před odevzdáním bakalářské nebo diplomové práce vždy zkontrolujeme, zda platí údaje, které uvádíme. Pokud rukopis mezitím vyšel tiskem, upravíme údaj v seznamu literatury a v textu zkontrolujeme, zda naše odkazy platí i pro tištěnou verzi.

Poznámka 1: Fráze *Advanced online publication* dosud nemá ustálený český překlad. Mohli bychom ji patrně překládat jako **Preprintová elektronická publikace**.

Poznámka 2: Je-li elektronická adresa dlouhá přes několik řádků, měli bychom ji zkrátit. Možností, již normy APA nezmiňují, představuje použití některých aplikací, které zkrátí adresu na několik málo znaků (například na <https://goo.gl/Tcy4BM>). I když tento způsob zkracování URL nelze doporučit, lze ho v citacích článků, které nemají přiděleno DOI a které mají velmi dlouhou elektronickou adresu, nebo adresu, již nelze zalomit, u bakalářských a diplomových prací psaných na PVŠPS tolerovat.

6.2.5 Neobvyklý formát periodik (a používání hranatých závorek)

6.2.5.1 Zvláštní číslo

Editor, E. (Ed.). (rok). **Název zvláštního čísla** [zvláštní číslo]. *Název časopisu, ročník(číslo)*.

Haney, C., & Wiener, B. L. (Eds.). (2004). Capital punishment in the United States [Special issue]. *Psychology, Public Policy, and Law*, 10(4).

Koops W., & Kessel, F. (Eds.). (2017). Historical developmental psychology [zvláštní číslo]. *European Journal of Developmental Psychology*, 14(6).

Rutherford, H. J. V., & Mayes, L. C. (Eds.). (2016). Maternal brain plasticity: Preclinical and human research and implications for intervention [zvláštní číslo]. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 153.

Wiener, B. L., & Haney, C. (2004). Capital punishment in the United States – A crisis of conscience. *Psychology, Public Policy and the Law*, 10, 618–621.

Kim, S., & Strathearn, L. (2016). Oxytocin and maternal brain plasticity. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 153, 59–72.

Některá periodika vydávají zvláštní čísla. Tato čísla mají zpravidla název, který je utvořen podle vzoru *editovaného sborníku* (tzv. série) ze dvou částí, kdy každý díl má kromě společného názvu (jímž je název časopisu) i svůj vlastní název. Lze přitom rozlišit dva případy.

Některé časopisy vydají **občas** číslo, které je editované a které je formálně označeno jako „zvláštní číslo“ (**special issue**). Některé jiné časopisy, například *New Directions for Child and Adolescent Development*, uvádějí dokonce **každé** číslo jako zvláštní. Podle norem APA (2010, s. 201, příklad 12) citujeme **celé zvláštní číslo** podle uvedeného vzoru. Příklady jsou uvedeny v prvním bloku.

Jednotlivé články publikované v těchto číslech však citujeme **bez** uvádění toho, že jde o zvláštní čísla, bez uvádění názvu těchto zvláštních čísel a – nezačíná-li paginace v každém novém čísle – i bez uvádění pořadového čísla (issue) těchto zvláštních čísel (ukázky v druhém bloku).

6.2.5.2 Zvláštní sekce uvnitř čísla

Editor, E. (Ed.). (rok). **Název zvláštní sekce** [zvláštní sekce]. *Název časopisu, ročník(číslo), x-xx*.

Beauchaine, T. P. & Goodman, S. H. (Eds.). (2015). Ontogenic process models of psychopathology [Special section]. *Journal of Abnormal Psychology*, 124, 771-877.

Greenfield, R., & Yan, Z. (Eds.). (2006). Children, adolescents, and the Internet [zvláštní sekce]. *Developmental Psychology*, 42, 391-458.

Hinshaw, S. P. (2015). Developmental psychopathology, ontogenic process models, gene–environment interplay, and brain development: An emerging synthesis. *Journal of Abnormal Psychology*, 124, 771-775.

Občas se setkáme s tím, že jsou uvnitř časopisu určité monotematické části či sekce, u nichž jsou současně uvedeni editoři (ti bývají uvedeni jako *Section Editors*, *Guest Editors* nebo *Series Editors*). Tyto zvláštní sekce citujeme shodně jako zvláštní čísla, pouze u nich uvedeme navíc i **rozpětí stran** této sekce.

Články, které jsou publikovány v těchto sekcích, citujeme opět standardním způsobem.

6.2.5.3 Monografie – celé číslo

Autor, A. A. (rok). Název článku [monografie]. Název periodika, svazek(číslo, specifikace čísla).

Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 80(1, whole number 609).

Volling, B. L., Gonzalez, R., Oh, W., Song, J.-H., Yu, T., Rosenberg, L., . . . , Stevenson, M. M. (2017). Developmental trajectories of children's adjustment across the transition to siblinghood: Pre-birth predictors and sibling outcomes at one year. *Monographs of The Society for Research in Child Development*, 82(3, Serial No. 326).

Některé časopisy vydávají někdy celá čísla jako monografie, tj. jako odborné pojednání o určité úzké problematice. Pokud mají ve svém názvu, že jde o monografie, do hranaté závorky tento údaj nevkládáme. Každé číslo (issue) mívá přiřazeno sériové číslo. Někdy je autorem celé monografie jeden autor (první příklad). Jindy jde o práci týmu autorů, kdy každou kapitolu (článek) píší zčásti odlišní autoři (druhý příklad).

6.2.5.4 Monografie uvnitř čísla

Autor, A. A. (rok). Název článku [monografie]. Název periodika, svazek, strany (od-do).

Ganster, D. C., Schaubroeck, J., Sime, W. E., & Mayes, B. T. (1991). The nomological validity of the Type A personality among employed adults [Monograph]. *Journal of Applied Psychology*, 76, 143-168.

Některé časopisy vydávají občas určitou část čísla jako monografii. Danou pasáž cituje stejně jako běžný článek, pouze uvedeme, že jde o monografii.

6.2.5.5 Editorial

Editor, E. (datum). Název článku [editorial]. Název periodika, ročník, strany (od-do).

Editorial: Název článku [editorial]. (datum). Název periodika, ročník, strany (od-do).

Brown, B. B. (2012). Editor's introduction, 2012 [Editorial]. *Environment and Behavior*, 44, 159-165.

Editorial: Understanding attitudes to inequality [Editorial]. (2017). *Nature Human Behaviour*, 1, 0166.

Mishra, A., & Alexander, T. (2017, září). Radio communications: Components, systems, and networks [Series Editorial]. *IEEE Communications Magazine*, 55(9), 132.

Editor časopisu občas publikuje článek, který je věnován otázkám souvisejícím například se směřováním časopisu nebo s obsahem daného čísla. Pokud je jméno editora uvedeno, citujeme článek podle prvního vzoru. Pokud jeho jméno uvedeno není, citujeme podle vzoru druhého.

V textu citujeme například jako **Brown (2012)** nebo „**Editorial**“ (2017).

6.2.6 Miscellanea

6.2.6.1 Používání kurzívy v názvu článku

Název článku píšeme vždy normálním fontem. Pokud je v něm však určitá část psána kurzívou, podržíme toto formátování. Jde například o citování názvů knih, o zdůraznění některých slov a o používání některých statistických symbolů (McAdoo, 2017b). Například

Klinkova, E., Hestermann, M., & Hodges, J. K. (2004). Social parameters and urinary testosterone level in male chimpanzees (*Pan troglodytes*). *Hormones and Behavior*, *46*, 474-481.
Lai, J., Fidler, F., & Cummings, G. (2015). Subjective *p* intervals: Researchers underestimate the variability of *p* values over replication. *Methodology*, *8*, 51–62.
Yoder, A. M., Widen, S. C., & Russell, J. A. (2016). The word *disgust* may refer to more than one emotion. *Emotion*, *16*, 301–308.

6.2.6.2 Upozornění na chybu v názvu článku

Text bibliografické citace nikdy neměníme. Na rozdíl od přímé citace ho tedy nezkracujeme, nic do něj nevkládáme, neměníme velikost písma atd. Občas se však stane, že je v názvu článku chyba. K nejslavnějším případům patří článek J. McKeen Cattella o laboratoři v Lipsku, v němž autor píše Leipsic namísto Leipzig.

Cattell, J. McK. (1888). The psychological laboratory at Leipsic. *Mind*, *13*, 37-51.

Chceme-li upozornit na to, že jsme se této chyby nedopustili my při přepisu, ale že se nachází v originále (tj. přímo v názvu článku, nikoli například v obsahu), **nepíšeme** do hranaté závorky [*sic*], jak bychom učinili, kdyby šlo o přímou citaci, ale napíšeme **poznámku s horním indexem** (McAdoo, 2017c). Tedy například

Cattell, J. McK. (1888). The psychological laboratory at Leipsic¹. *Mind*, *13*, 37-51.

Linn, L. (1968). Social identification and the seeking of psychiatric² care. *American Journal of Orthopsychiatry*, *38*, 83–88.

¹ Článek je publikován s touto chybou.

² Článek je publikován s touto chybou.

6.2.6.3 K číslování dílů používáme arabské číslice

Některé časopisy používají k číslování dílů římské číslice. Například

Klatte, M., Kilcher, H., & Hellbrück, J. (1995). Wirkungen der zeitlichen Struktur von Hintergrundschall auf das Arbeitsgedächtnis und ihre theoretischen und praktischen Implikationen. *Zeitschrift für Experimentelle Psychologie*, *XLII*, 517-544.

Sobotková, I. (2017). Rodinná paměť. *Československá psychologie*, *LXI*, 144-155.

Podle norem APA bychom měli používat vždy číslice arabské. Správně bychom tedy měli psát

Klatte, M., Kilcher, H., & Hellbrück, J. (1995). Wirkungen der zeitlichen Struktur von Hintergrundschall auf das Arbeitsgedächtnis und ihre theoretischen und praktischen Implikationen. *Zeitschrift für Experimentelle Psychologie*, *42*, 517-544.

Sobotková, I. (2017). Rodinná paměť. *Československá psychologie*, *61*, 144-155.

6.3 Sborníky, encyklopedie, příručky, série

Tyto publikace sestávají z několika na sobě nezávislých částí (kapitol, hesel) pocházejících od různých autorů. Vycházejí buď jednorázové, nebo coby série (nikoli coby periodika). Citace v nich publikovaných kapitol a hesel mají stejnou základní strukturu:

KDO. (KDY). CO. V ČEM. KDE{.}

Ne každá citace však sestává ze všech prvků. V tabulce 5 je uvedena úplná množina kombinací prvků, s nimiž se setkáváme. První řádek uvádí úplnou citaci. Ostatní citace jsou závislé na tom, který prvek chybí. Například v druhém řádku jde o citaci díla, u kterého není uveden autor.

Tabulka 5 Celkový přehled citací editovaných sborníků

	POZICE				
	I.	II.	III.	IV.	V.
6.3.1	Autor, A. A.	(rok).	Kapitola.	In E. E. Editor (Ed.),	Sborník (vyd., díl, s.). Vydavatel. / URL / DOI
6.3.2	Kapitola.	(rok).		In E. E. Editor (Ed.),	Sborník (vyd., díl, s.). Vydavatel. / URL / DOI
6.3.3	Editor, E. E. (Ed.).	(rok).			Sborník. Vydavatel. / URL / DOI
6.3.4	Sborník (vyd., díl).	(rok).			Vydavatel. / URL / DOI
6.3.5	Autor, A. A.	(rok).	Kapitola.	In	Sborník (vyd., díl, s.). Vydavatel. / URL / DOI
6.3.6	Kapitola.	(rok).		In	Sborník (vyd., díl, s.). Vydavatel. / URL / DOI

Poznámky: První sloupec odkazuje na číslo subkapitoly tohoto textu, v níž je daná kombinace probírána.

Sborníkem v š. s. s. zde rozumím jakékoli souborné dílo (sborník, encyklopedii, slovník, příručku, sérii atp.)

U každé z uvedených šesti verzí lze podle *druhu* a *formy* ještě dále rozlišit čtyři alternativy. Ty uvádí tabulka 6. Vyznačil jsem v ní případy, jimž se věnuji v následujícím textu.

Tabulka 6 Druhy a formy souborných děl

FORMA	DRUH		
	sborník	encyklopedie	příručka
jednodílná	x	x	x
vícedílná: set	x		x
série: komplet			x
seriál	x		x

Máme-li rozhodnout, jak dané dílo citovat, musíme určit, zda jde o sborník, encyklopedii nebo příručku, a zda jde o práci jednodílnou, nebo o práci sestávající z více dílů. U vícedílné práce je třeba dále zjistit, zda mají všechny díly stejný název (tzv. volume set), nebo zda se názvy jednotlivých dílů liší (série). U série bývá někdy třeba určit, zda jde o uzavřený celek, který je vydáván naráz (komplet), nebo o otevřené dílo, které je vydáváno průběžně v čase („seriál“).

Citace druhého a dalšího vydání

Tyto publikace, s výjimkou „seriálů“, bývají vydávány opakovaně (v 2. a dalším vydání). V praxi je opakované vydávání typické pro příručky a encyklopedie. U příručky (handbook) vychází každé nové vydání ze stejné koncepce, avšak každá kapitola je v ní zpracována zcela nově. U encyklopedií (a slovníků) jde zpravidla o opravená a doplněná vydání. (Údaj o vydání uvádíme podle norem APA v citaci v kulaté závorce bezprostředně za názvem sborníku.)

6.3.1 Citace kapitoly nebo hesla, jsou-li uvedeny všechny strukturní prvky

V této části se věnují citaci děl, u nichž jsou uvedeny všechny strukturní prvky. Současně v ní ukážu rozdíly v citacích podle toho, zda jde o sborník, encyklopedii nebo příručku. Uvedené způsoby citování platí ovšem i pro neúplné varianty. V dalších částech proto mezi nimi již rozlišovat nebudu.

6.3.1.1 Sborníky (v užším slova smyslu)

Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Sborník* (vydání, s. x-xx). Město: Vydavatel.

Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Sborník* (vydání). DOI / URL

Dahrendorf, R. (1969). On the origin of inequality among men. In A. Béteille (Ed.), *Social inequality* (pp. 16–44). Harmondsworth: Penguin.

Fayol, M., Thevenot, C. et Devidal, M. (2006). La résolution de problèmes arithmétiques verbaux. Dans M. P. Noël (dir.), *Approche neuropsychologique et développementale des difficultés de calcul chez l'enfant* (p. 193-221). Marseille : Solal.

Francová, V. & Hnilica, K. (2014) Empatie v lékařské etice. In R. Ptáček & P. Bartůněk (ed.) *Etické problémy medicíny na prahu 21. století* (s. 401-410). Praha: Grada.

Lanfranchi, A. (2006). Resilienzförderung von Kindern bei Migration und Flucht. In R. Welter-Enderlin & B. Hildenbrand (Hrsg.), *Resilienz – Gedeihen trotz widriger Umstände* (S. 119–138). Heidelberg: Carl-Auer.

Levin, J. R. (2011). Ethical issues in professional research, writing, and publishing. In A. T. Panter & S. K. Sterba (Eds.), *Handbook of ethics in quantitative methodology* (pp. 463-492). New York, NY: Routledge.

Paolucci, C. y Verdinelli, S. (1999). La psicología en Argentina [Psychologie v Argentině]. En C. Di Doménico y A. Vilanova (eds.), *Formación de psicólogos en el Mercosur* [Utváření psychologie v Mercosuru] (pp. 15-32). Mar del Plata: Universidad Nacional de Mar del Plata.

Publilius Syrus. (1934). Sententiae. In J. W. Duff & A. M. Duff (Eds.), *Minor Latin poets* (pp. 14-111). Cambridge, MA: Harvard University Press. (Originál byl publikován cca 100 n. l.)

Sborníkem v užším slova smyslu je zde jednorázově vydaná jednodílná publikace, která spojuje několik na sobě nezávislých kapitol (nebo jiných částí) od různých autorů. Nejde přitom o encyklopedii ani o příručku (handbook).

Kapitoly citujeme v souladu s uvedenou základní strukturou. První část (**KDO, KDY, CO: autor, v ročníku a název kapitoly**) je stejná jako při citaci časopiseckého článku. Poslední část (**KDE**) je stejná jako při citaci knihy.

V ČEM: Citace editovaného díla začíná slovem **In** (francouzsky **Dans**, španělsky **En**; normální font, nikdy ne kurzíva), po kterém následují jména editorů. Zkratky křestních jmen se uvádějí před příjmeními. Pro jednoho editora se používá zkratka (**Ed.**), pro více editorů zkratka (**Eds.**). (Jde ovšem o anglicismus; v češtině používáme v obou případech (**ed.**)) Pro citování editorů platí stejná pravidla jako pro citování autorů v textu v závorce. Po kulaté závorce se zkratkou pro editory následuje **čárka**. **Název sborníku** je psán malým písmem kurzívou. **Číslo stránek** jsou bezprostředně po názvu článku v kulaté závorce. Je-li kapitola v tisku, uvede se namísto v ročníku údaj **v tisku** a stránky se neuvádějí. Ryze elektronické zdroje stránkovány nejsou.

6.3.1.2 Encyklopedie a slovníky

Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Encyklopedie* {{vydání, díl,} s. x-xx}. Město: Vydavatel.

Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Encyklopedie* {{vydání}}. DOI / URL

Mens, M. G., Wrosch, C., & Scheier, M. F. (v tisku). Goal adjustment theory. In S. K. Whitbourne (Ed.), *The encyclopedia of adulthood and aging*. London: Wiley-Blackwell.

Paillé, P. (1996). Échantillonnage théorique. Dans A. Mucchielli (dir.), *Dictionnaire des méthodes qualitatives en sciences humaines et sociales* (p. 54-55). Paris : Armand Colin.

Dunbar, R. I. M. (2016). The social brain hypothesis and human evolution. In O. Braddick (Ed.), *Oxford research encyclopedia of psychology*. doi:10.1093/acrefore/9780190236557.013.44

Olson, E. T. (2017). Personal identity. In E. N. Zalta (Ed.), *The Stanford encyclopedia of philosophy* (Summer 2017 ed.). Dostupné z <https://plato.stanford.edu/entries/identity-personal/>

Smith, D. G. (2015). Shaman (M. Filice, rev.). In D. Aronovitch (Ed.), *The Canadian encyclopedia*. Dostupné z <http://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/shaman/> (Originál byl publikován v roce 2006)

Hofmann, S. G. (2016). Psychotherapy for social anxiety disorder in adult (verze 17.0). In R. Hermann (Ed.), *UpToDate*. Dostupné z <https://www.uptodate.com/contents/psychotherapy-for-social-anxiety-disorder-in-adults>

Encyklopedie je publikace, která spojuje množství na sobě relativně nezávislých hesel. U editované encyklopedie pocházejí různá hesla od různých autorů.

V prvním bloku jsou uvedeny ukázky citace hesel z *tištěných* encyklopedií a slovníků. Jak je patrné, je tato citace naprosto stejná jako citace prací ze sborníků.

U elektronických verzí encyklopedií a slovníků je nutno rozlišit dva typy. Některé jsou vydávány jako *elektronické verze tištěných knih*. Soubory bývají ve formátu PDF a stránky jsou číslovány. (Jde například o zpětnou digitalizaci.) U *ryze elektronických verzí* však stránky nebývají číslovány a údaj o rozpětí stran proto v citaci nemůže být uveden.

V druhém bloku jsou uvedeny citace kapitol a hesel z *ryze* elektronických zdrojů. První ukázka se týká encyklopedického hesla s přiděleným DOI. Toto DOI je přiděleno danému **heslu**, nikoli celé encyklopedii. Údaj o vročení se proto týká hesla, nikoli celé encyklopedie (ta není datována). Druhá ukázka se týká hesla z encyklopedie, která je pravidelně aktualizována (poslední aktualizace je z roku 2017). U vročení uvedeme proto toto datum. Chceme-li upozornit na skutečnost, že pracujeme s revidovanou verzí hesla, použijeme předposlední citaci. V této citaci je původním autorem hesla „Shaman“ D. Smith. Ten heslo zpracoval pro vydání v roce 2006 a je proto stále uváděn jako jeho autor. V roce 2015 heslo revidoval M. Filice. Protože tato encyklopedie není datována, uvedeme u **vročení** rok poslední revize článku. Údaj o prvním vydání článku v tomto případě umístíme do závorky na konec citace. Poslední heslo pochází z pravidelně aktualizované databáze přehledových článků z lékařských věd. Každá *sekce* má své editory, kteří jsou srovnatelní s editory série, a jejich zástupce, kteří jsou srovnatelní s *editory jednotlivých dílů*. V citaci uvádíme tyto editory (Lee, 2017a). U díla uvedeme vždy číslo verze.

6.3.1.3 Jednodílné příručky a několikadílné sety

Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Příručka* ({vydání, díl,} s. x-xx). Město: Vydavatel.

Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Příručka* ({vydání, díl}). DOI / URL

John, O. P. (1990). The "Big Five" factor taxonomy: Dimensions of personality in the natural language and questionnaires. In L. A. Pervin (Ed.), *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 66-100). New York, NY: Guilford.

Mallon, R., & Nichols, S. (2010). Rules. In J. Doris & the Moral Psychology Research Group (Eds.), *Moral psychology handbook* (pp. 297–320). Oxford: Oxford University Press.

McAdams, D. P. (2008). Personal narratives and the life story. In O. P. John, R. W. Robins, & L. A. Pervin (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (3rd ed., pp. 242–262). New York, NY: Guilford Press.

Chouchena, O., Soulé, M. et Noël, J. (2004). Les grands-parents dans la dynamique normale ou pathologique des enfants. Dans S. Lebovici, R. Diatkine et M. Soulé (dir.), *Nouveau traité de psychiatrie de l'enfant et de l'adolescent* (2e éd., vol. 4, p. 2633-2660). Paris : Presses universitaires de France.

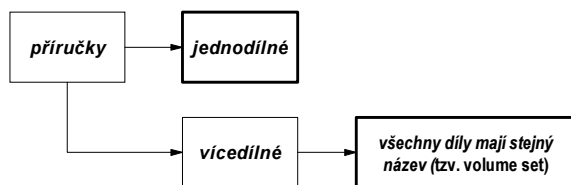
Judd, C. M., & Kenny, D. A. (2010). Data analysis in social psychology: Recent and recurring issues. In D. Gilbert, S. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *The handbook of social psychology* (5th ed., Vol. 1, pp. 115–142). Boston, MA: McGraw-Hill.

Meyer, W.-U. & Försterling, F. (1993). Die Attributionstheorie. In D. Frey & M. Irle (Hrsg.), *Theorien der Sozialpsychologie* (2. Aufl., Bd. 1, S. 175-214). Bern: Huber.

Mitchell, H.W. (1913). Alcoholism and the alcoholic psychoses. In W. A. White & S. E. Jelliffe (Eds.), *The modern treatment of nervous and mental diseases* (Vol. 1, pp. 287-330). [Dostupné z PsycBooks](#).

Sedikides, C., Gaertner, L., & Cai, H. (2015). On the panculturality of self-enhancement and self-protection motivation: The case for the universality of self-esteem. In A. J. Elliot (Ed.), *Advances in motivation science* (Vol. 2, pp. 185–241). [doi:10.1016/bs.adms.2015.04.002](https://doi.org/10.1016/bs.adms.2015.04.002)

Zde uvedené práce bývají označeny jako *příručky* (handbook, Handbuch). Jde buď o jednodílné, nebo o vícedílné práce. Jsou-li tyto práce vícedílné, lze rozlišit **sety**, kdy **všechny díly mají stejný název** (těm je věnována tato část), a **série**, v nichž má každý díl název odlišný.

V prvním bloku jsou uvedeny citace kapitol publikovaných v **jednodílných** příručkách. Citace je zde totožná s citací kapitoly ze sborníku nebo z encyklopedie.

V druhém bloku jsou uvedeny citace kapitol, které se nacházejí v monografiích, která jsou součástí vícedílných setů. Ty jsou vydávány (a prodávány) jako celek. Editoři jsou zde vždy editory všech dílů. Od prvního bloku se tyto citace liší v tom, že je v kulaté závorce za názvem příručky uvedeno **číslo dílu**, ve kterém se citovaná kapitola nachází. Informace v závorce mají **ustálené pořadí**: vydání, díl, stránky. V poslední ukázce je na místě vydavatele uvedeno **DOI**. To se týká **uvedené kapitoly**, nikoli celého dílu.

6.3.1.4 Série

6.3.1.4.1 Série I: Komplet (uzavřená) – všechny díly jsou vydány současně

Autor, A. (rok). Kapitola. In E. A. Editor (Series Ed.), & E. B. Editor (Vol. Ed.), *Série: díl x. Název dílu* (vydání, s. x-xx). Město: Vydavatel.

Bornstein, M. H. (2006). Parenting science and practice. In W. Damon & R. M. Lerner (Series Eds.), & I. E. Sigel & K. A. Renninger (Vol. Eds.), *Handbook of child psychology: Vol. 4. Child psychology in practice* (6th ed., pp. 893–949). Hoboken, NJ: Wiley.

Chen, X., & Schmidt, L. A. (2015). Temperament and personality. In R. M. Lerner (Series Ed.), & M. E. Lamb (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology and developmental science: Vol. 3. Socioemotional processes* (7th ed., pp. 152–200). New York, NY: Wiley.

Simpson, J. A., Farrell, A. K., Oriña, M. M., & Rothman, A. J. (2015). Power and social influence in relationships. In M. Mikulincer & P. R. Shaver (Series Eds.), & J. A. Simpson & J. F. Dovidio (Vol. Eds.), *APA handbook of personality and social psychology: Vol. 3. Interpersonal relations* (pp. 393–420). Washington, DC: American Psychological Association.

Bless, G. & Mohr, K. (2007). Die Effekte von Sonderunterricht und gemeinsamem Unterricht auf die Entwicklung von Kindern mit Lernbehinderungen. In J. Walter & F. B. Wember (Hrsg.), *Handbuch Sonderpädagogik: Band 2. Sonderpädagogik des Lernens* (S. 375–383). Göttingen: Hogrefe.

Pinker, S. (2006). The evolutionary psychology of religion. In P. McNamara (Ed.), *Where God and science meet: How brain and evolutionary studies alter our understanding of religion: Vol. 1. Evolution, genes, and the religious brain* (pp. 1–9). London: Praeger.

Rogers, C. R. (1959). A theory of therapy, personality, and interpersonal relationships, as developed in the client-centred framework. In S. Koch (Ed.), *Psychology: A study of a science. Study I. Conceptual and systematic: Vol. 3. Formulations of the person and the social context* (pp. 184–256). New York: McGraw-Hill.

Strong, E. K., Jr., & Uhrbrock, R. S. (1923). Bibliography on job analysis. In L. Outhwaite (Series Ed.), *Personnel Research Series: Vol. 1. Job analysis and the curriculum* (pp. 140–146). <http://doi.org/10.1037/10762-000>

U některých vícedílných příruček má celý komplet stejný název, avšak každý jednotlivý díl má název odlišný. Zde lze dále rozlišit dva případy. Prvnímu je věnována pozornost v této části. Hlavní principy dobře ilustruje *Handbook of child psychology*. Celý komplet je **koncipován** jeho editory (tzv. editory série, v práci bývají psáni jako *Editors-in-Chief*) tak, aby pokryl pokud možno celou oblast dětské psychologie. Všechny díly jsou **vydávány současně** a prodávány jako „set“. Tato příručka vyšla v prvním vydání v roce 1954. Poslední, **sedmé vydání**, je z roku 2015. Nové vydání vychází tedy každých cca 10 let.

V prvním bloku jsou uvedeny vzorové bibliografické citace série. Uvádíme v nich jednak editora celé série, jednak editora konkrétního dílu, v níž se kapitola nalézá.

Někdy jsou editoři současně editory celé série i jednotlivých dílů (**jako u setu**). Tak je tomu u prvních tří citací v druhém bloku. Podobně jako u setu se i zde označují pouze jako editoři (Ed.). Stojí za všimnutí, že v třetí citaci je série dále rozdělena do dvou **řad** (*Study I* a *Study II*). V poslední citaci edituje L. Outhwaite *pouze* celou sérii a E. Strong s R. Uhrbrockem jsou autory (ale ne editory) celého 1. dílu (jímž je jejich monografie). Tento díl tedy nemá editora.

6.3.1.4.2 Série II: Seriál (otevřená) – jednotlivé díly/části jsou vydávány v průběhu času

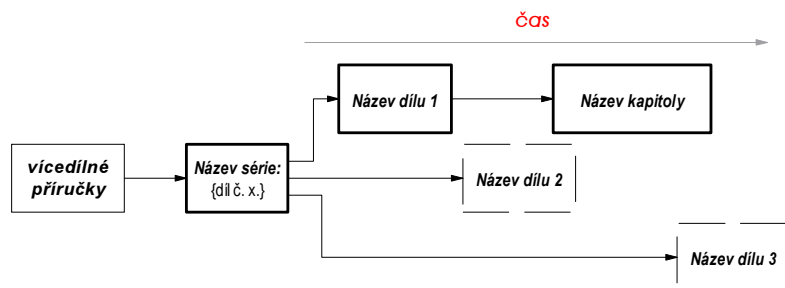
Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Série: díl x. Název dílu* (s. x-xx). Město: Vydavatel.

Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Série: Název části* (s. x-xx). Město: Vydavatel.

Bargh, J. A. (1997). The automaticity of everyday life. In R. S. Wyer (Ed.) *Advances in social cognition: Vol. 10. The automaticity of everyday life* (pp. 1-61). New York, NY: Psychology Press.

Kerr, N. L. (2013). Social dilemmas. In A. Kruglanski & J. Forgas (Series Eds.) & J. M. Levine (Ed.), *Frontiers of social psychology: Group processes* (pp. 85-110). New York, NY: Psychology Press.

Někdy potřebujeme citovat kapitolu z práce, u níž si nejsme jisti, zda jde o periodikum nebo o soubornou práci. *Advances in social cognition* a *Frontiers of social psychology* jsou typickými případy. Kapitoly z nich jsou často chybně citovány, jako by šlo o periodika. Ve skutečnosti však jde o *nepravidelně* vydávané monografie, které jsou zastřešeny názvem celé série. Obsah těchto monografií je zpravidla motivován snahou o shrnutí současných poznatků a o otevírání nových cest výzkumu, nikoli snahou zmapovat co nejúplněji stav poznání v určité vědní oblasti v daném okamžiku.

První ukázka odkazuje na kapitolu uveřejněnou v prvním dílu série *Advances in social cognition*. Vydávání této série je již ukončeno. Editorem tohoto dílu (i celé série) byl R. S. Wyer. Mohli bychom ho proto uvést jako *Series & Vol. Ed.* Jde o další případ, kdy je editor současně editorem celé série i konkrétního dílu (jako u setu).

Druhá ukázka odkazuje na kapitolu uveřejněnou v jednom z dílů (či lépe – z částí) série *Frontiers of social psychology*. Jednotlivé části této série *nejsou číslovány*. Nevíme tedy, zda jde o první, nebo třeba o dvacátý díl. První monografie vyšla v roce 2009, v současné době vyšlo již 24 dílů. Občas tedy vychází i několik dílů ročně. Hlavními editory série jsou od počátku A. Kruglanski s J. Forgasem.

Protože **příručka není periodikem**, nelze ji citovat jako periodikum. Časová dimenze by nás neměla svést k chybné citaci. Je dobré si uvědomit, že jde ve skutečnosti o zcela **irelevantní** dimenzi; přihlížíme k ní pouze ve smyslu **číslování dílů** v rámci série. Při sestavování citace musíme spolehlivě rozlišovat pouze mezi **třemi hierarchicky uspořádanými prvky** (*série, díl, kapitola*) a **dvěma rolemi**, jimž jsou *autor* a *editor*. U editorů je dále zpravidla užitečné rozlišovat mezi editory *série* a editory *dílů*.

6.3.1.5 Monograficky publikované konferenční příspěvky

Jde o příspěvky, které byly původně *předneseny* na určité odborné akci a následně publikovány v odborném sborníku. Těmito odbornými akcemi jsou zejména konference, symposia, mítinky a jednání učených a vědeckých společností. Může přitom jít o akce pořádané *jednorázově* nebo *opakovaně* (nepravidelně nebo periodicky). Opakované konference mohou mít vždy stejný název (à la set), nebo název složený ze dvou částí, v němž se druhá část mění (à la série). V souladu s tím můžeme rozlišit tři *formy* sborníků. V nich publikované kapitoly citujeme po vzoru kapitol publikovaných v *jednodílné příručce*, v několikadílném *setu* nebo v několikadílné *sérii*.

V této části opět sloučím citace prvních dvou forem. Kromě toho v ní rozliším publikace, které vydalo nějaké komerční vydavatelství, od publikací, které žádným komerčním vydavatelstvím vydány nebyly (jde o tzv. šedou literaturu; viz část 5.4).

6.3.1.5.1 Sborníky z jednorázových akcí / sborníky z opakovaných akcí citované jako sety

Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Název konference* (díl, s. x-xx). Město: Vydavatel.
Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Název konference* (díl, s. x-xx). DOI / URL

Mason, E. (v tisku). Do the right thing: An account of subjective obligation. In M. C. Timmons (Ed.), *Oxford studies in normative ethics* (Vol. 7). Oxford: Oxford University Press.

Putnam, H. (1975). The meaning of "meaning". In K. Gunderson (Ed.), *Minnesota studies in philosophy of science* (Vol. 7, pp. 131–193). Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.

Wolfenbarger, M. F. (1990). Motivations and symbolism in gift-giving behavior. In M. Goldberg (Ed.), *Advances in consumer research* (Vol. 17, pp. 699-706). Provo, UT: Association for Consumer Research.

Dragomirecká, E. & Šelepová, P. (2004). Kvalita života u seniorů - mezinárodní výzkum. In H. Hnilicová (ed.), *Kvalita života* (s. 91-101). Dostupné z <https://www.ipvz.cz/seznam-souboru/515-kvalita-zivota-sbornik-prispevku-z-konference-konane-25-10-2004vtreboni.pdf>

Shutters, S. T., & Cutts, B. B. (2008). A simulation model of cultural consensus and persistent conflict. In V. S. Subrahmanian & A. Kruglanski (Eds.), *Proceedings of the second International conference on computational cultural dynamics* (pp. 71-78). Menlo Park, CA: AAAI Press.

V prvním bloku jde o kapitoly ze sborníků, které jsou vydávány komerčními vydavatelstvími. Články v některých z nich jsou recenzovány a dané sborníky mají přidělen tzv. impact factor (IF). Rozdíl mezi těmito publikacemi a ročenkami je sotva patrný.

V druhém bloku jde o tzv. *šedou literaturu*. Uvedené práce nejsou publikovány komerčními nakladatelstvími a jsou zpravidla uveřejněny na internetu v podobě volně dostupných dokumentů. Tyto práce zpravidla neprocházejí recenzním řízením.

Stojí za zmínku, že v bibliografické citaci neuvádíme reálie týkající se vlastní *konference* (kdy a kde se konala, kdo jí předsedal atp.). Ty uvádíme – jak ještě uvidíme – pouze tehdy, týká-li se citace *vystoupení* na této konferenci (proslov, přednáška, poster).

6.3.1.5.2 Sborníky z opakovaných akcí citované jako série

Autor, A. (rok). Kapitola. In E. Editor (Ed.), *Název konference: díl X. Název aktuálního ročníku* (s. x-xx). Vydavatel. / DOI / URL

Ekman, P. (1971). Universals and cultural differences in facial expressions of emotions. In J. K. Cole (Ed.), *Nebraska symposium on motivation: Vol. 19. Cultural psychology* (pp. 207-286). Lincoln, NB: University of Nebraska Press.

Jost, J. T., Liviatan, I., van der Toorn, J., Ledgerwood, A., Mandisodza, A., & Nosek, B. A. (2010). System justification: How do we know it's motivated? In D. R. Bobocel, A. C. Kay, M. P. Zanna, & J. M. Olson (Eds.), *The Ontario symposium: Vol. 11. The psychology of justice and legitimacy* (pp. 173-203). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Theiss-Morse, E., Barton, D.-G., & Wagner, M. W. (2015). Political trust in polarized times. In B. H. Bornstein & A. J. Tomkins (Eds.), *Nebraska symposium on motivation: Vol. 62. Cooperation and compliance with authority: The role of institutional trust* (pp. 167-190). Lincoln, NB: University of Nebraska Press.

Zanna, M. P., & Fazio, R. H. (1982). The attitude-behavior relation: Moving toward a third generation of research. In M. P. Zanna, E. T. Higgins, & C. P. Herman (Eds.), *The Ontario symposium: Vol. 2. Consistency in social behavior* (pp. 283-301). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Hogenová, A. (2015). Pojetí svobody v kontextu filosofie a psychologie. In D. Heller & I. Sobotková (Eds.), *Psychologické dny: roč. 32. Fenomén svobody v kontextu psychologie a filosofie* (s. 78-82). Dostupné z http://cmps.ecn.cz/pd/Psychologicke_dny_2014.pdf

Chadimová, L. & Urbánek, T. (2016). Osobnost, kreativita a komplexita myšlení. In K. Millová, A. Slezáčková, P. Humpolíček & M. Svoboda (Eds.), *Sociální procesy a osobnost: roč. 18. Otázky a výzvy* (s. 124-129). Dostupné z <https://munispace.muni.cz/index.php/munispace/catalog/>

Ružovičová, L. (2013). Homicidium z perspektivy evoluční psychologie. In D. Heller, J. Kotrlová & I. Sobotková (Eds.), *Psychologické dny: roč. 30. Prostor v nás a mezi námi – respekt, vzájemnost, sdílení* (s. 457-469). Dostupné z <http://cmps.ecn.cz/>

V prvním bloku jsou opět uvedeny práce publikované komerčními vydavatelstvími. V první ukázce jde o kapitolu umístěnou v 19. dílu série *Nebraska Symposium on Motivation*. Protože určitá verze této kapitoly byla *prezentována v podobě příspěvku* (paper) na daném symposiu, setkáme se občas i s touto citací

Ekman, P. (1971). *Universals and cultural differences in facial expressions of emotion. Paper presented at the Nebraska symposium on motivation.*

Každý ročník symposia je věnován jinému tématu a má proto odlišný název. Je patrné, že se editoři různých dílů liší. Proto u těchto sborníků vždy uvádíme (*Ed.*), nikoli (*Series & Vol. Ed.*).

V tom je specifikum těchto „sérií“ – nemají editora série. Jinak jsou ovšem citovány zcela stejně jako jiné série (respektive „seriály“). I zde jde o série, z nichž některé jsou vydávány pravidelně jednou ročně, jiné však v nepravidelných intervalech. Mnoho autorů je cituje jako periodika (ponechává přitom u nich pouze název série, například *Nebraska symposium on motivation*).

V druhém bloku jsou uvedeny příspěvky, které nebyly vydány komerčním vydavatelstvím. Jejich editoři jsou i zde vždy editory konkrétních dílů.

Poznámka: Často se setkáme s tím, že příspěvky z konferencí nejsou citovány v souladu s normami APA. Chceme-li je citovat v souladu s 6. vydáním norem APA, rámcově je upravíme podle vzorů uvedených zde a především v manuálech APA (APA, 2010, vzor 7.04.39; APA, 2012, vzor 37).

6.3.2 Citace kapitoly bez autora v díle s editorem

Kapitola/heslo. (rok). In E. Editor (Ed.), *Slovník/encyklopedie* (s. x-xx). Město: Vydavatel.

Kapitola/heslo. (rok). In E. Editor (Ed.), *Slovník/encyklopedie* (s. x-xx). DOI / URL

Anorexie mentale. (1999). Dans H. Bloch (dir.), *Grand dictionnaire de la psychologie* (p. 61-62). Paris : Larousse-Bordas.

Οίκουμένη [Oikumené]. (1996). In H. G. Liddell & R. Scott (revised by H. S. Jones with the assistance of R. McKenzie), *A Greek-English lexicon* (9th ed., with a revised supplement, p. 1205). Oxford: Clarendon Press.

Subcutaneous injection. (1994). In K. N. Anderson, L. E. Anderson, & W. D. Glanze (Eds.), *Mosby's medical, nursing, and allied health dictionary* (4th ed., p. 1497). St. Louis, MO: Mosby.

U některých dokumentů není uveden autor. Patří mezi ně například hesla v některých editovaných encyklopediích a ve slovnících. Bibliografickou citaci v těchto případech začínáme názvem hesla nebo kapitoly. Po vnoření citujeme ostatní prvky standardním způsobem.

V druhé ukázce jde o heslo z editovaného slovníku řečtiny. Podle normy APA je povinná transliterace do latinky (zde v hranatých závorkách). (Transliterací se zde rozumí transkripce slova psané jiným písmenem než latinkou do latinky.) Normy APA však neupřesňují, zda by mělo být uvedeno v tomto případě na prvním místě původní znění nebo jeho transliterace. Kromě toho zde patrně nelze uplatnit požadavek, aby byl v hranaté závorce uveden český překlad, neboť toto slovo má více významů. Lze patrně doporučit zde uvedený postup. (To se ovšem týká nejen řečtiny, ale například i ruštiny, arabštiny, hebrejštiny a japonštiny). Překlad a podrobný rozbor tohoto slova bychom měli provést v textu.

V textu se citujeme například jako „Οίκουμένη [Oikumené]“ (1996) a („Subcutaneous injection,“ 1996). Název kapitoly, slovníkové heslo atp. se při citaci v textu dávají do **uvozovek**. Je-li název kapitoly dlouhý, může se v citaci zkrátit.

6.3.3 Citace celého editovaného díla, u kterého je uveden editor

Uvádění editorů v seznamu literatury. V seznamu literatury uvádíme editory buď uvnitř bibliografické citace, na jejím začátku, nebo je neuvádíme vůbec. Způsob jejich uvádění se v prvních dvou případech mírně liší. Na místo editora nikdy neklademe instituci.

Tabulka 7 Uvádění editorů v seznamu literatury

N	na začátku citace	uvnitř citace
1	Belk, R. W. (Ed.).	In R. W. Belk (Ed.),
2	Richins, M. L., & Dawson, S. (Eds.).	In M. L. Richins & S. Dawson (Eds.),
3+	Belk, R. W., Richins, M. L., & Dawson, S. (Eds.).	In R. W. Belk, M. L. Richins, & S. Dawson (Eds.),
	Richins, M. L. (Series Ed.), & Dawson, S. (Vol. Ed.).	In M. L. Richins (Series Ed.) & S. Dawson (Vol. Ed.),

6.3.3.1 Citace editované jednodílné monografie

Editor, E. (Ed.). (rok). *Sborník/editované dílo*. Město: Vydavatel.

Editor, E. (Ed.). (rok). *Sborník/editované dílo*. DOI / URL

Golse, B. (dir.). (2015). *Le développement affectif et cognitif de l'enfant* (5e éd.). Issy-les-Moulineaux : Elsevier Masson.

Hassin, R. R., Uleman, J. S., & Bargh, J. A. (Eds.). (2005). *The new unconscious*. New York: Oxford University Press.

Koťa, J. (ed.). (2009). *Dobro, zlo a řeč v psychoterapii*. Praha: Triton.

Liverta Sempio, O., Marchetti, A. & Lecciso, F. (ed.). (2005). *Teoria della mente. Tra normalità e patologia* [Teorie mysli. Mezi normalitou a patologií]. Milano: Raffaello Cortina.

Margraf, J. & Schneider, S. (Hrsg.). (2009). *Lehrbuch der Verhaltenstherapie* (3. Aufl.). Heidelberg: Springer.

6.3.3.2 Citace editovaného setu nebo série

6.3.3.2.1 Citace jednotlivých děl

Editor, E. (Ed.). (rok). *Název příručky (díl x)*. Město: Vydavatel.

Editor, E. (Ed.). (rok). *Název série* { *Název řady* } : *díl x. Název dílu*. Město: Vydavatel.

Editor, E. (Ed.). (rok). *Název série* { *Název řady* } : *díl x. Název dílu*. DOI / URL

Gilbert, D., Fiske, S., & Lindzey, G. (Eds.). (2010). *The handbook of social psychology* (5th ed., Vol. 1). Boston, MA: McGraw-Hill.

Koch, S. (Ed.). (1959). *Psychology: A study of a science. Study I. Conceptual and systematic: Vol. 1. Sensory, perceptual, and physiological formulations*. New York, NY: McGraw-Hill.

Millová, K., Slezáčková, A., Humpolíček, P. & Svoboda M. (ed.). (2016). *Sociální procesy a osobnost: roč. 18. Otázky a výzvy*. Dostupné z <https://munispace.muni.cz/index.php/munispace/catalog/download/831/2637/514-1>

Mussen, P. H. (Series Ed.), & Hetherington, E. M. (Vol. Ed.). (1983). *Handbook of child psychology: Vol. 4. Socialization, personality, and social development* (4th ed.). New York: Wiley.

Perruchoud, R., & Redpath-Cross, J. (Eds.). (2011). *International Migration Law: N°25. Glossary on migration* (2nd ed.). Dostupné z <http://www.epim.info/wp-content/uploads/2011/01/iom.pdf>

Vaitl, D. & Petermann, F. (Hrsg.). (2000). *Handbuch der Entspannungsverfahren: Band 1. Grundlagen und Methoden* (2. Aufl.). Weinheim: Beltz PVU.

Stojí za upozornění, že za (Ed.) se píše **tečka**.

V textu citujeme jako **Koťa (2009)**, **Mussen a Hetherington (1983)**, **Millová et al. (2016)** atp.

6.3.3.2.2 Citace celé série (kompletu)

Editor, E. (Ed.). (vročení prvního a posledního dílu). *Název série* (díly x-xx). Město: Vydavatel.

Damon, W., & Lerner, R. M. (Eds.). (2006). *Handbook of child psychology* (6th ed., Vols. 1-6). New York, NY: Wiley.

Koch, S. (Ed.). (1959-1963). *Psychology: A study of a science* (Vols. 1-6). New York: McGraw-Hill.

Lebovici, S., Diatkine, R. et Soulé, M. (dir.). (2004). *Nouveau traité de psychiatrie de l'enfant et de l'adolescent* (2e éd., vol. 1-4). Paris : Presses universitaires de France.

Vaitl, D. & Petermann, F. (Hrsg.). (2000). *Handbuch der Entspannungsverfahren* (2. Aufl., Bde 1-2). Weinheim: Beltz PVU.

V textu citujeme například jako **Koch (1959-1963)** nebo **(Koch, 1959-1963)**.

6.3.4 Citace celého editovaného díla, u kterého není uveden editor

Sborník/slovník/encyklopedie (vyd., díl). (rok). Město: Vydavatel.

Sborník/slovník/encyklopedie (vyd., díl). (rok). DOI / URL

Merriam-Webster's collegiate dictionary (11th ed.). (2005). Springfield, MA: Merriam-Webster.

Merriam-Webster's online dictionary (11th ed.). (n.d.) Dostupné z <https://www.merriam-webster.com/>

Sebrané spisy Sigmunda Freuda (knihy 1-17). (1996-2007). Praha: Kocourek.

Název editovaného díla umístíme v tomto případě první pozici a píšeme ho kurzívou. V kulaté závorce jsou uvedeny údaje o vydání, případně o ročníku, části atp. Pak teprve následuje vročení.

V textu citujeme jako **(*Merriam-Webster's Collegiate Dictionary, 2005; Sebrané spisy, 1996-2007*)**.

Dlouhý název můžeme zkrátit na prvních pár slov. (Podle gramatiky anglického jazyka, nikoli norem APA, se vzhledem k tomu, že jde o jméno práce, píše v názvu práce všechna počáteční písmena velkým písmem.)

6.3.5 Citace kapitoly s autorem v díle bez editora

Autor, A. (rok). Kapitola/ heslo. In *Encyclopedie / Sborník* (s. xx). Město: Vydavatel.

Autor, A. (rok). Kapitola/ heslo. In *Encyclopedie / Sborník* (s. xx). Dostupné z URL

Freud, S. (1998). Mimo princip slasti. In *Sebrané spisy Sigmunda Freuda: kniha 13. Mimo princip slasti a jiné práce z let 1920-1924* (s. 7-343, M. Kopal & J. Pechar, překl.). Praha: Kocourek. (Původní práce byla publikována v roce 1920)

Mischel, W. (n.d.). Psychology. In *Encyclopaedia Britannica*. Získáno 20. července 2017 z <https://www.britannica.com/science/psychology>

Parker, S. W. (2004). Evaluación del impacto de oportunidades sobre la inscripción, reprobación y abandono escolar [Evaluace vlivu příležitostí na zápis, neúspěch a ukončení školy]. In *Resultados de la Evaluación Externa del Programa de Desarrollo Humano Oportunidades* [Výsledky externího hodnocení programu Rozvoj lidských příležitostí] (pp. 5-56). México, DF: Instituto Nacional de Salud Pública y Ciesas.

Název editovaného díla (psaného kurzívou) je uveden slovem **In** (které není psáno kurzívou).

U citace hesla z ryze elektronické encyklopedie nejsou uvedeny stránky.

6.3.5.1 Když je „autorem“ i „editorem“ sborníku instituce

V některých případech se pod hlavičkou instituce skrývají různí autoři. Vydá-li například WHO slovník nebo encyklopedii, je autorem každého hesla jiný autor nebo jiný tým autorů. Bylo by proto chybou pokládat takovou práci za dílo „jednoho autora“ (tj. za knihu). Protože však autoři jednotlivých hesel nejsou zpravidla uvedeni, **uvádíme jako autora jednotlivých hesel instituci.**

U těchto prací však zpravidla nebývá uveden ani editor. Podle odborníků z APA bychom takovou práci měli citovat podle vzoru sborníku s autorem bez editora (Hume-Pratuch, 2013). Tedy například

American Psychiatric Association. (2013). Cautionary statement for forensic use of *DSM-5. Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). doi:10.1176/appi.books.9780890425596.CautionaryStatement

World Health Organization. (2016). Neurotic, stress-related and somatoform disorders (F40-F48). In *International statistical classification of diseases and related health problems* (ICD-10, Version for 2016). Dostupné z <http://apps.who.int/classifications/icd10/browse/2016/en/>

V druhé citaci vycházíme z realistického předpokladu, že se na každém heslu podílí **více různých autorů**, kteří pracují pro WHO.

Jinou možností je pokládat WHO za „vydavatele“ díla a uvést ji ve frázi uvádějící URL. Tedy například

Neurotic, stress-related and somatoform disorders (F40-F48). (2016). In *International statistical classification of diseases and related health problems* (ICD-10, Version for 2016). Dostupné z webových stránek World Health Organization: <http://apps.who.int/classifications/icd10/browse/2016/en/>

6.3.6 Citace kapitoly bez autora v díle bez editora

Kapitola/Heslo. (rok). In *Sborník/Slovník/Encyklopedie* (s. xx). Město: Vydavatel.
Kapitola/Heslo. (rok). In *Sborník/Slovník/Encyklopedie* (s. xx). Dostupné z <https://URL>

Depression. (2017, únor). In *Media centre*. Dostupné z webových stránek WHO: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs369/en/>

Identity. (n.d.). In *Merriam-Webster's online dictionary* (11th ed.). Dostupné z <https://www.merriam-webster.com/dictionary/identity>

Kapitalerhöhung. (2011). In *Gabler Kompakt-Lexikon Wirtschaft* (10. Aufl., S. 234). Wiesbaden: Gabler.

Neurotic, stress-related and somatoform disorders (F40-F48). (2016). In *International statistical classification of diseases and related health problems* (ICD-10, Version for 2016). Dostupné z webových stránek WHO: <http://apps.who.int/classifications/icd10/browse/2016/en/>

Psychologie. (1989a). Dans *Dictionnaire de la Langue Française: Lexis* (p. 1527-1528). Paris : Larousse.

Psychologie. (1989b). In *Duden Deutsches Universalwörterbuch* (2. Aufl., S. 1192-1193). Mannheim: Dudenverlag.

Psychologie. (1989c). In *Slovník spisovného jazyka českého* (2. vyd., díl 4, s. 689). Praha: Academia.

Asylum statistics. (n.d.). In *Statistics Explained*. Získáno 5. července 2017 z http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics

Défense. (n.d.). Dans *Dictionnaire Larousse en ligne*. Získáno 5. července 2017 z <http://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/defense/22625>

Imigrant. (n.d.). In *Terminologický slovník. Slovník nejčastěji používaných termínů v oblasti azylu a migrace*. Získáno 4. srpna 2017 z webových stránek MVČR: <http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

Sigmund Freud. (n.d.). In *Wikipedia*. Získáno 8. srpna 2017 z https://de.wikipedia.org/wiki/Sigmund_Freud

Prototypem je zde heslo v rozsáhlé encyklopedii nebo ještě častěji ve slovníku. Pokud citujeme z tištěné verze slovníku, postupujeme standardním způsobem. Citujeme-li z elektronické verze, musíme určit, zda je dílo časově určeno (je u něj uvedeno vročení nebo údaj o vydání), nebo ne.

V prvním bloku jsou uvedeny citace časově určených prací. Citace v seznamu literatury je zde standardní. Citace hesla **v textu** je vždy v uvozovkách („**Défense**“, **n.d.**; „**Identity**“, **n.d.**) atp.

Protože jsou poslední tři hesla stejná a mají shodou okolností stejné vročení, *seřadí se názvy slovníků* podle abecedy a k vročení se poté připiší písmena malé abecedy. **V textu** se cituje jako „**Psychologie**“ (1989a) nebo („**Psychologie**“, 1989a).

V druhém bloku jsou ukázky citací hesel, která nelze přesně časově lokalizovat. Protože se lze domnívat, že se tato hesla průběžně mění, uvedeme u vročení (n.d.) a ve frázi uvádějící URL **přesné datum**, kdy jsme **heslo získali**. (Pokud si nejsme jisti tím, zda je obsah hesla fixní, nebo se mění, raději datum uvedeme.) Citace hesla **v textu** je opět v uvozovkách („**Asylum statistics**“, **n.d.**; „**Imigrant**“, **n.d.**; „**Sigmund Freud**“, **n.d.**).

6.3.7 Miscellanea

6.3.7.1 Tři způsoby datování hesel a souborů z Wikipedie

U Wikipedie (nebo – přesněji řečeno – u všech elektronických zdrojů) můžeme ve skutečnosti zvolit jeden ze tří způsobů citování. První z nich jsem právě uvedl. Chci-li například citovat v seznamu literatury heslo „Psychologie“, které jsem dnes obdržel na české Wikipedii, napíšu

Psychologie. (n.d.). In *Wikipedie*. Získáno 26. srpna 2017 z <https://cs.wikipedia.org/wiki/Psychologie>

Musím ovšem počít s tím, že se obsah tohoto hesla průběžně mění.

Jak se ale dozvím, jaké heslo vlastně citoval ten, kdo ho citoval z české Wikipedie před deseti lety? Odpověď je poměrně snadná. Wikipedie nabízí na hořejší liště možnost „Zobrazit historii“. Klikneme-li na ni, otevře se historie úprav tohoto hesla. Nastavíme-li v okénku „Hledat revize“ datum před deseti lety, obdržíme hledanou verzi.

Chci-li citovat dnešní verzi hesla, můžu využít této možnosti a vyhledat v „Zobrazit historii“ právě aktuální revizi. Dnes platná verze je datována 3. 8. 2017. Kliknu-li na ni, obdržím adresu URL, kterou mohu uvést v citaci. Druhý způsob citování téhož hesla, které jsem dnes obdržel z české Wikipedie, pak zní

Psychologie. (2017, 3. srpna). In *Wikipedie*. Dostupné z <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Psychologie&oldid=15217823>

Protože je datum publikování dokumentu určeno, neuvádíme údaj o tom, kdy jsme stránky navštívili.

Ne ale vše, co je uveřejněno na Wikipedii, se časem mění. Například obrazy nebo fotografie, které jsou umístěny jako doprovodné soubory u encyklopedických hesel, se časem nemění. Můžeme je proto citovat přímo. Například

Le Gray, G. (1856). *Portrait de l'impératrice Eugénie* [fotografie]. Dostupné z https://fr.wikipedia.org/wiki/Gustave_Le_Gray#/media/File:Empress_Eugenie_1856.jpg
Manet, É. (1863). *Olympia* [obraz]. Dostupné z https://fr.wikipedia.org/wiki/Édouard_Manet#/media/File:Edouard_Manet_-_Olympia_-_Google_Art_Project.jpg

V prvním odkazu vystupuje G. Le Gray v roli autora dané fotografie, která se nachází, jak je patrné z URL, uvnitř hesla Gustave Le Gray (ve francouzské Wikipedii). V druhé ukázce jde o odkaz na Manetův obraz.

6.4 Knihy

6.4.1 Základní struktura citace knihy

KDO. (KDY). CO. KDE .)

Autor, A. (rok). *Název knihy* ({vydání},{překlad} [překlad názvu do češtiny] . Město: Vydavatel.

Autor, A. (rok). *Název knihy* ({vydání},{překlad}[formát]. DOI / Dostupné z URL

Avia, M. D. y Sánchez Bernardos, M. L. (1995). *Personalidad: aspectos cognitivos y sociales* [Osobnost: kognitivní a sociální aspekty]. Madrid: Pirámide.

Bourdieu, P. (1979). *La Distinction : critique sociale du jugement*. Paris : Les Éditions de Minuit.

Bruner, J. (1990). *Acts of meaning*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Csikszentmihalyi, M., & Rochberg-Halton, E. (1981). *The meaning of things: Domestic symbols and the self*. London: Cambridge University Press.

Conférence intercantonale de l'instruction publique de la Suisse romande et du Tessin. (2015). *Plan d'études romand, cycle 1 : mathématiques et sciences de la nature – sciences humaines et sociales*. Neuchâtel : **auteur**.

Dalai Lama. (2010). *The art of happiness: A handbook for living*. Sydney: Hachette.

Dostálová, O. (2016). *Péče o psychiku onkologicky nemocných*. Praha: Grada.

Frevert, U., Eitler, P., Olsen, S., Jensen, U., Pernau, M., Bruckenhau, D., . . . Haberen, J. C. (2014). *Learning how to feel: Children's literature and emotional socialization*. New York, NY: Oxford University Press.

Habermas, J. (2005). *Zwischen Naturalismus und Religion*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Hempel, C. G. (1965). *Aspects of scientific explanation and other essays in the philosophy of science*. New York, NY: Free Press.

Hine, C. (2000). *Virtual ethnography*. London: SAGE.

Ohio Office of Criminal Justice Services. (2006). *Report to the Ohio Criminal Sentencing Commission: Sex offenders*. Columbus, OH: **Author**.

Platón. (2005). *Ústava* (4. opr. vyd., F. Novotný, překl.). Praha: **Oikumené**.

Popper, K. R. (1959). *The logic of scientific discovery*. New York, NY: Basic Books.

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory*. New York, NY: Guilford.

Saakvitne, K. W., Pearlman, L. A., & the staff of the Traumatic Stress Institute. (1996). *Transforming the pain: A workbook on vicarious traumatization*. New York, NY: Norton.

Sayre, R. K., Devercelli, A. E., Neuman, M. J., & Wodon, Q. (2015). *Investment in early childhood development: Review of the World Bank's recent experience*. doi:10.1596/978-1-4648-0403-8

Statistisches Bundesamt. (2013). *Bildung und Kultur*. Wiesbaden: **Author**.

Stoker, B. (2000). *Dracula* [**verze Kindle pro iPhone**]. Dostupné z <http://www.amazon.com/> (Originál byl publikován v roce 1897)

Šámalová, K. (2016). *Šance na dosažení vysokoškolského vzdělání v populaci osob se zdravotním postižením*. Praha: Karolinum.

Tappolet, C. (2000). *Émotions et valeurs*. Paris : Presses Universitaires de France.

Název knihy je psán malým písmem *kurzívou*. Nemá-li kniha tradiční formát, uvedeme v hranaté závorce její **formát**. Následuje jméno **města**, v němž je kniha vydána. Je-li v knize uvedeno více měst, napíšeme pouze první z nich. Po jménu města přijde **dvojtečka** a název **vydavatelství**.

Poznámka 1: Název vydavatelství **OIKOYMENH** je psán alfabetou. Protože nejde o zkratku, měl by být psán malým písmem. Správný přepis do latinky je **Oikumené** (případně Oikúmené), nikoli Oikoymenh.

Poznámka 2: Podle norem APA uvádíme za jménem města i název státu. **Český úzus** – podobně jako německý a francouzský – od uvádění států upouští.

Poznámka 3: Je-li vydavatel totožný s autorem, uvádí se jako vydavatel **autor**.

6.4.2 Zkracování názvu vydavatele

Podle Publikáčního manuálu bychom měli jméno vydavatele uvést „in as brief a form as is intelligible“ (APA, 2010 s. 187). Ve snaze o dosažení **maximální stručnosti** jsou používána některá pravidla. Většinu z nich však nelze aplikovat mechanicky. Uvedu hlavní z nich.

(1) V názvu vydavatele **vždy** vynecháváme zkratky *Inc., Ltd., AG, GmbH, a.s., s.r.o.*

(2) Zpravidla vynecháváme slovo **vydavatelství**. Nepíšeme například *Grada Publishing, a.s.*, ale *Grada*, *UNESCO Publishing* zkrátíme na *UNESCO*, nepíšeme *Springer Verlag*, ale pouze *Springer*, *Beltz Psychologie Verlags Union* píšeme *Beltz* nebo *Beltz PVU*, *Springer Akademischer Verlag* píšeme *Springer AV*, *Verlag Hans Huber* píšeme *Huber*, *SAGE Publications Ltd.* zkracujeme na *SAGE* (píšeme velkým písmem; jde o zkratku < Sarah + GEorges), *Les Éditions Gallimard* zkracujeme na *Gallimard*, *Suhrkamp Verlag AG* píšeme *Suhrkamp*, *Bokförlaget Daidalos* píšeme *Daidalos*, *Nakladatelství Karolinum* zkracujeme na *Karolinum*, namísto *Nakladatelství Portál* píšeme pouze *Portál*, *Vydavatelství Mladá fronta* píšeme *Mladá fronta* a *Psychoanalytické nakladatelství J. Kocourek* zkrátíme na *Kocourek*. Nezkracujeme ale například *E & E Publishing*, *Home & Leisure Publishing*, *Riverside Publishing*, *Les Éditions de Minuit*, *Verlag der Weltreligionen* ani *Nakladatelství krásné literatury*. Vynechání informace o tom, že jde o vydavatelství, nesmí změnit smysl názvu ani ho učinit víceznačným nebo nesrozumitelným.

(3) Podobně kolísá používání slov **Press** a **Books** v názvech vydavatelství. Zejména univerzitní vydavatelství mívají často v názvu slovo *Press* nebo jeho ekvivalenty. Patří mezi ně například *Cambridge University Press*, *MIT Press*, *Oxford University Press*, *Yale University Press* a *Presses Universitaires de France*. V těchto případech, podobně jako například v případě vydavatelství *Academic Press*, *Free Press* nebo *Polity Press*, slovo *Press* z názvu vydavatelství vypustit nelze. Pokud však jeho vypuštění nezmění smysl názvu, vypustíme ho. Nepíšeme proto například *Penguin Press*, ale *Penguin*, *The Guilford Press* zkracujeme na *Guilford*. Podobně tomu nezkracujeme *Basic Books* ani *Vintage Books*, ale *Penguin Books* píšeme *Penguin*.

(4) Slovo **Company** (zkráceno na **Co.**) vynecháváme tehdy, nezmění-li se tím smysl názvu. Například *Springer Publishing Company* zkrátíme na *Springer* a *The Macmillan Co.* zkrátíme na *Macmillan*, avšak *Little, Brown and Company* nezkracujeme na *Little, Brown*. Úzus je však i zde kolísavý. Například někdo píše *W. W. Norton & Company, Inc.*, někdo *W. W. Norton* a někdo pouze *Norton*, někdo píše *Freeman and Company* a někdo *Freeman*. Podobně tomu někdo píše například *Harper Brothers* a někdo jiný pouze *Harper*.

(5) Psaní **křestních jmen** ve jménu majitele vydavatelství rovněž kolísá. A tak se můžeme setkat s tím, že někdo píše *Jessica Kingsley Publishers* a někdo pouze *Kingsley*, někdo píše *John Wiley & Sons, Inc.*, a někdo jiný tento název zkracuje na *Wiley*, někdo píše *Charles Scribners' Sons* a někdo *Scribners*, někdo píše *A. Mame et fils*, někdo *Mame*, někdo píše *Julius Springer Verlag* a někdo *Springer*, někdo píše *Lawrence Erlbaum Associates, Inc.*, někdo *Lawrence Erlbaum* a někdo pouze *Erlbaum*, někdo *Rand McNally*, někdo pouze *McNally*. Atp.

(6) Je-li obsažen **název města** v názvu vydavatelství, název města z názvu vypustíme. Například *Berlin: Logos Verlag Berlin* můžeme zkrátit na *Logos Verlag Berlin*. Alternativně můžeme tento název zkrátit na *Berlin: Logos*. Podobně můžeme *Firenze: Istituto degli Innocenti di Firenze* psát buď *Istituto degli Innocenti di Firenze* nebo *Firenze: Istituto degli Innocenti*. Nezkracujeme však například *Cambridge University Press* nebo *Oxford University Press*.

Celkově tedy jde o to, poskytnout minimální množství informací, které postačují k jednoznačné identifikaci vydavatele. Není-li nám jasné, jak název zkrátit, aby nedošlo ke změně jeho smyslu, nezkracujeme ho. Kromě toho je patrně někdy ve hře i úcta k tradici.

6.4.3 Citace knihy přeložené do češtiny

Autor, A. (rok). *Název knihy* (vydání). P. Překladatel, překl.). Město: Vydavatel. (Originál byl publikován v roce ... / Originál vyšel v roce ...)

1) Originál má vnočení

Piaget, J. (1965). *The moral judgment of the child* (M. Gabain, Trans.). New York: Free Press. (Original work published 1932)

Lindsay P. H., & Norman D. A. (1981). *Einführung in die Psychologie: Informationsaufnahme und -verarbeitung beim Menschen* (H.-D. Dumpert, F. Schmid, M. Schuster & M. Steeger, Übers.). Berlin: Springer. (Original erschienen 1977: *Human information processing*)

Schön, D. (1994). *Le praticien réflexif. À la recherche du savoir caché dans l'agir professionnel* (J. Heynemann et D. Gagnon, trad.). Montréal : Les Éditions Logiques. (Ouvrage original publié en 1983 sous le titre *The reflective practitioner*)

Jde o ukázkou, jak citovat v souladu s normami APA. Bezprostředně za názvem díla je (v kulatých závorkách) uveden **překladatel**. Na konci citace je v závorce uvedeno původní **vnočení**. Tento odkaz podle norem APA nekončíme tečkou. Německé i francouzské normy připouštějí citaci, která zahrnuje *název díla v originále*. Podle mého soudu lze pro překlad do češtiny doporučit užívání tohoto formátu

Allport, G. W. (2004). *O povaze předsudků* (E. Geissler, překl.). Praha: Prostor. (Originál byl publikován v roce 1954 s názvem *The nature of prejudice*)

V **textu** je práce citována jako **Allport (1954/2004)**, případně **(Allport, 1954/2004)**.

Shoduje-li se vnočení originálu s vnočením překladu, uvádíme datum pouze jednou (Lee, 2010).

2) Originál není dochován, nemá uvedeno vnočení, nebo překlad sestává z více prací

Platón. (2005). *Ústava* (4. opr. vyd., F. Novotný, překl.). Praha: Oikumené.

Strachey, U. (Ed. & Trans.). (1953-1974). *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (Vols. 1-24). Dostupné z <http://books.google.com/books>

V druhé ukázce je překladatel současně editorem. Oba údaje jsou uvedeny v jedné závorce. Protože jde o dílo, jehož originál nemá jedno vnočení, údaj o vnočení originálu neuvádíme.

V **textu** je práce citována jako **Platón (2005)**, případně **(Platón, 2005)**, **Strachey (1953-1974)**, případně **(Strachey, 1953-1974)**.

6.4.4 Citace několikadílné série vydané jedním autorem

Autor, A. (rok). *Název knihy* (díly x-xx). Město: Vydavatel.

Příhoda, V. (1956-1974). *Ontogeneze lidské psychiky* (díly 1-4). Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Wundt, W. M. (1900-1920). *Völkerpsychologie* (Bde. 1-10). Leipzig: Engelmann.

Wundt, W. M. (1900). *Völkerpsychologie: Die Sprache* (Bde. 1-2). Leipzig: Engelmann.

Příhoda, V. (1967). *Ontogeneze lidské psychiky: díl 2. Vývoj člověka od 15 do 30 let*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Wundt, W. M. (1900). *Völkerpsychologie: Bnd. 1. Die Sprache*. Leipzig: Engelmann.

Citujeme v souladu s citací série (první blok), nebo jednotlivého dílu ze série (druhý blok).

6.4.5 Citace opakovaného vydání knihy

6.4.5.1 Citace reprintu monografie

Autor, A. (rok). *Název knihy*. Město: Vydavatel. (Originál byl publikován v roce ...)

Dawkins, R. (2006). *The selfish gene*. Oxford: Oxford University Press. (Original work published 1976)

James, W. (1983). *The principles of psychology* (Vols. 1-2). Cambridge, MA: Harvard University Press. (Originál byl publikován v roce 1890)

Locke, J. (1961). *An essay concerning human understanding* (J. W. Yolton, Ed., based on 5th ed.). London: Dent. (Originál byl publikován v roce 1690)

Informace o v roce prvního vydání se uvádí v závorce na konci citace. V **textu** citujeme jako **Dawkins (1976/2006)**, **James (1890/1983)** a **Locke (1690/1961)**. Při přímé citaci uvádíme rovněž obě v roce, tedy například **James (1890/1983, s. 280)**.

6.4.5.2 Citace reprintu monografie v rámci série nebo sebraných spisů

Někdy jsou celé monografie vydávány v rámci editované série. Zde můžeme rozlišit dva případy. V prvním z nich série sestává z prací **různých autorů**, v druhém z prací **jednoho autora**.

Například D. N. Robinson editoval níže uvedenou rozsáhlou sérii prací z historie psychologie.

Robinson, D. N. (Ed.). (1977). *Significant contributions to the history of psychology: 1750–1920* (Vols. 1-45). Washington, DC: University Publications of America.

Jednou z mnoha prací, která je v této sérii přetištěna, je práce

Bain, A. (1855). *The senses and the intellect*. London: Parker & Son.

Jak tuto práci citovat? Možností je více. V souladu s normami APA je například tato citace:

Bain, A. (1977). *The senses and the intellect*. In D. N. Robinson (Ed.), *Significant contributions to the history of psychology: 1750–1920* (Series A, Vol. 4). Washington, DC: University Publications of America. (Originál byl publikován v roce 1855)

Chápeme-li název práce jako název 4. dílu, můžeme ho psát kurzívou. V souladu s tím u práce neuvádíme v závorce stránky, ale číslo dílu. Pokud by šlo o jednu z prací ve 4. dílu, psali bychom ji normálním fontem a v závorce bychom uvedli rozpětí stran. Podobně citujeme monografie, které byly vydány v rámci sebraných nebo vybraných spisů **jednoho autora**. Například

Freud, S. (1998a). Já a ono. In *Sebrané spisy Sigmunda Freuda: kniha 13. Mimo princip slasti a jiné práce z let 1920-1924* (s. 189-229, M. Kopal & J. Pechar, překl.). Praha: Kocourek. (Originál byl publikován v roce 1921)

Freud, S. (1998b). Mimo princip slasti. In *Sebrané spisy Sigmunda Freuda: kniha 13. Mimo princip slasti a jiné práce z let 1920-1924* (s. 7-57, M. Kopal & J. Pechar, překl.). Praha: Kocourek. (Originál byl publikován v roce 1920)

Heidegger, M. (1998). *Parmenides*. In M. S. Frings (Hrsg.), *Gesamtausgabe. Abteilung 2: Vorlesungen 1923-1944* (2. Aufl., Bd. 54). Frankfurt am Main: Klostermann.

V **textu** citujeme například jako **Bain (1855/1977)**, **Freud (1920/1998b)** a **Freud (1921/1998a)**.

6.4.6 Citace výboru prací jednoho autora

Zvláštní případ představuje výbor z prací jednoho autora, který je vydán jako **knih**a, nikoli tedy jako editované sebrané či vybrané spisy. Jde například o výbor z roztroušeně publikovaných časopiseckých statí nebo o práce z pozůstalosti. Zde lze dále rozlišit dva odlišné případy.

V prvním z nich pořídil výbor prací *někdo jiný než autor*, v případě druhém ho pořídil sám *autor*. Například uvedená publikace sestává ze sedmi prací P. Tichého, které vydal (a zčásti přeložil) J. Peregrin. Normy APA tomuto případu nevěnují pozornost. V nejlepším souladu s nimi je patrně tato citace (viz Hume-Pratuch, 2012a)

Tichý, P. & Peregrin (ed.). (1996). *O čem mluvíme. Vybrané statí k logice a sémantice*. Praha: Filosofia.

Tato verze umožňuje citovat jednotlivé kapitoly. Tedy například:

Tichý, P. (1996). O Popperově definici verisimilitude (J. Fiala, překl.). In P. Tichý & J. Peregrin (ed.), *O čem mluvíme. Vybrané statí k logice a sémantice* (s. 27-36). Praha: Filosofia. (Originál byl publikován v roce 1974)

Jinou možností je citovat práci a jednotlivé kapitoly takto

Tichý, P. (1996). *O čem mluvíme. Vybrané statí k logice a sémantice* (J. Peregrin, ed.). Praha: Filosofia.

Tichý, P. (1996). O Popperově definici verisimilitude (J. Fiala, překl.). In P. Tichý, *O čem mluvíme. Vybrané statí k logice a sémantice* (J. Peregrin, ed., s. 27-36). Praha: Filosofia. (Originál byl publikován v roce 1974)

V druhém případě pořídil tento výbor prací *sám jejich autor*. Ten však nebývá formálně označen jako editor. V první ukázce jde o jednodílný výběr prací, který pořídil N. Chomsky, v druhé o dvoudílný výbor prací, který pořídil H. Putnam. Oba jsou uvedeni jako autoři, nikoli jako editoři.

Chomsky, N. (2000). *New horizons in the study of language and mind*. Cambridge: Cambridge University Press.

Putnam, H. (1995). *Mind, language and reality: Philosophical papers* (Vols. 1-2). Cambridge: Cambridge University Press.

Otázkou je, zda lze z těchto prací citovat v seznamu literatury **jednotlivé kapitoly** – a pokud ano, jak. V praxi se setkáme se třemi způsoby citování, z nichž nejsrozumitelnější je patrně třetí.

Chomsky, N. (2000). Naturalism and dualism in the study of language and mind. *New horizons in the study of language and mind* (pp. 75–105). Cambridge: Cambridge University Press. (Originál byl publikován v roce 1994)

Putnam, H. (1995). Do true assertions correspond to reality? In *Mind, language and reality: Philosophical papers* (Vol 2, pp. 70-84). New York, NY: Cambridge University Press.

Chomsky, N. (2000). Naturalism and dualism in the study of language and mind. In N. Chomsky, *New horizons in the study of language and mind* (pp. 75–105). Cambridge: Cambridge University Press. (Originál byl publikován v roce 1994)

V textu pak můžeme citovat jako **Chomsky (1994/2000)** a **Tichý (1974/1996)**.

6.4.7 Lze citovat v seznamu literatury jednotlivé kapitoly z knihy?

Jádro problému, který jsem nastínil v minulé kapitole, a který normy APA uspokojivě neřeší, tkví v tom, že podle norem APA lze v seznamu literatury citovat jednotlivé kapitoly a hesla pouze z **editovaného** sborníku, nikoli z knihy.

Kapitola z knihy

1) V textu proto můžeme například napsat

V koncepci sebepojetí vycházím z kapitoly *The Stream of Thought* od W. Jamese (1890, s. 224-290) ..., ale v seznamu literatury musíme uvést pouze celou práci, tedy

James, W. (1890). *The principles of psychology* (Vol. 1). New York: Holt.

Do seznamu literatury tedy podle norem APA nelze napsat

James, W. (1890). The stream of thought. In W. James, *The principles of psychology* (Vol. 1, pp. 224-290). New York: Holt.

2) To platí i pro vícedílné příručky (série), které jsou needitovanými díly pocházejícími od jednoho autora. Ani v tomto případě nelze v seznamu literatury uvádět jednotlivé kapitoly. V textu lze napsat

V koncepci meso-systému vycházím z Turnerovy kapitoly *The meso-level realm of social reality* (2012, s. 1-27) ...,

ale v seznamu literatury musíme uvést opět pouze celou práci, tedy

Turner, J. H. (2012). *Theoretical principles of sociology: Vol. 2. Mesodynamics*. New York, NY: Springer.

3) Podobně tomu je někdy jedinec autorem několikadílné série vydávané v čase (seriálu). Například Václav Příhoda vydal v letech 1956 až 1974 čtyřdílnou *Ontogenezi lidské psychiky*. Ani z té nelze uvádět v seznamu literatury jednotlivé kapitoly. V textu můžeme napsat například

V práci se věnuji rovněž rozboru Příhodovy kapitoly o intelektuálním rozvoji (1967, kapitola 7) ...,

ale v seznamu literatury musíme uvést opět pouze celou práci, tedy

Příhoda, V. (1967). *Ontogeneze lidské psychiky: díl 2. Vývoj člověka od 15 do 30 let*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

4) Stejná zásada platí i v případě, přizval-li si autor ke spolupráci nějakého jiného odborníka. Tento odborník například napsal samostatně celou kapitolu a v knize je uveden jako její autor. I v tomto případě lze citovat danou kapitolu pouze v textu, nelze však pro ni vytvořit samostatnou bibliografickou citaci (APA, 2010, s. 184, sekce 6.27, odrážka 6; Becker, 2016; Lee, 2011a).

Poznámka: Francouzští autoři citují občas jednotlivé kapitoly. Například odkaz Kaës, R. (2008). La spécificité du complexe fraternel. Dans *Le complexe fraternel* (pp. 11- 37). Paris : Dunod. není odkazem na kapitolu ve sborníku bez editora, ani na kapitolu ve výboru prací tohoto autora, ale na kapitolu v knize tohoto autora. Podle tohoto úzu je tedy přijatelné napsat James, W. (1890). The stream of thought. In *The principles of psychology* (Vol. 1, pp. 224-290). New York: Holt. Tuto praxi **nelze obecně doporučit**, ale v případě studií věnovaných zevrubnému rozboru jedné knihy ji lze u bakalářských a diplomových prací tolerovat.

Citace předmluvy a dodatku ke knize

Pynchon, T. (2003). Foreword. In G. Orwell, *Nineteen eighty-four* (pp. vii-xxvi). New York, NY: Penguin.

Rodis-Lewis, G. (1966). Preface. Dans R. Descartes, *Discours de la méthodes* (p. 19-26). Paris : Flammarion.

Jde o podobný problém. Podle zavedeného úzu (nikoli norem APA) citujeme tyto texty obdobně jako kapitoly ve sborníku, avšak s tím rozdílem, že autor vlastního díla (například Orwell) není editorem a proto v závorce za ním nenásleduje zkratka (Ed.).

Protože se první **citace týká předmluvy**, jejímž autorem je T. Pynchon, nikoli citovaného díla, jehož autorem je G. Orwell, neuvádí se původní vnočení Orwellova díla.

Podle 6. vydání Manuálu APA (2010) citovat předmluvu ani dodatek ke knize samostatně nelze.

Heslo ze slovníku či z encyklopedie

1) Používáme-li při vymezení pojmů odbornou encyklopedii nebo slovník, můžeme v textu uvést například

V definici kvalitativního výzkumu vycházím z hesla *Kvalitativní výzkum, které uvádějí manželé Hartlovi (Hartl & Hartlová, 2010) ...*,

ale **v seznamu literatury nelze uvádět jednotlivá citovaná hesla**. V něm musíme citovat celý slovník, tedy

Hartl, P. & Hartlová, H. (2010). *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál.

2) Podobně tomu, používáme-li při vymezení pojmů cizojazyčný slovník, můžeme v textu uvést například

Vývoj koncepce duševna v křesťanské tradici přibližuje heslo *ψυχή* [psýché] v Bauerově slovníku (1958, s. 1765-1767),

ale v seznamu literatury musíme opět uvést pouze celý slovník, nikoli konkrétní heslo; tedy

Bauer, W. (1958). *Griechisch-Deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur* (5. Aufl.). Berlin: Töpelmann.

Protože je heslo ψυχή psáno abecedou, je povinná jeho transliterace nebo překlad (Stefanie, 2010b). Ponechat jeho originální znění bychom měli pouze v *přímé citaci*. Necitujeme-li v textu cizojazyčný zdroj přímo, pak, nejde-li o zavedené odborné termíny (jako jsou například *psyché* či *eudaimonia*), nepoužíváme pouze transliteraci, ale i český překlad.

Poznámka: To, že jsou autoři norem APA v řadě případů ležících na hranicích bezradní, není jejich vina. Tak, jako je někdy obtížné říct, co je periodikum a co sborník (a mnoho autorů díky tomu cituje ročenky jako sborníky a naopak), je jindy těžké říct, co je sborník a co kniha (s obdobnými důsledky). A jak ještě uvidíme, třetí, podobně sporný bod představuje rozdíl mezi nepublikovanou přednáškou na konferenci, již bychom měli v seznamu literatury citovat, a nepublikovanou přednáškou ve škole, již v seznamu literatury citovat nelze.

6.4.8 Miscellanea

6.4.8.1 Standardy a normy

Autor normy. (rok). *Název normy* (č. normy). Město: Vydavatel.

Autor normy. (rok). *Název normy* (č. normy). DOI / Dostupné z URL

International Organization for Standardization. (2010). *Guidelines for bibliographic references and citations to information resources* (ISO 690:2010en). Dostupné z <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:690:ed-3:v1:en>

Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. (2011). *ČSN ISO 690. Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Autor.

Standardy a normy se citují stejně jako knihy. Je-li číslo normy v kulaté závorce bezprostředně za jejím názvem, je psáno normálním fontem.

V textu můžeme opět při první citaci názvu organizace zavést zkratku. Užíváme přitom zavedené zkratky. Například můžeme uvést

International Organization for Standardization (ISO, 2010) ...

nikoli **IOS**.

Nebo můžeme uvést

Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ, 2011) ...

nikoli například **ÚTNMSZ**.

6.4.8.2 Manuály

Autor, A. (rok). *Název manuálu* [manuál]. Dostupné z URL

Adams, G. R. (1998). *The Objective Measure of Ego Identity Status: A reference manual*. Dostupné z <http://citeseerx.ist.psu.edu/>

Arbuckle, J. L. (2014). *IBM® SPSS® Amos™ 23 user's guide* [manuál]. Dostupné z <ftp://public.dhe.ibm.com/software/analytics/spss/documentation/>

Beck, A. T., Steer, R. A., & Brown, G. K. (1996). *Manual for the Beck depression inventory-II*. San Antonio, TX: The Psychological Corporation.

Eysenck, H. J., & Eysenck, S. (1975). *Manual of the Eysenck Personality Questionnaire*. San Diego, CA: EDITS.

Muthén, L. K., & Muthén, B. O. (2017). *Mplus user's guide* (8th ed.) [manuál]. Dostupné z <https://www.statmodel.com/ugexcerpts.shtml>

U instrukcí k testům, dotazníkům, instrumentům, počítačovým programům atp. uvádíme v hranaté závorce, že jde o manuál (není-li tento údaj součástí názvu díla). Název objektu (programu, testu atp.) píšeme v angličtině velkými počátečními písmeny.

Konkrétní forma citace je závislá na tom, kde je manuál umístěn. Jde-li o samostatnou publikaci, citujeme ho jako knihu. Některé manuály k testům a dotazníkům jsou umístěny i ve sbornících a časopisech. Citujeme je pak podle pravidel citování dané publikace.

6.4.8.3 Citace práce, u níž není uvedena lokalizace města nebo vydavatele

Někdy se nám nepodaří dohledat město, ve kterém byla kniha publikována, nebo název vydavatele, nebo obojí. Podle norem APA bychom v těchto případech měli použít zkratku n.p., již umístíme do závorek, tedy (n.p.).

U této knihy například není uvedeno **město** vydavatele:

Vargas, L. S. (2007). *Metagame: Perspectives and theories*. (n.p.): Upper Deck.

Obdobným způsobem použijeme zkratku v tom případě, že chybí údaj o vydavateli:

Kuma, S. (1995). *Thieves, rogues, and scoundrels*. New Orleans, LA: (n.p.).

Chybí-li oba údaje současně, nepíšeme zkratku dvakrát, ale pouze jednou:

Georges, I. (1985). *Forester's almanac*. (n.p.).

U nás lze alternativně použít i zkratky

(s.l.) – sine loco nebo

(b.m.) – bez místa.

Pokud v práci není některý z těchto údajů uveden, ale my ho někde dohledáme, umístíme ho do hranatých závorek. Napíšeme tedy například

Orwell, G. (2003). *Nineteen eighty-four*. [New York, NY]: (s.l.).

6.5 Šedá literatura a některé další zdroje

Při psaní bakalářských a diplomových prací se občas stane, že pracujeme s dokumentem, který nelze zařadit do žádné z uvedených tří kategorií (periodikum, sborník, kniha). Ve většině případů lze tyto dokumenty zařadit do kategorie tzv. šedé literatury. Co je to „šedá literatura“? Podle jednoduchého a pro naše účely postačujícího vymezení z české Wikipedie tato literatura

. . . zahrnuje dokumenty, které nejsou formálně publikovány, tj. neprocházejí standardním vydavatelským procesem. Patří sem například zprávy (výroční, výzkumné, technické, nálezové, o stavu), vysokoškolské kvalifikační práce (bakalářské, magisterské, rigorózní, disertační, habilitační), pracovní a studijní materiály, konferenční materiály (sborníky z konferencí, prezentace, postery, programy) a firemní literatura. („Šedá literatura,“ 2017, odst. 1)

Negativní vymezení zní: jako šedá literatura jsou označeny dokumenty, které nejsou publikovány v žádném komerčním vydavatelství. Ke kritériu (**KDE**), které je důležité zejména pro knihovníky, je však vhodné přidat nejméně dvě další. Pro nás je klíčový obsah (**CO**): tyto práce zpravidla neprocházejí **standardním recenzním řízením**. Jejich odborná úroveň je proto velmi rozmanitá. Další otázka se týká autorů (**KDO**). Podle uvedené definice by do této kategorie měly být řazeny pouze materiály, které **vznikají v rámci organizací, firem, škol** atp.

V této kapitole se přidržím uvedeného vymezení, jen ho v několika málo případech překročím ve směru ukázek citování prací z osobních archivů a prací, které nevznikly v rámci organizací, firem, škol atp.. Věnuji se v ní citacím

- vysokoškolských kvalifikačních prací
- výzkumných zpráv
- jiných neformálně publikovaných dokumentů (sybilů, powerpointových prezentací atp.)
- dokumentů připravovaných k publikování
- konferenčních materiálů
- dokumentů publikovaných na webových stránkách institucí.

Zařazení dokumentů do kategorie šedé literatury má některé důsledky pro způsob jejich citování.

V ČEM: Pokud tyto dokumenty nejsou součástí žádné nadřazené jednotky, jak je tomu zpravidla, jsou citovány rámcově v souladu s citováním *knih*. Proslovy na konferencích jsou citovány podle vzoru citací kapitol v *editovaném sborníku*. Dokumenty umístěné na webových stránkách jsou zpravidla citovány podle vzoru citování *článků v denním tisku*.

KDE: Při citování *elektronických zdrojů* používáme odkazy, které již známe. Standardní formát *tištěných publikací* (**město: komerční vydavatelství**) zde nahrazují dva nové formáty:

formát	příklad	poznámka
město: instituce	Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií	vydavatelem je instituce
instituce, město	Pražská vysoká škola psychosociálních studií, Praha	práce nemá vydavatele

6.5.1 Celkový přehled

Celkový přehled způsobů citování hlavních kategorií šedé literatury uvádí tabulka 8.

Tabulka 8 Základní kategorie šedé literatury a způsoby jejich citace

KDO	KDY	CO	KDE	INFO
KVALIFIKAČNÍ PRÁCE				
Autor, A.	(rok).	Název práce (nepublikovaná kvalifikační práce).	Instituce, město.	k papír
Autor, A.	(rok).	Název práce (kvalifikační práce).	Dostupné z webových stránek VŠ: URL	k pdf
Autor, A.	(rok).	Název práce (kvalifikační práce, jméno vysoké školy).	Dostupné z URL	k pdf
VÝZKUMNÉ ZPRÁVY				
Autor, A.	(rok).	Název výzkumné zprávy (číslo zprávy) [formát].	Instituce, město.	k papír
Autor, A.	(rok).	Název výzkumné zprávy (číslo zprávy) [formát].	Město: instituce.	k papír
Autor, A.	(rok).	Název výzkumné zprávy (číslo zprávy) [formát].	Dostupné z (webových stránek ...) URL	k pdf
OSTATNÍ NEFORMÁLNĚ PUBLIKOVANÉ PRÁCE				
Autor, A.	(rok).	Název dokumentu [formát].	Dostupné z (webových stránek ...) URL	k pdf
Autor, A.	(r, m).	Název zprávy / sdělení / doporučení atp.	Newsletter, sv(č), x-xx. Dostupné z URL	p pdf
Autor, A.	(r, m d).	Název zprávy pro tisk [tisková zpráva].	Dostupné z URL	k html
Autor, A.	(r, m d).	Název dokumentu [formát].	Dostupné z (webových stránek ...) URL	p html
NEPUBLIKOVANÉ PRÁCE				
Autor, A.	(rok).	Název dokumentu. Nepublikovaný rukopis	{, Instituce, město}.	k –
Autor, A.	(rok).	Název dokumentu. Rukopis předaný k publikování.		k –
Autor, A.	(r, m).	Název prezentace.	Název konference, město, stát.	k –
Autor, A.	(r, m).	Název posteru.	Název konference, město, stát.	k –
Autor, A.	(r, m).	Název proslovu. In P. Předseda (př.), Název symposia.	Název konference, město, stát.	s –

k = kniha; p = periodikum; s = sborník; r = rok; m = měsíc; d = den

V prvním bloku jsou uvedeny způsoby citování kvalifikačních prací. První údaj v posledním sloupci (k) říká, že jsou tyto práce citovány rámcově v souladu se způsobem citování knih. Druhý údaj v něm upřesňuje médium. U elektronických dokumentů je uveden typický formát souboru.

Druhý blok ukazuje tři základní způsoby citování výzkumných zpráv. V prvním případě jde o nepublikovanou výzkumnou zprávu, která je – podobně jako například nepublikovaná diplomová práce – k dispozici v archivu instituce. V druhém případě je vydavatelem instituce (například vysoká škola), ve třetím případě je zpráva dostupná na internetu (zpravidla ve formátu .pdf).

Třetí blok zahrnuje velmi různorodou kategorii. V prvním řádku jde o citace neformálně publikovaných článků, knih, sborníků, sylabů, powerpointových prezentací atp. V druhém řádku jde o citace příspěvků z periodik a občasníků, jakými jsou například newsletter, zpravodaj či bulletin. Třetí řádek ukazuje citaci tiskových zpráv. Poslední řádek zahrnuje velmi širokou kategorii dokumentů, které umísťují na své stránky různé instituce. Tyto internetové dokumenty citujeme v principu v souladu se způsobem citování internetového denního tisku.

Další blok se týká **nepublikovaných** materiálů. První část se týká rukopisů, které nejsou umístěny na webových stránkách. Jsou-li tyto dokumenty fyzicky dostupné v archivu instituce, uvedeme její lokalizaci. Druhá část se týká citace vystoupení na konferenci, fóru, mítinku atp. Zde lze rozlišit prezentaci, poster a proslov.

6.5.2 Vysokoškolské kvalifikační práce

KDO. (KDY). CO (typ práce). KDE{.}

6.5.2.1 Nepublikované vysokoškolské kvalifikační práce (tištěné, bez vydavatele)

Autor, A. (rok). *Název práce* (nepublikovaná kvalifikační práce). *Jméno VŠ, město*.

Gräsel, C. (2001). *Ökologische Kompetenz: Analyse und Förderung* (nepublikovaný habilitační spis). Ludwig Maximilian Universität, München.

Jagřík, F. (2015). *Kontingence sebeúcty a autenticita* (nepublikovaná bakalářská práce). Pražská vysoká škola psychosociálních studií, Praha.

Pip, D. (2006). *Scheidungskinder* (nepublikovaná diplomová práce). Autonome Hochschule in der DG, Eupen.

Vinik, J. (2015). *Children's acquisition of values within the family: Domains of socialization assessed with autobiographical narratives* (nepublikovaná disertační práce). University of Toronto, Toronto.

Po jménu a vročení následuje **název práce**, který je psán *kurzívou*. Po názvu je uveden v kulaté závorce **typ práce**. Následuje **název vysoké školy** (nikoli fakulty) a případně **města**, v němž VŠ sídlí. Je-li název města obsažen v názvu školy, neuvádí se zvlášť. Není-li, je mezi názvem školy a jménem města *čárka*, nikoli dvojtečka (město není vydavatelem práce).

Poznámka: Nelze obrátit pořadí a napsat například *Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií*, neboť PVŠPS není vydavatelem práce (práce nemá vydavatele).

Doporučení: Informace uvedené v závorce překládáme do češtiny i tehdy, nepřekládáme-li název práce.

6.5.2.2 Neformálně publikované kvalifikační práce (dostupné na internetu)

Zde rozlišujeme dva případy. Je-li elektronická verze práce dostupná **ze stránek příslušné vysoké školy** či **univerzity**, používá se tato citace:

Autor, A. (rok). *Název práce* (typ práce). **Dostupné z webových stránek VŠ: URL**

Cavanagh, T. M. (2014). *Cheating on online assessment tests: Prevalence and impact on validity* (disertační práce). Dostupné z webových stránek **Colorado State University**: <https://dspace.library.colostate.edu/handle/10217/83718>

Kreklová, P. (2015). *Nelátkové závislosti – Oniomanie* (diplomová práce). Dostupné z webových stránek **Pražské vysoké školy psychosociálních studií**: http://www.pvsps.cz/data/2017/03/21/09/kreklova_pavla.pdf

Je-li práce dostupná na internetu z **jiné databáze** nebo má-li přiděleno **DOI**, citujeme ji takto:

Autor, A. (rok). *Název studentské práce* (typ práce, **název VŠ**). Dostupné z URL / DOI

Giroux, P. (2007). *Étude systémique de facteurs liés à l'attention en contexte de vidéocommunication chez des apprenants universitaires de premier cycle* (disertační práce, **Université du Québec à Chicoutimi**). doi:10.1522/030018885

Hořejšová, P. (2016). *Integrovaná psychoterapie jako paralela SUR: porovnání dvou psycho-terapeutických výcvikových programů* (bakalářská práce, **Univerzita Palackého v Olomouci**). Dostupné z <https://theses.cz/>

V závorce je za uvedením typu práce uvedena instituce (zpravidla univerzita), na níž byla práce zpracována a obhájena. Pokud je práce z databáze volně dostupná, můžeme v odkazu uvést i název souboru.

6.5.3 Výzkumné a jiné odborné zprávy

KDO. (KDY). CO. KDE{.}

Nepřeberné množství informací je možno získat z výzkumných zpráv, souhrnných výzkumných zpráv, zpráv o řešení určitého výzkumného úkolu, průběžných analýz, pracovních materiálů atp., které jsou umístěny v depozitářích a na webových stránkách různých institucí.

Autor, A. (rok). *Název zprávy (číslo zprávy)* [formát]. Město: jméno instituce.

Autor, A. (rok). *Název zprávy (číslo zprávy)* [formát]. Jméno instituce, město.

Autor, A. (rok). *Název zprávy (číslo zprávy)* [formát]. Dostupné z (webových stránek:) URL / DOI

Alesina, A., Michalopoulos, S., & Papaioannou, E. (2012). *Ethnic inequality* (WP 18512). Dostupné z webových stránek National Bureau of Economic Research: <http://www.nber.org/papers/w18512>

Conroy, S. et Cotter, A. (2017). *Les agressions sexuelles autodéclarées au Canada, 2014*. Dostupné z webových stránek Statistique Canada, sekce Informations pour les analystes et chercheurs: <http://www.statcan.gc.ca/>

Inglehart, R. F., & Norris, P. (2016). *Trump, Brexit, and the rise of populism: Economic have-nots and cultural backlash* (RWP16-026). Dostupné z https://research.hks.harvard.edu/publications/workingpapers/By_Number.aspx

Ipsos. (2017). *Global views on immigration and the refugee crisis*. Dostupné z https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2017-09/ipsos-global-advisor-immigration-refugee-crisis-slides_0.pdf

Leskovic, J., & Horvitz, E. (2006). *Worldwide buzz: Planetary-scale views on an instant-messaging network* (TR-2006-186). Microsoft Research, Redmond, WA.

Loučková, I. & Chytil, O. (1999). *Sociální problémy klientů oddělení péče o rodinu a děti v Ostravě, ČR* [výzkumná zpráva]. Ostravská univerzita, Ostrava.

Šťastná, L., Nevalová, M., Pavlovská, A., Čablová, L. & Mladá, K. (2011). *Analýza potřeb klientů nízkoprahových zařízení v Praze v roce 2010* [závěrečná zpráva]. Dostupné z webových stránek kliniky adiktologie 1. LF UK v Praze: <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/18/>

Švanda, I. (1989). *Specifika žáků jednotlivých druhů středních škol* [souhrnná výzkumná zpráva]. Praha: Výzkumný ústav odborného školství.

Název práce píšeme *kurzívou* v souladu s citací knihy. Údaj v kulaté závorce informuje obvykle o pořadovém čísle zprávy. Údaj v hranaté závorce informuje o formátu zprávy. Tento údaj není součástí názvu a v názvu publikace se nachází; vkládáme ho tam my.

U tištěné zprávy, již vydala ve svém vydavatelství instituce, uvádíme v citaci **město: vydavatel**. Pokud instituce zprávu nepublikovala, ale je v ní k dispozici, uvádíme (podobně jako u studentských prací) **jméno instituce, město**. U elektronické publikace obsahuje elektronická adresa vždy informaci o organizaci, v níž práce vznikla. Je-li jako autor uvedena instituce, která je majitelem domény, neuvádíme její název ve frázi uvádějící elektronickou adresu. Není-li instituce autorem práce, umístíme její název do této fráze. U rozsáhlé instituce můžeme ve frázi uvádějící elektronickou adresu uvést i název dílčí části.

Při citování odkazujeme v adrese zpravidla spíše na *seznam*, ve kterém je možno zprávu nalézt, než na vlastní zprávu (tou je obvykle soubor ve formátu .pdf). U nepřehledných stránek nebo u rozsáhlých seznamů můžeme uvést i jméno seznamu (sekce), ve kterém lze soubor nalézt.

6.5.4 Některé další neformálně publikované dokumenty

KDO. (KDY). CO. KDE{.}

Jde o velmi širokou kategorii, již zde dále dělím podle rozdílů ve formě citací na

- vládní dokumenty, oficiální stanoviska nevládních institucí (position statement, white paper), informační dokumenty (briefing paper, fact sheet, výroční zprávy), sylaby, zápisky z přednášek, učební materiály, neformálně publikované články, powerpointové prezentace aj.
- zpravodaje, bulletiny, věstníky, newsletters atp.
- tiskové zprávy.

6.5.4.1 Vládní dokumenty, normy, standardy, expertní studie, odborné práce aj.

Tyto elektronické objekty mají zpravidla, ale ne nutně, příponu .pdf, .doc, .docx nebo .ppt.

Citujeme je v souladu s touto základní strukturou:

Autor, A. (rok). *Název objektu* [formát]. Dostupné z (webových stránek ...): URL / vydavatelství
American College of Pediatricians. (2013). *The roles, responsibilities and rights of parents* [white paper]. Dostupné z <https://www.acpeds.org/the-college-speaks/position-statements/>
American Nurses Association. (2016). *Capital punishment and nurses' participation in capital punishment* [oficiální stanovisko]. Dostupné z <http://www.nursingworld.org/MainMenuCategories/EthicsStandards/Resources/Ethics-Position-Statements>
State of New Jersey Commission of Investigation, & Attorney General of New Jersey (2000). *Computer crime: A joint report*. New Jersey: **The Authors**.
Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali. (2013). *La comunità tunisina in Italia. Rapporto annuale sulla presenza degli immigrati* [Tuniská komunita v Itálii. Výroční zpráva o přítomnosti imigrantů]. Dostupné z <http://briguglio.asgi.it/immigrazione-e-asilo/2013/aprile/>
National Institute for Health and Care Excellence. (2013). *Attention deficit hyperactivity disorder* (Quality Standard QS 39). Dostupné z <https://www.nice.org.uk/guidance/qs39>
United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2011). *The hidden crisis: Armed conflict and education* (EFA Global Monitoring Report 2011). Dostupné z <http://unesdoc.unesco.org/images/0019/001907/190743e.pdf>
Weber, U., & Baumeister, J. (2017). *Vorfälle von Gewaltausübung an Schutzbefohlenen bei den Regensburger Domspatzen* [zpráva o výsledku šetření]. Dostupné z webových stránek Ulrich Weber Rechtsanwalt: <http://uw-recht.org/>
Chi-square difference testing using the Satorra-Bentler scaled chi-square. (n.d.). Získáno 24. září 2017 z <http://www.statmodel.com/chidiff.shtml>
Statistika [powerpointová prezentace]. (n.d.). Dostupné z webových stránek Gymnázia Na Vítězné pláni: http://www.gvp.cz/~vinkle/mafynet/mat_3_4lete/statistika/Statistika.ppt
Wuensch, K. L. (2016). *An introduction to path analysis*. Dostupné z webových stránek autora: <http://core.ecu.edu/psyc/wuenschk/MV/SEM/Path.pdf>

Název dokumentu píšeme *kurzívou*. Jde-li o neobvyklý formát, vložíme do **hranaté závorky** informaci o formátu objektu. Uvádí-li autor v dokumentu afiliaci s institucí, která je vlastníkem domény, uvedeme název instituce pomocí fráze „Dostupné z webových stránek **jméno instituce**: URL“. Jde-li o rukopisy, které umístil na své stránky určitý jedinec, uvádíme je frází „Dostupné z webových stránek **autora**: URL“. V ostatních případech použijeme frází „Dostupné z URL“.

6.5.4.2 Zpravodaje, bulletiny, věstníky, e-maily s novinkami, newsletters atp.

Autor, A. (rok, měsíc). Název článku. Název periodika, číslo, strany. Dostupné z URL

Český horolezecký svaz. (2017, leden). Lezení v horách a na skalách. *Zpravodaj ČHS*, 1, 1. Dostupné z http://www.zver.cz/wp-content/uploads/2017/01/Zpravodaj-CHS-1_2017.pdf

Estep, T. M. (2016, říjen). The graduation gap and socioeconomic status: Using stereotype threat to explain graduation rates. *The SES Indicator*, 9(3). Dostupné z <http://www.apa.org/pi/ses/resources/indicator/2016/10/graduation-gap.aspx>

Jelínek, J. (2017, březen). „Protiteroristická“ novela trestního zákoníku – poznámky k orientačnímu studiu. *Bulletin advokacie*, 3, 23-28. Dostupné z http://www.cak.cz/assets/komora/bulletin-advokacie/ba_3_2017_web.pdf

Lanc, T. (2016, listopad). Můj „neobyčejně obyčejný“ život s osobní asistencí. *Zpravodaj Národního centra podpory transformace sociálních služeb*, 9, 5. Dostupné z http://www.trass.cz/wp-content/uploads/2016/11/Zpravodaj_16_11_07.pdf

Obsah a podmínky odborné praxe v rámci praktické části aprobační zkoušky zubního lékaře. (2017, červenec). *Věstník MZ ČR*, 8, 5-6. Dostupné z <https://www.mzcr.cz/Legislativa/Soubor.ashx?souborID=30732&typ=application/pdf&nazev=Vestnik-MZ-2017-08.pdf>

Preventivní prohlídky pod kontrolou. (2016, říjen). *Bulletin MEDICUS*, 10, 12. Dostupné z <http://www.medicus.cz/underwood/download/files/161018-bulletin-medicus-web.pdf>

Škorváňková, M. (2017, únor). Včelařské okénko. *Kladrubský zpravodaj*, 1, 21. Dostupné z <http://www.kladruby.cz/kladrubsky-zpravodaj>

Zpravodaje, bulletiny a podobné zdroje jsou zpravidla zaměřeny na poskytování aktuálních informací (novinky, oznámení o akcích atp.). Ty se mohou týkat určitého úzkého spektra zájemců (například včelařů nebo horolezců) nebo profesionálních skupin (lékařů, právníků, sociálních pracovníků aj.). Do této kategorie tiskovin patří rovněž pravidelně vydávané úřední zprávy.

Články citujeme podle vzoru článků v *měsíčně* vydávaných magazínech. Protože u zpravodajů nebývá uváděn ročník a paginace začíná s každým novým číslem, uvádíme zpravidla pouze číslo (issue) a stránku či stránky. Údaj o čísle píšeme normálním fontem, ale nedáváme ho do závorek.

6.5.4.3 Zprávy pro tisk (press release)

Autor, A. (rok, měsíc den). Název tiskové zprávy [zpráva pro tisk]. Dostupné z URL

American Psychological Association. (2016, 27. května). *Iowa becomes fourth state to allow psychologists to prescribe medications* [tisková zpráva]. Dostupné z <http://www.apa.org/news/press/releases/2016/05/iowa.aspx>

Český červený kříž. (2017, 11. září). *Hurikán Irma: Červený kříž pomáhá* [tisková zpráva ČČK]. Dostupné z <http://www.cervenykriz.eu/cz/tz/415.pdf>

Statistics Austria. (2017, 15. září). *Steigende baukosten in allen baupartnen im August 2017* [zpráva pro tisk]. Dostupné z http://www.statistik.at/web_de/presse/114347.html

U.S. Energy Information Administration. (2017, 14. září). *Emerging Asian economies drive the increase in world energy use from 2015 to 2040* [zpráva pro tisk]. Dostupné z <https://www.eia.gov/pressroom/releases/press448.php>

Jako **autor** je uváděna instituce, která nabízí zprávu tisku. Je jí například obchodní organizace, politická strana, vědecký ústav, statistický úřad atp. Po názvu zprávy uvádíme v hranatých závorkách tisková zpráva, zpráva pro tisk atp. U vročení uvádíme i měsíc a den.

6.5.5 Nepublikované dokumenty

KDO. (KDY). CO. {KDE.}

Diplomové práce, disertační práce, výzkumné zprávy a jiné materiály jsou jejich autory často dále upravovány a připravovány k prezentacím na konferencích a k publikování. Normy APA zde rozlišují mezi rukopisy předanými k publikování a ostatními rukopisy (APA, 2010, s. 211-212.)

6.5.5.1 Rukopis předaný k publikování

Autor, A. A. (rok). Název článku. Rukopis předaný k publikování. URL

Tõugu, P., Tulviste, T., Kasearu, K., & Talves, K. (2016). *Intergenerational transmission of the independent and interdependent dimension of self in three countries. Manuscript submitted for publication.*

Smetáčková, I. & Komárková, T. (2017). *Hodnota rovnosti jako významný ukazatel politické orientace – vývoj škály rovnosti.* Rukopis předaný k publikování.

U rukopisu, který byl zaslán redakci časopisu nebo vydavatelství a dosud nebyl přijat k publikování, uvádíme **rok**, ve kterém byl zaslán redakci, avšak neuvádíme časopis ani vydavatele. Přidáme frázi **Rukopis předaný k publikování**.

6.5.5.2 Nepublikovaný rukopis

Autor, A. A. (rok). Název článku. Nepublikovaný/rozpracovaný/připravovaný rukopis {, Instituce, město}.

Gardner, W. L., Knowles, M. L., & Jefferis, V. (2017). *Never alone: The interdependent self as a buffer of social exclusion. Unpublished manuscript.*

Blackwell, E., & Conrod, P. J. (2003). *A five-dimensional measure of drinking motives.* Nepublikovaný rukopis, Department of Psychology, University of British Columbia, Vancouver, Canada.

Prélaz, J. et Mauron-Hemmer, E. (2013). *Enquête sur les ressources électroniques dans les cycles d'orientation et collèges du canton de Fribourg 2012-2013.* Nepublikovaný rukopis, Haute Ecole pédagogique Fribourg, Fribourg.

Samuelson, P. L., Church, I. M., Jarvinen, M., & Paulus, T. (2012). *The science of intellectual humility white paper.* Nepublikovaný rukopis, Fuller Theological Seminary, Pasadena, CA.

U těchto rukopisů uvádíme **vročení** a například frázi **Nepublikovaný rukopis**. Pokud rukopis vznikl v rámci instituce a je v ní k dispozici, uvedeme název instituce.

Rukopis, který je dostupný na internetu, je *neformálně* publikovaný. Není proto u něj zcela správné uvádět, že jde o „nepublikovaný“ rukopis (ačkoli se s tím občas setkáváme).

6.5.6 Konferenční materiály (prezentace, poster, proslov)

Pod termínem konference (v plurálu) se zde rozumí nejen konference (v užším slova smyslu), ale i kongresy, symposia, fóra, mítinky, semináře, schůze, zasedání, jednání atp.

6.5.6.1 Prezentace a poster

KDO. (KDY). CO. KDE.

6.5.6.1.1 Prezentace, sdělení, příspěvek (paper presentation)

Autor, A. (rok, měsíc). *Název přednášky*. Příspěvek přednesený na konferenci ..., město {,stát}.

Gollwitzer, P. (2009, March). *Self-control by if-then planning*. Paper presented to the **Research Seminar** in Group Dynamics, Ann Arbor, MI.

Basque, J., Ruelland, D. et Lavoie, M.-C. (2006, květen). *Un outil informatisé d'autodiagnostic des compétences informationnelles destiné aux étudiants universitaires*. Příspěvek přednesený na 23. **Congrès** de l'Association internationale de pédagogie universitaire, Monastir, Tunisie.

Li, J. (2016, květen). *Sculpting self: Perfecting life*. Příspěvek přednesený na **Workshop**: Learning and Self-Transformation from a Confucian Perspective, Zurich, Switzerland.

Nisbet, E. K., Nealis, L. J., & Zelenski, J. M. (2011, září). *Nature related people benefit most from nature contact: Trait connectedness moderates the happiness benefits of time in nature*. Příspěvek přednesený na 9th **Bienneial Conference** on Environmental Psychology, Eindhoven.

Prediger, S. (2003, září). *Universitäre Wissenskultur im Multi-Kulti der Disziplinen*. Vystoupení na **Podiumsdiskussion**: Wissensmanagement im universitären Bereich, TU Darmstadt.

6.5.6.1.2 Poster (poster session)

Autor, A. (rok, měsíc). *Název posteru*. Poster prezentovaný na konferenci ..., město {,stát}.

Gfellner, B. M., & Córdoba, A. I. (2014, March). *Exploring identity distress and psychological symptoms among university students in Spain and Canada*. Poster presented at the meeting of the Society for Research on Identity Formation, Austin, Texas.

Schumacher, J. A. (2013, září). *Evolution de la motivation pour l'éducation musicale à l'école*. Poster prezentovaný na 1. Colloque suisse de recherche en éducation musicale, Fribourg.

U materiálů z konferencí uvádíme u vrocení **rok** a **měsíc**. Pokud konference probíhá například od 28. 1. 2017 do 3. 2. 2017, uvedeme měsíc, ve kterém začala (tj. leden). Vlastní citovaný objekt, jímž je název **přednášky** nebo **posteru**, píšeme *kurzívou*. Následuje informace, která uvádí **formát** (přednáška, poster) citovaného objektu, **název konference** (symposia, jednání, fóra atp.) a její **lokalizaci**. Normy APA (2010, s. 206, 7.04) zde uvádějí neurčitě „location“. V praxi se nejčastěji uvádí město a zkratka státu (APA, 2010, vzor 37; Hume-Pratuch, 2012b).

6.5.6.2 Proslov, projev, řeč

KDO. (KDY). CO. V ČEM. KDE.

Autor, A. (rok, **měsíc**). Název přednášky. In P. Předsedající (předseda), *Název symposia*. Symposium konané v rámci ... (konference) ..., **město, stát**.

Muellbauer, J. (2007, září). Housing, credit, and consumer expenditure. In S. C. Ludvigson (Chair), *Housing and consumer behavior*. **Symposium** conducted at the meeting of the Federal Reserve Bank of Kansas City, Jackson Hole, WY.

Nunes, K. L., Malcom, J. R., & Pettersen, C. (2010, říjen). The effect of anger on implicit and explicit evaluation of rape. In K. L. Nunes (předseda), *Experimental and observational research on the role of implicit cognition in rape and child molestation*. **Symposium** konané na 29. Annual Research and Treatment Conference of the Association for the Treatment of Sexual Abusers, Phoenix, Arizona.

Rey, J., & Gremaud, J. (2011, březen). La collaboration professionnelle dans l'insertion et la professionnalisation des enseignants débutants. In L. Ria (předseda), *Le travail enseignant au XXIe siècle : perspectives croisées : didactiques et didactique professionnelle*. **Mezinárodní kolokvium** konané na Institut national de recherche pédagogique, Lyon, Francie.

Konference většinou sestává z několika paralelně probíhajících tematicky integrovaných sekcí, které jsou zvány *symposia*. Na každém symposiu vystoupí během dne například pět až sedm mluvčích. Symposium formálně řídí v čele sedící předseda či předsedkyně.

Citace příspěvků je formálně podobná **citaci kapitoly ve sborníku**. Jednotlivé **příspěvky** jsou psány **normálním fontem**. Odkaz na symposium začíná slovem **In**, po kterém následuje **jméno předsedající** nebo **předsedajícího** (obdoba editora). Po kulaté závorce (v níž je v anglické normě uvedeno Chair) následuje čárka. **Název symposia** je psán malým písmem kurzívou. Následuje fráze, v níž je obvykle uvedena organizace pořádající symposium a místo jeho konání.

Pokud je *název příspěvku* (prezentace, posteru nebo proslovu) v cizím jazyce, měli bychom ho podle norem APA **přeložit**. Překlad by měl být umístěn v hranatých závorkách bezprostředně za názvem příspěvku. Ostatní prvky citace se nepřekládají.

6.5.7 Odborné dokumenty uveřejněné na webových stránkách institucí

Autor, A. (rok, měsíc den). Název dokumentu. Dostupné z URL

Po jménu autora je uveden **rok, měsíc a den**, kdy byl dokument **umístěn na webové stránky**. Název dokumentu píšeme **normálním** fontem (ne kurzívou). S výjimkou vládních institucí neuvádíme ve frázi uvádějící elektronickou adresu jméno instituce, která je vlastníkem domény.

Například některé **agentury věnující se zkoumání veřejného mínění** nabízejí aktuální výsledky nejrozmanitějších analýz. Patří mezi ně *Pew Research Center*, *Ipsos*, *Eurostat* a *Gallupův ústav*.

Ipsos. (2017, 11. října). The new tribalism: Clashing views on who is a real American. Dostupné z <https://www.ipsos.com/en-us/news-polls/new-tribalism-2017-10>

Pew Research Center. (2017, 26. července). Muslims concerned about their place in society, but continue to believe in the American dream. Dostupné z <http://www.pewforum.org/2017/07/26/>

Ritter, Z., & Tsabutashvili, D. (2017, 10. srpna). Hispanics' emotional well-being during the Trump Era. *Gallup News*. Dostupné z http://news.gallup.com/topic/category_wellbeing.aspx

Podobný případ představují články, které jsou umístěny na stránkách různých **neziskových organizací**, které se věnují šíření poznatků. Patří mezi ně například *Edge*, *Aeon* a *CORREKT!V*.

Haidt, J. (2008, 8. září). What makes people vote Republican? Dostupné z <https://www.edge.org/conversation/what-makes-vote-republican>

Rodrik, D. (2017, 2. října). Why nation-state are good. Dostupné z <https://aeon.co/essays/capitalists-need-the-nation-state-more-than-it-needs-them>

Stimmenfang auf Russisch. (2017, 18. září). Dostupné z <https://correctiv.org/echtjetzt/artikel/2017/09/18/stimmenfang-auf-russisch/>

Obdobný případ představují i zprávy, které jsou umístěny na stránkách **zpravodajských agentur**, jako jsou například *AP*, *AFP*, *BBC*, *ČTK*, *DPA* nebo *Reuters*.

Ex-national security adviser 'lied' on security clearance. (2017, 23. května). Dostupné z <http://www.bbc.com/news/world-us-canada-40004300>

Poznámka: Odlišný formát má již zmíněná citace *zprávy pro tisk*.

Citujeme-li informace uveřejněné na stránkách **vládních institucí**, pak není-li instituce uvedena jako autor dokumentu, uvedeme její název ve frázi uvádějící elektronickou adresu.

Romská národnostní menšina. (2006, 6. dubna). Dostupné z webových stránek Vlády České republiky: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rnm/mensiny/romska-narodnostni-mensina-16149>

Tyto dokumenty citujeme jako **články z deníku, jehož název není uveden**. Protože nejde o sborník ani o periodikum,

(a) neuvádíme v citaci hierarchicky nadřazené webové stránky (coby seznamy či „containers“),

(b) název dané instituce nebo webové stránky nepíšeme na místě názvu periodika.

Nepíšeme tedy například

Haidt, J. (2008, 8. září). What makes people vote Republican? In *Conversations [webová stránka]*. Dostupné z <https://www.edge.org/conversation/what-makes-vote-republican>

Muslims concerned about their place in society, but continue to believe in the American dream. (2017, 26. července). *Pew Research Center*. Dostupné z <http://www.pewforum.org/2017/07/26/>

6.5.8 Některé další informace uveřejněné na webových stránkách institucí

Na webových stránkách lze ovšem získat mnoho dalších informací, které je většinou možno citovat v souladu s uvedenou strukturou. Řada z nich je určena pro omezený okruh zájemců. Mnohé se týkají produktů určité organizace, jejího personálu, kalendáře, důležitých událostí atp. Nejde o odborné práce vědeckého charakteru.

Autor, A. (rok, měsíc {den}). Název dokumentu [formát]. Dostupné z URL
Název dokumentu [formát]. (rok, měsíc {den}). Dostupné z URL
Balcar, K. (n.d.). Základy logoterapie a logodiagnostiky [víkendový seminář]. Získáno 20. září 2017 z <http://www.pvsps.cz/seminare-a-vycviky/vikendove-seminare/>
Brandeis University, Graduate School of Arts and Sciences. (n.d.). Master of Arts in Comparative Humanities [studijní program]. Získáno 26. září 2017 z <http://www.brandeis.edu/gsas/programs/humanities.html>
Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Health Statistics. (n.d.). Leading causes of death. Získáno 26. září 2017 z <https://www.cdc.gov/nchs/fastats/leading-causes-of-death.htm>
Facebook. (n.d.) How do I add a friend on Facebook? Získáno 26. září 2017 z <https://www.facebook.com/help/146466588759199?helpref=topq>
Filozofická fakulta Karlovy univerzity, Katedra psychologie. (n.d.). Vranka Marek [profil vyučujícího]. Získáno 20. července 2017 z <https://kps.ff.cuni.cz/cs/ustavkatedra/vyucujici/vranka-marek/>
Harvard University, Department of Psychology. (2017, 23. srpna). Gilbert wins Campbell Award. Dostupné z <https://psychology.fas.harvard.edu/news/gilbert-wins-campbell-award>
Meteocentrum.cz. (n.d.). Dlouhodobá předpověď na 14 dní: Praha, 24. 9. – 7. 10. 2017. Získáno 24. září 2017 v 5:30 z <http://www.meteocentrum.cz/predpoved-pocasi/cz/6250/praha/1>
Meteocentrum.cz. (n.d.). Archiv: Průběh počasí v Praze, 24. 9. 2007. Dostupné z <http://www.meteocentrum.cz/zajimavosti/archiv-pocasi/prubeh-pocasi-v-praze?date=24.9.2007>
Murray, C. (n.d.). Books by Charles Murray [archiv knih]. Získáno 24. září 2017 z https://www.goodreads.com/author/list/44279.Charles_Murray
Nielsen. (2017, září). Nielsen included on the North American Dow Jones Sustainability Index. Dostupné z <http://sites.nielsen.com/newscenter/>
Přijímací řízení ke vzdělávání ve středních školách pro školní rok 2017/2018. (2017, 30. ledna). Dostupné z webových stránek MHMP: http://skoly.praha-mesto.cz/88035_Prijimaci-rizeni-ke-vzdelavani-ve-strednich-skolach-pro-skolni-rok-2017-2018

Jde o nejrozmanitější informace, které lze jen obtížně třídit. Pokud je u nich uvedeno datum, uvedeme ho. Formátujeme ho podle typu dokumentu. Zpravidla postačí uvedení roku a měsíce (po vzoru **zpravodajů**). Pokud nejde o stručné informace (novinky, oznámení), které jsou zde očekávanými dokumenty, uvedeme v hranaté závorce za názvem dokumentu jeho formát.

Tyto dokumenty píšeme zpravidla **normálním fontem** (po vzoru informací ve zpravodaji atp.). Vycházíme ze srovnání s uvedenými vzory. Připomíná-li dokument oznámení ve zpravodaji, blog nebo článek v denním tisku, píšeme ho normálním fontem. Připomíná-li spíše zprávu pro tisk, expertní či odbornou zprávu, normu či standard, píšeme ho kurzívou (Lee, 2016b). Pokud se nedokážeme rozhodnout, upřednostňujeme normální font před kurzívou. Jde-li o uspořádaný seznam děl, který se podobá sborníku, použijeme jinou strukturu citace (viz dále).

6.5.9 Citování webových stránek (coby seznamů)

Ačkoli v citaci odkazujeme zpravidla přímo na *dokumenty* (soubory), které jsme četli, je někdy vhodné citovat webové stránky i ve funkci *seznamů* dokumentů. Zde můžeme rozlišit dvě úrovně:

(1) website/doména → **domovská stránka** → (http) → text, obrázky, zvuky

(2) **webová stránka na nižší hierarchické úrovni** → (http) → text, obrázky, zvuky

Webová stránka (home page, web page) je počítačovým *souborem* (například s příponou .html), který je umístěn na serveru a který lze prostřednictvím *http* zobrazit na monitoru v podobě textu a obrázků. Úhrn těchto souborů, jakási jejich síť, je označen jako *website*. Jednotlivé soubory jsou v ní obvykle propojeny prostřednictvím URL. Na monitoru mu (nepřímo) odpovídá tzv. *domovská stránka*.

(1) Citace odkazující na **domovskou stránku / doménu** má tuto strukturu:

Název domovské stránky [**website**]. (n.d.). Dostupné z <http://doména/>

Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children [website]. (n.d.). Dostupné z <http://www.endcorporalpunishment.org/>

No Kidding! [website]. (n.d.). Dostupné z <http://www.nokidding.net/>

Za jménem *website* následuje hranatá závorka specifikující, že jde o *website*. Protože stránka není datována, napíšeme (n.d.). Název stránky píšeme kurzívou. Kdybychom bychom chtěli zdůraznit, že *institute* ≠ *název website* ≠ *doména*, mohli bychom napsat odkaz i takto

Pražská vysoká škola psychosociálních studií. (n.d.). *Pražská vysoká škola psychosociálních studií* [website]. Dostupné z <http://www.pvpsps.cz/>

Institute zde vystupuje v roli *autora* stránek. *Nelze* však napsat pouze

Pražská vysoká škola psychosociálních studií. (n.d.). Dostupné z <http://www.pvpsps.cz/>

V textu můžeme použít i **přímý odkaz na doménu**. Můžeme například napsat

Mnoho informací jsem získala z blogu Davida Beckera (http://profile.typepad.com/dbecker_apa) a rovněž z Facebooku Stevena Pinkera (<https://www.facebook.com/Stevenpinkerpaga>) ...

V **seznamu literatury** tyto elektronické adresy neuvádíme.

(2) Podobně citujeme **webové stránky** na hierarchicky nižší úrovni.

Název *webové stránky* [**webová stránka**]. (n.d.). Dostupné z <http://doména/cesta k dokumentu/>

Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Health Statistics. (n.d.).

FastStats – Statistics by topic [webová stránka]. Dostupné z <http://www.cdc.gov/nchs/fastats/>

European Commission. (n.d.). *Statistics Explained* [webová stránka]. Dostupné z http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Main_Page

United Nations. (n.d.). *Sustainable Development Goals: 17 goals to transform our world* [webová stránka]. Získáno 25. září 2017 z <http://www.un.org/sustainabledevelopment/>

V **textu** citujeme stránky jako (***No Kidding!***, n.d.), **United Nations** (n.d.) atp. Protože seznamy můžeme chápat jako obdobu sborníků („containers“), píšeme jejich názvy zpravidla *kurzívou*.

6.5.10 Miscellanea

6.5.10.1 Koho označit za autora?

Uvádění autora práce slouží ke dvěma účelům. Prvním z nich je, že mu citací vyjadřujeme *úctu a uznání* (a současně se vyhýbáme plagiátorství). Druhý účel je *bibliografický* – uvedení autora přispívá ke spolehlivé identifikaci zdroje.

U některých příspěvků publikovaných na internetu však *není autor uveden*. V tomto případě bychom měli volit podle druhého kritéria. V pozici autora bychom měli uvést údaj, který umožní vytvořit nejspolehlivější a nejpřesnější bibliografickou citaci nezávisle na tom, zda jde nebo nejde o autora příspěvku. V praxi se nabízejí dvě možnosti: **název instituce** a **název objektu**.

Název instituce. První volbou je název *instituce*, která je uvedena na *úvodní stránce* (website), neboť ona je spoluvlastníkem autorských práv. Ačkoli instituce není uvedena jako autor díla, plní *bibliografickou funkci* spolehlivěji než název článku. Pokud si tedy nejsme jisti tím, koho uvést jako autora, volíme ji. Jako autora proto uvedeme například *Pew Research Center*. Pokud název instituce není uveden na webové stránce, pokusíme se ho dohledat v citovaných dokumentech.

S touto volbou se někdy pojí otázka, jak uvést název instituce. Pokud je na webových stránkách název uspořádán hierarchicky, měli bychom uvést všechny úrovně (Lee, 2016b). Tedy například *U.S. Department of Health and Human Services, Substance Abuse and Mental Health Services Administration, Office of Applied Studies*. Jednotlivé úrovně oddělujeme čárkou. Cílem je dosáhnout jednoznačnosti. Například uvedení *Univerzita Karlova, Katedra psychologie* by nebylo dostatečně přesné, neboť na této univerzitě existuje více kateder psychologie.

Název dokumentu. Pokud název webové stránky není názvem instituce, neklademe ji na pozici autora. Zejména tehdy ne, nelze-li název stránky chápat jako název či jméno autora díla.

- a) Například tehdy, jde-li o stránky různých internetových *slovníků, encyklopedií a sborníků*. Uvést Wikipedii jako „autora“ určitého hesla příliš dobře nejde.
- b) V roli autora nelze uvést ani stránky, které jsou *názvem produktu* (například *Mplus*).
- c) Na první pozici neumístujeme ani názvy *zpravodajských agentur* (například ČTK). Agentura je poskytovatelem, nikoli však nutně autorem informací.
- d) Jak ještě uvidíme, jako autora nikdy neuvádíme *legislativní orgán* ani *soud*.
- e) Na první pozici neumístujeme ani názvy webových *stránek* různých *měst* nebo jiných obcí. Snažíme se zjistit, zda lze identifikovat agenturu v rámci lokality, která informace vytváří.
- f) Na první pozici nikdy neumístujeme *názvy obcí* nebo *států*.

Ve všech těchto případech uvádíme na první pozici název dokumentu (či jiného objektu, tj. například videa nebo audiopodcastu). Často ovšem neexistuje jedno jediné správné řešení. V tom případě volíme to, které pokládáme za *spolehlivější a přesnější*.

6.5.10.2 K používání kurzívy

Zatímco u periodik, sborníků a knih víme naprosto přesně, kdy máme použít kurzívu a kdy normální font, u šedé literatury, zejména u příspěvků, které jsou umístěny přímo na webové stránky, si občas jisti nejsme.

I zde platí tato dvě základní pravidla pro psaní kurzívou:

(1) Lze-li citovaný dokument chápat jako prvek, který nespadá do žádné nadřazené kategorie (analogicky knize), píšeme ho kurzívou.

(2) Lze-li citovaný objekt chápat jako kategorii, která zahrnuje několik prvků („container“; analogicky sborníku nebo časopisu), píšeme ho kurzívou. Zde si můžeme například říct, že *čteme* heslo, ne encyklopedii, *čteme* článek, ne časopis. To, co *nečteme*, píšeme kurzívou.

Nejistota se týká někdy *jednotlivých elektronických dokumentů*, někdy *webových stránek*. U jednotlivých dokumentů uveřejněných na webových stránkách bychom měli, je-li situace význačná, preferovat normální font před kurzívou (Lee, 2012b). U jednotlivých dokumentů, které stahujeme z internetových stránek (zpravidla ve formátu PDF), a které nelze zařadit do žádného sborníku, preferujeme většinou kurzívu. (Za sborník se přitom nepokládá *archiv* těchto dokumentů.)

U psaní *webových stránek* je situace ještě složitější, neboť zde neexistuje žádný zavedený úzus a pravidla a normy jsou zde teprve ve stavu zrodu. Publikáčnický manuál APA (2010) v tomto ohledu žádné jednoznačné návody neposkytuje. Trend směřuje k tomu psát jednotlivé webové stránky (tedy to, „co čteme“, včetně například úvodní strany website) normálním fontem. Nadřazené webové stránky (to, v „čem hledáme“) jsou po vzoru sborníku zpravidla psány kurzívou. Problém zde však činí různé obdoby „archívu“.

Inverze. Díky tomu, že takřka všechny dokumenty, které jsou ve formátu PDF, píšeme kurzívou, stává se často, že názvy dokumentů, které jsou v dokumentu psány normálním fontem, měníme na kurzívu. Jak ale psát název článku, který je psán normálním fontem, ale pouze některá písmena nebo slova jsou v něm psána kurzívou? Musíme použít tzv. *inverzi*. Při ní text psaný normálním fontem píšeme kurzívou a naopak text psaný kurzívou měníme na text psaný normálním fontem. Například původní text:

Coming of age: The narrative of adolescence in David Almond's *Kit's wilderness* and Nick Lake's *In darkness*.

změníme na

*Coming of age: The narrative of adolescence in David Almond's *Kit's wilderness* and Nick Lake's *In darkness*.*

6.6 Sociální média / sociální síť

Jako *sociální média* se označují interaktivní webové aplikace, jako jsou Twitter, Facebook nebo YouTube. Tyto aplikace umožňují jedinci sdílet zprávy, dokumenty, fotografie, videa a jiné elektronické objekty s velkým množstvím dalších lidí. Tím dochází – jako vedlejší produkt – k vytváření *otevřené* virtuální komunity zvané *sociální síť*. Na objekty, které jsou umístěny na webu, může zpravidla kterýkoli člen komunity reagovat *komentářem* a *hodnocením*.

Mezi sociální média (v tomto užším slova smyslu) se neřadí e-mailové aplikace.

Tabulka 9 Základní kategorie sociálních médií a způsoby jejich citace

KDO	KDY	CO	KDE
		BLOG	
Autor, A. uživatelské jméno.	(r, m d). (r, m d).	Název blogu [blog post]. Název blogu [blog post].	Dostupné z URL Dostupné z URL
		TWITTER	
Autor, A. [uživatelské jméno]. Autor, A. [uživatelské jméno].	(r, m d). (r, m d).	Sdělení [tweet]. Název kolekce tweetů [okamžiky].	Dostupné z URL Dostupné z URL
		VIDEO (uveřejněné na YouTube)	
Autor, A. [uživatelské jméno]. uživatelské jméno.	(r, m d). (r, m d).	Název videa [videosoubor]. Název videa [videosoubor].	Dostupné z URL Dostupné z URL
Autor, A. [uživatelské jméno].	(r, m d).	Název seznamu videí [seznam videí].	Dostupné z URL
		FACEBOOK	
Autor, A. [křestní jméno]. Jméno instituce.	(r, m d). (r, m d).	Sdělení [Facebook ...]. Sdělení [Facebook ...].	Dostupné z URL Dostupné z URL
		GOOGLE+	
Autor, A. [křestní jméno]. Jméno instituce.	(r, m d). (r, m d).	Sdělení [Google+ post]. Sdělení [Google+ post].	Dostupné z URL Dostupné z URL
		AUDIO A VIDEO PODCAST	
Autor, A. (role).	(r, m d).	Název podcastu [podcast].	Dostupné z URL
		FOTOGRAFIE	
Autor, A. Autor, A.	(r, m d). (r, m d).	Název fotografie [fotografie]. Název alba [fotoalbum].	Dostupné z URL Dostupné z URL

Novým prvkem v těchto médiích a následně i v jejich citacích je tzv. **uživatelské jméno**. Toto jméno přitom znamená něco jiného u blogu (= přezdívka), u Twitteru (= @adresa) a u videa na internetu (= „screen name“). Podle typu média se liší i pravidla užívání těchto jmen. Například u blogu nikdy nepoužíváme jméno autora a jméno uživatele současně, u Twitteru je, jsou-li uvedena, používáme naopak vždy současně, u YouTube je někdy používáme současně, jindy ne.

Objekty publikované pomocí sociálních médií citujeme v souladu s citací článku v denním periodiku, tj. u vnočení uvádíme **rok**, **měsíc** a **den** a jejich názvy píšeme **normálním fontem**. (Výjimku představuje citace elektronických videosouborů a audiosouborů umístěných na specializovaných stránkách, například na YouTube; ty píšeme kurzívou.) Protože nejde o články, hesla, kapitoly ani monografie, které jsou očekávaným (default) formátem citovaných objektů, uvedeme vždy **formát** daného objektu (do hranaté závorky umístěné bezprostředně za názvem).

6.6.1 Blog

Blog (weblog < web log; webový zápisník) je určitou obdobou dokumentů, které na své webové stránky umísťují instituce a zpravodajské agentury. Jde zpravidla o soubor příspěvků jednoho nebo, jde-li o institucionální blog, několika autorů na jedné webové stránce. Čtenáři mohou na tyto příspěvky zpravidla reagovat pomocí komentářů. Tyto dokumenty citujeme podobně jako *články uveřejněné v elektronickém denním tisku*.

Autor, A. (rok, měsíc den). Název blogu [blog post]. Dostupné z URL

uživatelské jméno. (rok, měsíc den). Název blogu [blog post]. Dostupné z URL

admin. (2017, 9. srpna). Can we measure the wellbeing of a 'community'? [blog post]. Dostupné z <https://www.whatworkswellbeing.org/tag/community/>

Central Intelligence Agency. (2017, 2. července). Trying to photograph a UFO? [blog post]. Dostupné z <https://www.cia.gov/news-information/blog>

Hume-Pratuch, J. (2010, 28. října). What belongs in the reference list? [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2010/10/what-belongs-in-the-reference-list.html>

Mills, K. I. (2012, 25. července). Why do people hurt themselves? [blog post]. Dostupné z <http://apaconvention.com/2012/07/20/why-do-people-hurt-themselves>

rjlipton. (2015, 11. listopadu). A fast graph isomorphism algorithm [blog post]. Dostupné z <https://rjlipton.wordpress.com/2015/11/11/a-fast-graph-isomorphism-algorithm>

Zoe. (2012, 4. června). Navigation and disabled interdependence [blog post]. Dostupné z <https://goo.gl/DAkDyD>

Představuje-li se **autor** blogu pouze uživatelským jménem (přezdívkou), uvedeme přesné znění tohoto jména (například *rjlipton*). Po jménu autora je uvedeno přesné **datum** umístění blogu na stránky. Po vročení následuje **název blogu** (nikoli jeho obsah; v tom se liší blog například od tweetu). Název blogu je psán stejným stylem jako název článku (normální font, malé písmo). Je-li součástí názvu otazník nebo vykřičník, ponechá se jako součást názvu. Za názvem blogu je uvedeno v hranatých závorkách **blog post**. Není-li k tomu zvláštní důvod, používáme v odkazu na URL základní frázi (Dostupné z URL).

V textu citujeme například jako **Mills (2012)**, (**rjlipton, 2015**) atp.

Problémem, s nímž se neustále potýkáme, je terminologie. Vzhledem k prudkému rozvoji sociálních medií neexistuje ustálená terminologie. A to ani v angličtině. Například stále platné normy APA z roku 2010 uvádějí *web log message*, dodatek k nim z roku 2012 uvádí *web log post* a dnešní odborníci z APA doporučují a sami používají výhradně *blog post* (McAdoo, 2016b).

Je důležité si uvědomit, že informaci, již vkládáme do hranatých závorek za název sdělení, připisujeme citovanému objektu *my* coby tvůrci bibliografické citace. Jde o naši zprávu čtenáři. Význam této informace je – z hlediska funkcí bibliografické citace – druhořadý. U tradičních medií by jí odpovídalo, kdybychom do hranaté závorky napsali například [článek], neboť očekávaným formátem by byla kniha.

6.6.2 Tweet / Twitter

Tweet je mikroblog sestávající původně maximálně ze 140, dnes z 280 znaků. Tweet se zobrazuje na stránce uživatele a na stránkách těch, kteří jeho aktivity sledují (followers). Na tweety je možno reagovat *komentářem*. Tweet, který jsme od někoho obdrželi, je možno přeposlat někomu dalšímu (*retweet*). Můžeme ho rovněž zařadit mezi své tweety. Tweety je možno hodnotit pomocí tzv. *lajků* (< to like; ikona "to se mi líbí").

Ve tweetech se často používají tzv. **hashtagy**, což jsou slova uvedená dvojkřížkem (#). Twitter hashtag promění v odkaz na odpovídající webovou stránku.

Autor, A. [uživatelské jméno]. (rok, měsíc den). Obsah sdělení [tweet]. Dostupné z URL
Autor, A. [uživatelské jméno]. (rok, měsíc den). Název kolekce [Twitter okamžiky]. Dostupné z URL

Dalai Lama [DalaiLama]. (2017, 16. září). What we need today are universal values based not on faith but on scientific findings, common experience and common sense [tweet]. Dostupné z <https://twitter.com/DalaiLama/status/908988013249691648>

FEMA [fema]. (2017, 20. září). As #Maria moves over PR w/ dangerous conditions, please continue to shelter in place and follow local officials for updates/instruction [tweet]. Dostupné z <https://twitter.com/fema/status/910541031640354819>

Gates, B. [BillGates]. (2013, 26. února). #Polio is 99% eradicated. Join me & @FCBarcelona as we work to finish the job and #EndPolio. VIDEO: <http://b-gat.es/X75Lvy> [tweet]. Dostupné z <https://twitter.com/BillGates/status/306195345845665792>

PVŠPS [PVSPS_Praha]. (2017, 24. srpna). Prodlužujeme možnost přihlášek na bakalářské studium programu Sociální práce do 31.8.2017 [tweet]. Dostupné z https://twitter.com/PVSPS_Praha/status/900620206078402560

APA Style [APA_Style]. (2016, 15. listopadu). *Research and writing* [Twitter okamžiky]. Dostupné z <https://twitter.com/i/moments/801080248762847234>

Reuters Top News [Reuters]. (2016, 1. listopadu). *Inside David Bowie's art collection* [Twitter okamžiky]. Dostupné z <https://twitter.com/i/moments/793575609028915200>

National Institute of Mental Health [NIMHgov]. (n.d.). Tweety [hlavní stránka Twitteru]. Získáno 21. září 2017 z <https://twitter.com/NIMHgov/>

PVŠPS [PVSPS_Praha]. (n.d.) Tweety [hlavní stránka Twitteru]. Získáno 21. září 2017 z https://twitter.com/PVSPS_Praha/

Pod jménem jedince nebo názvem instituce je na stránce uvedeno například @BillGates. Toto jméno (bez znaku @) umístíme do hranaté závorky coby **jméno uživatele**. Je-li uvedeno pouze jméno uživatele, neklademe ho do závorek.

Protože jsou tweety tak krátké, nemají názvy. V bibliografické citaci se proto uvádí jejich **celý obsah**. Delší text zkrátíme na prvních 40 slov. Součástí obsahu tweetu jsou často odkazy (včetně hashtagů) na jiná místa na webu. Tyto odkazy lze uvádět v textu práce (podobně jako adresy URL), v seznamu literatury je však neuvádíme.

Twitter umožňuje vytvářet z jednotlivých tweetů kolekci, která je označována jako „Twitter moments“ („okamžiky“). Tato kolekce má vlastní název a slouží zpravidla k zachycení informací o určité události nebo o jejím vývoji. Název této kolekce píšeme kurzívou.

6.6.3 Facebook a Google+

Autor, A. [křestní jméno]. (rok, měsíc den). Název sdělení [Facebook]. Dostupné z URL Katedra psychologie FFUK. (2017, 21. září). Zkušený tým Centra Paraple pomáhá lidem ochrnutým po poranění míchy. Hledáme společně způsoby zvládnutí běžných činností na vozíku, zkusíme nové aktivity a řešíme sociální situaci klientů [aktuální stav na Facebooku]. Dostupné z <https://www.facebook.com/psychologieffuk/posts/965719103567072>

Pinker, S. [Steven]. (2017, 9. srpna). To my friends, colleagues, and readers, I'm happy to announce my next book, ENLIGHTENMENT NOW: THE CASE FOR REASON, SCIENCE, HUMANISM, AND PROGRESS, which will be released on February 27, 2018, and is available for pre-order now. [aktuální stav na Facebooku]. Dostupné z <https://www.facebook.com/Stevenpinkerpage/photos/a.315538355206768.71015.164900650270540/1445857972174795/?type=3>

Pražská vysoká škola psychosociálních studií. (2010, 22. října). Úklid sněhu [poznámka na Facebooku]. Dostupné z <https://www.facebook.com/notes/162181547135555>

Pražská vysoká škola psychosociálních studií. (2017, srpen). Relaxační techniky a techniky zvládnutí stresu, 7. října 2017 [událost na Facebooku]. Dostupné z <https://www.facebook.com/events/337499386698634>

Pinker, S. [Steven]. (n.d.). The Sense of Style [hlavní stránka Facebooku]. Získáno 21. září 2017 z <https://www.facebook.com/Stevenpinkerpage/>

Autor, A. [křestní jméno]. (rok, měsíc den). Název sdělení [Google+ post]. Dostupné z URL

Day, F. [Felicia]. (2015, 27. dubna). HEY ALL! Big news: Here's my official book cover! "You're Never Weird on the Internet (Almost) releases in August, reviews are being QUITE nice, so please pre-order at feliciadaybook.com in US/Canada/UK! [Google+ post]. Dostupné z <https://plus.google.com/+FeliciaDay/posts/ZCZApsAnawX>

Kleemen, B. [Björn]. Instead of trying to make your life perfect, give yourself the freedom to make it an adventure, and go ever upward [Google+ post a fotografie]. Dostupné z <https://plus.google.com/u/0/+Bj%C3%B6rnKleemann/posts/E1zPFMRfdXV>

votoja.cz. (2017, 24. září). Česká republika / (Czech republik), HEŘMANŮV MĚSTEC - Zámek Heřmanův Městec je výrazná pozdně barokní jednopatrová budova pocházející z roku 1784, která byla posléze klasicistně přestavěna [Google+ post a fotografie]. Dostupné z <https://plus.google.com/u/0/108316343157173111723/posts/edtLzLYuhwY>

Day, F. [Felicia]. [cca 2013]. Posty [hlavní stránka Google+]. Získáno 21. září 2017 z <https://plus.google.com/+FeliciaDay/posts>

Do hranaté závorky za jménem autora dáváme jeho křestní jméno. Představuje-li se autor pouze uživatelským jménem, použijeme uživatelské jméno. U instituce uvádíme celý název.

U vročení opět uvádíme rok, měsíc a den.

Za údajem o vročení vložíme buď obsah zprávy, nebo její název. **Obsah** (nikoli pouze název) zprávy uvádíme tehdy, jde-li o *příspěvek* (tzv. *aktuální stav*, *Facebook status update*; v URL je označován jako *post*). Delší text zkrátíme na prvních 40 slov. **Název** uvedeme tehdy, jde-li o *poznámku* nebo o *událost*. Pro názvy poznámek a událostí používáme stejný citační styl jako pro články v časopisu. Za názvem následuje hranatá závorka, do níž vložíme údaj týkající se formátu.

Jde-li o *stránku Facebooku*, uvedeme její jméno. (Jednodušší je ovšem citovat přímo v textu adresu URL.) Zprávy na Google+ citujeme obdobným způsobem (viz Lee, 2013).

6.6.4 Video na YouTube (a podobných webových stránkách)

6.6.4.1 Citování jednotlivých videí

Autor, A. [uživatelské jméno]. (rok, měsíc den). *Název videa* [videosoubor]. Dostupné z URL
McDonnell, C. [charlieissocoollike]. (2011, 27. července). *How To Speak American* [videosoubor].
Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=sfGf9nk7RTI>
Chylíková, J. [Sociologický ústav AV ČR]. (2015, 29. září). *Seminář SOU: Johana Chylíková - Right Wing Authoritarianism 1. část* [videosoubor]. Dostupné z https://www.youtube.com/watch?v=iCKEH-9tT_Q
Fiske, S. T. [UCLA]. (2012, 26. července). *Varieties of (De)Humanizing - Divided by Status & Competition* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=f--dDx0q6so&t=14s>

U videí umístěných na internetu je občas obtížné určit, koho v citaci umístit na místo „autora“. Máme tři možnosti: **jméno autora**, **jméno uživatele** a **jméno hlavního protagonisty**.

Uživatelské jméno a **jméno autora**. Na obrazovce je uvedeno pod názvem videa (byline) *jméno uživatele* (poster's username, screen name). Klikneme-li na něj, obdržíme *jméno autora*. Zde je za něj pokládán ten, kdo umístil video na internetovou stránku. Někdy jde o stejná jména, někdy se tato jména liší. V obou případech jde o stejného jedince (nebo instituci). Liší-li se tato dvě jména, uvedeme na první pozici obě.

V první ukázce se na obrazovce objeví uživatelské jméno *charlieissocoollike*. Klikneme-li na něj, zjistíme, že ho užívá Charlie McDonnell. Jak lze zjistit zhlédnutím videa, je C. McDonnell současně jeho hlavním protagonistou. Protože je uveden jako autor, video se nalézá na jeho webových stránkách a je současně hlavním protagonistou videa, uvedeme ho jako autora. **Název videa** překopírujeme nebo naprosto věrně přepíšeme. Píšeme ho *kurzívou*. V hranatých závorkách za názvem videa uvedeme [videosoubor].

V druhé ukázce jde o nahrávku semináře pořádaného Sociologickým ústavem AV ČR, ve kterém *vystupuje* J. Chylíková. Ta sice video na webové stránky neumístila (uživatelské jméno = Sociologický ústav AV ČR), ale její jméno je uvedeno v **názvu přednášky**, neboť jde o její přednášku. *Kdyby byl videozáznam přepsán, byla by jako autorka uvedena ona*. Podle expertů z APA má být v tomto případě uvedeno na místě **autora** její jméno (McAdoo, 2016a).

Ve třetím případě jde o **přednášku, již měla** na půdě UCLA S. T. Fiske. Ta není uvedena ani jako autor, ani jako uživatel stránek, a dokonce nefiguruje ani v názvu videa, ale je uvedena v titulcích videa, z nichž byl jeho (neúplný) název sestaven. (Podobně tomu bývá jméno uvedeno například u videí na stránkách TED.) I v tomto případě uvedeme na pozici autora hlavního protagonistu.

V textu citujeme autory běžným způsobem, tedy například jako **Fiske (2012)**.

Poznámka 1: Je-li stejné video dostupné na různých webových stránkách, citujeme to, jež jsme zhlédli.
Poznámka 2: Uvedení názvu příslušné instituce by v druhém ani ve třetím případě nebylo chybné. Uvedená varianta je lepší v tom, že umožňuje umístění autorek v seznamu literatury vedle jejich dalších prací.

Autor, A. (rok, měsíc den). *Název díla* [videosoubor]. Dostupné z URL

Uživatelské jméno. (rok, měsíc den). *Název díla* [videosoubor]. Dostupné z URL

American Psychological Association. (2011, 19. srpna). *This is psychology: Family caregivers* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.facebook.com/photo.php?v=10150303396563992&set=vb.290103137578>

Cuddy, A. (2012, červen). *Your body language shapes who you are* [videosoubor]. Dostupné z http://www.ted.com/talks/amy_cuddy_your_body_language_shapes_who_you_are

FactFaction. (2015, 28. srpna). *5 Very Chilling Videos Of Ghosts Caught On CCTV Cameras* [videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=HLMYMiON8YA>

První dvě ukázky: Je-li uvedeno pouze jméno autora nebo je-li jméno autora stejné jako jméno uživatele, uvádíme pouze jméno autora. Podobně tomu, není-li uvedeno uživatelské jméno, ale jméno autora je zřejmé z obsahu videa, uvádíme pouze jméno autora.

Třetí ukázka: Není-li známo jméno autora, uvedeme uživatelské jméno. Jméno uvedeme v přesném znění. V tomto případě ho neumistujeme do hranatých závorek.

Protože podle norem APA není videonahrávka izolovaným citovaným dílem, ale jejich nadřazenou kategorií (container), neklademe při citování díle v textu jeho název do uvozovek po vzoru hesla nebo článku. Můžeme ho však zkrátit na prvních pár slov. Pokud video citujeme jako součást širšího celku, například článku (tzv. podcast), nepíšeme ho v bibliografické citaci kurzívou (viz APA, 2010, příklad 77; Stefanie, 2011).

6.6.4.2 Citování pasáže (sekvence) z videa

Chceme-li v textu upozornit na **konkrétní pasáž**, uvedeme v citaci čas, kdy pasáž začíná. Tedy například **Chylíková (2015, 12:50)**. Pasáž zde začíná ve 12 minut a 50 vteřin. Můžeme uvést i celkovou délku sekvence, na niž chceme upozornit (**Chylíková, 2015, 12:47-13:00**). Pokud je v samotném videu pasáž pojmenována, můžeme její název při citaci v textu (nikoli v seznamu literatury) použít.

Protože je video citováno jako kniha (ne sborník), nelze citovat v seznamu literatury nejen jednotlivé pasáže, ale ani autory jednotlivých částí nebo protagonisty vystupující v jednotlivých částech. Pokud tedy například v první polovině videa vystupuje jeden přednášející a v druhé polovině jiný, nelze v seznamu literatury citovat pouze jednoho z nich.

6.6.4.3 Citování domovské stránky a seznamů videí

6.6.4.3.1 Citování domovské stránky YouTube

uživatel. (n.d.). Domovská stránka [kanál YouTube]. Dostupné z <http://youtube.com/> ... (URL)

PsycINFO. (n.d.). Domovská stránka [kanál YouTube]. Dostupné z <http://youtube.com/PsycINFO>

TED. (n.d.). Domovská stránka [kanál YouTube]. Dostupné z <https://www.youtube.com/TED>

National Geographic (n.d.). Domovská stránka [kanál YouTube]. Dostupné <https://www.youtube.com/NationalGeographic>

PsycINFO je *databází* abstraktů psychologické literatury, která nahradila dřívější tištěnou verzi *Psychological Abstracts*. APA používá PsycINFO současně jako **uživatelské jméno** databáze (screen name) videí na YouTube. K odkazu na domovskou stránku kanálu YouTube můžeme použít v textu přímo odkaz na URL, nebo citaci podle uvedené struktury.

6.6.4.3.2 Citování databáze videí

Autor. (datum). *Databáze videí* [seznamy videí]. Dostupné z URL

PsycINFO. (n.d.). *APA databases trainig videos* [seznamy videí]. Získáno 10. července 2017 z <https://www.youtube.com/PsycINFO/playlists/>

TED. (n.d.). *TED Talks* [seznamy videí]. Získáno 10. července z <https://www.youtube.com/TEDtalksDirector/>

Ačkoli v citaci odkazujeme zpravidla přímo na *videa* (soubory), je někdy vhodné citovat webové stránky coby *seznamy* videí. I zde můžeme rozlišit dvě úrovně. Zde uvedené příklady odkazují na úplné seznamy videí, které jsou umístěny na stránkách PsychINFO a TED.

6.6.4.3.3 Citování konkrétního seznamu videí

Autor. (datum). *Seznam videí* [seznam videí]. Dostupné z URL

PsycINFO. (n.d.). *APA style citations* [seznam videí]. Získáno 10. července 2017 z <https://www.youtube.com/playlist?list=PLZhiJFnGuh4wmlenfRufY8snWE0mDpEfW>

TED. (n.d.). *How your brain functions in different situations* [seznam videí]. Získáno 10. července 2017 z https://www.youtube.com/playlist?list=PLOGi5-fAu8bH_T9HhH9V2B5izEE4G5waV

Pokud chceme citovat konkrétní podseznam videí, použijeme například tyto dvě citace. V prvním seznamu bylo v červenci 2017 sedm videí, v druhém deset.

Protože se obsah tohoto seznamu v čase mění, uvedeme ve frázi uvádějící URL i datum, kdy jsme stránku navštívili.

6.6.5 Audio a video podcasty

Podcasting je další z moderních forem šíření informací (původně zvukových) na internetu. Poskytovatel vytvoří a nabízí ke stažení databázi audio- nebo videosouborů, jež zpravidla neustále aktualizuje. Jednotlivé soubory lze kdykoli přehrát, lze si je stáhnout a lze na ně rovněž snadno odkázat nebo odkazy přeposlat a tak je sdílet s ostatními. Podcasting je proto rovněž chápán jako sociální médium (Lee, 2013).

- Autor, A. (role). (rok, měsíc den). *Název audia* [audio podcast]. Dostupné z URL
- Brag, M. (moderátor). (2017, 2. února). Hannah Arendt [audio podcast]. Dostupné z <http://www.bbc.co.uk/programmes/b08c2ljg>
- Dubner, S. J. (mluvčí), & Rosalsky, G. (producent). (2017, 27. září). Why Larry Summers is the economist everyone hates to love [audio podcast]. Dostupné z <http://freakonomics.com/archive/larry-summers-economist-everyone-hates-love/>
- Dylan, B. (autor). (2017, 4. června). 2016 Nobel lecture in literature [audio podcast]. Dostupné z <http://www.lemonde.fr/prix-nobel/>
- Senková, Z. (autor). (2017, 19. září). Jak to vidí Vladimíra Dvořáková, politoložka [audio podcast]. Dostupné z http://media.rozhlas.cz/_audio/03921531.mp3
- North Korea says its missile can carry nuclear warhead [video podcast]. (2017, 5. července). Dostupné z <https://www.washingtonpost.com/world/us-and-south-korea-confirm-icbm-test-launch-joint-military-exercises-/2017/07/05/>
- Švec, P. (autor). (2017, 26. září). Viking z Pražského hradu [video podcast] Dostupné z <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/veda/>
- Dunning, B. (producent). (2011, 12. ledna). inFact: Conspiracy theories [video podcast]. Dostupné z <http://itunes.apple.com/>
- Dunning, B. [volleybrian]. (2011, 12. ledna). *inFact: Conspiracy theories* [videosoubor]. Dostupné z <http://www.youtube.com/watch?v=AEijdTeBMRM&list=UUG9DGRmeyQZAlcCD4JGMilQ&index=5&feature=plcp>
- BBC Radio 4. (n.d.). *In our time* [seznam audiopodcastů]. Dostupné z <http://www.bbc.co.uk/programmes/b006qykl/episodes/download>
- Český rozhlas - Dvojka. (n.d.). *Jak to vidí ...* [seznam audiopodcastů]. Dostupné z http://www2.rozhlas.cz/podcast/podcast_porady.php?p_po=1672
- van Nuys, D. (producent). (n.d.). *Shrink rap radio* [RSS kanál]. Dostupné z <http://feeds.feedburner.com/ShrinkRapRadio-APsychologyTalkAndInterviewShow>

I zde je někdy obtížné rozhodnout, koho uvést v bibliografické citaci na první pozici coby autora podcastu. Může jím být **autor příspěvku**, **mluvčí**, **moderátor** nebo **producent**. Protože nejde o uživatelské jméno, nevkládáme tato určení do hranatých závorek, ale do závorek kulatých. Není-li uveden žádný z těchto údajů, umístíme na první místo název podcastu.

U video podcastů nebývá uvedeno uživatelské jméno (screen name), neboť se na monitoru nezobrazuje. Pokud je toto jméno uvedeno, citujeme video v souladu se vzorem uvedeným u YouTube. Hranice mezi videem a videopodcastem je neostrá (Becker, 2012). Jak ukazuje zvýrazněná dvojcitace, může být stejné video jednou citováno jako podcast (iTunes), jindy jako videosoubor (YouTube). Jde-li o podcast, píšeme jeho název **normálním fontem**.

6.6.6 Fotografie uveřejněné na sociálních sítích

6.6.6.1 Citování fotografií, infografů, publikovaných posterů atp.

Autor, A. (rok, měsíc den). Název/popisek/titulek [fotografie/infograf]. Dostupné z URL

Autor, A. (rok, měsíc den). [popis obsahu] [fotografie/infograf]. Dostupné z URL

Meteocentrum.cz. (n.d.). Húlava se často vyskytuje na přední straně bouřky, na krátkou dobu přináší náhlé zvýšení rychlosti větru [fotografie]. Získáno 24. září 2017 z <http://www.meteocentrum.cz/zajimavosti/fotogalerie/13-bourky>

National Geographic Česko. (2017, 22. září). Blízké okolí kamenného monumentu se brzy promění [fotografie]. Dostupné z <http://www.national-geographic.cz/galerie/foto.html?mm=profimedia-0142479442>

Turnitin. (2012). The plagiarism spectrum: Tagging 10 types of unoriginal work [infograf]. Dostupné z http://turnitin.com/assets/en_us/media/plagiarism_spectrum.php

United States Census Bureau. (2017, září). [How the U.S. Census Bureau measures poverty] [infograf]. Dostupné z https://www.census.gov/library/visualizations/2014/demo/poverty_measure-how.html

Na prvním místě uvedeme autora, který je u fotografie uveden. Pokud autor není uveden, uvedeme na prvním místě zpravidla vlastníka domény.

Následuje datum, které by mělo být co nejpřesnější. Pokud má fotografie název, popisek či pojmenování, uvedeme ho za údajem o vročení. Píšeme ho normálním fontem. Pokud fotografie název nemá, popíšeme její obsah stručně v hranaté závorce. Tento popisek můžeme například převzít přímo z obsahu.

Citování fotografií, které jsou uveřejněné na internetu, je legální. Nelegální ovšem může být jejich použití ve své práci. Chceme-li tedy použít fotografii uveřejněnou na internetu, měli bychom se ujistit, že tak smíme učinit.

6.6.6.2 Citování seznamu fotografií (fotoalb, fotogalerií)

Autor, A. (rok, měsíc den). *Název alba fotografií* [fotoalbum]. Dostupné z URL

Meteocentrum.cz. (n.d.). *Bouřky* [fotogalerie]. Získáno 24. září 2017 z <http://www.meteocentrum.cz/zajimavosti/fotogalerie/13-bourky>

National Geographic Česko. [cca 2012]. *Tučňáci jsou nejlepší* [fotoalbum]. Dostupné z https://www.facebook.com/pg/natgeocesko/photos/?tab=album&album_id=434359193268557

National Geographic Česko. (2017, 19. září). *Fotky na Timeline* [fotoalbum - časový přehled]. https://www.facebook.com/pg/natgeocesko/photos/?tab=album&album_id=186128878091591

Red Bull Stratos. (2012, 15. října). *Mission to the edge of space, accomplished* [fotoalbum]. Dostupné z <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.507275739283434.122701.122924687718543>

Shinn-Morris, L. (n.d.) *When Picasso put down his brushes and painted with light instead* [fotoalbum a text]. Dostupné z <https://www.google.com/culturalinstitute/beta/theme/IgLSm8J028B8KQ>

Seznam fotografií, který je umístěn na internetu, například na Facebooku, citujeme podobně jako například seznam videí. Pokud je u seznamu uvedeno přesné datum jeho zveřejnění, uvedeme ho. Název alba píšeme kurzívou (Lee, 2013, část Social Media Photo Album).

6.6.7 Komentáře

Citování komentářů k jednotlivým objektům uveřejněných pomocí sociálních médií není v manuálech APA příliš rozpracováno.

6.6.7.1 Citování komentáře k blogu

Autor, A. (rok, měsíc den). **Re:** Název blogu [komentář k blogu]. Dostupné z URL
Chovan, J. D. (2011, 9. dubna). **Re:** What belongs in the reference list? [komentář k blogu].
Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2010/10/what-belongs-in-the-reference-list.html#comment-6a01157041f4e3970b0147e3dbb8f9970b>

Na prvním místě odkazu uvádíme jméno, které uvádí v komentáři jeho autor. Často jde o přezdívku. Před komentář umístíme **Re:** (psáno normálním fontem). Následuje **název původního blogu** (nikoli tedy název nebo obsah komentáře!).

V elektronické adrese je uchován název blogu, jehož se komentář týká. Každý komentář má své identifikační číslo. Lze ho zpravidla získat kliknutím na časový údaj (McAdoo, 2016b, 2016c).

6.6.7.2 Citování komentáře (zprávy) umístěného v diskusní skupině

Autor, A. (rok, měsíc den). **Re:** Název tématu [komentář v on-linové diskusi]. Dostupné z URL
Rampersad, T. (2005, June 8). **Re:** Traditional knowledge and traditional cultural expressions [Online forum comment]. Dostupné z http://www.wipo.int/roller/comments/ipisforum/Weblog/theme_eight_how_can_cultural#comments

Jde o stejný princip.

6.6.7.3 Citování komentáře k videu

Autor, A. [uživatelské jméno]. (rok). **Re:** Název videosouboru [videosoubor]. Dostupné z URL
49metal. (2016). **Re:** *Are you dating a psychopath?* [Videosoubor]. Dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=cP5HIjA9hh4&lc=z13bu5ghznaawh0ez23ajz0gnquidx1z004>

Vedle komentáře k videu bývá uveden přibližný údaj o vložení komentáře (například „před 1 rokem“). V tomto případě u vrocení uvádíme pouze rok. Pokud si nejsme příliš jisti správností odhadu, umístíme údaj do hranatých závorek [cca 2008]. Lze-li datum určit přesněji, například na měsíc, uvedeme přesnější určení. Na začátku názvu komentáře opět umístíme **Re:** (psáno normálním fontem). Následuje **název videa** (nikoli tedy název nebo obsah komentáře!). Název videa píšeme kurzívou.

Číslo komentáře k videu zjistíme stejným způsobem jako u blogu: klikneme na časový údaj umístěným pod poznámkou k blogu, nebo komentář necháme otevřít na nové kartě. (Komentář se přesune současně na první místo v řadě.)

Komentáře k ostatním objektům můžeme sestavit podle stejného principu.

6.6.8 Miscellanea

6.6.8.1 Citování uměleckých děl

Autor, A. (rok). *Název objektu* [typ objektu]. Dostupné z URL

Afro (Afro Basaldella). (1956). [Nepojmenovaný obraz]. Dostupné z <https://www.moma.org/collection/works/60467?locale=en>

Běka, I., & Lemoine, L. (2016). *Voyage autour de la Lune* [obraz]. Dostupné z <https://www.moma.org/collection/works/201406?locale=en>

Bourgeois, L. (2018). *Louise Bourgeois: An Unfolding Portrait* [výstava obrazů]. Dostupné z <https://www.moma.org/calendar/exhibitions/3661?locale=en>

Umělecká díla nejsou v normách APA zmíněny. Hume-Pratuch (2010b) je doporučuje citovat podle vzoru knihy. A to i tehdy, jsou-li součástí sbírky nebo výstavy.

6.7 Některé další zdroje

6.7.1 Počítačový software, softwarová aplikace pro mobil (*apps*)

Autor, A. (rok). Název programu (verze x) [software]. Město: Vydavatel.

Autor, A. (rok). Název programu (verze x) [software]. URL

American Psychological Association. (2012). APA concise dictionary of psychology (Version 1.0) [softwarová aplikace pro mobil]. Dostupné z <http://itunes.apple.com/>

Diabetes. (2017). In Epocrates Essentials for Apple iOS (verze 17.7.2) [softwarová aplikace pro mobil]. Dostupné z <http://www.epocrates.com/mobile/iphone/essentials>

Johansen, Y. (2012). Graph (verze 4.4.2) [počítačový software]. Dostupné z webových stránek autora: <http://padowan.dk/download/>

Muthén, L. K., & Muthén, B. O. (2017). Mplus statistical modeling software (verze 8.0) [počítačový software]. Los Angeles, CA: Authors.

Plate, T., & Heiberger, R. (2016). abind: Combine multi-dimensional arrays (verze 1.4-5) [počítačový software]. Dostupné z <https://CRAN.R-project.org/package=abind>

R Development Core Team. (2015). R: A language and environment for statistical computing [počítačový software]. Dostupné z <https://www.r-project.org/>

Sherman, R. A. (2015). Multicon: An R package for the analysis of multivariate constructs (version 1.6) [počítačový software]. Dostupné z <http://cran.r-project.org/web/packages/multicon/index.html>

Wu, M. L., Adams, R. J., & Wilson, M. (1998). ACER ConQuest: Generalized item response modeling software [počítačový software a manuál]. Camberwell: Australian Council for Educational Research.

Citujeme-li software, program nebo počítačový jazyk, píšeme název produktu normálním fontem, nikoli kurzívou. V kulaté závorce za názvem uvádíme verzi produktu. V hranatých závorkách upřesníme, o jaký typ produktu jde.

Je-li touto aplikací sborník, encyklopedie, slovník atp., citujeme ji standardním způsobem, pouze ji nepíšeme kurzívou, ale normálním fontem (viz první dvě citace).

V textu citujeme například

Ke zpracování dat jsem použila program Mplus (verze 8; Muthén & Muthén, 2017), verzi 4.4.2 programu Graph (Johansen, 2012) a 1. verzi programu Customized Synergy (2014).

6.7.2 Nepublikovaná hrubá data

Autor, A. (rok). [popis dat]. Nepublikovaná hrubá data. {Instituce, město.}

Bermuda College. (2014). [Institutional research and planning department]. Nepublikovaná hrubá data.

Robinson, M., Duffy, S., & Verges, M. (2009). [Survey of time spent in different environments.] Nepublikovaná hrubá data. Rutgers University.

Steinberg, J. A., & Karpinski, A. (2003). [The relationship between measures of implicit self-esteem and depression.] Unpublished raw data. Temple University, Philadelphia, PA, USA.

Wang, Y., Ma, Y., Han, H., & Rand, D. G. (2015). [Intuition induction in the public-goods game]. Nepublikovaná hrubá data.

Hranaté závorky upozorňují na to, že jde o *popis obsahu* dat, nikoli o jejich název.

6.7.3 Publikovaná hrubá data

Autor, A. (rok). *Název souboru dat* {{verze dat}} [datový soubor {a kniha kódů}]. URL / DOI
Center for Human Resource Research. (2017). *NLSY79 Children and Young Adults, 1986-2014* [datový soubor]. Dostupné z <https://www.nlsinfo.org/investigator/pages/search.jsp>
European Social Survey. (2014). *European Social Survey round 7* (data file edition 2.1.) [datový soubor]. Dostupné z <http://www.europeansocialsurvey.org/downloadwizard/>
Smith, T. W., Marsden, P., Hout, M., & Kim, J. (2016). *General social survey, 1972–2016* [datový soubor a kniha kódů]. Dostupné z webových stránek NORC: <http://gss.norc.org/>
U.S. Department of Health and Human Services, Substance Abuse and Mental Health Services Administration, Office of Applied Studies. (2015). *Treatment episode data set -- discharges (TEDS-D) -- concatenated, 2006 to 2009* (ICPSR 30122-v5) [datový soubor]. doi:10.3886/ICPSR30122.v5
World Values Survey Association. (2016). *World Values Survey wave 6, 2010-2014* (official aggregate v20150418) [datový soubor]. Dostupné z <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV6.jsp>

Mnoho výzkumných organizací zpřístupňuje na svých stránkách soubory dat. Spolu s nimi poskytují zpravidla i dokumentaci (použitý dotazník a informace o kódování jednotlivých proměnných, tzv. codebook). Tyto organizace často uvádějí i způsob, jak data citovat. Zpravidla však nevycházejí z citačních norem APA (2010) a proto bývá třeba citace upravit.

6.7.4 Instrumenty, testy, dotazníky, škály

Autor, A. (rok). *Název instrumentu* (verze x) [typ nástroje]. Město: Vydavatel.
Autor, A. (rok). *Název instrumentu* (verze x) [typ nástroje]. URL
Canavarro, M. C. (1999). Inventário de sintomas psicopatológicos [Inventář psychopatologických symptomů]. In M. R. Simões, M. Gonçalves & L. S. Almeida (Eds.), *Testes e provas psicológicas em Portugal* [Testy a psychologické nástroje v Portugalsku] (pp. 87–109). Braga: SHO/APPORT.
Escobar, M., Blanca, M. J., Fernández-Baena, F. J., & Trianes, M. V. (2011). Adaptación española de la escala de manifestaciones de estrés del Student Stress Inventory (SSI-SM) [Španělská adaptace škály manifestace stresu Student Stress Inventory (SSI-SM)]. *Psicothema*, 23, 475–485.
Franklin, L., Soares, I., Sampaio, A., Santos, O., & Veríssimo, M. (2003). *Children's Behavior Questionnaire*. Nepublikovaný dotazník.
Hřebíčková, M. (2004). *NEO osobnostní inventář (podle NEO-PI-R P. T. Costy a R. R. McCrae)*. Praha: Testcentrum.
Purring, A. (2012). *Charisma and Tenacity Survey* [dotazník]. Dostupné z <http://www.apa.org/tests/measurements/instruments/surveys/charisma.html>
Richins, M. L. (2004). The Material Values Scale: Measurement properties and development of a short form. *Journal of Consumer Research*, 31, 209-219.
Weiss, R. H. (2008). *Grundintelligenztest Skala 2 - Revision - (CFT 20-R) mit Wortschatztest und Zahlenfolgentest*. Göttingen: Hogrefe.
Williams, D. R. (2016). *Measuring Discrimination Resource* [škála a manuál]. Dostupné z https://scholar.harvard.edu/files/davidrwilliams/files/measuring_discrimination_resource_june_2016.pdf

Měrné nástroje lze získat z různých zdrojů. Citujeme je v souladu s tím, jak se citují dané zdroje. Název škály, testu či nástroje píšeme velkým písmem.

6.7.5 Osobní sdělení / interview / konzultace / e-mail / chat

U osobního sdělení buď *není* klíčový prvek citační struktury, totiž **CO**, *uchován* na žádném médiu, nebo není veřejně dostupný. Osobní sdělení se proto **neuvádí v seznamu literatury**.

V **textu** se osobní sdělení uvádí například takto:

Na základě informace od jednoho z odborníků ... (K. Balcar, osobní sdělení, 30. října 2013) nebo

K. Balcar se domnívá, že „doslovná citace sdělení“ (osobní sdělení, 30. října 2013) ...

Neznáme-li přesné datum nebo jde-li o shrnutí více rozhovorů, uvedeme například **(K. Balcar, osobní komunikace, 2014-2016)**.

Stejným způsobem citujeme například rozhovor, interview, soukromé dopisy, e-maily, ale rovněž například zaslechnuté rozhovory jiných lidí (například při skupinovém jednání), nezaznamenaná hlášení a rovněž nepublikované přednášky. Pokud je přednáška nebo osobní sdělení v **cizím jazyce**, uvádíme pouze překlad a případně zmíníme i jazyk proslovu. Například

D. Funder mi řekl (anglicky): „doslovná citace“... (osobní sdělení, 20. září, 2016)

6.7.6 Přednáška

Protože ani obsah vyslechnuté přednášky *není uchován* na žádném médiu, **neuvádí se v seznamu literatury**, ale pouze v textu (Hume-Prachut, 2011). Přednášku lze v textu citovat například takto

Jak zmínila ve své přednášce I. Dvořáková, „doslovná citace“... (přednáška [a powerpointová prezentace], 23. března 2017)

nebo

Jak jsme se dozvěděli v přednášce o psychoterapii (Z. Janotková, přednáška, 21. dubna 2017), ...

S citací přednášky by měl být její autor seznámen a měl by s ní souhlasit.

Normy APA vyžadují, aby byly přednášky uváděny jako „osobní sdělení“ (tedy nikoli jako „přednášky“). V případě psaní bakalářských a diplomových prací by však tato formulace působila poněkud násilně, neboť pod „přednáškou“ si představíme něco jiného než pod „osobním sdělením“. Student či studentka se může rozhodnout, uvede-li „přednáška“ nebo „osobní sdělení“. Pokud je název celého kurzu a jeho obsah uveřejněn na webových stránkách školy, pak lze ovšem odkázat na tento zdroj v textu i v seznamu literatury.

Studenti by takto měli citovat náměty, které získali při *přednáškách*. Jako *osobní sdělení* by měli citovat náměty, které získali při rozhovorech s kolegy a kolegyněmi a na konzultacích s vedoucími a konzultanty svých prací. Vydávání cizích myšlenek za své by bylo, jak již víme, plagiátorstvím.

Pokud bychom chtěli „sekundárně“ citovat obsah přednášky nebo osobního sdělení, odkazovali bychom na ně rovněž **pouze v textu**. Pokud například A. Protivanská (2014, s. 50) napsala

... podle K. Balcara „doslovná citace“... (K. Balcar, osobní sdělení, 30. října 2013), pak bychom v textu uvedli

Podle K. Balcara „doslovná citace“... (osobní sdělení, 30. října 2013, cituje Protivanská, 2014, s. 50).

6.7.7 Přepis a citování výzkumného rozhovoru

Výzkumný rozhovor je technikou sběru dat, která budou dále analyzována. Za tímto účelem je nutno rozhovor **nahrát** a – v závislosti na použité technice analýzy – někdy i **doslovně přepsat**. Otázkou je, jak tato data a na nich založené analýzy citovat. V praxi se nabízejí tři možnosti. První dvě uvedu v této subkapitole, třetí v subkapitole následující.

První možností je citovat z **přepisu rozhovoru**. Podle interních norem PVŠPS patří přepis rozhovoru *do příloh*. Přepis musí být upraven tak, aby z něj bylo možno citovat a aby čtenář mohl citovaná místa snadno najít. Jednotlivé přílohy proto označujeme písmeny velké abecedy (*Příloha A* atd.). V rámci každé přílohy můžeme **číslovat jednotlivé odstavce** (a označit je například paragrafy), nebo *řádky* (například každý pátý), nebo *věty* (například každou pátou). Číslování odstavců, řádků či vět začíná v každé příloze od jedničky. Pokud jsou v příloze tabulky, grafy, obrázky nebo rovnice, číslujeme je zvlášť a před každé číslo umístíme písmeno, které odpovídá označení přílohy (například *Tabulka A1*). Při stránkování příloh používáme arabské číslice. V přílohách pokračujeme v číslování tam, kde jsme s ním skončili v hlavním textu.

Ve vlastním textu odkazujeme na přílohy například takto

Respondentka JP uvedla: „Snad nikdy v životě jsem nezažila takovou bolest, jakou jsem zažila při této operaci“ (příloha B tohoto textu, s. 107, §11),

nebo alternativně například **(příloha B tohoto textu, s. 107, řádky 111-112),**

nebo **(příloha B tohoto textu, s. 107, věta 123).**

Jinou možností je citovat výzkumný rozhovor jako **osobní sdělení**. K tomu však smíme přistoupit pouze tehdy, souhlasí-li zkoumaná osoba s tím, že odhalíme její identitu (Lee & Hume-Pratuch, 2013). K tomu bychom ji nikdy neměli vybízet my. Odhalit její identitu můžeme podle některých etických norem dokonce pouze tehdy, když si to ona sama přímo přeje (British Psychological Society, 2014, s. 9). Pak můžeme napsat například

Paní J. Pokorná, sociální pracovnice z nadace Naděje, mi řekla: „Snad nikdy v životě jsem nezažila takovou bolest, jakou jsem zažila při této operaci“ (J. Pokorná, osobní sdělení, 4. září 2017).

6.7.8 Doplnkové materiály (supplementary materials)

Studenti a studentky mají povinnost poskytnout na vyžádání vedoucímu a oponentovi všechna data a informace, které umožní **replikaci** jejich výzkumu (APA, 2010, s. 12; COSEUP, 2009). Kromě toho by měla studentská práce obsahovat všechny údaje, které učiní ty části práce, které jsou založeny na analýzách dat, **srozumitelnými**. K tomu slouží do značné míry **doplnkové materiály** (APA, 2010, s. 40). Ty lze umístit na CD, které je povinnou součástí předložené práce. Na CD mohou být, kromě bakalářské nebo diplomové práce ve formátu .pdf, například

- audio a video soubory
- rozsáhlé tabulky, které se nehodí do textu práce
- rozsáhlé přílohy
- detailní protokoly popisující experimentální zákroky
- soubory dat
- dotazníky
- kódy pro pojmenování proměnných a slovní specifikace jejich hodnot (codebook)
- skripty pro analýzy dat
- kódy pro počítačové simulace (viz APA, n.d.; Stefanie, 2010a).

Každý jednotlivý materiál musí být na CD označen tak, aby mohl být citován. Tedy například **DP.Novák2017.mp3**, **DP.Novák2017_1.docx**, **DP.Novák2017_2.docx**, **DP.Novák2017.sav**.

S tím se nabízí další možnost, jak citovat výzkumný rozhovor. V textu můžeme například napsat **Respondentka JP opakovaně uvedla, že snad nikdy v životě nezažila takovou bolest, jakou zažila při této operaci (viz doplnkový materiál k této práci DP.Novák2017.mp3, 3:20-6:30)**.

Citace zde odkazuje na audiosoubor a na časovou sekvenci, v níž lze v tomto audiosouboru danou větu opakovaně slyšet.

Záleží na způsobu analýzy (a na rozhodnutí vedoucího či vedoucí práce), zda je nutno rozhovor přepisovat. Data nedeterminují způsob analýzy. Studenti mohou audio a videonahrávky analyzovat například pomocí různých kategorizačních či observačních systémů, které přepis rozhovoru nevyžadují.

Pokud odkazujeme na doplnkový materiál, který je součástí práce jiného autora, musíme pro něj vytvořit samostatnou bibliografickou citaci. Postupujeme přitom v souladu s tímto vzorem (viz Hume-Pratuch, 2012c):

Autor, A. (rok). *Název práce* (nepublikovaná kvalifikační práce) [**doplnkový materiál ...**]. Jméno VŠ, město.

Ve vlastním textu citujeme tento materiál například takto:

Respondentka JP opakovaně uvedla, že ... (Novák, 2017, doplnkový materiál DP.Novák2017.mp3, 3:20-6:30).

6.7.9 Videa na pevných nosičích

Autor, A. / Producent, P. (producer). (rok). *Název díla* [médiu]. Město: Agentura. / URL
American Psychological Association. (Producer). (2000). *Responding therapeutically to patient expressions of sexual attraction* [DVD]. Dostupné z <http://www.apa.org/videos/>
Dornelas, E. (2017). *Counseling cancer patients* [DVD]. Dostupné z <http://www.apa.org/pubs/videos/4310987.aspx>

Na rozdíl od videonahrávek umístěných na webu (YouTube apod.) zde uvádíme pouze rok (nikoli den a měsíc).

6.7.10 Hudební nahrávky na pevných nosičích

Autor, A. (rok copyrightu). Název písně [Nahrál Z. Zpěvák / Skupina]. Na *Název alba* [médiu]. Město: Agentura. (rok nahrání)
Název písně [Nahrál Z. Zpěvák / Skupina]. (rok copyrightu). Na *Název alba* [médiu]. Město: Agentura. (rok nahrání)
Autor, A. (rok copyrightu). *Název alba* [médiu]. Město: Agentura. (rok nahrání)
Název alba [médiu]. (rok copyrightu). Město: Agentura. (rok nahrání)
Baron Cohen, E. (2010). My Hanukkah (Keep the fire alive). Na *Songs in the key of Hanukkah* [soubor MP3]. Burbank, CA: WaterTower Music.
Bernard, F., & Smith, R. B. (1934). Winter wonderland [nahráli Eurythmics]. Na *A very special Christmas* [CD]. Santa Monica, CA: A&M Records. (1987)
Geisel, T. (text), & Hague, A. (hudba). (1966). Welcome Christmas! Na *Dr. Seuss' How the Grinch stole Christmas & Horton hears a Who* [CD]. New York, NY: Rhino.
Wesley, C. (text), & Mendelssohn, F. (hudba). (1840). Hark! The herald angels sing [nahrálo Vince Guaraldi Trio]. Na *A Charlie Brown Christmas* [CD]. Beverly Hills, CA: Fantasy Records. (1988)
I have a little dreidel [nahrála Sister Hazel]. (2007). Na *Santa's playlist*. Newark, NJ: Rock Ridge Music.
Vince Guaraldi Trio. (1988). *A Charlie Brown Christmas* [CD]. Beverly Hills, CA: Fantasy Records.
A very special Christmas [CD]. (1987). Santa Monica, CA: A&M Records.

Citujeme podle vzoru citování kapitol ze sborníku. Citace v textu zahrnuje **číslo stopy** konkrétní nahrávky. Například ... **nově pojatá „Winter Wonderland“ (Bernard & Smith, 1934/2006, stopa 5) ...**

6.7.11 Televizní zprávy

Fager, J. (Executive Producer). (2010, January 17). 60 Minutes [Television broadcast]. New York City, NY: CBS News.

6.7.12 Televizní seriál nebo film

Obdobně citujeme i televizní filmy nebo seriály. Například citace epizody ze seriálu *Dr. House*:

Egan, D. (Writer), & Alexander, J. (Director). (2005). Failure to communicate [Television series episode]. In D. Shore (Executive producer), *House*. New York, NY: Fox Broadcasting.

6.7.13 Film

Spielberg, S., & Kennedy, K. (Producers), & Spielberg, S. (Director). (1982). E.T. the extra-terrestrial [Motion picture]. Los Angeles, CA: Universal Pictures.

7. Citování právních materiálů

7.1 Citování amerických právních materiálů

Normy APA nenahrazují normy, které jsou užívány k citování právních dokumentů (APA, 2010, s. 216). APA doporučuje citování podle platných právnických norem. V USA jí je *The Bluebook: A uniform system of citation* (Bluebook; 20th ed., 2015). Typická citace vypadá například takto:

V souladu s **Pub. L. 88-352** a dále **42 U.S.C. §§ 2000e et seq. (2006)** a rovněž podle rozhodnutí **Brandenburg v. Ohio, 395 U.S. 444 (1969)**, ...

Odkazuje tedy na **zákony** a na konkrétní **soudní případy**, nikoli na autora, název kapitoly nebo název spisu. Podle těchto norem se navíc cituje pouze v textu, zatímco normy APA vyžadují vytváření bibliografická citace. K tomu účelu se musí občas provést drobné úpravy.

7.1.1 Zkratky

V citacích zákonů a soudních případů jsou používány ustálené *zkratky*. Zde jsou některé hlavní

OBEČNÉ ZKRATKY	
Congr.	U.S. Congress
H.R.	House of Representatives
S.	Senate
S. J. R.	Senate Joint Resolution
H.R. no. / S. no.	House Bill / Senate Bill
S.L.	Session Law
C.L.	Common Law
Pub.L./P.L.	Public Law
Pvt. L.	Private Law
Stat.	Statutes at Large
R.S.	Revised Statutes
A. G.	Attorney General (≈ ministr spravedl.)
C.P.	Court of Common Pleas
Ct. App./CA	Court of Appeals
Fed. Cir.	U.S. Ct. App. for the Fed. Circuit
2d Cir. / CA2	U.S. Ct. App. for the 2nd Circuit

ZKRATKY KNIH ZÁKONŮ	
U.S. Const.	<i>Constitution of the USA</i>
Cal. Const.	<i>Constitution of California</i>
P.R. Const.	<i>Constitution of Puerto Rico</i>
U.S.C.	<i>United States Code</i>
C.F.R.	<i>Code of Federal Regulations</i>
U.S.C.A.	<i>United States Code Annotated</i>
U.S.C.S.	<i>United States Code Service</i>
V.C.A.	<i>Virginia Code Annotated</i>
F.R.	<i>Federal Register</i>
Stat.	<i>U.S. Statutes at Large</i>
Kan. Stat.	<i>Kansas Statutes</i>
K.R.S.	<i>Kansas Revised Statutes</i>
K.S.A.	<i>Kansas Statutes Annotated</i>
A.R.S.A.	<i>Arizona Revised Statutes Annotated</i>
C.R.S.	<i>Colorado Revised Statutes</i>
Cal. R.	<i>California Rules of Court</i>
C.R.C.P.	<i>Colorado Rule of Civil Procedure</i>
F.R.C.P.	<i>Federal Rule of Civil Procedure</i>

ZKRATKY SOUDNÍCH SPISŮ	
FEDERAL (NATIONAL) REPORTS	
U.S.	<i>United States Reports</i>
S. Ct.	<i>Supreme Court Reporter</i>
F.	<i>Federal Reporter</i>
F.2d	<i>Federal Reporter, 2nd Series</i>
F.3d	<i>Federal Reporter, 3rd Series</i>
F. Suppl.	<i>Federal Supplement</i>
F. Suppl.2d	<i>Federal Supplement, 2nd Series</i>
F. Suppl.3d	<i>Federal Supplement, 3rd Series</i>
L. Ed.	<i>Lawyers' Edition</i>
L. Ed.2d	<i>Lawyers' Edition, 2nd Series</i>
F.R.D.	<i>Federal Rules Decision</i>
REGIONAL REPORTS	
A.	<i>Atlantic Reporter</i>
A.2d	<i>Atlantic Reporter, 2nd Series</i>
P.	<i>Pacific Reporter</i>
P.2d	<i>Pacific Reporter, 2nd Series</i>
P.3d	<i>Pacific Reporter, 3rd Series</i>
N.E.	<i>North Eastern Reporter</i>
N.W.	<i>North Western Reporter</i>
S.E.	<i>South Eastern Reporter</i>
S.W.	<i>South Western Reporter</i>
So.	<i>Southern Reporter</i>
So.2d	<i>Southern Reporter, 2nd Series</i>
STATE REPORTS	
Cal.	<i>California Reports</i>
Mich.	<i>Michigan Reports</i>
Va.	<i>Virginia Reports</i>
W. Va.	<i>West Virginia Reports</i>
D. & C.	<i>District and County Reports</i>

7.1.2 Právní předpisy (legislativa)

7.1.2.1 Ústavy

U.S. Const., art. I, § 5, cl. 3.

U.S. Const. amend. XVIII, § 1.

Cal. Const., art. VI, § 10.

Me. Const. art. I, § 5.

P.R. Const., art. II, §§ 1, 16.

Wash. Const. art. I, § 32.

Základní právní normou je Constitution (Ústava). Ať jde o federální ústavu (US Constitution) nebo o ústavy jednotlivých států, citace je vždy stejná. Po zkratce názvu ústavy následuje číslo článku (art.) nebo dodatku (amend.). Následuje vlastní paragraf (či sekce), případně i nižší jednotka (věta, klausule, cl.). Platnou ústavu citujeme **pouze v textu** a na rozdíl od ostatních dokumentů u ní **neuvádíme vročení**.

7.1.2.2 Federální zákony

Název zákona (law, act)		zákon	číslo	
Název zákona (statut)	díl	zdroj	strana	(datum).
Název kodifikovaného zákona	hlava	zdroj	§	(datum).
Family and Medical Leave Act,		Pub. L.	103-3	
Family and Medical Leave Act,	107	Stat.	6	(1993).
Family and Medical Leave Act of 1993,	29	U.S.C.	§§ 2601–2654	(2006).
Family and Medical Leave Act of 1993,	79	F.R.	8902	(2013).
Family and Medical Leave Act of 1993,	29	C.F.R.	§ 825	(2013).
Civil Rights Act, Pub. L. 88-352 , 78 Stat. 241 (1964).				
Civil Rights Act of 1964, 42 U.S.C. §§ 2000e et seq. (2006).				
Family and Medical Leave Act, Pub. L. 103-3, 107 Stat. 6 (1993).				
Family and Medical Leave Act of 1993, 29 U.S.C. §§ 2601–2654 (2006).				
Immigration and Nationality Act, Pub. L. No. 82-414, § 101 , 66 Stat. 163, 167 (1952) (codified as amended at 8 U.S.C. § 1101).				
Habeas Corpus Suspension Act, 12 Stat. 755 (1863).				
Copyright Act of 1976, 17 U.S.C. § 107 (2012)				
Family and Medical Leave Act of 1993, 78 F.R. 8902, 29 C.F.R. § 825 (2013).				
Research Misconduct, 67 F.R. 11937, 45 C.F.R. § 689 (2002).				

7.1.2.2.1 Od návrhu federálního zákona k jeho kodifikaci

Návrh zákona je označen jako **Bill**. Může se týkat například zákazu dovozu určitého léku nebo občanských práv. Tento dokument schvalují obě komory Kongresu. Je-li schválen a následně podepsán prezidentem, je prohlášen zákonem. V angličtině se tento druhý dokument označuje jako **Act**. Je doplněn poznámkami o průběhu jeho projednávání, o jeho změnách atp. V něm uvedený **zákon** píšeme například jako **Pub. L. 88-352**. Jde o *veřejný* zákon (Pub. L.), který schválil 88. Kongres USA pod pořadovým číslem 352. Vedle veřejných zákonů může jít i o *soukromé* zákony (například **Pvt. L. 112-11**). Společně jde o *občanské* zákony (civil laws).

Jednotlivé zákony jsou nejprve tištěny samostatně v den jejich schválení (**slip law**). Na konci každého zasedání Kongresu (tj. každé dva roky) jsou uspořádány a vydány v několika svazcích

zvaných **Session Laws**. Svazky, ve kterých jsou zákony s federální působností, jsou označeny jako *U.S. Statutes at Large* (Stat.). V něm uvedené zákony jako federální **statuty**. Zákon Pub. L. 88-352 je uveden v 78. svazku *U.S. Statutes at Large*. Začíná na straně 241. Je psán jako **78 Stat. 241 (1964)**. Vročení informuje o roku schválení zákona, nikoli o roku vydání Statutů. Dokumenty (statuty) uveřejněné v *U.S. Statutes at Large* jsou **primárním** zdrojem federálního práva.

Statut svoji právní sílu odvozuje od autority Kongresu. Tím se liší od **nařízení** (regulations), která vydávají úřady vlády (exekutiva), a od **precedentů** (case law), které vydávají soudy. Ty jsou rovněž označovány jako zákony (s nižší právní silou). Při vědomí všech těchto rozdílů lze pro naše účely pokládat slova **Act, Law a Statut** za **synonyma**. Rovněž **Slip Law a Session Law** mají často stejný význam. V samotném názvu zákona se používá slovo **Act**. Uvedený zákon je znám jako **Civil Rights Act**. Citace **Pub. L. 88-352, 78 Stat. 241 (1964)** říká, že jde o veřejný zákon č. 88-352 z roku 1964, který můžeme nalézt v 78. svazku federálních Statutů, ve kterém začíná na straně 241. V textu ho citujeme **Civil Rights Act (1964)**.

Každý zákon je časem **kodifikován** ve sborníku zákonů, který má název *U.S. Code* (U.S.C.). U.S.C. je rozdělen do 54 hlav (knih), z nichž každá pokrývá tematicky příbuznou oblast. Jednotlivé hlavy jsou inovovány v **šestiletém** intervalu. Vročení U.S.C. tak neodpovídá roku, ve kterém vstoupil zákon v platnost. Informace o roku vydání zákona se proto stává součástí jeho názvu. Na určité paragrafy z kodifikované verze zákona je možno odkázat například takto

Civil Rights Act of 1964, 42 U.S.C. §§ 2000e et seq. (2006).

Jde o odkaz na několik po sobě jdoucích paragrafů (§§), které jsou umístěny v samostatné subkapitole 2000e (Equal employment opportunities) v hlavě 42 U.S.C. Zkratka §§ 2000e et seq. znamená, že jde o paragrafy 2000e a následující (e, e-1, e-2, ..., e-17). Vročení se týká vydání konkrétní verze U.S.C., z níž citujeme. V textu citujeme **Civil Rights Act of 1964 (2006)**. Chceme-li citovat určitý paragraf, napíšeme například **Civil Rights Act of 1964 (2006, §2000e-3)**.

V další ukázce jde o zákon, který se týká například matek na mateřské dovolené. Kongres ho schválil jako **Public Law 103-3** a prezident Clinton ho podepsal v roce 1993. Zákon má federální platnost a je uveden ve 107. dílu *U.S. Statutes at Large* (Stat.). V něm uveřejněné zákony byly později kodifikovány v U.S.C. Hlava 29 tohoto souboru zákonů se týká pracovních vztahů. Citace v textu: **Family and Medical Leave Act (1993) ...**

Odkazujeme-li na konkrétní sekci (paragraf) schváleného zákona (session law), citujeme ji

Immigration and Nationality Act, Pub. L. No. 82-414, § 101, 66 Stat. 163, 167 (1952) (codified at 8 U.S.C. § 1101).

Uvedený paragraf (101) je v 66. dílu sbírky statutů na straně 167. Z citace se dále dozvídáme, že tento zákon byl kodifikován v 8. hlavě U.S.C. v paragrafu 1101.

V bibliografické citaci neuvádíme vydavatelství ani odkaz na URL.

7.1.2.2.2 Změny zákonů

Název nekodifikovaného zákona,	díl F.R. strana,	hlava C.F.R. §	(datum).
Název kodifikovaného zákona,		hlava U.S.C. §	(datum).
Family and Medical Leave Act of 1993,	78 F.R. 8902,	29 C.F.R. § 825	(2013).
Copyright Act of 1976,	17 U.S.C. § 107		(2012)
Copyright Act of 1976,	17 U.S.C. § 107		(2012, Suppl. I 2014).
Visa waiver program for certain visitors,	8 U.S.C. §§ 1187-89		(2006 & Supp. IV 2011).
Copyright Act of 1976,	17 U.S.C. § 107		(Suppl. I 2014).

Informace o změnách zákonů a o nových zákonech jsou zveřejňovány v *deníku*, který má název **Federal Register** (FR, F.R. nebo F. Reg.). Popisy zákonů jsou v něm zpravidla bohatší o komentáře a o informace týkající se jejich vzniku. Citace **78 F.R. 8902** znamená, že *zákon* (ne nutně článek) začíná v díle 78 na straně 8902.

Tyto nekodifikované zákony jsou s určitým zpožděním shromažďovány v různých sbornících. Oficiální verzí je **Code of Federal Regulations** (C.F.R), který je inovován *ročně*. Citace **29 C.F.R. § 825** znamená, že jde o paragraf 825, který se nachází v hlavě 29 C.F.R. V citaci nekodifikovaného zákona se obvykle používají oba odkazy, tedy například

Family and Medical Leave Act of 1993, 78 F.R. 8902, 29 C.F.R. § 825 (2013).

Citace v textu: **Family and Medical Leave Act of 1993 (2013) ...**

Tento modifikovaný zákon bude časem kodifikován v U.S.C.

U.S.C. je každoročně doplňován **dotatky** (Suppl.). Ty mohou existující zákon buď pouze pozměňovat, nebo zcela nahrazovat.

Pokud dodatek zákon pouze pozměňuje, je uvedeno i původní vročení (psáno například **2012, Suppl. I 2014**, nebo **2012 & Suppl. I 2014**). Zde jsou v dodatku uvedeny schválené změny ve znění platného zákona.

Pokud dodatek zákon mění zcela, je platné znění uvedeno pouze v dodatku. Původní datum se v tomto případě neuvádí.

Při nové kodifikaci jsou zákony uvedené v dodatcích integrovány do systému zákonů a v platnost vstupuje nová citace.

K hlavním výhodám kodifikované verze zákonů tedy patří, že shrnuje všechny zákony z určité oblasti a že do jednotlivých zákonů inkorporuje pravidelně všechny změny. Kodifikované verze kromě toho často obsahují i další pravidla (související například s jejich vymahatelností, tzv. Court Rules).

7.1.2.3 Některé odlišnosti na úrovni států

Jednotlivé státy mají vlastní legislativu. Průvodním jevem je, že jsou v nich používány odlišné systémy značení zákonů a statutů.

Zákony

Například v Severní Karolíně je zákon uváděn přímo jako session law (2016 N.C. Sess. Law 3)

V Indianě je na prvním místě informace o přiřazeném jednacím čísle a poté o roku (Pub. L. 33-2008). (Nejde tedy o číslo zasedání příslušného zákonodárského shromáždění.)

V Kentucky je uváděno umístění zákona ve sbírce (1998 Ky. Acts ch. 21, § 1).

Statuty

Rovněž soupisy těchto zákonů jsou značeny různě. V každé citaci jsou obsaženy informace o třech úrovních: **Title - Chapter - Section (Paragraph)**

Provedení se však liší. Například pro Kolorádo platí

Colo. Rev. Stat. 24-34-301 nebo C.R.S. 24-34-301, kde Rev. Stat./R.S. znamená Revised Statutes.

Bibliografická citace

Colorado Anti-Discrimination Act, C.R.S. §§ 24-34-301 et seq. (2008).

znamená, že jde o zákon, který je uveden ve sborníku C.R.S. (číslo dílu není uvedeno). Uvedený zákon v něm začíná v hlavě 24, v kapitole 34 a v sekci (paragrafu) 301. V této kapitole pokračuje dále; číslo posledního paragrafu není uvedeno. (Jde o zákon, který je známý jako CADA.)

V textu citujeme **Colorado Anti-Discrimination Act (CADA, 2008) ...**

V Arizoně a některých jiných státech mají čísla odlišný formát. Kromě toho jsou někdy statuty nebo revidované statuty *anotovány*. Ariz. Rev. Stat. 47-1101, Ariz. Rev. Stat. **Ann.** 47-1101, A.R.S. 47-1101, A.R.S.A. 47-1101. Zkratka 47-1101 znamená Title 47 - chapter 11 - section 01.

Bibliografická citace

Mental Care and Treatment Act, 4 K.S.A. §§ 59-2901-2941 (1983)

znamená, že jde o 4. díl Kansaského anotovaného sborníku statutů. Uvedený zákon v něm začíná v hlavě (Title) 59, v kapitole 29 a sekci (paragrafu) 01. Pokračuje až do paragrafu 41.

Citace

Mental Care and Treatment Act, 4 K.S.A. §§ 59-2901-2941, 2903 (1983 & Supp. 1992)

znamená, že v roce 1992 byl schválen dodatek, který nahrazuje nebo pozměňuje paragraf 2903.

V textu citujeme **Mental Care and Treatment Act (1983/1992) ...**

Na úrovni států statuty **nebývají kodifikovány**.

7.1.2.4 Neoficiální verze kodifikovaného zákona

Název kodifikovaného zákona, hlava zdroj § číslo (vydavatelství/databáze datum).

Copyright Act of 1976, 17 U.S.C.A. § 107 (West 2015).

Copyright Act of 1976, 17 U.S.C.S. § 107 (LexisNexis 2016).

Sexually Violant Predators, R.C.W. 71.09.010 (LexisNexis 2017).

Cancelling Liability for Support, Ohio Rev. Code Ann. § 5121.051 (West 2017).

Různé nezávislé instituce vydávají pravidelně *neoficiální* verze statutů a zákonů. Patří mezi ně zejména LexisNexis, Westlaw a Bloomberg. Zákony jsou v nich zpravidla opatřeny výkladem a jsou anotovány.

Mezi neoficiální alternativy U.S.C. patří zejména U.S.C.A. a U.S.C.S. (U.S.C. Annotated a U.S.C. Service). Například Bancroft-Whitney publikoval sérii pojmenovanou *United States Code Service* (U.S.C.S.), které je uspořádána přesně v souladu s U.S.C., ale užívá původní texty z *U. S. Statutes at Large*. Je tedy spolehlivějším zdrojem. V současné době ji vydává LexisNexis.

Pokud jsou zákony citovány z neoficiální verze, pak je u vročení uveden i zdroj (například Westlaw nebo Lexis).

Totéž platí i pro legislativní dokumenty na úrovni jednotlivých států. Jednotlivé statuty a kodifikované verze zákonů jsou však zpravidla citovány odlišně než ve federálních spisech.

R.C.W. je zkratkou za Revised Code of Washington. Číslo 71.09 je názvem celé kapitoly, §§ 71.09.010 et seq. je informací o tom, že zákon začíná v paragrafu 010. V citaci můžeme ovšem uvést název a číslo konkrétního paragrafu, například § 71.09.070.

V textu citujeme jako **Sexually Violant Predators (2017)**.

7.1.2.5 Některé další legislativní materiály

7.1.2.5.1 Návrh zákona (Bill) a jeho schvalování

Návrhy federálních zákonů jsou nejprve projednávány v dolní sněmovně Kongresu (Sněmovna reprezentantů, House of Representatives) a následně v Senátu. Zde jsou jim přidělena jednacích čísla, například

H.R. 1563, 103d Cong. (1993) nebo **S. 671, 103d Cong. (1993)**.

V první citaci jde o návrh zákona, který projednávala Sněmovna reprezentantů během 103. zasedání Kongresu pod pořadovým číslem H.R. 1563 v roce 1993, v druhé citaci o návrh (shodou okolností stejného) zákona, který projednával Senát pod pořadovým číslem S. 671.

(Senát v praxi často projednává návrh pod spisovou značkou Sněmovny reprezentantů.)

V textu citujeme **House Bill 1563 (1993)** a **Senate Bill 671 (1993)**.

Každý návrh zákona má i určitý slovní název. Ten uvádíme v bibliografické citaci

Equitable Health Care for Severe Mental Illnesses Act of 1993, H.R. 1563, 103d Cong. (1993).

Equitable Health Care for Severe Mental Illnesses Act of 1993, S. 671, 103d Cong. (1993).

Z názvu je zřejmé, že jde o návrh stejného zákona, který byl projednán nejprve v Dolní sněmovně a později v Senátu. V samotném názvu se neuvádí, že jde o *návrh* zákona (Bill).

Pokud Senát návrh zákona schválí, vydá tzv. **Rozhodnutí (Resolution)**. Například

S. Res. 107, 103d Cong., 139 Cong. Rec. 5826 (1993) (enacted).

Jde o návrh zákona, který projednával Senát během 103. zasedání Kongresu a schválil ho pod pořadovým číslem S. Res. 107 v roce 1993. S tím je seznámen prezident. Informace o rozhodnutí je současně uveřejněna ve 139 dílu sbírky *Congressional Record* (Cong. Rec.). Začíná v ní na straně 5826. V textu citujeme **Senate Resolution 107 (1993)** nebo **(S. Res. 107, 1993)**.

Například schválení **Civil Rights Act** mělo tento průběh:

Návrh předložil Dolní sněmovně k projednání poslanec E. Celler (D) v červnu 1963; návrh byl zaevidován s číslem jednacím H.R. 7152.

Návrh byl nejprve posouzen právním oddělením H.R.

Sněmovnou reprezentantů byl schválen 10. února 1964.

Senát návrh zákona projednal a schválil 19. června 1964 (pod číslem H.R. 7152). Navrhl změnu (amendment).

Dolní sněmovna souhlasila s návrhem změny a návrh znovu schválila.

Návrh byl podepsán L. B. Johnsonem 2. července 1964. Tímto podpisem se stal zákonem (Session Law).

Zákon byl bezprostředně po podepsání zveřejněn ve F. R. a později v C. F. R. a v U. S. C.

Na **úrovni států** jde o podobné postupy. Projednané návrhy zákonů jsou značeny například

H.R. 2, Gen. As., 2nd Extra Sess. (N. C. 2016) nebo **HB 2, Gen. As., 2nd Extra Sess. (N. C. 2016)**

Pokud je podepíšíou předsedové obou komor a guvernér státu, mají platnost zákonů. Jsou zpravidla citovány jako statuty nebo Session Laws, například **2016 N.C. SL 3** nebo **N.C. SL 2016-3**.

Public Facilities Privacy & Security Act, 2016 N.C. Sess. Law 3 (2016).

7.1.2.5.2 Slyšení a svědectví (Hearing)

Jednotlivé komory Kongresu si zvou k projednávání nejrozmanitějších témat experty. Z těchto tzv. slyšení pořizují záznamy, které jsou publikovány v podobě sešitků. Celý dokument je věnován jednomu tématu. Bibliografická citace vypadá například takto

Urban America's need for social services to strengthen families: Hearing before the Subcommittee on Human Resources of the Committee on Ways and Means, House of Representatives, 102d Cong. 1 (1992).

Zde jde o slyšení, k němuž došlo během 102. zasedání Kongresu před komisí Sněmovny reprezentantů. Slyšení proběhlo v jedné ze subkomisí (*Subcommittee on Human Resources*). Je uveřejněno v dokumentu dané komise, ve kterém začíná na straně 1.

Po přednesení problematiky pověřeným členem komise přišel na řadu panel expertů, ve kterém několik odborníků vyslovila své názory. Jedním z nich byl i William Regelson. Jeho příspěvek začíná na straně 4. Citujeme takto

Urban America's need for social services to strengthen families: Hearing before the Subcommittee on Human Resources of the Committee on Ways and Means, House of Representatives, 102d Cong. 4 (1992) (testimony of William Regelson).

Citování v textu je v obou případech stejné, například

Urban America's Need (1992) nebo ***(Urban America's Need, 1992)***.

Pokud bychom chtěli citovat obě svědectví, přiřadili bychom ke vročení písmena malé abecedy. To ukazuje následující příklad.

RU486: The import ban and its effect on medical research: Hearing before the Subcommittee on Regulation, Business Opportunities, and Energy, of the House Committee on Small Business, 101st Cong. 1 (1990a).

RU486: The import ban and its effect on medical research: Hearing before the Subcommittee on Regulation, Business Opportunities, and Energy, of the House Committee on Small Business, 101st Cong. 35 (1990b) (testimony of Ronald Cheseniore).

Jde o slyšení, k němuž došlo během 101. zasedání Kongresu před komisí Sněmovny reprezentantů věnující se malým podnikům (*House Committee on Small Business*). Slyšení proběhlo v jedné ze subkomisí (*Subcommittee on Regulation, Business Opportunities, and Energy*). Projednávány byly důsledky zákazu importu francouzského léku RU-486 (steroid Mifepriston).

Jedním z diskutujících členů panelu byl i Ronald Cheseniore. Jeho příspěvek začíná na straně 35.

Citování v textu je v obou případech stejné, pouze citovaný dokument rozlišíme pomocí rozšíření vročení a písmena malé abecedy, tedy například ***RU486: The Import Ban (1990b)*** znamená, že jde o svědectví R. Cheseniore.

7.1.2.6 Administrativní a exekutivní materiály

7.1.2.6.1 Direktivy prezidenta

Executive Order 8802 - Prohibition of Discrimination in the Defense Industry, 6 FR 3109 (1941).

Executive Order 11246 - Equal employment opportunity, 30 FR 12319 (1965).

Executive Order 11375 - Amending Executive Order 11246: related to Equal Employment Opportunity, 32 FR 14303 (1967).

Executive Order 13672 - Further Amendments to EO 11478, Equal Employment Opportunity in the Federal Government, and EO 11246, Equal Employment Opportunity, 79 FR 42971 (2014).

Executive Order 13581 - Blocking Property of Transnational Criminal Organizations, 76 FR 44757, 3 C.F.R. 13581 (2012).

Proclamation 95—Regarding the Status of Slaves in States Engaged in Rebellion Against the United States (Emancipation Proclamation). (1863).

Proclamation 9767 - Captive Nations Week, 2018, 83 FR 34017 (2018).

Memorandum of June 4, 2018 - Delegation of Authority Under Section 709 of the Department of State Authorities Act, Fiscal Year 2017, 83 FR 31321 (2018).

Presidential Determination No. 2018-09 - Suspension of Limitations Under the Jerusalem Embassy Act, 83 FR 31323 (2018).

Executive Order je nařízením prezidenta, které je určeno federální vládě (exekutivě), v jejímž čele stojí. Neexistuje závazný český překlad. Mohli bychom mluvit o **nařízení prezidenta exekutivě/vládě** (nikoli o vládním nařízení). Každé nařízení musí mít právní oporu v Ústavě (jde zejména o US Const., art. II, §§ 1, 2, & 3), nebo musí být opřeno o určitý zákon (statut), nebo musí být dodatečně schváleno Kongresem. Je-li tomu tak, má právní sílu zákona. Vychází-li z Ústavy, začíná větou „ . . . under the authority vested in me by the Constitution“. Obdobně je uváděn i statut, ze kterého nařízení čerpá autoritu. Nařízení jsou číslována postupně. Číslo 1 bylo zpětně přiřazeno nařízení, jež vydal A. Lincoln v roce 1862. Nařízení jsou publikována ve *F.R.* a, je-li kodifikováno, v *C.F.R.* Legislativa i jurisdikce s nimi proto musí pracovat. Nečerpá-li prezident autoritu z platných zákonů, může být jeho nařízení zvráceno Nejvyšším Soudem (viz například *Youngstown Sheet and Tube v. Sawyer*, 343 U.S. 579, 1952).

Presidential Proclamation je prohlášením či vyhláškou, které nemá charakter nařízení (rozkazu) určeného vládě. Jde například o vyhlášení svátků nebo o vyhlášení určitých tarifů. Není-li proklamace schválena Kongresem, nemá sílu zákona. Některé významné události jsou známe jako proklamace, například *Lincolnovo Prohlášení o osvobození otroků* z roku 1863 (*Emancipation Proclamation* či *Proclamation 95*).

Prezident kromě toho vydává i různé dokumenty (Memoranda, Rozhodnutí), která jsou rovněž publikována ve *Federal Register*. Pokud tato rozhodnutí čerpají autoritu z Ústavy nebo z nějakého statutu, mají pro toho, komu jsou určena, sílu zákona.

Citace v textu:

Executive Order 13581 (2011), Proclamation 95 (1863), Emancipation Proclamation (1863), ...

7.1.2.6.2 Federální regulace (předpisy a nařízení)

Název nekodifikovaného zákona,	díl F.R. strana,	hlava C. F. R. §	(datum).
Effect of Confidentiality Certificate,	42 C. F. R.,	§ 2a.7	(1979).
Protection of Identity – Research Subjects,	42 C. F. R.,	pt. 2a	(1979).
Prescription-Drug Advertisements,	21 C. F. R. §	202.1	(2007).
Research Misconduct,	67 F.R. 11937,	45 C.F.R. §	689 (2002).

Platné federální předpisy jsou zveřejňovány ve sbírce C. F. R. Průběžně aktualizované verze C.F.R. jsou dostupné na stránkách (<https://www.ecfr.gov/>).

Sbírka C.F.R. sestává z 50 hlav (Titles) a je uspořádána hierarchicky:

Title (1-50) - Chapter (I, II, ...) – Subchapter (A, B, ...) – Part (1, 2, ...) – Section (§ 1.1, 1.2, ...)

Protože zpravidla citujeme určité konkrétní nařízení, citujeme pouze hlavu (title) a sekci (paragraf). Jednotlivé paragrafy citujeme například takto:

Effect of Confidentiality Certificate, 42 C. F. R., § 2a.7 (1979).

Citujeme-li **celou část** (tj. nadřazenou jednotku), uvedeme například

Protection of Identity – Research Subjects, 42 C. F. R., pt. 2a (1979).

V záhlaví každého nařízení jsou vždy uvedeny statuty a zákony, z nichž čerpá nařízení autoritu. Například ve třetí ukázce jde o nařízení, které vydal vládní Úřad pro kontrolu potravin a léčiv. Týká se reklamy na léky, které jsou pouze na lékařský předpis. V záhlaví nařízení je uvedeno, že čerpá autoritu ze zákonů 21 U.S.C. 321, 331, 352, 355, 360b, 371.

Samotné nařízení je uvedeno v hlavě 21 C. F. R. v sekci 202.1. Citujeme ho například

Prescription-Drug Advertisements, 21 C. F. R. § 202.1 (2007).

Na konci každého nařízení je uvedena informace o jeho historii.

V textu nařízení citujeme **Prescription-Drug Advertisements (2007) ...**

Podle vztahu k exekutivě můžeme rozlišit dva typy nařízení:

(A) Regulation – vládní instituce (ministerstva)

Regulace (regulation) je zákonem, který je vyhlášen některým z úřadů vlády (například Ministerstvem zdravotnictví). Je původně uveřejněn ve F. R. a následně, je-li schválen, v C. F. R. Právní sílu zákona má až tehdy, je-li uveřejněn v C. F. R. Tu zpravidla odvozuje od federálních statutů. V mnoha případech jde o *implementaci zákonů*, neboť statuty jsou formulovány poměrně obecně. Tyto zákony jsou proto označeny jako **sekundární**.

(Předpisy a nařízení na úrovni municipalit jsou zvané *ordinances*.)

Například Civil Rights Act of 1964, Pub. L. 88-352, 78 Stat. 241 (1964) je zákonem, který je formulován velmi obecně. Jednotlivé hlavy dále zpracovávají jednotlivá ministerstva. Například hlava týkající se zrušení segregace škol spadá do resortu ministerstva školství.

Ministerstvo spravedlnosti USA vydalo několik předpisů, které se týkají federální vládou podporovaných programů (hlava VI zákona). Patří mezi ně například

Regulations (**28 C.F.R. § 42.101 et seq.**)

Coordination Regulations (**28 C.F.R. § 42.401 et seq.**) a

Guidelines for the Enforcement of Title VI (**28 C.F.R. § 50.3**).

Poslední citace, která uvádí Title VI, odkazuje na původní hlavu zákona, tak, jak je uvedena ve Statutech (Pub. L. 88-352, 78 Stat. 241), nikoli na jeho kodifikovanou verzi v U. S. C.

(B) Regulation – nezávislé vládní organizace a agentury

National Science Foundation (NSF) a **National Institute of Health** (NIH) nemají charakter ministerstev vlády, tj. exekutivy. Představují nezávislé vládní agentury, které dotují financování základního výzkumu v USA. Podléhají přímo Kongresu, nikoli prezidentovi USA (coby hlavě exekutivy).

NSF byl zřízen v roce 1950 (National Science Foundation Act of 1950, P. L. 81-507, 69 Stat. 149).

Zřizovací zákon je kodifikován v 42 U.S.C. 1861-1875.

42 U.S.C. 1870(a) zní

The Foundation shall have the authority, within the limits of available appropriations, to do all things necessary to carry out the provisions of this chapter, including, but without being limited thereto, the authority-

(a) to prescribe such rules and regulations as it deems necessary governing the manner of its operations and its organization and personnel;

Toto je statut, z něhož odvozuje svoji autoritu již zmíněný zákon **Research Misconduct (2002)**, který se týká mj. plagiátorství.

Protože žádná z těchto dvou institucí není součástí exekutivy, není zmocněna k tomu, vydávat pravidla týkající se vymahatelnosti a sankcí.

7.1.3 Soudní rozhodnutí (judikatura)

Americké soudnictví tvoří systémy na úrovni **federální** a **státní**. Jejich struktura je třístupňová. Na federální úrovni ji tvoří **Nejvyšší soud** (Supreme Court of the United States [SCOTUS]; 9 doživotně volených soudců), 13 federálních odvolacích soudů (**courts of appeal**) a 94 federálních soudů na úrovni okrsků (**district courts**). Všichni federální soudci jsou jmenováni prezidentem se souhlasem Senátu. Federální soudy řeší agendu týkající se federálních zákonů.

Státní soudy řeší běžnou agendu občanského a trestního práva. Jsou rovněž třístupňové.

<i>Žalující v. odpůrce,</i>	díl	spis{série}	první strana	(soud	datum).
<i>People v. Armour,</i>	590	N.W.2d	61	(Mich.	1999).
<i>Brandenburg v. Ohio,</i> 395 U.S. 444 (1969).					
<i>Maryland v. Craig,</i> 110 S.Ct. 3160 (1990).					
<i>Sostre v. McGinnis,</i> 30 L.Ed.2d 740 (1972).					
<i>Wright v. McMann,</i> 409 U.S. 885, 93 S.Ct. 115, 34 L.Ed.2d 141 (1972).					
<i>Morales-Vallellanes v. Potter,</i> 605 F.3d 27, 35 (1st Cir. 2010)					
<i>Little v. Shell Expl. & Prod. Co.,</i> 690 F.3d 282 (5th Cir. 2012).					
<i>Shames v. Cal. Travel & Tourism Op. Comm'n,</i> 607 F.3d 611 (9th Cir. 2010).					
<i>Natural Res. Def. Council v. NRC,</i> 216 F.3d 1180 (D.C. Cir. 2000).					
<i>Oregon Steel Mills, Inc. v. United States,</i> 862 F.2d 1541 (Fed. Cir. 1988).					
<i>United States v. Johnson,</i> 122 F.Supp.3d 272 (M.D.N.C. 2015).					
<i>United States v. Johnson,</i> 122 F. Supp. 3d 272, 311 n.39 (M.D.N.C. 2015).					
<i>Engenium Sols., Inc. v. Symphonic Techs., Inc.,</i> 924 F. Supp.2d 757 (S.D. Tex. 2013).					
<i>Durtlinger v. Artiles,</i> 563 F. Supp. 322 (D. Kan. 1981).					
<i>Thompson v. County of Alameda,</i> 27 Cal.3d 741 (1980).					
<i>Compton V. Commonwealth,</i> 239 Va. 312, 389 S.E.2d 460 (1990).					
<i>Bates v. Tappan,</i> 99 Mass. 376 (1868).					
<i>Bly v. Story,</i> 241 P.3d 529 (Colo. 2010)					
<i>People v. Armour,</i> 590 N.W.2d 61 (Mich. 1999).					
<i>People v. Stevens,</i> 460 Mich. 626, 597 N.W.2d 53 (1999).					
<i>Texas v. Morales,</i> 826 S.W.2d 201 (Tex. Ct. App. 1992).					
<i>Mojtahedi v. Vargas,</i> 228 Cal.App.4th 974 (2014).					
<i>Salvation Army v. Kyle,</i> 18 Neb. App. 19, 778 N.W.2d 485 (2009).					
<i>Casey v. Penn.-American Water Co.,</i> 12 Pa. D. & C.4th 168 (C.P. Washington County 1991).					
<i>Durtlinger v. Artiles,</i> 563 F. Supp. 322 (D. Kan. 1981), <i>aff'd,</i> 727 F.2d 888 (10th Cir. 1984).					
<i>United States v. Benson,</i> 453 F.2d 204, 209-213 (4th Cir. 2001), <i>rev'd</i> 590 U.S. 765 (2004).					
<i>Barber v. Dandanie,</i> 703 F. 2d 102 (1st Cir. 2008), <i>cert. granted,</i> 65 U.S.L.W. 12345 (U.S. June 12, 2010) (No. 91-142).					
<i>Barnett v. Jabusch,</i> 607 So.2d 1007, 1008-09 (La. App. 3d Cir. 1992), <i>writ denied,</i> 610 So.2d 820 (La. 1993).					
<i>City of Indianapolis v. Edmond,</i> 531 U.S. 31, 50 (2000) (Rehnquist, C.J., dissenting).					

Podle norem *Bluebook* (2015) (nikoli podle norem APA, 2010), název případu (case; tj. například *People v. Armour*) píšeme v textu i v seznamu literatury kurzívou (nebo ho podtrhneme).

Podle norem APA můžeme dokumenty, které jsme obdrželi z autorizovaných zdrojů na webu, citovat bez uvedení internetového odkazu (Melisa, 2013).

Knihy soudních spisů jsou zvány obecně *Reporters*. Jsou pořádány do *sérií*, kdy každá série čítá několik set spisů (například 999) a každý spis má kolem 1000 stran.

Jsou-li případy řešeny u **Nejvyššího soudu USA**, není u vrocení uvedena žádná další informace (první blok). První případ byl řešen u Nejvyššího soudu USA v roce 1969 a je uveden v 395. díle v *U.S. Reports*; začíná v něm na straně 444. Jde o slavný případ, který se týká hranic svobody projevu v USA. Čtvrtý případ (Wright v. McMann, 1972) je zveřejněn paralelně ve třech zdrojích: *U.S. Reports*, *Supreme Court Reporter* a v *Lawyers' Edition, 2nd Series*.

V druhém bloku jde o případy, které řešili **federální odvolací soudy**. Jde o soudy na druhé nejvyšší úrovni. Každý z nich pokrývá poměrně rozsáhlou oblast (tzv. okruhy, circuits). Těchto okruhů je v USA třináct. Případy jsou zaznamenávány ve *Federal Reporters*.

Ve třetím bloku jde o případy, které řešily soudy na úrovni **federálních distriktů**. V první citaci jde o rozhodnutí soudu Středního distriktu Severní Karoliny (M.D.N.C.). Protože tento distrikt spadá pod federální jurisdikci, je případ, v němž USA žalují Johnsona, veden ve spise *Federal Supplement* (F. Supp.). Je uveden ve 122. díle druhé série a začíná na straně 272. V druhé citaci jsou uvedeny odkazy na více stran stejného dokumentu, přičemž na straně 311 jde o poznámku (n. = note) č. 39. Zatímco první číslo (zde 272) je číslem strany, na níž případ začíná, je druhé číslo číslem strany, na níž se nalézá citovaná informace (tzv. *pincite*).

Ve čtvrtém až šestém bloku jde o případy, které řešily **státní soudy**. První případ byl souzen u Nejvyššího soudu v Kalifornii v roce 1980. Nalézá se ve třetí sérii (3d) příslušného zdroje (*California Reports*) tohoto soudu. Další případ byl souzen u Nejvyššího soudu ve Virginii a je zveřejněn paralelně ve dvou zdrojích: *Virginia Reports*, (vol. 239, p. 312) a *South Eastern Reporter, 2nd Series* (vol. 389, p. 460). Protože z názvu spisu je zřetelná lokalizace, není uvedena u vrocení. V případě *People v. Armour* jde o rozhodnutí Nejvyššího soudu v Michiganu. Informace o tomto případě začíná na straně 61 dílu 590 druhé série (2d) souboru knih jurisdikce, pod níž soud v Michiganu patří, a která má zkratku N.W. (*North Western Reporter*). Protože z citace není zřejmé, o který jde soud, je u vrocení uveden údaj o lokalizaci soudu (Michigan). U další citace, která se týká případu souzeného u stejného soudu, není třeba tento údaj umístit i u vrocení. V pátém bloku jde o případy souzené u apelačních (odvolacích) soudů. Citace jsou obdobné. V šestém bloku jde o případ, který řešil soud na nejnižší úrovni (Common Pleas, C.P.). Rozhodnutí soudu je ve 12. dílu *Pennsylvania District and County Reports, Fourth Series*.

V posledním bloku jde o výsledky *odvolání*. V prvním příkladu vyšší soud potvrdil (*affirmed*) rozhodnutí nižšího soudu.

V textu citujeme pomocí kurzívy: (*People v. Armour, 1986*), *Durtlinger v. Artiles (1981/1984)*.

Při opakované citaci můžeme zkracovat. Například poprvé citujeme jako *Palgraf v. Long Island Railroad Co. (1928)*, následně však již jako *Palsgraf (1928)*.

7.1.3.1 Nepublikovaná soudní rozhodnutí

Žalující v. odpůrce, číslo jednací (soud přesné datum).

Christmas v. Skinner, No. 72-1055 (2d Cir. October 30, 1972).

Gilliard v. Oswald, No. 76-2109 (2d Cir. March 16, 1977).

Mullins v. Masterpiece Cakeshop, No. 14CA1351 (Colo. Ct. App. August 13, 2015).

Commonwealth v. Sam, No. 04-4359, **slip op. at 12** (Pa. Ct. C. P. Oct. 20, 2005).

Acosta-Robledo v. Furiel Auto Corp., No. 14-1693 (MEL), **slip op.** (D.P.R. Oct. 26, 2015). Dostupné z https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCOURTS-prd-3_14-cv-01693/pdf/USCOURTS-prd-3_14-cv-01693-4.pdf

Acosta-Robledo v. Furiel Auto Corp., No. 14-1693 (MEL), **2015 BL 352643** (D.P.R. Oct. 26, 2015).

Acosta-Robledo v. Furiel Auto Corp., No. 14-1693 (MEL), **2015 U.S. Dist. LEXIS 138709** (D.P.R. Oct. 26, 2015).

Acosta-Robledo v. Furiel Auto Corp., No. 14-1693 (MEL), **2015 WL 5918730, at *3** (D.P.R. Oct. 26, 2015).

Masterpiece Cakeshop v. Colorado Civil Rights Commission, 584 U.S. ____ (2018).

Není-li rozhodnutí zaneseno do *Reporters*, je pokládáno za nepublikované. V citaci je uvedeno jednací číslo (docket number), soud a úplné datum. V jednacím čísle je na prvním místě uvedena informace o roku zahájení procesu (zde 72, 76, 14). Na druhém místě bývá uvedena zkratka týkající se typu akce (CA Civil Appeal, KA Criminal Appeal, CW a KW pro Civil a Criminal Writ). V dokumentech ve veřejném prostoru jsou zkratky zpravidla nahrazena pomlčkou.

První případ byl projednán 30. 10. 1972 pod jednacím číslem 72-1055 u Odvolacího soudu druhého okruhu (United States Court of Appeals for the Second Circuit), což je jeden ze třinácti odvolacích soudů v USA. Druhý případ byl projednán u stejného soudu 16. 3. 1977. Tento případ je veden s jednacím číslem 76-2109.

Slip opinion (slip op.) je soudní názor, který není uveřejněn v soudním spise. V citaci můžeme uvést buď obecně, že jde o připomínkovanou verzi, nebo můžeme uvést i číslo strany (at 12), na níž se názor nachází. Je-li zdroj dostupný na internetu, uvedeme adresu (URL).

Pokud je dokument dostupný na některé z uznávaných databází, jako jsou například LEXIS a Westlaw (WL) nebo Bloomberg (BL), uvádí se tato citace. Například **2015 WL 5918730, at *3** znamená, že je případ dostupný v databázi Westlaw pod interním číslem 5918730. Pokud dokumenty nejsou stránkovány, jsou uvedeny strany obrazovky. Citovaný dokument je na obrazovce číslo (*) 3.

Jako **writ** se označuje soudní nařízení. Nejznámějším je *habeas corpus*, které nařizuje vězňiteli (například šerifovi), aby předvedl vězněného před soud (US Const., art. I, § 9, cl. 2).

Pokud byl soudní případ již projednán a došlo k rozhodnutí, ale rozhodnutí ještě nebylo zaneseno do příslušného spisu, uvede se místo dosud neznámého údaje, například čísla strany, ____ .

7.2 Citování českých právních materiálů

V ČR schvaluje zákony především Parlament. Schválí-li Parlament určitý zákon, například o vysokých školách, podepíše ho předseda parlamentu, prezident a předseda vlády. Tento zákon je zanesen do *Sbírky zákonů* (Sb.) pod určitým pořadovým číslem a pod tímto číslem se v ní stává i právním předpisem. Dále je uváděn například jako **zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách**. Tzn., že jde o právní předpis, který je ve Sbírce zákonů z roku 1998 uveden pod pořadovým číslem 111. (Na rozdíl od USA se v ČR neprovádí kodifikace zákonů podle příbuznosti témat.)

Kromě Parlamentu jsou oprávněny k vydávání právních předpisů rovněž Senát, Poslanecká sněmovna (dříve Česká národní rada), prezident, vláda, jednotlivá ministerstva a Ústavní soud. Každá z těchto institucí je oprávněna vydávat pouze určitý druh právních předpisů, například vláda vydává *nařízení vlády*, jednotlivá ministerstva vydávají *vyhlášky* ministerstev atp. Ty jsou rovněž zaneseny do Sbírky zákonů a jsou citovány obdobně, tedy například jako **nařízení vlády č. 313/2010 Sb., o oceněních udělovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy**.

V roce 2000 byla zavedena *Sbírka mezinárodních smluv* (Sb. m. s.). V té se vyhláší sdělení Ministerstva zahraničních věcí, například **Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 14/2000 Sb. m. s., o Evropské sociální chartě**.

7.2.1 Zkratky

V českých právních předpisech a v soudních rozhodnutích se používá mnoho zkratk. Mezi ty nejčastěji používané patří tyto

OBECNÉ ZKRATKY		ZKRATKY SOUDNÍCH SPISŮ	
čl.	článek	SbNU	<i>Sbírka nálezů a usnesení ÚS</i>
hl.	hlava	Sb.NS	<i>Sbírka Nejvyššího soudu</i>
odst.	odstavec	Sb.NSS	<i>Sbírka Nejvyššího správního soudu</i>
písm.	písmeno	SbSD	<i>Sbírka Soudního dvora</i>
sp. zn.	spisová značka	ABGB	<i>Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch</i> (<i>Všeobecný zákoník občanský</i>)
I. ÚS	I. senát Ústavního soudu		
Pl. ÚS	Plénum Ústavního soudu		
NALUS	databáze Nálezů a usnesení ÚS		
ÚS	Ústavní soud		
ZKRATKY ZDROJŮ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ			
Sb.	<i>Sbírka zákonů</i>		
Sb. m. s.	<i>Sbírka mezinárodních smluv</i>		
Ú. I.	<i>Úřední listina / Úřední list</i>		
Ú. v. ČR	<i>Ústřední věstník České republiky</i>		
LPV	<i>Legislativní pravidla vlády</i>		
o. s. ř.	<i>občanský soudní řád</i>		
s. ř. s.	<i>soudní řád správní</i>		
Úř. věst.	<i>Úřední věstník Evropské unie</i>		

7.2.2 Právní předpisy (legislativa)

7.2.2.1 Citování právních předpisů ze Sbírky zákonů

Vymezení právních předpisů je dáno zákonem č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv. Jejich citování je dáno Legislativními pravidly vlády č. 188/1998 (LPV, 1998). Tato pravidla rozlišují tři typy citace: **úplnou**, **zkrácenou** a **slovní**.

Úplná citace právního předpisu ze *Sbírky zákonů* musí obsahovat (LPV, 1998, hl. 6, čl. 61):

1. označení druhu právního předpisu; jde o (viz § 1 a 2 zákona č. 309/1999 Sb.)

- ústavní zákon (schvaluje parlament)
- zákon (schvaluje parlament)
- zákonné opatření Senátu (vydává Senát v době rozpuštění Poslanecké sněmovny)
- usnesení Poslanecké sněmovny (jde například o návrh změny zákona)
- rozhodnutí prezidenta republiky
- nařízení vlády (vydává a schvaluje vláda)
- vyhlášku (vydává a schvaluje zejména ministerstvo)
- nález Ústavního soudu
- sdělení Ústavního soudu
- sdělení ministerstva, jiného ústředního správního orgánu nebo ČNB

2. pořadové číslo pod kterým byl předpis vyhlášen ve Sbírce zákonů (Sb.)

3. rok vydání (po lomítku)

4. zkratku Sb.

5. název právního předpisu.

V citaci právního předpisu se **neuvádí den jeho schválení**. Za zkratkou Sb. se před názvem právního předpisu a za ním píše čárka, takže například **zákon 182 ze dne 16. června 1993 o Ústavním soudu** píšeme jako **zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ...**

Příklady úplných citací právních předpisů:

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

**Rozhodnutí prezidenta republiky č. 357/2017 Sb., o svolání zasedání Poslanecké sněmovny
Parlamentu České republiky**

**Nařízení vlády č. 313/2010 Sb., o oceněních udělovaných Ministerstvem školství, mládeže a
tělovýchovy**

**Vyhláška č. 100/2018 Sb., o technické způsobilosti a pravidelných technických prohlídkách vojenských
vozidel**

Úplnou citaci použijeme pouze při prvním citování právního předpisu. Při opakování použijeme buď tzv. **zkrácenou citaci** právního předpisu, v níž se neuvádí název právního předpisu

zákon č. 111/1998 Sb., ...

nařízení vlády č. 313/2010 Sb., ...

nebo tzv. **slovní citaci**, v níž se naopak uvádí pouze název právního předpisu

zákon o vysokých školách (1998) ...

nařízení vlády o oceněních udělovaných MŠMT (2010) ...

Slovní citace se používá především tehdy, je-li právní předpis pod tímto názvem obecně znám.

Je-li název předpisu dlouhý, můžeme v textu zavést zkrácený název nebo zkratku. Někdy je zkrácený název součástí názvu právního předpisu. V tom případě ho můžeme použít již při první citaci (v bibliografické citaci musí být ale vždy uvedeno plné znění). Například

vyhláška č. 82/2018 Sb., o bezpečnostních opatřeních, kybernetických bezpečnostních incidentech, reaktivních opatřeních, náležitostech podání v oblasti kybernetické bezpečnosti a likvidaci dat (vyhláška o kybernetické bezpečnosti)

může být již při první úplné citaci v textu citována jako

vyhláška č. 82/2018 Sb., o kybernetické bezpečnosti, ...

a následně zkráceně jako

vyhláška o kybernetické bezpečnosti (2018).

Podobně tomu

zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon)

může být již při první úplné citaci v textu citován jako

zákon č. 198/2009 Sb., antidiskriminační zákon, ...

a následně zkráceně jako

...antidiskriminační zákon (2009).

Citujeme-li více v závorce zákonů, řadíme je podle vrocení. Například

...(zákon č. 182/1993 Sb.; zákon č. 561/2004 Sb.; zákon č. 40/2009 Sb.; zákon č. 89/2012 Sb.)

7.2.2.1.1 Citování paragrafů a nižších částí právního předpisu

paragraf (§)	odstavec (odst.)	písmeno (písm.)	bod	právní předpis
§ 64	odst. 1	písm. b)	bod 4	zákona č. 182/1993 Sb.

Citujeme-li určitou nižší část právního předpisu, dodržujeme v citaci uvedenou posloupnost.

Mezi jednotlivé prvky se nevkládají pomlčky, čárky ani tečky. Při citování nižších částí musí být vždy uvedeny části vyšší, tedy například

zákon č. 182/1993 Sb.

§ 64 zákona č. 182/1993 Sb.

§ 64 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb.

§ 64 odst. 1 písm. b) zákona č. 182/1993 Sb.

§ 64 odst. 1 písm. b) bodu 4 zákona č. 182/1993 Sb.

Při citaci více **odstavců** nebo **písmen** z jednoho předpisu se mezi ně vkládá čárka. Například

... podle § 1 odst. 2, 3 a § 4 odst. 5 písm. b), e) až g) ...

K označení posloupnosti více paragrafů nelze použít §§. Je třeba napsat například

... podle § 13 a 14 ...

... podle § 13 až 24 ...

... podle § 9, § 10 odst. 2 písm. a) až c), § 11 odst. 2 písm. a) a § 12 odst. 4, ...

7.2.2.1.2 Citování novelizovaného právního předpisu

Některé právní předpisy se časem mění, některé jsou rušeny nebo nahrazovány jinými. Novelou se nazývá právní předpis, kterým se mění, doplňuje nebo ruší jiný právní předpis.

(1) Cituje-li se *právní předpis*, popřípadě jeho jednotlivé ustanovení, které bylo změněno pozdějším právním předpisem, používáme tyto citace:

Zákon č. 297/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 94/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zákon č. 90/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 38/2008 Sb., o vývozu a dovozu zboží, které by mohlo být použito pro výkon trestu smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, a o poskytování technické pomoci s tímto zbožím související, a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 86/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 86/2011 Sb., o technických požadavcích na hračky, ve znění pozdějších předpisů

V prvním příkladu jde o novelizaci **zákona č. 592/1992 Sb.**, který byl od svého vydání v roce 1992 několikrát novelizován. Jednotlivé další zákony, v nichž došlo k novelizaci, nejsou v názvu **zákona č. 297/2017 Sb.** uvedeny, ale samotném textu zákona (i dalších předpisů) jsou uvedeny (zpravidla v prvním odstavci). V druhém příkladu se mění nejen **zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád**, ale i další s ním související zákony. Jednotliví zákony, které se zákonem č. 280/2008 Sb. souvisejí, jsou přesně uvedeny v textu zákona č. 94/2018 Sb. Ve třetím příkladu mění nový zákon současně dva zákony – **zákon č. 38/2008 Sb.** a **zákon č. 634/2004 Sb.** Samotný **zákon č. 38/2008 Sb.** přitom sestává ze dvou částí. První část je „o vývozu a dovozu zboží . . .“, druhá část je o **změně zákona č. 634/2004 Sb.**

(2) Citujeme-li *jednotlivé ustanovení* právního předpisu, který byl několikrát novelizován, uvedeme kromě původního právního předpisu ty novely, kterými bylo konkrétní ustanovení novelizováno a v jejichž znění je platné v době citace, jmenovitě.

Odstavec 3 nařízení vlády č. 101/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 481/2012 Sb., o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních, ve znění nařízení vlády č. 391/2016 Sb.

Odstavec 2 vyhlášky č. 46/2008 Sb., kterou se mění vyhláška č. 671/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o organizaci přijímacího řízení ke vzdělávání ve středních školách, ve znění vyhlášky č. 422/2006 Sb.

(3) Citujeme-li rozsáhlý právní předpis, jako je například *zákoník práce, školský zákon, trestní zákon* atp., aniž bychom uvedli jednotlivé ustanovení, lze odkázat na jeho novelu například obratem „ve znění pozdějších předpisů“, aniž bychom tyto předpisy uváděli.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

(4) Byla-li novelami změněna jen některá ustanovení původního právního předpisu, cituje se při uvedení ustanovení, jež zůstalo novelizací nedotčeno, jen původní právní předpis.

7.2.2.2 Sdělení MZV ČR ve Sbírce mezinárodních smluv

Do roku 2000 byly mezinárodní smlouvy promulgovány ve *Sbírce zákonů*. Od roku 2000 vznikla samostatná *Sbírka mezinárodních smluv*. V této *Sbírce* se vyhláší *sdělením Ministerstva zahraničních věcí* (viz § 5 zákona č. 309/1999 Sb.)

- platné mezinárodní smlouvy
- novelizace mezinárodních smluv
- oznámení o výpovědích mezinárodních smluv
- rozhodnutí přijatá mezinárodními orgány a orgány mezinárodních organizací, která jsou platná pro ČR.

Vlastní smlouvy bývají uvedeny v příloze sdělení.

Sdělení MZV se citují shodně jako právní předpisy vyhlášené ve *Sbírce zákonů* (LPV, 1998, hl. 6, čl. 61 a další).

Příklady

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 6/2018 Sb. m. s., o sjednání Dohody mezi Ministerstvem obrany České republiky a Ministerstvem obrany Slovenské republiky o provádění Smlouvy o spolupráci při vzájemné ochraně vzdušného prostoru

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 8/2018 Sb. m. s., o sjednání Dohody o hospodářské spolupráci mezi vládou České republiky a vládou Jordánského hášimovského království

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 74/2017 Sb. m. s., kterým se nahrazuje sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 58/2017 Sb. m. s., o skutečnostech k provádění Dohody mezi Českou republikou a Kanadou o usnadňování dočasných pracovních pobytů mládeže

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 9/2016 Sb. m. s., kterým se nahrazuje sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 26/2015 Sb. m. s. o skutečnostech k provádění Dohody mezi Českou republikou a Kanadou o usnadňování dočasných pracovních pobytů mládeže

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 75/2017 Sb. m. s., o výpovědi Smlouvy o zdanění příjmů z úspor a jejího prozatímního provádění mezi Českou republikou a Nizozemským královstvím se zřetelem na Nizozemské Antily ve vztahu ke karibské části Nizozemska (ostrovy Bonaire, Sint Eustatius a Saba)

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 14/2000 Sb. m. s., o Evropské sociální chartě

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 59/2016 Sb. m. s., o sjednání Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 72/2017 Sb. m. s., o sjednání Úmluvy Rady Evropy o prevenci terorismu

Rovněž na tato sdělení se vztahují pravidla o zavádění zkratk.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 14/2000 Sb. m. s., o Evropské sociální chartě

proto můžeme při opakované citaci citovat jako

Sdělení MZV č. 14/2000 Sb. m. s.

nebo

Sdělení MZV o Evropské sociální chartě (2000)

Vlastní **smlouvy** citujeme z této sbírky přímo, tedy například

Smlouva č. 23/2015 Sb. m. s. mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o vzájemném uznávání rovnocennosti dokladů o vzdělání vydávaných v České republice a ve Slovenské republice.

7.2.2.3 Bibliografické citace právních předpisů a sdělení MZV ČR

Úplná citace právního předpisu. (rok). In *Sbírka zákonů* (s. x-xx). Praha: Ministerstvo vnitra.

Úplná citace sdělení. (rok). In *Sbírka mezinárodních smluv* (s. x-xx). Praha: Ministerstvo vnitra.

Nařízení vlády č. 313/2010 Sb., o oceněních udělovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. (2010). In *Sbírka zákonů* (s. 4538-4539). Praha: Ministerstvo vnitra.

Nařízení vlády č. 101/2018 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 481/2012 Sb., o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních, ve znění nařízení vlády č. 391/2016 Sb. (2018). In *Sbírka zákonů* (s. 1370-1373). Praha: Ministerstvo vnitra.

Rozhodnutí prezidenta republiky č. 41/2018 Sb., o vyhlášení doplňovacích voleb do Senátu Parlamentu České republiky. (2018). In *Sbírka zákonů* (s. 370). Praha: Ministerstvo vnitra.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 14/2000 Sb. m. s., o Evropské sociální chartě. (2000). In *Sbírka mezinárodních smluv* (s. 139-173). Praha: Ministerstvo vnitra.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 72/2017 Sb. m. s., o sjednání Úmluvy Rady Evropy o prevenci terorismu. (2017). In *Sbírka mezinárodních smluv* (s. 7746-7775). Praha: Ministerstvo vnitra.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 75/2017 Sb. m. s., o výpovědi Smlouvy o zdanění příjmů z úspor a jejího prozatímního provádění mezi Českou republikou a Nizozemským královstvím se zřetelem na Nizozemské Antily ve vztahu ke karibské části Nizozemska (ostrovy Bonaire, Sint Eustatius a Saba). (2017). In *Sbírka mezinárodních smluv* (s. 7787). Praha: Ministerstvo vnitra.

Usnesení Poslanecké sněmovny č. 382/2013 Sb., o schválení zákonného opatření Senátu. (2013). In *Sbírka zákonů* (s. 6714). Praha: Ministerstvo vnitra.

Usnesení předsednictva České národní rady 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. (1993). In *Sbírka zákonů* (s. 17-23). Praha: Ministerstvo vnitra.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. (1993). In *Sbírka zákonů* (s. 3-16). Praha: Ministerstvo vnitra.

Vyhláška č. 82/2018 Sb., o bezpečnostních opatřeních, kybernetických bezpečnostních incidentech, reaktivních opatřeních, náležitostech podání v oblasti kybernetické bezpečnosti a likvidaci dat (**vyhláška o kybernetické bezpečnosti**). (2018). In *Sbírka zákonů* (s. 1122-1163). Praha: Ministerstvo vnitra.

Vyhláška č. 100/2018 Sb., o technické způsobilosti a pravidelných technických prohlídkách vojenských vozidel. (2018). In *Sbírka zákonů* (s. 1346-1361). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. (1993). In *Sbírka zákonů* (s. 914-933). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). (2000). In *Sbírka zákonů* (s. 1658-1685). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (**školský zákon**). (2004). In *Sbírka zákonů* (s. 10262-10325). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. (2009). In *Sbírka zákonů* (s. 353-464). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. (2012). In *Sbírka zákonů* (s. 1026-1368). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 297/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů. (2017). In *Sbírka zákonů* (s. 3226). **Dostupné ze stránek MVČR: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>**

Sbírka zákonů i *Sbírka mezinárodních smluv* vycházejí nepravidelně několikrát ročně. Jsou pořádané do tzv. *částek* (dílů). Tyto částky jsou číslovány v rámci jednoho roku od jedničky a stránkování je průběžné. Například v roce 2017 vyšlo 172 částek *Sbírky zákonů*. První částka začíná stránkou 1, poslední končí stránkou 5776.

Jednotlivé právní předpisy citujeme jako kapitoly bez autora. V citaci neuvádíme den, kdy došlo ke schválení zákona, neboť den schválení zákona není součástí názvu zákona (viz LPV, 1998, hl. 6, čl. 61). Jde-li o zákon, neuvádíme orgán, který ho schválil nebo vydal. Kromě toho v ní **nemusíme uvést ani číslo částky**, neboť podle norem APA v bibliografické citaci u sborníku neuvádíme číslo kapitoly (zde částky), je-li celé dílo stránkováno průběžně.

Celou sbírku (ročník) citujeme v souladu s normami APA jako *sborník* bez editora.

Sbírka zákonů. (2017). Praha: Ministerstvo vnitra.

V roce 2017 vyšlo 40 částek *Sbírky mezinárodních smluv*. Jsou stránkovány od 1 do 7865. Ani zde **nemusíme uvést číslo částky**,

I tento celek citujeme jako sborník bez editora a jednotlivá sdělení jako kapitoly ve sborníku.

Sbírka mezinárodních smluv. (2017). Praha: Ministerstvo vnitra.

Za všimnutí stojí, že název právního předpisu i sdělení MZV píšeme vždy normálním fontem. Název sborníku (tj. sbírky) píšeme vždy kurzívou. To platí i pro citování v textu.

Rozdíl oproti citování kapitol z jiných sborníků spočívá v tom, že

- při citování v textu nedáváme název právního předpisu ani sdělení do uvozovek
- při citování v textu neuvádíme u názvu právního předpisu ani sdělení vrocení, pokud je vrocení součástí názvu předpisu; u slovní citace vrocení uvedeme
- pokud je v samotném názvu zákona nebo jiného právního předpisu uvedena jeho zkratka (**školský zákon**), používáme ji již při první citaci v textu.

Praktická poznámka: Všechny částky jsou volně dostupné na stránkách MVČR (<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu>). K obdržení plného znění určitého právního předpisu nebo sdělení MZV ČR stačí do této aplikace zadat jeho číslo (například 182/1993).

Při citování předpisů získaných z těchto webových stránek užíváme odkaz na URL Ministerstva vnitra, tedy například **Dostupné ze stránek Ministerstva vnitra ČR: URL**.

7.2.3 Směrnice a některé další dokumenty vydávané ministerstvy

Jednotlivá ministerstva vydávají kromě vyhlášek a sdělení, které jsou uveřejňovány ve Sbírce zákonů, i některé další dokumenty, které v ní uvedeny nejsou. Patří mezi ně například směrnice, opatření, prohlášení, stanoviska a příkazy ministrů. Na jejich citování se Legislativní pravidla vlády č. 188/1998 nevztahují. Citujeme je volně po vzoru legislativních materiálů, nikoli jako šedou literaturu. V textu tedy název směrnic ani jiných materiálů **nedáváme do uvozovek**.

Například

Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č.j. 28 768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 161 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle kterých provádějí obecní úřady obcí s rozšířenou působností návrhy rozpisů rozpočtů finančních prostředků státního rozpočtu podle § 161 odst. 7 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb.

V textu můžeme použít již při první citaci zkrácenou citaci

Směrnice MŠMT č.j. 28 768/2005-45, ...

Příkaz ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č. 1/2005 k postupu při zápisu škol a školských zařízení do rejstříku škol a školských zařízení, postupu při provádění změn v těchto údajích a k řízení o výmazu z rejstříku škol a školských zařízení.

zkrátíme již při první citaci na

Příkaz ministryně MŠMT č. 1/2005

MZV vydává prohlášení a stanoviska

Prohlášení MZV ČR k eskalaci násilí v Gaze (2018) ...

Stanovisko MZV ke Společnému komplexnímu akčnímu plánu (JCPOA) po odstoupení USA (2018) ...

V bibliografickou citaci uvedeme adresu URL, například

Prohlášení MZV ČR k eskalaci násilí v Gaze. (2018, 15. května). Dostupné z https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/prohlaseni_a_stanoviska/

Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č.j. 28 768/2005-45, kterou se stanoví závazné zásady, podle kterých provádějí krajské úřady rozpis finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 161 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle kterých provádějí obecní úřady obcí s rozšířenou působností návrhy rozpisů rozpočtů finančních prostředků státního rozpočtu podle § 161 odst. 7 písm. a) zákona č. 561/2004 Sb. (2005). Dostupné na <http://www.msmt.cz/dokumenty/smernice-msmt/>

Stanovisko MZV ke Společnému komplexnímu akčnímu plánu (JCPOA) po odstoupení USA. (2018, 9. května). Dostupné z https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/prohlaseni_a_stanoviska/

Pokud je název vládní instituce uveden v názvu dokumentu, do adresy URL ho nepíšeme.

7.2.4 Soudní rozhodnutí (judikatura)

Český soudní systém se dělí na **Ústavní soud** a **obecné soudy**. Obecné soudy tvoří hierarchii okresní soud (86) < krajský soud (8) < vrchní soud (2) < Nejvyšší soud (1).

Soudní rozhodnutí jsou publikována jednak jednotlivě, jednak jsou pořádána do sbírek soudních spisů, z nichž některé jsou vydávány v tištěné verzi.

Česká justice **nemá žádné závazné citační normy**. Kromě toho dosud nejsou všechna soudní rozhodnutí volně dostupná veřejnosti. V tomto ohledu se však situace zvolna zlepšuje. V praxi to znamená, že občas narazíme na rozhodnutí, které je nedostupné.

7.2.4.1 Ústavní soud

Ústavní soud (ÚS) tvoří čtyři senáty (po třech soudcích) a tříčlenné vedení. Rozhodování probíhá buď v senátech, nebo v plénu (všichni soudci).

ÚS vydává dva druhy dokumentů

- **nález** a
- **usnesení**.

7.2.4.1.1 Nález Ústavního soudu

Nález ÚS je soudním rozhodnutím, které učinil senát, nebo plénum. Každý nález může mít až trojí paralelní citaci.

- 1) Každý nález je u ÚS veden pod spisovou značkou. Pod ní je dostupný i v elektronickém databázovém systému Ústavního soudu NALUS (< Nálezy a usnesení).
- 2) Každý nález je rovněž zanesen do *Sbírky nálezů a usnesení* (SbNU).
- 3) Některé nálezy jsou publikovány i ve *Sbírce zákonů*.

V některých případech máme tedy tři možnosti, odkud nález získat a v souladu s tím i citovat. Začnu způsobem citování, který již známe. Citujeme-li nález ze *Sbírky zákonů*, citujeme ho jako každý jiný právní předpis, tedy například

Nález Ústavního soudu č. 81/2018 Sb., ve věci návrhu na zrušení některých částí zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění zákona č. 183/2017 Sb.

Při opakování použijeme zkrácenou citaci, například **Nález Ústavního soudu č. 81/2018 Sb., ...**

V souladu s tím vytvoříme i bibliografickou citaci

Nález Ústavního soudu č. 81/2018 Sb., **sp. zn. Pl. ÚS 7/17**, ve věci návrhu na zrušení některých částí zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění zákona č. 183/2017 Sb. (2018). In *Sbírka zákonů* (s. 1082-1119). Praha: Ministerstvo vnitra.

V citaci uvedeme pro úplnost i **spisovou značku**, pod níž je toto rozhodnutí uvedeno v databázi ÚS. Alternativně můžeme uvést kód ECLI (CZ:US:2018:Pl.US.07.17.1). (S tím se seznámíme později.)

V případě, že citujeme spis, který jsme obdrželi v databázovém systému Ústavního soudu NALUS, citujeme ho například takto

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 7/17, Protikuřácký zákon aneb úplný zákaz kouření v restauracích

Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2682/15, Pochybení obecného soudu spočívající v přehlédnutí zpětvzetí žaloby

Zkratka Pl. ÚS znamená, že k rozhodnutí došlo v plénu, zkratka II. ÚS znamená, že k rozhodnutí v druhém senátu. Dále je uvedeno pořadové číslo nálezu a zkratka data podání. Slovní označení nálezu je ve formuláři NALUS uvedeno jako tzv. *populární název*.

V praxi se v textu používá zkratka **... nález sp. zn. II. ÚS 2682/15 ...**

Protože v této citaci není uvedeno vročení vynesení rozsudku (/15 je zkratkou data podání), musíme ji v souladu s normami APA upravit na **... nález sp. zn. II. ÚS 2682/15 (2016) ...**

Protože první příklad byl publikován rovněž ve *Sbírce zákonů*, můžeme tuto informaci v citaci doplnit a napsat **... nález ze dne 27. března 2018 sp. zn. Pl. ÚS 7/17 (č. 81/2018 Sb.) ...**

Protože jsme u nálezu uvedli v textu přesné datum soudního rozhodnutí (tj. včetně vročení), nemusíme ho ještě jednou opakovat v závorce.

Bibliografická citace odkazuje na internetovou databázi NALUS. Citujeme například takto

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 7/17, Protikuřácký zákon aneb úplný zákaz kouření v restauracích. (2018). Dostupné z http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-7-17_1

Třetí možností je citovat nález ze *Sbírky nálezů a usnesení* (SbNU). Zde je zavedena zkrácená notace. Například zápis **N 1/80 SbNU 25** znamená, že jde o nález č. 1, který se nalézá ve svazku 80 SbNU, kde začíná na str. 25. Protože v této citaci není uvedeno vročení, musíme ji upravit na **N 1/80 SbNU 25 (2016), ...**

Jde o stejný nález, který jsem uvedl jako nález druhého senátu ÚS se sp. zn. II. ÚS 2682/15.

Bibliografická citace odkazuje na *Sbírku nálezů a usnesení*. Nález citujeme

Nález Ústavního soudu č. 1, sp. zn. II. ÚS 2682/15, Pochybení obecného soudu spočívající v přehlédnutí zpětvzetí žaloby. (2016). In *Sbírka nálezů a usnesení* (sv. 80, s. 25-29). Praha: Beck.

V citaci uvedeme svazek, avšak nemusíme uvádět díl (ročně vycházejí čtyři díly), neboť číslování začíná v každém svazku. Pro úplnost uvedeme v citaci i spisovou značku, pod níž je rozhodnutí uvedeno v databázi ÚS.

7.2.4.1.2 Usnesení Ústavního soudu

Jde zpravidla o rozhodnutí, které se týká procesních záležitostí, jako je například zahájení řízení, jeho přerušování nebo ukončení. Usnesení citujeme stejným způsobem jako nálezy.

7.2.4.2 Nejvyšší soud

Nejvyšší soud (NS) rovněž rozhoduje v senátech nebo v plénu. Sestává ze dvou kolegií – občanskoprávního a trestního.

NS vydává dva druhy dokumentů, **rozhodnutí** a **stanoviska**. Jednotlivé dokumenty uveřejňuje na svých stránkách (http://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf). Kromě toho vydává *Sbírku soudních rozhodnutí a stanovisek* (10x ročně).

7.2.4.2.1 Rozhodnutí Nejvyššího soudu

Rozhodnutím NS je

- **rozsudek** nebo
- **usnesení**.

Jednotlivá rozhodnutí jsou evidována pod spisovými značkami, například

sp. zn. 29 Cdo 4470/2015, sp. zn. 4 Tz 173/2003, sp. zn. 29 NSCR 18/2017

Každá spisová značka začíná zpravidla číslem senátu a dále obsahuje zkratku začínající obvykle písmenem C (občanskoprávní) nebo T (trestní). Výjimečně se vyskytnou i jiné zkratky (NSCR; týká se insolvenčních rozhodnutí). Jde o označení jednotlivých druhů věcí, které jsou zapisovány do odlišných rejstříků. Následuje pořadové číslo spisu v příslušném rejstříku. Rozhodnutí NS (ani žádného jiného obecného soudu) *není provázeno slovním popisem*.

Každé rozhodnutí může mít dvojí citaci: spisovou značku senátu, například

sp. zn. 29 Cdo 1817/2016

nebo, pokud je případ již zanesen do Sbírky, informaci o tom, pod jakým číslem je rozhodnutí publikováno ve *Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek* (Sb.NS), například **č. 46/2018 Sb.NS**.

Úplná citace v textu zpravidla uvádí oba údaje:

... rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (č. 32/2013 Sb.NS)

Bibliografické citace upravené podle norem APA by mohly vypadat například takto

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1817/2016. (2016). Dostupné z http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf

Usnesení Nejvyššího soudu č. 46, sp. zn. 29 Cdo 1817/2016. (2018). In *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek* (s. 582-588). Praha: Wolters Kluwer.

V první citaci se vročení týká data, kdy došlo k rozhodnutí senátu, nikoli data zahájení řízení.

V druhé citaci uvedeme pro úplnost i spisovou značku.

7.2.4.2.2 Stanoviska Nejvyššího soudu

Stanoviska NS jsou názory (nikoli rozhodnutí) kolegia. Stanoviska přispívají ke sjednocování postupů různých soudů. Jsou citována například jako **stanovisko sp. zn. Cpjn 204/2012**

Před značkou není uvedeno číslo senátu, neboť k vypracování stanoviska nedošlo v žádném ze senátů, ale v kolegiu. Bibliografická citace je obdobná jako citace rozhodnutí NS.

7.2.4.3 Vrchní a krajské soudy

Vrchní a krajské soudy dodržují stejná pravidla citování v textu jako NS. Pouze zkratky druhů věcí jsou zčásti odlišné. Rozhodnutí jsou vedena v elektronické *Evidenci soudních rozhodnutí vrchních a krajských soudů* a lze je vyhledat na webové stránce NS (http://www.nsoud.cz/judikaturans_new/judikatura_vks.nsf). V textu je citujeme například ... **rozsudek krajského soudu v Plzni sp. zn. 8 To 356/2013 (2013)** Obdobně vytvoříme i bibliografickou citaci.

Rozsudek krajského soudu v Plzni sp. zn. 8 To 356/2013. (2013). Dostupné z http://www.nsoud.cz/judikaturans_new/judikatura_vks.nsf/webSpreadSearch

Okresní soudy dodržují stejná pravidla pro vytváření spisových značek. Rozhodnutí okresních soudů nebývají zveřejňována.

7.2.4.4 Nejvyšší správní soud

Nejvyšší správní soud (NSS) vyřizuje tzv. kasační stížnosti, tj. stížnosti vedené proti jednotlivým soudům, zejména krajským (neboť krajské soudy mohou vést správní řízení proti soudům okresním). Nejde tedy o občanskoprávní ani trestní akt, neboť soud nelze žalovat. Jestliže například soud dlouho odkládá řešení případu, lze na něj podat kasační stížnost.

NSS se řídí soudním řádem správním (zákon č. 150/2002 Sb.). Jedná v senátech a v plénu. Jednotlivá rozhodnutí jsou vedena pod spisovými značkami (která jsou zde někdy psána jako čísla jednací, čj.), například **sp. zn. 10 As 216/2015 - 34**. Struktura značky je obdobná jako u ostatních soudů. Správní soudnictví má ve spisové značce **A** (například A, Ad, Af, As aj.).

Jednotlivá rozhodnutí jsou dostupná na webových stránkách NSS (<http://www.nssoud.cz>). NSS vydává rovněž průběžně *Sbírku rozhodnutí Nejvyššího správního soudu* (Sb.NSS). Ročně vychází 12 dílů (sešitů). Číslování je průběžné. Všechna čísla jsou dostupná na stránkách NSS (<http://www.nssoud.cz/archiv>).

Jednotlivá rozhodnutí jsou podle **vnitřních norem** NSS v textu citována například takto **rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14.9.2016, čj. 10 As 216/2015 - 34, č. 3484/2016 Sb. NSS**

My, v zájmu konzistence, vytvoříme citace v souladu s LPV (1997) a s normami APA (2010): **rozsudek NSS čj. 10 As 216/2015 - 34 (2016)** nebo **rozsudek NSS č. 3484/2016 Sb. NSS** nebo **rozsudek NSS ze dne 14.9.2016, čj. 10 As 216/2015 - 34 (č. 3484/2016 Sb. NSS)**

Bibliografické citace podle norem APA by mohly vypadat například takto

Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 10 As 216/2015 - 34. (2016). Dostupné z <http://www.nssoud.cz/>
Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 3484, sp. zn. 10 As 216/2015 - 34. (2016). In *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu* (s. 1115-1122). Dostupné z <http://www.nssoud.cz/archiv>

V první citaci se v ročení týká data, kdy došlo k rozhodnutí senátu, nikoli data zahájení řízení.

7.3 Citování právních materiálů Evropské Unie

Evropská unie (EU) je federací evropských států, v níž legislativní funkci plní **Evropský parlament** (EP, dolní komora) a **Rada Evropské unie** (horní komora; Council of the EU; psáno Rada nebo Rada EU, dříve Rada ministrů), exekutivní funkci plní **Evropská komise** (zkracováno jako Komise; European Commission [EC]) a – zčásti – **Evropská rada** (European Council; prezidenti a předsedové vlád) a soudní moc vykonává **Soudní dvůr EU**.

7.3.1 Zkratky

V právních předpisech a v soudních rozhodnutích EU se používá mnoho zkratk. K těm nejčastěji používaným patří

OBECNÉ ZKRATKY - LEGISLATIVA	
EU	European Union / Evropská unie
EC	European Commission / European Communities
ES	Evropská společenství
CECA	Communauté européenne du charbon et de l'acier
ECSC	European Coal and Steel Community
CEEA	Communauté européenne de l'énergie atomique
EAEC	European Atomic Energy Community
CEE	Communauté économique européenne
EEC	European Economic Community
EHS	Evropské hospodářské společenství
CFSP	Common Foreign and Security Policy
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika
PJCCM	Police and Judicial Co-operation in Criminal Matters
EEA	European Economic Area
EPC	European Political Cooperation
CoE	Council of Europe
RE	Rada Evropy
EFTA	European Free Trade Association

ZKRATKY ZDROJŮ PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ	
OJ	<i>Official Journal of the European Union</i>
Úř. věst.	<i>Úřední věstník Evropské unie</i>
ZKRATKY NĚKTERÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ	
TFEU	Treaty on the Functioning of the European Union
SFEU	Smlouvy o fungování EU
GDPR	General Data Protection Regulation

OBECNÉ ZKRATKY - JURISDIKCE	
CJEU	Court of Justice of the European Union
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
ECJ	European Court of Justice
ESD	Evropský soudní dvůr
CELEX	Communitatis Europae Lex
ECLI	European Case Law Identifier
ECHR	European Court of Human Rights
ESLP	Evropský soud pro lidská práva

ZKRATKY (DATABÁZÍ) SOUDNÍCH SPISŮ	
HUDOC	<i>Human Rights Documentation</i>

7.3.2 Právní předpisy (legislativa)

EU vydává šest hlavních typů právních dokumentů. Jsou jimi

- **smlouva** (treaty) – primární právo
- **nařízení** (regulation) – sekundární právo
- **směrnice** (directive)
- **rozhodnutí** (decision)
- **doporučení** (recommendation)
- **stanovisko** (opinion)

Všechny právní dokumenty EU jsou zveřejňovány v *Úředním věstníku Evropské unie* a je možno je získat na webových stránkách <https://eur-lex.europa.eu/>.

7.3.2.1 Nařízení

Nařízení (regulation) vydává Evropský parlament, Rada Evropské unie nebo Komise. Návrh nařízení předkládá Rada nebo Komise; Parlament nemá právo navrhopvat právní předpisy. Nařízení je právně závazné pro všechny státy EU. Jednotlivé státy mají povinnost tato nařízení implementovat do svých právních předpisů.

Příklad nařízení

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)

Anglické znění stejného nařízení (právně závazné je znění anglické):

Regulation (EU) 2016/679 of the European parliament and of the Council, on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation)

V textu studentské práce můžeme již při první citaci použít **zkrácenou citaci**, neboť plnou citaci uvádíme v bibliografické citaci; tedy **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ...**

nebo můžeme použít navrženou zkratku a napsat

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, obecné nařízení o ochraně osobních údajů

a nadále používat zkrácenou **slovní citaci**

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (2016) ...

Protože se u nás zažila zkratka odvozená od anglického znění tohoto nařízení, měli bychom ji zavést v souladu s normami APA. Například

... z anglického Regulation (EU) 2016/679, General Data Protection Regulation (dále jen „GDPR“), ...

Pak již můžeme psát pouze GDPR (2016). V seznamu literatury musíme v tomto případě uvést oba zdroje, tj. český i anglický. Citování tohoto nařízení bez vročení, tedy pouze jako GDPR, je běžné, není však zcela v souladu s normami APA.

Jiné důležité nařízení:

Council Regulation (EC) No 1103/97, on certain provisions relating to the introduction of the euro

Jde o nařízení, které zavazuje každý stát ES k přijetí eura. Nařízení bylo vydáno před vznikem dnešní podoby EU (2007), proto je v něm zkratka EC (tj. Evropská společenství coby jeden ze tří pilířů EU).

Protože anglické znění nařízení, které je závazné, by bylo možno lépe přeložit například jako

Nařízení (EU) 2016/679 Evropského parlamentu a Rady ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)

doporučuji citovat nařízení tak, jak je běžné v angličtině, tedy

Nařízení (EU) 2016/679 ...

Tři historicky odlišné způsoby citování dokumentů rady

V legislativních dokumentech EU se setkáme se třemi mírně odlišnými způsoby citování.

Směrnice Rady 76/207/EHS ze dne 9. února 1976 o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky.

Směrnice Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)

V prvním případě (EHS) jde o dokument, který byl vydán v období před vznikem Evropských společenství (v roce 1992; Maastrichtská smlouva).

V druhém případě (ES) jde o dokument z období mezi cca 1993 a 2007, tj. před vznikem EU v dnešní podobě (v roce 2007; Lisabonská smlouva).

Ve třetím případě (EU) jde o dokument z posledního období.

V prvním případě šlo o radu EHS, v druhém případě o radu ES, ve třetím případě o radu EU.

7.3.2.2 Směrnice

Směrnice EU vydává Evropský parlament a Rada. Směrnice jsou určeny ke změně v právním systému všech států EU. Příklad směrnice

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

V textu můžeme již při první citaci psát

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ... nebo **Směrnice 95/46/ES ...**

a nebo můžeme naopak přidat vlastní zkrácený název směrnice.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále jen „o ochraně osobních údajů“)

a dále používat námi zavedenou zkratku pro **slovní citaci**

Směrnice o ochraně osobních údajů (1995) ...

7.3.2.3 Rozhodnutí (a prováděcí rozhodnutí)

Rozhodnutí vydává Evropský parlament, předsednictvo EP, Rada, jednotlivé Rady (například Rada ministrů zemědělství) a rovněž Komise. Rozhodnutí je závazné pouze pro ty státy a organizace, jimž je určeno, nikoli pro všechny státy UN. Týká-li se rozhodnutí ČR, je zveřejněno rovněž ve *Sbírce mezinárodních smluv*.

Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/646, o společném rámci pro poskytování lepších služeb v oblasti dovedností a kvalifikací (Europass) a o zrušení rozhodnutí č. 2241/2004/ES

Prováděcí rozhodnutí Rady (SZBP) 2016/694, kterým se provádí rozhodnutí (SZBP) 2015/1333 o omezujících opatřeních s ohledem na situaci v Libyi

Rozhodnutí Komise (EU) 2016/695, o režimu státní podpory SA 30068 C 33/2010 (ex N 700/2009) ve prospěch výrobců neželezných kovů na náklady na CO2 zahrnuté v ceně elektřiny (oznámeno pod číslem C(2013) 4420)

7.3.2.4 Doporučení a stanovisko

Doporučení Rady – Podpora využívání a sdílení osvědčených postupů pro přeshraniční videokonference v oblasti justice ve členských státech a na úrovni EU (2015/C 250/01)

Stanovisko Evropského výboru regionů – Normy odměňování zaměstnanců v EU (2016/C 051/04)

Závěry Rady, které doporučují zavedení identifikátoru evropské judikatury (European Case Law Identifier — ECLI) a stanovení minimálního souboru jednotných metadat o judikatuře (2011/C 127/01)

Doporučení ani stanoviska nejsou závazná. Mohou působit jako podnět pro legislativu EU nebo pro legislativu jednotlivých států.

Zkráceně citujeme například

Doporučení Rady 2015/C 250/01

Stanovisko Evropského výboru regionů 2016/C 051/04

případně

Doporučení Rady 2015-C-250-01

Číslo doporučení nebo stanoviska odkazuje, jak ještě uvidíme, na *Úřední věstník EU*.

7.3.2.5 Smlouvy

Smlouvy EU (treaties) jsou základní dokumenty, které jsou podobné federální ústavě.

Evropská unie je založena na zásadách právního státu. Veškerá její činnost podléhá pravidlům stanoveným ve smlouvách, které byly dobrovolně a demokraticky ratifikovány všemi členskými státy Unie. Evropská komise, která navrhuje nové předpisy, například nemůže podávat návrhy týkající se oblastí, jež není upravena některou ze smluv.

Smlouva je právní akt, jehož ustanovení jsou pro členské státy závazná. Smlouvy definují cíle EU a pravidla, jimiž se řídí činnost orgánů Unie. Dále vymezují způsob, jakým jsou přijímána rozhodnutí a také vztah EU vůči členským státům. („Smlouvy EU,“ n.d.)

Jsou rozlišovány tři základní typy smluv

- **zakládající** (founding)
- **pozměňující** (amending)
- **přístupové** (accessing).

Kromě toho existují **další smlouvy** a protokoly.

Příklady **zakládajících** smluv:

Traité instituant la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier (1951)

Treaty on European Union (1992/C 191/01) (= Maastrichtská smlouva, Smlouva o EU)

Zakládající smlouvy se měnily pokaždé, když k EU přistupovaly nové státy.

Příklad **pozměňujících** smluv:

Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství (2007/C 306/01)

Příklady **přístupových** smluv:

Smlouva o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyprské republiky, Lotyšské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Evropské unii (2003/L 236)

Příklady **dalších** smluv:

Smlouva o zřízení společné Rady a společné Komise Evropských společenství (1965)

(= **Smlouva o Evropských společenstvích**)

Schengenské úmluvy (1985)

Treaty establishing a Constitution for Europe (2004/C 310/01)

Listina základních práv Evropské unie (2007/C 303/01)

Konsolidované akty. Některé dokumenty jsou v průběhu let pozměňovány a doplňovány. Vytvářejí tedy celou rodinu dokumentů na jedno téma. Ty jsou zpracovány do jednoho textu s názvem konsolidovaný akt. Toto poslední „úplné“ znění dokumentu však není právně závazné.

Například v roce 2016 vyšlo konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii (tzv. *acquis*). Je vydáno společně s konsolidovaným zněním Smlouvy o fungování EU.

Konsolidovaná znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie (2016/C 202/01)

7.3.2.6 Přípravné akty EU

Jde o dokumenty, které vznikají v různých fázích přípravy právních předpisů EU. Hlavní typy dokumentů

- legislativní návrhy Komise (mají zkratku COM, česky KOM; jde o návrhy zákonů)
- společná stanoviska Komise a Rady (JOIN)
- společná pracovní stanoviska útvarů Komise (SWD = Staff Working Document)

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o budoucnosti DPH: Pro jednodušší, stabilnější a účinnější systém DPH uzpůsobený jednotnému trhu (KOM(2011) 851 v konečném znění)

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o akčním plánu v oblasti DPH – Směrem k jednotné oblasti DPH v EU – Čas přijmout rozhodnutí (COM(2016) 148 final)

Návrh směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2006/112/ES, pokud jde o sazby daně z přidané hodnoty (COM(2018) 20 final)

Společný návrh rozhodnutí Rady o podpisu jménem Evropské unie a prozatímním provádění Dohody o strategickém partnerství mezi Evropskou unií a jejími členskými státy na jedné straně a Japonskem na straně druhé (JOIN/2018/10 final)

Společné sdělení Evropskému Parlamentu a Radě: Prvky strategie EU pro Irák (JOIN/2018/01 final)

Commission staff working document: Environmental Compliance Assurance — scope, concept and need for EU actions Accompanying the document EU actions to improve environmental compliance and governance (SWD/2018/010 final)

V textu zkracujeme například

Sdělení Komise KOM(2011) 851 v konečném znění ...

Návrh směrnice COM(2018) 20 final ...

Společný návrh JOIN/2018/10 final ...

Tyto materiály nejsou publikovány v *Úředním věstníku EU*, ale jako separované dokumenty vydávané Komisí. Odkazujeme na ně pomocí URL. Odkaz zahrnuje číslo dokumentu, například

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=COM:2016:148:FIN>

Tedy například

Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru o akčním plánu v oblasti DPH – Směrem k jednotné oblasti DPH v EU – Čas přijmout rozhodnutí (COM(2016) 148 final). (2016). Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=COM:2016:148:FIN>

7.3.2.7 Bibliografická citace

Nařízení/Směrnice/Rozhodnutí _____. (rok). *Úřední věstník Evropské unie, svazek(L číslo), strany.*
Smlouva/Doporučení/Stanovisko _____. (rok). *Úřední věstník Evropské unie, svazek(C číslo uvnitř řady/číslo dokumentu), strany.*

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů). (2016). *Úřední věstník Evropské unie, 59(L 119), 1-88.*

Regulation (EU) 2016/679 of the European parliament and of the Council, on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). (2016). *Official Journal of the European Union, 59(L 119), 1-88.*

Konsolidovaná znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie. (2016). *Úřední věstník Evropské unie, 59(C 202/01), 1-388.*

Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství. (2007). *Úřední věstník Evropské unie, 50(C 306/01), 1-230.*

Stanovisko Evropského výboru regionů – Normy odměňování zaměstnanců v EU. (2016). *Úřední věstník Evropské unie, 59(C 051/04), 22-24.*

Treaty on European Union. (1992). *Official Journal of the European Union, 35(C 191/01), 1-112.*

Traité instituant la Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier. (1951). Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FR/TXT/PDF/?uri=CELEX:11951K>

Společné sdělení Evropskému Parlamentu a Radě: Prvky strategie EU pro Irák (JOIN(2018) 01 final). (2018). Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=JOIN:2018:1:FIN>

Takřka všechny právní předpisy vydané od roku 1958 jsou uveřejněny v *Úředním věstníku Evropské unie*, jehož anglický název je *Official Journal of the European Union*. Věstník je vydáván takřka denně. Je zveřejňován na stránkách EU (<https://eur-lex.europa.eu/>). Věstník citujeme jako odborný časopis (nikoli tedy jako věstník). Hlavní periodickou jednotku tvoří svazek (volume). Ten odpovídá ročníku. Číslování začíná od roku 1958 (vol. 1). V roce 2018 jde tedy o 61. ročník (= svazek). Věstník je rozdělen na dvě řady, L (právní předpisy) a C (sdělení; communications). V řadě **L** jsou uváděna nařízení, směrnice a rozhodnutí. Ostatní dokumenty jsou uváděny v řadě **C**. Číslování uvnitř řad stoupá v průběhu roku každý den, v němž věstník vychází. Někdy je vydáno i několik čísel denně. Například v roce 2017 byla v obou řadách vydána první čísla 4. 1. 2017. Jsou číslována jako L 001 a C 001. Poslední čísla vyšla 30. 12. 2017 (L 351 a C 448). Stránkování začíná uvnitř každého čísla. V souladu s normami APA (2010) proto uvádíme informaci o svazku a za ní, v závorce, informaci o čísle v rámci řady.

U smluv, doporučení a stanovisek (řada C) můžeme uvést i **číslo článku** uvnitř každého čísla. I když číslování nezačíná s každým článkem a jde tedy o redundantní informaci, je tato informace součástí citace dokumentu v textu. Například z informace C 051/04 ve spojení s informací o v roce (2016) sestavíme zkratku pro citaci: **Stanovisko Evropského výboru regionů 2016/C 051/04**. Jde tedy o čtvrtý článek v čísle C 051 z roku 2016. Kdyby bylo ve stejném čísle publikováno více stanovisek, nebyla by citace bez uvedení čísla článku zcela jednoznačná.

7.3.2.8 Ukázka právního dokumentu

Například jeden právní text zní takto:

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 2, 12 a 13 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31, dále jen „nařízení Dublin III“), jakož i článku 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex) (Úř. věst. 2006, L 105, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 610/2013 ze dne 26. června 2013 (Úř. věst. 2013, L 182, s. 1), (dále jen „Schengenský hraniční kodex“).

Zvýraznil jsem v něm znění dvou nařízeních a odkazy na znění těchto tří nařízeních v *Úředním věstníku EU*.

Druhá citace se týká **článku 5** prvního nařízení v jeho pozměněném znění z roku 2013. Slovní zkratka „Schengenský hraniční kodex“ nyní platí pouze pro text z roku 2013.

V právním textu se odkazuje na *Úřední věstník EU*. My bychom na něj v textu neodkazovali.

Opakovaná citace prvního nařízení v textu by mohla vypadat takto

... nařízení (EU) č. 604/2013 ... nebo **... nařízení Dublin III (2013) ...** případně – v souladu se zvyklostmi právní mluvy – pouze **... nařízení Dublin III ...**

Opakovaná citace druhého nařízení v textu by mohla vypadat takto

... nařízení (EU) č. 610/2013 ... nebo **... Schengenský hraniční kodex (2013) ...**

Bibliografické citace:

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). (2006). *Úřední věstník Evropské unie*, 49(L 105), 1-32.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. (2013). *Úřední věstník Evropské unie*, 56(L 180), 31-59.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 610/2013, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), Úmluva k provedení Schengenské dohody, nařízení Rady (ES) č. 1683/95 a (ES) č. 539/2001 a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008 a (ES) č. 810/2009. (2013). *Úřední věstník Evropské unie*, 56(L 182), 1-18.

7.3.3 Soudní rozhodnutí (judikatura)

Orgánem, který má rozhodující roli při výkladu a provádění zakládajících smluv, je **Soudní dvůr Evropské unie** (SDEU; Court of Justice of the European Union [CJEU]). Tvoří jej dva soudy, **Evropský soudní dvůr** (ESD; European Court of Justice [ECJ], 28 soudců + 11 generálních advokátů) a **Tribunál** (56 soudců; často řeší žaloby proti Parlamentu, Radě nebo Komisi; v tom se podobá správnímu soudu). Soudní dvůr může zasedat v senátech (3 nebo 5 členů), ve velkých senátech (15 členů) a v plénu. Tribunál zasedá obdobně v senátech, ve velkém senátu a v plénu.

Všechna rozhodnutí jsou dostupná ve *Sbírce soudních rozhodnutí* a je možno je získat na webových stránkách dvora (https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/cs/). Kromě toho jsou o jednotlivých případech vydávány i zprávy pro tisk. Stručné verze dokumentů jsou dostupné rovněž v *Úředním věstníku EU*.

7.3.3.1 Žádost o rozhodnutí (Application) a rozhodnutí předsedy ESD

Samotný soudní proces sestává ze tří hlavních částí. V první části obdrží soud *žádost o rozhodnutí*. Této žádosti je přiděleno číslo jednací. Například

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Verwaltungsgerichtshof (Rakousko) dne 15. prosince 2016 – Khadija Jafari, Zainab Jafari (Věc C-646/16)

Tento spor mezi afgánskými sestrami K. a Z. Jafari a Rakouskem je veden u Soudního dvora pod spisovou značkou C-646/16. **C** je zkratkou za Court, tj. Soudní dvůr. Případy vedené u tribunálu mají zkratku **T**. 16 označuje rok, kdy byla žádost podána (2016), 646 pořadové číslo případu.

Sestry se dostaly se svými třemi dětmi ilegálně přes Chorvatsko do Rakouska, kde zažádaly o azyl. Rakouská vláda (Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl) jim azyl odepřela a vrátila je zpět do Chorvatska. Sestry se odvolaly k Soudnímu dvoru EU.

Žádost byla v dalším kroku projednána a **předsedkyně ESD rozhodla**, že bude postoupena k projednání.

7.3.3.2 Stanovisko (Opinion) generálního advokáta

V dalším kroku požádá Soudní dvůr generálního advokáta, aby vypracoval stanovisko. Například generální advokátka E. V. E. Sharpston vypracovala stanoviska k více různým případům týkajícím se žádosti o udělení azylu.

Opinion of Advocate General Sharpston Case C-31/09 Nawras Bolbol v Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal (2010) ...

Opinion of Advocate General Sharpston Case C-490/16 A.S. v Republic of Slovenia and Case C-646/16 Jafari (2017) ...

V druhém případě jde o stanovisko týkající se současně dvou odlišných žádostí o azyl. Druhá z nich je uvedenou žádostí sester Jafariových.

7.3.3.3 Rozsudek (Judgment)

Soudní dvůr vynese rozsudek. Ten je zveřejněn ve třech verzích: v plné verzi, ve zkrácené verzi a ve stručné verzi (v níž je otištěn v řadě C *Úředního věstníku EU*). Kromě toho jsou vydávány i zprávy pro tisk.

Celé znění tohoto rozsudku je uveřejněno i v češtině.

Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 26. července 2017 (žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Verwaltungsgerichtshof – Rakousko) – řízení zahájené Khadijou Jafari a Zainab Jafari (Věc C-646/16)

V rozsudku je (v závorce) uveden název žádosti a dále spisová značka případu (C-646/16).

V textu se používá vždy pouze zkrácená citace

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-646/16 Khadija Jafari a Zainab Jafari ...

Protože tento odkaz nespĺňuje podmínky APA, rozšíříme ho o vročení vynesení rozsudku

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-646/16 Khadija Jafari a Zainab Jafari (2017) ...

Podobně citujeme v textu i rozsudek **Tribunálu**. Například

rozsudek Tribunálu (prvního senátu) ze dne 5. dubna 2017 HB a další v. Evropská komise (Věc T-361/14)

citujeme **rozsudek Tribunálu ve věci T-361/14 HB a další v. Evropská komise (2017)**

7.3.3.4 Bibliografická citace

Ze *Sbírky soudních rozhodnutí* (<http://curia.europa.eu/juris/>) citujeme například

Opinion of Advocate General Sharpston Case C-490/16 A.S. v Republic of Slovenia and Case C-646/16 Jafari. (2017). Dostupné z <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=191320&doclang=en>

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-646/16 Khadija Jafari a Zainab Jafari. (2017). Dostupné z <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?&language=cs&num=C-646/16>

Rozsudek Tribunálu ve věci T-361/14 HB a další v. Evropská komise. (2017). Dostupné z <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?&num=T-361/14>

Urteil des Gerichts in der Rechtssache T-361/14 HB u. a. gegen Europäische Kommission. (2017). Dostupné z <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?&language=de&num=T-361/14>

V *Úředním věstníku EU* je otištěna stručná verze rozsudku (nikoli stanoviska). Citujeme

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-646/16 Khadija Jafari a Zainab Jafari. (2017). *Úřední věstník Evropské unie*, 60(C 309/21), 16.

Soudní dvůr EU vydává u některých případů současně **zprávu pro tisk**. Citujeme

Court of Justice of the European Union. (2017, 8. června). *Advocate General's Opinion in Cases C-490/16 and C-646/16 A.S. v Republic of Slovenia and Jafari v Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl* [tisková zpráva č. 57/17]. Dostupné z <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-06/cp170057en.pdf>

Soudní dvůr Evropské unie. (2017, 26. července). *Rozsudek ve věcech C-490/16 A.S. v. Republika Slovenija a C-646/16 Khadija Jafari a Zainab Jafari* [tisková zpráva č. 86/17]. Dostupné z <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2017-07/cp170086cs.pdf>

7.3.3.5 Celexové číslo: pomocník při vyhledávání a citování dokumentů EU

Celexové číslo (CELEX) je číslo udávající číslování dokumentů z databáze EUR-lex. Toto číslo je užitečné pro vyhledávání dokumentů, *není* však součástí citací v textu ani v bibliografii. Může však být součástí URL. Dokumenty psané v různých jazycích mají stejné celexové číslo.

Seznam všech celexových čísel je možno získat na adrese

https://eur-lex.europa.eu/content/tools/TableOfSectors/types_of_documents_in_eurlex.html

Například celexové číslo **62017CJ0020** sestává z těchto čtyř částí:

číslo sektoru + rok + typ dokumentu + identifikátor dokumentu

Na prvním místě je uvedeno **číslo sektoru**. Je pro něj zavedeno těchto dvanáct kódů:

Číslo sektoru		Číslo sektoru	
1	Treaties (smlouvy)	7	National Implementation
2	External Agreements	8	National Case Law
3	Legislation (právní předpisy)	9	Parliamentary Questions
4	Internal Agreements	0	Consolidated Acts (konsolidované akty)
5	Proposals + other preparatory documents	C	OJC Documents
6	Case Law (judikatura)	E	EFTA Documents

Protože uvedené celexové číslo začíná šestkou (**6**), poznáme, že jde o judikaturu. Následuje informace o **roku podání žádosti** (další čtyři čísla). Zde tedy 2017. Další údaj se týká **typu dokumentu**. Každý sektor přitom má vlastní kódy. Například první sektor (smlouvy), třetí sektor (právní předpisy), pátý sektor (návrhy předpisů) a šestý sektor (judikatura) mají mj. tyto kódy:

Sector 1	
K	Treaty establishing the European Coal and Steel Community (ECSC Treaty) (1951)
A	Treaty establishing the European Atomic Energy Community (EURATOM Treaty) (1957)
E	Treaty establishing the European Economic Community (EEC Treaty) (1957)
B	Smlouva o přistoupení Dánského království, Irska a Spojeného království (1972)
T	Smlouva o přistoupení České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska (2003)
Sector 3	
R	Regulations (nařízení)
L	Directives (směrnice)
D	Decisions (rozhodnutí)
Sector 5	
PC	COM – návrhy právních předpisů (a s nimi související další dokumenty)
JC	dokumenty JOIN
SC	dokumenty SWD
Sector 6	
CC	Opinions of the Advocate-General (stanovisko GA)
CJ	Judgment of the Court of Justice (rozsudek)
CO	Order of the Court of Justice (usnesení)

V našem příkladu jde tedy o rozsudek Evropského soudního dvora (**CJ**).

Poslední část je informací o **čísle jednacím**. Uvádí se vždy čtyřmístné číslo. V uvedeném příkladu jde tedy o judikaturu (6) z roku 2017, konkrétně o rozsudek ESD (CJ) s číslem 0020.

Výjimka: celexová čísla týkající se textu *přístupových smluv* končí **/TXT**. Například **12003T/TXT**.

Rozsudek s celexovým číslem **62017CJ0020** můžeme zpětně přepsat jako **case C-20/17**.

Zadáme-li toto celexové číslo do vyhledávače EUR-lex, získáme znění rozsudku ve všech jazycích, v nichž byl uveřejněn. V češtině například

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-20/17 Vincent Pierre Oberle ...

Tyto znalosti využijeme ale asi častěji opačným způsobem. Máme například

... rozsudek Soudního dvora ve věci C-646/16 Khadija Jafari a Zainab Jafari ...

Snadno z něj sestavíme celexové číslo: **62016CJ0646**

Vložíme-li toto číslo do vyhledávače EUR-lex (<https://eur-lex.europa.eu/homepage.html>), kde je políčko **CELEX number**, obdržíme hledaný dokument.

Ještě rychlejší cestou může být vypsání čísla přímo do URL:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/TXT/?uri=CELEX:62016CJ0646>

Podobně tomu například tato **stanoviska generální advokátky**

Opinion of Advocate General Sharpston Case C-490/16 A.S. v Republic of Slovenia and Case C-646/16 Jafari (2017) ...

proměníme na celexové číslo **62016CC0490**

Požadovaný dokument obdržíme na stránkách

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/TXT/?uri=CELEX:62016CC0490>

Obdobně snadno vytvoříme celexové číslo pro **nařízení EU**

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)

kdy vkládáme **3....R....**, tedy **32016R0679**

Požadovaný dokument obdržíme na stránkách

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>

Víme-li, že dokument existuje i v češtině, můžeme informaci o jazyce vložit přímo do URL:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>

Pokud naopak nevíme, v jakém jazyce je dokument uveřejněn, informaci o jazyce vypustíme.

Stejně snadno vytvoříme i celexové číslo i pro **směrnice**. Z této informace

směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

vytvoříme celexové číslo, kdy vkládáme **3....L....**, tedy **31995L0046**

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/TXT/?uri=CELEX:31995L0046>

Kromě požadovaného dokumentu jsou na stránce uvedeny i informace o změnách předpisu.

Adresy URL zahrnující celexová čísla můžeme v případě soudních rozhodnutí a stanovisek generálních advokátů použít i v bibliografických citacích.

Například

Rozsudek Soudního dvora ve věci C-646/16 Khadija Jafari a Zainab Jafari. (2017). Dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/TXT/?uri=CELEX:62016CJ0646>

7.3.3.6 Evropský indikátor judikatury (ECLI)

V roce 2011 vydala Rada EU doporučení 2011/C 127/01, které se týká zavedení jednotného identifikátoru **evropské judikatury** (European Case Law Identifier [ECLI]). V souladu s tímto doporučením dochází pozvolna ve všech státech EU ke **sjednocení číslování soudních spisů**.

Příklad: **ECLI:EU:C:2018:510**

Jak patrně, sestává indikátor z pěti částí:

- a) zkratka ECLI;
- b) kód země nebo vyšší jednotky; například pro Evropskou unii EU, pro ČR jím je CZ;
- c) kód soudu; například ESD má zkratku C, Tribunál T; Nejvyšší soud NS, Ústavní soud US;
- d) rok rozhodnutí (musí být napsán pomocí čtyř čísel);
- e) pořadové číslo; to může sestávat až z 25 znaků; k interpunkci mohou být použity pouze tečky.

Jednotlivé části indikátoru jsou odděleny dvojtečkami.

V uvedeném případě jde tedy o soudní rozhodnutí Evropského soudního dvora (EU:C), který byl vydán v roce 2018 pod pořadovým číslem 510.

V textu se obvykle první část vynechává a píše se například **EU:C:2013:625 ...**

Jiný příklad: **ECLI:CZ:NS:2011:22.CDO.3110.2010.1**

Jde o rozhodnutí **Nejvyššího soudu ČR**. První čtyři části mají tvar ECLI:CZ:NS:rok rozhodnutí:

tedy zde **ECLI:CZ:NS:2011:**

Následuje **pořadové číslo**, které je upraveným **spisovým číslem** případu. V češtině má tvar

[číslo senátu].[druh věci].[spisové číslo].[ročník].[pořadové číslo rozhodnutí u stejné sp. zn.]

Například **22.CDO.3110.2010.1** je informací, že rozhodnutí vynesl **22** senát, že šlo o věc **Cdo** (dovolání) a že případ je registrován pod pořadovým číslem **3110** z roku **2010**. **Jednička** na konci říká, že šlo o první (nebo jediné) rozhodnutí s touto spisovou značkou v daném roce.

ECLI tedy můžeme přepsat jako **rozhodnutí NS sp. zn. 22 Cdo 3110/2010** z roku **2011**.

Podobně tomu z **rozhodnutí NS sp. zn. 32 Cdo 98/2013 z 3. prosince 2013**

vytvoříme snadno **ECLI:CZ:NS:2013:32.CDO.98.2013.1**

Z **ECLI:CZ:NS:2018:6.TDO.1578.2017.1** snadno vyčteme, že jde o **rozhodnutí NS sp. zn. 6 TDO 1578/2017** z roku **2018**.

Obdobná pravidla mají i ostatní **soudy**. V současné době však přiděluje ECLI kromě Nejvyššího soudu systematicky pouze Ústavní soud.

Například **ECLI:CZ:US:2018:PI.US.27.18.1** je

rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 27/18 z roku 2018.

Mnoho dokumentů získáme díky ECLI ve vyhledávači *European Justice* (https://e-justice.europa.eu/content_ecli_search_engine-430-cs.do).

Kromě toho lze mnoho dokumentů získat přímo pomocí URL. Například

<https://e-justice.europa.eu/ecli/ECLI:CZ:NS:2010:32.CDO.4400.2009.1>

je URL adresou rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 4400/2009 z roku 2010.

Tento odkaz nás pomocí metadat přesměruje na původní URL dokumentu.

S užitkem toho využijeme především při hledání soudních rozhodnutí z jiných zemí a SDEU.

Například **rozsudek Soudního dvora EU ve věci C-551/16 Klein Schiphorst v. Uvw**

má **ECLI:EU:C:2018:200**

Je dobré mít na paměti, že v případě EU neobsahuje ECLI pořadové číslo případu.

Na tento rozsudek budeme přesměrováni z adresy URL

<https://e-justice.europa.eu/ecli/ECLI:EU:C:2018:200>

Odkaz na rozhodnutí německého Spolkového pracovního soudu

Bundesarbeitsgericht Beschluss 1 ABR 4/16

který má **ECLI:DE:BAG:2017:220817.B.1ABR4.16.0**

získáme na adrese

<https://e-justice.europa.eu/ecli/ECLI:DE:BAG:2017:220817.B.1ABR4.16.0>

Rozhodnutí francouzského Nejvyššího správního soudu (Cour de cassation)

Arrêt n° 374 du 05 avril 2018 (17-27.423), Cour de cassation, Première chambre civile

má **ECLI:FR:CCASS:2018:C100374**

Odkaz na něj získáme na adrese

<https://e-justice.europa.eu/ecli/ECLI:FR:CCASS:2018:C100374>

Dnes je tento indikátor uváděn jen u některých soudních rozhodnutí. Lze však očekávat, že postupně budou soudní rozhodnutí ve státech EU citována pouze pomocí tohoto čísla.

Samotný SDEU používá v souladu s vnitřními normami ECLI již dnes. V citaci v textu přitom zkratku ECLI vynechává. Například

Rozsudek ze dne 19. ledna 2010, Co-Frutta v. Komise, T-355/04, EU:T:2010:15, ...

Rozsudek ze dne 25. dubna 2013, Komise v. Slovensko (C-331/11, nezveřejněný, dále jen „rozsudek C-331/11“, EU:C:2013:271), ...

Rozsudek ze dne 15. října 2015, Komise v. Řecko, nezveřejněný, C-167/14, EU:C:2015:684, bod 75

Rozsudek ze dne 4. července 2018, Komise v. Slovensko, C-626/16, EU:C:2018:525, bod 106, ...

Rozsudek ze dne 26. července 2017, Jafari, nezveřejněný, C-646/16, EU:C:2017:586 ...

7.4 Citování právních materiálů Rady Evropy

Rada Evropy (RE; Council of Europe [CoE], Conseil de l'Europe) je mezinárodní institucí spojující 47 evropských států. Jde o instituci, která je zcela nezávislá na EU. Tvoří ji *Parliamentary Assembly* (PACE, 324 členů), *Rada ministrů RE* (ministři zahraničí) a *Evropský soud pro lidská práva* (European Court of Human Rights).

7.4.1 Právní předpisy (legislativa)

Primárním posláním RE není tvorba legislativy, ale udržování a rozvoj základních lidských práv a politických svobod („Rada Evropy,“ 2018). Řídí se přitom *Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod* (*Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms*) z roku 1950. Tuto smlouvu, která známější jako *European Convention on Human Rights*, ratifikovaly všechny státy sdružené v RE.

V textu *Úmlouvu* citujeme například

Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (European Convention on Human Rights [ECHR]), art 3

a dále již například

... ECHR, art 4 nebo **... ECHR as amended, Protocol no 7, art 3**

Podobně jako u ústav neuvádíme ani u této smlouvy vročení.

Úmluvy a smlouvy RE z období 1949 až 2003 byly publikovány v *European Treaty Series* (Europ.T.S., ETS). Od roku 2004 tato série pokračuje pod názvem *Council of Europe Treaty Series* (CETS). Všechny smlouvy lze získat ze stránek RE (<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list>).

Bibliografická citace úmluv RE

Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, ETS No. 005 (1950).
European Social Charter, ETS No. 035 (1961).
Council of Europe Convention on Offences relating to Cultural Property, CETS No. 221 (2017).

Je uváděna zkratka série (ETS, CETS) a číslo smlouvy.

Původní znění smlouvy (včetně například odkazů na stránky) citujeme například takto:

Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. (1950). Dostupné z https://www.echr.coe.int/Documents/Collection_Convention_1950_ENG.pdf

7.4.2 Soudní rozhodnutí (judikatura)

Soud byl zřízen roku 1959 k projednávání případů, v nichž došlo k porušení *Úmluvy*. Rozhoduje v Senátech (7 soudců) nebo ve Velkém senátu (17 soudců). Jeho rozhodnutí jsou *závazná*. Všechna soudní rozhodnutí jsou dostupná ve sbírce soudních rozhodnutí *Human Rights Documentation (HUDOC)* na webových stránkách soudu (<https://hudoc.echr.coe.int/>). Kromě toho jsou o jednotlivých případech vydávány i zprávy pro tisk. Některé vzorové případy jsou zveřejněny rovněž ve sbírce *Reports of Judgments and Decisions*.

Citování dokumentů **v textu** upravuje vnitřní předpis ECtHR (2016). Podle něj v textu citujeme jednotlivé části rozhodnutí například

Perna v. Italy, no. 48898/99

Perna v. Italy (dec.), no. 48898/99

Perna v. Italy [GC], no. 48898/99

Perna v. Italy (dec.) [GC], no. 48898/99

Jména žalobce a žalovaného píšeme kurzívou. Je-li po jménech uveden nějaký údaj v kulaté závorce, jde o specifikaci aktu. Například zkratka (dec.) informuje o tom, že jde o rozhodnutí týkající se přijetí žádosti (decision admissibility). Není-li po jménech uveden žádný údaj v kulaté závorce, jde o **soudní rozhodnutí**. Následuje-li za jmény v hranaté závorce GC, byl případ projednáván ve Velkém senátu (Great Chamber). Jinak byl projednáván v některém ze senátů. Následuje číslo jednací. První číslo je přiděleným pořadovým číslem, druhé je údajem o roku, kdy byla žádost podána (nikoli tedy informací o roku rozhodnutí).

Vlastní citace v textu má například podobu

Perna v. Italy [GC], no. 48898/99, § 39, ECHR 2003-V

Zkratka **ECHR** je zde informací, že případ je publikován ve sborníku *Reports of Judgments and Decisions ECHR*. Následuje vrocení a číslo dílu. Následuje-li po čísle jednací číslo paragrafu, jde o paragraf (sekcí) citovaného dokumentu.

Kapsis and Danikas v. Greece, no. 52137/12, § 34, 19 January 2017

Je-li u případů uvedeno **datum**, jde o rozsudky, které nebyly zveřejněny v *Reports of Judgments and Decisions*.

7.4.2.1 Bibliografická citace

Hassan v. the United Kingdom [GC], no. 29750/09. (2014). In *Reports of Judgments and Decisions* (vol. 6, pp. 1-76). Oisterwijk: Wolf Legal Publishers.

Hassan v. the United Kingdom [GC], no. 29750/09. (2014). In *Reports of Judgments and Decisions* (vol. 6, pp. 1-76). Dostupné ze stránek Evropského soudu pro lidská práva: https://www.echr.coe.int/Documents/Reports_Recueil_2014-VI.pdf

Perna v. Italy [GC], no. 48898/99. (2003). In *Reports of Judgments and Decisions* (vol. 5, pp. 333-362). Berlin: Heymanns.

Perna v. Italy [GC], no. 48898/99. (2003). In *Reports of Judgments and Decisions* (vol. 5, pp. 333-362). Dostupné ze stránek Evropského soudu pro lidská práva: https://www.echr.coe.int/Documents/Reports_Recueil_2003-V.pdf

Handyside v. the United Kingdom, no. 5493/72. (1976, 7. prosince). Dostupné ze stránek Evropského soudu pro lidská práva: <http://hudoc.echr.coe.int/>

Kapsis and Danikas v. Greece, no. 52137/12. (2017, 19. ledna). Dostupné ze stránek Evropského soudu pro lidská práva: <http://hudoc.echr.coe.int/>

Registrar of the Court. (2018, 28. června). *M.L. und W.W. gegen Deutschland* (Beschwerdenummern 60798/10 und 65599/10) [tisková zpráva č. 237/2018]. Dostupné z <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press/>

Registrar of the Court. (2018, 28. června). *Paraskevopoulos v. Greece* (no. 64184/11) [tisková zpráva č. 236/2018]. Dostupné z <https://hudoc.echr.coe.int/eng-press/>

Pro citování rozhodnutí uveřejněných ve sbírce *Reports of Judgments and Decisions* uvádíme vždy v závorce číslo dílu (neboť číslování začíná v každém díle) a strany. Citujeme-li knižní vydání, uvedeme město a vydavatele. Citujeme-li rozhodnutí z internetových stránek Evropského soudu pro lidská práva, uvedeme tento údaj v adrese URL. Dokumenty získáváme pouze z oficiálních stránek instituce.

Rozhodnutí, která nebyla uveřejněna ve sbírce *Reports of Judgments and Decisions*, obdržíme z webových stránek Evropského soudu pro lidská práva. Můžeme odkázat na konkrétní dokument, nebo na adresář, v němž se nalézá archív všech rozhodnutí. V citaci uvádíme přesné datum vydání rozhodnutí.

Některá rozhodnutí jsou stručně zmíněna i ve **zprávách pro tisk**. U těch napíšeme jejich autora (ve smyslu instituce oprávněné k vydávání tiskových zpráv).

7.5 Citování právních materiálů OSN

V OSN má legislativní moc *Valné shromáždění OSN* (UN General Assembly) a soudní moc *Mezinárodní soudní dvůr* v Haagu.

7.5.1 Právní předpisy (legislativa)

7.5.1.1 Rezoluce

Valné shromáždění vydává rezoluce, které jsou závazné pro státy, které jsou členy OSN.

Každá rezoluce má dvě části: **slovní název** a **číslo jednací**. Například

Universal Declaration of Human Rights (A/RES/(III)/217/A) ...

V dokumentech OSN bývá v textu zpravidla používáno pouze číslo jednací rezoluce. Tedy například **... UN GA resolution 217 A (III) ...**

Česky citujeme *Všeobecnou deklaraci lidských práv* například

Podle *Všeobecné deklarace lidských práv (1948) ...*

nebo **... jak uvádí rezoluce VS OSN 217 A (III), *Všeobecná deklarace lidských práv (1948), ...***

nebo **... podle rezoluce 217 A (III) (1948) ...**

Obdobně tomu citujeme například

Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT) of July 1, 1968, ...

nebo **... UN GA resolution 2373 (XXII) (1968), ...**

V seznamu literatury citujeme například jako

Universal Declaration of Human Rights (A/RES/(III)/217/A). (1948). Dostupné z [http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/217\(III\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/217(III))

United Nations Declaration on the elimination of all forms of racial discrimination (A/RES/(XVIII)/1904). (1963). Dostupné z <http://www.un-documents.net/a18r1904>

Treaty on the non-proliferation of nuclear weapons (A/RES/(XXII)/2373). (1968). Dostupné z [https://undocs.org/A/RES/2373\(XXII\)](https://undocs.org/A/RES/2373(XXII))

General and complete disarmament (A/RES/37/99). (1982). Dostupné z <https://undocs.org/A/RES/37/99>

The future we want (A/RES/66/288). (2012). Dostupné z <https://undocs.org/A/RES/66/288>

The situation in Cyprus (S/RES/2430). (2018). Dostupné z <http://research.un.org/en/docs/sc/quick/meetings/2018>

Rezoluce jsou pořádané do sérií **A** (General Assembly) a **S** (Security Council).

RES znamená rezoluci,

(III) (do roku 1976 psáno římskými číslicemi v závorce) znamená, že jde o třetí zasedání Valného shromáždění (OSN byla zřízena v roce 1945, první zasedání se konalo v roce 1946),

217 je pořadové číslo spisu,

písmeno **A** na konci znamená, že jde o první část rezoluce. (Rezoluce č. 217 má celkem 5 částí, A až E; *Deklarace* je první z nich).

7.5.1.2 Smlouvy (treaties)

Kromě rezolucí vydává Valné shromáždění **smlouvy**, které mohou být *multilaterální*, *bilaterální*, nebo *unilaterální* (deklarace týkající se přistoupení určitého státu k multilaterální smlouvě).

Samotnou **Chartu OSN** citujeme v textu jako ústavu, tj. bez vrocení: **U.N. Charter art. 1, para. 3.**

Bibliografická citace může mít v souladu s normami APA například tuto podobu:

Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice. (1945). New York: UN Office of Public Information.

Jednotlivé smlouvy jsou publikovány v sérii smluv (*U.N. Treaty Series*), která má zkratku U.N.T.S. Všechny smlouvy jsou dostupné na stránkách OSN (<https://treaties.un.org/>).

Smlouvy jsou v dokumentech OSN citovány v souladu s *Bluebook*. Tedy například

892 U.N.T.S. 119 (1973)

První číslo informuje o čísle sborníku, druhé o stránce, na níž smlouva začíná. Pro úplnost v textu uvádíme rovněž vrocení. Název této multilaterální smlouvy je

Amendment to Article 61 of the Charter of the United Nations, adopted by the General Assembly of the United Nations in resolution 2847 (XXVI) of 20 December 1971 ...

Jde o dodatek k článku 61 Charty OSN, které přijalo Valné shromáždění OSN v roce 1971.

Z této informace, chceme-li, snadno vytvoříme kód původní rezoluce: **A/RES/2847(XXVI)**

Smlouvy jsou v U.N.T.S. citovány zpravidla s několikaletým zpožděním.

V textu můžeme alternativně citovat název smlouvy například takto

Amendment to Article 61 (1973) ...

Bibliografická citace multilaterální smlouvy podle *Bluebook*:

Amendment to Article 61 of the Charter of the United Nations, adopted by the General Assembly of the United Nations in resolution 2847 (XXVI) of 20 December 1971, 892 U.N.T.S. 119 (1973).

Příklady bilaterálních smluv:

Air Transport Agreement between the Government of the United States of America and the Government of Macau (with annexes) of 3 July 1996, 2870 U.N.T.S. 137 (2012).

Investment Incentive Agreement between the Government of the United States of America and the Government of Bosnia and Herzegovina of 12 July 1996, 2870 U.N.T.S. 201 (2012).

Příklad unilaterální smlouvy:

Declaration recognizing as compulsory the jurisdiction of the International Court of Justice, in conformity with Article 36, paragraph 2, of the Statute of the International Court of Justice. Dili, 21 September 2012. 2870 U.N.T.S. 87 (2012).

V této smlouvě se zavazuje vláda Východního Timoru (hl. m. Dili) k dodržování uvedené jurisdikce.

7.5.2 Soudní rozhodnutí (judikatura)

Mezinárodní soudní dvůr (International Court of Justice [ICJ]) má dvě hlavní funkce:

- rozhodovat mezinárodní spory v souladu s mezinárodním právem (contentious cases)
- poskytovat rady týkající se legislativních otázek (advisory opinions).

Soud sestává z 15 soudců volených na devítileté období, kteří rozhodují buď v plénu, nebo v senátech. Soud čerpá autoritu z Charty OSN (**Charter of the UN**), ze **Statutu ICJ**, který je součástí Charty (je citován jako Statute of the Court), a z **Rules of the Court**. Citace kolísá.

Article 34, paragraph 2, of the Statute of the Court ...

... in Articles 36 (2), 38 (1) and 40 (1) of the Court's Statute ...

Croatia invokes Article 36(1) of the ICJ Statute ...

Article 61, paragraph 4, of the Rules of Court ...

Protože Statut byl vydán jako součást Charter of the UN, je citován včetně vrocení.

Protože Rules byly vydány (v pozměněné verzi) v roce 1978, měli bychom uvést rok 1978, tedy například **Article 61, paragraph 4, of the Rules of Court (1978) ...**

Jednotlivé případy jsou v **textu** citovány

Obligations concerning Negotiations relating to Cessation of the Nuclear Arms Race and to Nuclear Disarmament (Marshall Islands v. United Kingdom)

V souladu s normami APA bychom měli u každého případu uvést vrocení, tedy například

Obligations concerning Negotiations relating to Cessation of the Nuclear Arms Race and to Nuclear Disarmament (Marshall Islands v. United Kingdom) (2016), ...

Při opakování zkracujeme na ***Marshall Islands v. United Kingdom (2016) ...***

... Australia v. France (1974, p. 268, para. 46) ...

Soudní dokumenty jsou vydávány v sérii s názvem *I.C.J. Reports*. Jako součást názvu bývá uveden typ dokumentu. Dokumenty jsou nejprve publikovány separovaně, je v nich však uvedeno stránkování, které budou mít ve vázané verzi. Ta je vydávána ročně.

Legality of the threat or use of nuclear weapons (advisory opinion). (1996). *I.C.J. Reports*, 226-267.

Obligations concerning negotiations relating to cessation of the nuclear arms race and to nuclear disarmament (Marshall Islands v. United Kingdom) (preliminary objections, judgment). (2016). *I.C.J. Reports*, 833-857.

V bibliografické citaci uvedeme název případu, typ aktivity (například rozsudek; v závorce), vrocení, zkratku spisu (*I.C.J. Reports*) a stránkování.

8. Vytvoření seznamu literatury

Základní princip: V seznamu literatury seřadíme nejprve všechny prvky umístěné v citacích na první pozici (tj. především příjmení autora nebo autorů) podle české abecedy. Totožné konfigurace prvků řadíme dále podle vnoření.

Při řazení ignorujeme mezery, apostrofy, rozdělovací znaménka (Hume-Prachut), velikost a formát písma.

Mají-li totožné konfigurace stejná vnoření, řadíme je dále podle měsíců a dnů (jsou-li uvedeny) a dále podle názvů děl. K vnoření následně přepíšeme písmena malé abecedy (řazená od **a** do **z**).

Při řazení názvů institucí (coby autorů děl) a názvů děl ignorujeme členy (a, an, the) na první pozici v názvu.

8.1 Některé zvláštní případy týkající se jmen autorů

1) Mají-li různí autoři stejná příjmení, avšak odlišné zkratky křestních jmen, seřadí se v seznamu literatury abecedně, tedy například

Smith, C. J. (1999). ...

Smith, E. R. (1998). ...

V textu uvádíme v tomto případě i zkratky jmen (Lee, 2018). Citujeme jako **C. J. Smith (1999)** a **E. R. Smith (1998)**, nebo **(C. J. Smith, 1999; E. R. Smith, 1998)**. Totéž platí, jde-li o první autory z více. Pak bychom například v textu napsali **Jak uvádějí C. J. Smith et al. (1999) i E. R. Smith et al. (1998) ...** nebo **(C. J. Smith et al., 1999; E. R. Smith et al., 1998)**

2) Mají-li různí autoři shodu ve zkratkách křestních jmen, uvádějí se u nich v bibliografické citaci celá křestní jména. Ta se dávají do hranatých závorek. Tedy například

Belk, R. [Richard] W. (1998). ...

Belk, R. [Russell] W. (1985). ...

V textu uvádíme celá křestní jména. Píšeme tedy například **Russel W. Belk (1985)**.

3) U některých autorů nikdy neuvádíme zkratky křestních jmen. Patří mezi ně například Platón a Publilius Syrus. Nezkracujeme ani čestný titul Dalai Lama (zde nejde o jméno ani příjmení).

4) Občas se setkáme s tím, že u článků, které nemají uvedeného autora, je v citaci na první pozici uvedena nějaká náhrada jména. Bývá jí zavedená zkratka pro chybějící jméno autora (například německy **O. A.**, ohne Angabe) nebo slovo **Anonym**. Podle norem APA je tento postup nepřípustný. **Anonym, O. A.** atp. můžeme na této pozici psát pouze tehdy, pokud se tak autor skutečně podepsal.

5) Někdy se stane, že určitý autor v jedné publikaci uvádí dvě křestní jména (respektive jejich iniciály), avšak v jiné publikaci uvádí pouze jedno. Publikační manuál s tímto případem nepočítá a tak vzniklé problémy nemají jednoznačné řešení. Máme například určit, zda je správné pořadí A nebo B.

A	B	A	B
Diener, E. (1990)	Diener, E. F. (1980)	Diener, E., & Schwarz, N. (1980)	Diener, E. F. (1990)
Diener, E. F. (1980)	Diener, E. (1990)	Diener, E. F. (1990)	Diener, E., & Schwarz, N. (1980)
Diener, E. F. (2000)	Diener, E. F. (2000)		

Podle expertů z APA platí, že pokud jsme si jisti tím, že jde o stejného autora, pak je v obou případech vhodnější varianta B (Lee, 2017c). Protože je však varianta A v obou případech v lepší shodě s *literou norem*, je správná rovněž.

Obdobný problém nastává, citujeme-li práce od stejného autora, které čerpáme z různých zdrojů a z různých jazyků. Můžeme se například setkat se psáním Xenofon, Xenophon, Xenofón i Xenophón. I v tomto případě píšeme jména tak, jak jsou uvedena v citovaných zdrojích, avšak při řazení v seznamu literatury odhlédneme od variant psaní stejného jména a práce seřadíme podle vnočení.

6) Psaní malých a velkých písmen v některých víceslovných osobních jménech.

Některá **holandská a belgická** jména mají uprostřed výrazy **van, van den, van der, de** (případně **d'**), **ter, ten, te**. V některých případech splynuly tyto výrazy s příjmením. Stejně výrazy se píší v některých jiných jazycích, zejména v **afrikánštině**, velkým písmem.

Pokud je tato částice psána malým písmem, píšeme ji v bibliografické citaci **malým písmem**.

DeBruine, L. M. (2005). Trustworthy but not lust-worthy: Context-specific effects of facial resemblance. *Proceedings of the Royal Society of London, Series B*, 272 (pp. 919–922).

De Houwer, J. (2003). The extrinsic affective Simon Task. *Experimental Psychology*, 50, 77-85.

de Ridder, D. T. D., Lensvelt-Mulders, G., Finkenauer, C. F., Stok, M., & Baumeister, R. F. (2011). Taking stock of self-control: A meta-analysis of how trait self-control relates to a wide range of behaviors. *Personality and Social Psychology Review*, 16, 76–99.

de Waal, F. B. M. (2002). Evolutionary psychology: The wheat and the chaff. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 187–191.

DeWall, C. N., Twenge, J. M., & Gitter, S. A., & Baumeister, R. F. (2009). It's the thought that counts: The role of hostile cognitions in shaping aggression following rejection. *Journal of Personality and Social Psychology*, 96, 45–59.

De Wolff, M., & van IJendoorn, M. H. (1997). Sensitivity and attachment: A meta-analysis on parental antecedents of infant-attachment. *Child Development*, 68, 571–591.

ten Have, P. (2002). Ontology or methodology? Comments on Speer's 'natural' and 'contrived' data: A sustainable distinction? *Discourse Studies*, 4, 527–530.

ter Bogt, T. F. M., Vieno, A., Doornwaard, S. M., Pastore, M. & van den Eijnden, R. J. J. M. (2017). "You're not alone": Music as a source of consolation among adolescents and young adults. *Psychology of Music*, 45, 155-171.

Van Brunschot, E. G., & Kennedy, L. W. (2007). *Risk balance and security*. Thousand Oaks: SAGE.

- Van de** Bongardt, D., **De** Graaf, H., Reitz, E., & Deković, M. (2014). Parents as moderators of longitudinal associations between sexual peer norms and Dutch adolescents' sexual initiation and intention. *Journal of Adolescent Health, 55*, 388–393.
- vanDellen**, M. R., Campbell, W., Hoyle, R. H., & Bradfield, E. K. (2011). Compensating, resisting, and breaking: A meta-analytic examination of reactions to self-esteem threat. *Personality and Social Psychology Review, 15*, 51–74.
- Van den** Bos, K. (2009). Making sense of life: The existential self trying to deal with personal uncertainty. *Psychological Inquiry, 20*, 197–217.
- VandenBos**, G. R., & American Psychological Association. (2007). *APA dictionary of psychology*. Washington, DC: American Psychological Association.
- van der** Kolk, B. A., & **van der** Hart, O. (1989). Pierre Janet and the breakdown of adaptation in psychological trauma. *American Journal of Psychiatry, 146*, 1530–1540.
- van** IJzendoorn, M. H., & Schuengel, C. (1996). The measurement of dissociation in normal and clinical populations: Meta-analytic validation of the Dissociative Experiences Scale (DES). *Clinical Psychology Review, 16*, 365–382.

Uprostřed věty bychom napsali **Na této studii se podíleli i van der Kolk a van der Hart ...**

Avšak větu začínáme vždy **velkým písmem** (APA, 2010, s. 101; Lee, 2012a). Tedy například

Van der Kolk a van der Hart, kteří jsou autory tohoto výzkumu, ...

Obdobně píšeme **německá a francouzská jména**. V němčině píšeme **von, von der** a **zu**, ve francouzštině a španělštině **de**, v italštině **Di, Da**.

de Beauvoir, S. (1949). *Le Deuxième sexe*. Paris : Gallimard.

Di Bella, L., & Crisp, R. J. (2015). Imagining oneself in a stereotyped role may stifle generalized tendencies to support social change. *Social Influence, 10*, 157-167.

DiFonzo, N., Beckstead, J. W., Stupak, N., & Walders, K. (2016). Validity judgments of rumors heard multiple times: the shape of the truth effect. *Social Influence, 11*, 22-39.

Von der Leyen darf Dokortitel behalten. (2016, 9. března). *Zeit Online*. Dostupné z <http://www.zeit.de/politik/deutschland/2016-03/ursula-von-der-leyen-dokortitel-plagiat>

von Thiele Schwarz, U., Hasson, H., & Muntlin Athlin, A. (2016). Efficiency in the emergency department: A complex relationship between throughput rates and staff perceptions. *International Emergency Nursing, 29*, 15-20.

Francouzské **Le, La, Du** a **Des** píšeme vždy velkým prvním písmem, avšak španělské **la** malým.

de la Corte, L. & Giménez-Salinas, A. (2009) Motivos y procesos psicosociales que promueven la violencia y el terrorismo suicidas. *Revista de Psicología Social, 24*, 217-240.

de La Mettrie, J. O. (1748). *L'Homme machine*. Leyde: Luzac.

LaBerge, D., & Samuels, S. J. (1974). Toward a theory of automatic information processing in reading. *Cognitive Psychology, 6*, 293–323.

La Gaipa, J. J. (1987). Friendship expectations. In R. Burnett, P. McGhee, & D. Clarke (Eds.), *Accounting for relationships: Explanation, representation and knowledge* (pp. 134-157). London: Methuen.

Le Bon, G. (1895). *Psychologie des foules*. Paris : Alcan.

LeVine, R. A., & **Le**Vine, S. (2016). *Do parents matter? Why Japanese babies sleep soundly, Mexican siblings don't fight, and American families should just relax*. New York, NY: Public Affairs.

Zkratku **St.** píšeme vždy velkým písmem.

St. Jacques, P. L., Montgomery, D., & Schacter, D. L. (2015). Modifying memory for a museum tour in older adults: Reactivation-related updating that enhances and distorts memory is reduced in ageing. *Memory*, 23, 876–887.

St. John, A. M. , Kao, K., Liederman, J., Grieve, P.G., & Tarullo, A. R. (2017). Maternal cortisol slope at 6 months predicts infant cortisol slope and EEG power at 12 months. *Developmental Psychobiology*, 59, 787-801.

St. Pierre, E. A. (2017). Deleuze and Guattari's language for new empirical inquiry. *Educational Philosophy and Theory*, 49, 1080–1089.

Irské M', Mc, Mac a O' píšeme vždy velkým písmem a nikdy je neoddělujeme od příjmení.

MacGregor, J. (2017). *Hushed* [Kindle DP]. Dostupné z https://www.amazon.com/Hushed-Joanne-Macgregor-ebook/dp/B06XWBM6V8/ref=as_sl_pc_as_ss_li_til?

M'Carthy, J. (1879–1905). *A history of our own times* (Vols. 1-7). London: Chatto & Windus.

McClelland, D. C. (1987). *Human motivation*. Cambridge: Cambridge University Press.

O'Sullivan, L. F., Meyer-Bahlburg, H. F. L., & McKeague, I. W. (2006). The development of the sexual self-concept inventory for early adolescent girls. *Psychology of Women Quarterly*, 30, 139–149.

Arabské Al píšeme velkým písmem, avšak **af, bin, ibn** písmem malým.

af Hjelmsäter, E. R., Granhag, P. A., & Strömwall, L. A. (2009) Was the stranger alone? On how different sources of social influence affect children's memory reports. *Social Influence*, 4, 155-169.

Al-Qaryouti, I. A., Ihmeideh, F. M., **Al** bustami G. J., & Homidi M. A. (2016) Evidence-based strategies to support children's emergent literacy in the Gulf Cooperation Council (GCC) countries. *European Journal of Developmental Psychology*, 13, 545-562

bin Rashid **Al** Maktoum, M. (2016, 15. listopadu). A message of tolerance. Dostupné z <https://sheikhmohammed.ae/en-us/Speeches/Details>

9) Údaje uváděné za příjmením, například jr., sr., I., II., III. nebo IV., jsou uváděny v seznamu literatury, ale nejsou zmiňovány v textu.

Belloq, R. (1926). Shiny things. In B. C. Explorateur Jr. (Ed.), *Artifacts lost and found* [E-reader version] (pp. 210–223). Paris: Gaxotte.

Jones, H. W., Jr., & Jones, H. W., Sr. (1941). My adventures in Alexandretta. *The Journal of Fictional Archeology*, 1, 1–19.

Nuttin, J. M., Jr. (1985). Narcissism beyond gestalt awareness: The name letter effect. *European Journal of Social Psychology*, 15, 353 – 361.

Jemmott, J. B., III, Ditto, P. H., & Croyle, R. T. (1986). Judging health status: The effects of perceived prevalence and personal relevance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50, 899–905.

Lucas, G., I. (2001). *Tinkering with details* (Vol. 1). Hollywood, CA: A.G.F.F.A. Publishing.

Lucas, G., II. (2012). *You can always change it later*. Hollywood, CA: A.G.F.F.A. Publishing.

Roediger, H. L., III, & Karpicke, J. D. (2006). Testenhanced learning: Taking memory tests improve long-term retention. *Psychological Science*, 17, 249-255.

Jsou-li tyto údaje uvedeny za zkratkami křestních jmen, jsou odděleny čárkou. Píšeme tedy například Jones, H. W., Jr., nebo Jemmott, J. B., III. Následují-li bezprostředně za příjmením (jak je tomu zejména tehdy, jde-li o editory), čárkou odděleny nejsou. Pak píšeme například H. W. Jones Jr., nebo J. B. Jemmott III (McAdoo, 2012a).

V textu citujeme například **Lucas (2012)** nebo **(Jones & Jones, 1941)**.

10) Pokud určitou práci citujeme v textu a současně ji využíváme v **metaanalýze**, uvádíme ji v seznamu literatury hvězdičkou (*). Tedy například

*Chan, D. W. (2013). Counting blessings versus misfortunes: Positive interventions and subjective well-being of Chinese school teachers in Hong Kong. *Educational Psychology*, 33, 504–519.

Chen, P. (2011). The effects of counting blessings with a visual-reminder on subjective well-being. *Dissertation Abstracts International*, 71, 6426.

*Cheng, S., Tsui, P. K., & Lam, J. H. M. (2014). Improving mental health in health care practitioners: Randomized controlled trial of a gratitude intervention. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 83, 177–186.

8.2 Některé zvláštní případy týkající se citování názvu děl

1) Nezačíná-li bibliografická citace jménem autora, ale názvem díla, může se stát, že toto dílo začíná číslicí. **Číslici** na začátku názvu čteme stejně, jako by šlo o slovo (tj. 50 čteme jednou jako *fifty*, jindy jako *padesát*). Stejnou číslici proto můžeme umístit v seznamu literatury na různá místa podle jazyka názvu díla (Lee, 2017b). Tedy například:

- 80 Wege in den Zusammenbruch unseres demokratischen Rechtsstaats. (2017, 24. února). Dostupné z <https://philosophia-perennis.com/2017/02/24/Diabetes>. (2017). In *Epocrates Essentials for Apple iOS* (verze 17.7.2) [softwarová aplikace pro mobil]. Dostupné z <http://www.epocrates.com/mobile/iphone/essentials>
- 50 ways to improve the lives of animals. (n.d.). Získáno 25. září 2017 z <http://www.humanedecisions.com/50-ways-to-improve-the-lives-of-animals/>
- 40 legitimate (& unknown) ways to make money from home. (2017, 6. května). Dostupné z <http://moneypantry.com/make-money-at-home/>
- Loučková, I. & Chytil, O. (1999). *Sociální problémy klientů oddělení péče o rodinu a děti v Ostravě, ČR* [výzkumná zpráva]. Ostravská univerzita, Ostrava.
- 100 smartest people in the UAE. (2017, 26. září). *Arabian Business*. Dostupné z <http://www.arabianbusiness.com/lists/100-smartest-people-in-the-uae>
- 50 nejvtipnějších způsobů jak naštvat lidi [hlavní stránka Facebooku]. (n.d.) Získáno 21. září 2017 z <https://www.facebook.com/163949746961678/>

V textu píšeme například **Podle článku „50 ways“ (n.d.), ...**

2) Citujeme-li právní předpisy, řadíme je abecedně. Právní předpisy stejného druhu řadíme dále (a) podle vrocení a následně (b) podle pořadového čísla předpisu.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 72/2017 Sb. m. s., o sjednání Úmluvy Rady Evropy o prevenci terorismu. (2017). In *Sbírka mezinárodních smluv* (s. 7746-7775). Praha: Ministerstvo vnitra.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 74/2017 Sb. m. s., kterým se nahrazuje sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 58/2017 Sb. m. s., o skutečnostech k provádění Dohody mezi Českou republikou a Kanadou o usnadňování dočasných pracovních pobytů mládeže. (2017). In *Sbírka mezinárodních smluv* (s. 7786). Praha: Ministerstvo vnitra.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 75/2017 Sb. m. s., o výpovědi Smlouvy o zdanění příjmů z úspor a jejího prozatímního provádění mezi Českou republikou a Nizozemským královstvím se zřetelem na Nizozemské Antily ve vztahu ke karibské části Nizozemska (ostrov Bonaire, Sint Eustatius a Saba). (2017). In *Sbírka mezinárodních smluv* (s. 7787). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. (1993). In *Sbírka zákonů* (s. 914-933). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 561/2004, o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). (2004). In *Sbírka zákonů* (s. 10262-10325). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 40/2009, trestní zákoník. (2009). In *Sbírka zákonů* (s. 353-464). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. (2012). In *Sbírka zákonů* (s. 1026-1368). Praha: Ministerstvo vnitra.

Zákon č. 297/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů. (2017). In *Sbírka zákonů* (s. 3226). Praha: Ministerstvo vnitra.

8.3 Etické zásady týkající se tvorby bibliografické citace

K hlavním etickým zásadám týkajícím se bibliografických citací patří

- nikdy nepřipisujeme ke svým pracím nikoho, kdo se na nich nepodílel
- nikdy se nenecháváme připsat jako spoluautoři u prací, na nichž jsme se nepodíleli
- nikdy neopomineme připsat nikoho, kdo se na práci podílel
- necitujeme práce, které na naše myšlení a na náš výzkum neměly vliv
- necitujeme své vlastní práce, které se nevztahují k současné studii
- nesnažíme se ovlivnit druhé, aby citovali naše práce.

Pro rozbor etických problémů, s nimiž se studenti v této souvislosti někdy setkávají, viz například Barnett a Edwards (2016) a Roig (2015).

8.4 Co a kde uvádíme a co ne?

8.4.1 Co uvádíme v textu, ale ne v seznamu literatury?

Jak již bylo řečeno, v seznamu literatury neuvádíme *osobní sdělení*, *díla uváděná v přímé* ani *v sekundární citaci*, *přímé odkazy na URL* ani *odkazy na hashtagy*.

V seznamu literatury není dále třeba uvádět odkazy na *klasické práce* (například řecké a římské) ani na *klasické náboženské texty*, jako je například Bible a Korán (APA, 2010, s. 179; Lee, 2009b). Používáme *standardizované citování*. Můžeme tedy například napsat

... k základním pilířům sociálního řádu patří norma týkající se zákazu krást, která je doložená již v nejstarších písemných památkách (Egyptská kniha mrtvých, kap. 125; Exodus 20,15; Chammurapiho zákoník, čl. 22) ...,

a v seznamu literatury tato díla neuvést. Pokud bychom ovšem z díla citovali přímo, museli bychom v seznamu literatury citovanou práci uvést.

V seznamu literatury neuvádíme ani *zdroje statistických dat v metaanalýze* (pokud nejsou současně zmiňovány v hlavním textu).

V seznamu literatury neuvádíme *v textu citované strany, kapitoly, odstavce* atp. Je chybné napsat například Platón. (2005). *Ústava* (4. opr. vyd., F. Novotný, překl.). Praha: Oikumené, s. 55., nebo Dalai Lama. (2010). *The art of happiness: A handbook for living* (kap. 3). Sydney: Hachette.

8.4.2 Co uvádíme v seznamu literatury, ale ne v textu?

V seznamu literatury uvádíme (v závorce) spolupracovníky hlavního autora, autory revidovaného vydání atp. V textu je však neuvádíme. Například dílo

Liddell H. G., & Scott, R. (revised by H. S. Jones with the assistance of R. McKenzie). (1996). *A Greek-English lexicon* (9th ed., with a revised supplement). Oxford: Clarendon Press.

citujieme v textu jako **Liddell a Scott (1996)**.

8.4.3 Co neuvádíme v seznamu literatury ani v textu?

V textu ani v seznamu literatury není třeba odkazovat na standardní software a programovací jazyky, jako jsou například MS Word, MS Excel, SPSS, SAS, Java či Adobe Photoshop.

Studenti tedy nemusejí uvádět, že k analýze dat použili MS Excel nebo SPSS. Pokud tuto informaci **v textu** uvedou, měli by v něm uvést i číslo verze, s níž pracují.

8.4.4 Výjimky pro psaní bakalářských a diplomových prací na PVŠPS

- u časopiseckých článků nemusíme v seznamu literatury uvádět DOI ani URL
- názvy citovaných prací, jejichž originály jsou ve slovenštině, angličtině, němčině nebo francouzštině, nemusíme překládat do češtiny
- v textu můžeme uvádět u citace přednášky *přednáška* namísto *osobní sdělení*

8.5 Některé zásady pro vytváření seznamu citovaných zdrojů

Názvy časopisů nikdy nezkracujeme.

Nikdy neuvádíme ISBN ani ISSN.

V seznamu nerozlišujeme internetové zdroje od zdrojů ostatních (nevytváříme odlišné seznamy).

Práce řadíme podle české abecedy (například **ch** následuje po **h**). (Rozdíl oproti normám APA)

Respektujeme jazykové normy jednotlivých dokumentů. (Rozdíl oproti normám APA)

DOI nebo URL uvádíme *povinně* pouze u ryze elektronických zdrojů. (Rozdíl oproti normám APA)

Názvy psané ve slovenštině, angličtině, němčině nebo francouzštině nepřekládáme. (Rozdíl oproti normám APA. Podle těch se ze všech cizích jazyků překládá do angličtiny)

8.6 Některé otevřené otázky

8.6.1 Kdy jde a kdy nejde o seznam „literatury“?

V češtině používáme slovo „citace“ běžně jak pro citace pasáže **v textu** (quotation), tak pro citace prací uvedených **v seznamu literatury**, tedy pro tzv. bibliografické citace (references). Ty odkazují na **zdroje** (například prostřednictvím URL). Soubor těchto (*bibliografických*) citací je zpravidla uváděn v *Seznamu literatury*. Přísně vzato jsou však tato označení správná pouze pro citování literárních zdrojů, nikoli pro citování blogů, tweetů, fotografií, videí atp. V textu lze patrně používat slovo „citace“ i v tomto širším slova smyslu, avšak pro seznam těchto (tj. i nebibliografických) citací by bylo patrně vhodné jiné označení. Něco jako „Seznam v práci citovaných zdrojů“ či „Seznam literatury a dalších citovaných zdrojů“. Normy APA používají pro bibliografické citace i pro jejich soupis stejný termín - *references* (2010, s. 37).

Doporučení: Pokud seznam nesestává pouze z odkazů na literární zdroje, je vhodnější použít jiné označení, například *Reference*, *Odkazy* nebo *Citované zdroje*. Ačkoli to není v souladu s českým územ, je to v souladu jak s charakterem citovaných prvků, tak s normami APA.

8.6.2 Je spojka „&“ součástí seznamu autorů?

Norma APA neřeší, zda v seznamu literatury započítávat spojku **&**. Některé časopisy ji započítávají. Spojka **&** se pak čte zřejmě *and* a v abecedě předchází za ní následující písmena:

Locke, E. A., & Latham, G. P. (1990). *A theory of goal setting & task performance*. Prentice-Hall.

Locke, E. A., Cartledge, N., & Knerr, C. S. (1970). Studies of the relationship between satisfaction, goal-setting, and performance. *Organizational Behavior and Human Performance*, 5, 135–158.

V časopisech vydávaných APA se tato spojka zpravidla nezapočítává.

Pronin, E., Gilovich, T., & Ross, L. (2004). Objectivity in the eye of the beholder: Divergent perceptions of bias in self versus others. *Psychological Review*, 111, 781–799.

Pronin, E., & Kugler, M. B. (2007). Valuing thoughts, ignoring behavior: The introspection illusion as a source of the bias blind spot. *Journal of Experimental Social Psychology*, 43, 565–578.

Doporučení: Spojku **&** (ani její ekvivalenty, například *et*) v seznamu autorů nezapočítávat (viz rovněž Couture, 2017, s. 9).

8.6.3 Co překládáme a co ne, kdy provádíme transliteraci a kdy ne

8.6.3.1 Části bibliografické citace, které nepřekládáme do češtiny

Názvy prací, jejichž originály jsou ve **slovenštině, angličtině, němčině** nebo **francouzštině**, do češtiny překládat můžeme, ale nemusíme. Názvy prací, jejichž originály jsou v nějakém jiném jazyce, překládáme.

V souladu s tím nemusíme překládat zkratky uvedené v tabulce 10.

Tabulka 10 Zkratky, které v seznamu literatury nemusíme překládat (+ český ekvivalent)

anglicky	německy	francouzsky	česky
ed.	Aufl.	éd.	vyd.
2nd ed., 3rd ed.	2. Aufl., 3. Aufl.	2 ^e éd., 3 ^e éd.	2. vyd., 3. vyd.
Ed. (Eds.)	Hrsg.	dir., éd.	ed.
In	In	Dans	In
Transl.	Übers.	trad.	překl.
Vol. (Vols.)	Bd. (Bde.)	vol.	díl, sv., roč., vol.*
No.	Nr.	n ^o	č.
p. (pp.)	S.	p.	s.
para., §	Abs.	paragr.	odst., paragr., §
chap.	Kap.	chap.	kap.
Suppl.	Suppl., Beiheft	suppl.	suppl.*

* Zkratku *suppl.* používáme pro latinské *supplémentum*, zkratku *vol.* pro latinské *volūmen*

Tyto zkratky překládáme povinně z jazyků, které nejsou psány latinkou (tj. například z řečtiny nebo z japonštiny).

8.6.3.2 Části bibliografické citace, které píšeme vždy česky

V bibliografické citaci píšeme vždy česky

- **datum** publikování díla
- všechny údaje, které umístíme v **hrnatých závorkách** do bibliografické citace (například překlad názvu knihy, informace o tom, že jde počítačový software, manuál nebo výzkumnou zprávu, atp.)
- frázi uvádějící URL.

8.6.3.3 Části bibliografické citace, u nichž ne/provádíme transliteraci

Transliteraci provádíme u jmen **autorů**, u **názvu časopisů** (nikdy je nepřekládáme), u jmen **měst** a u **názvů vydavatelství**.

Transliteraci **nelze** použít v URL. Například

<https://ru.wikipedia.org/wiki/Психология>

nelze napsat jako

<https://ru.wikipedia.org/wiki/Psichologija>

neboť žádná taková webová stránka na ruské wikipedii neexistuje.

9. Citované zdroje

- Academic dishonesty. (2017, 14. října). In *Wikipedia*. Dostupné z https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Academic_dishonesty&oldid=805243869
- American Psychological Association. (n.d.). Supplementing your article with online material. Získáno 18. října 2017 z <http://www.apa.org/pubs/authors/supp-material.aspx>
- American Psychological Association. (2010). *Publication manual of the American Psychological Association* (6th ed.). Washington, DC: Author.
- American Psychological Association. (2012). *APA style guide to electronic references* (6th ed.). Washington, DC: Author.
- American Psychological Association. (2017). *Ethical Principles of Psychologists and Code of Conduct*. Dostupné z <http://www.apa.org/ethics/code/ethics-code-2017.pdf>
- Anonymous academic. (2017, 27. října). Plagiarism is rife in academia, so why is it rarely acknowledged? *The Guardian*. Dostupné z <https://www.theguardian.com/higher-education-network/2017/oct/27/>
- Bailey, J. (2014, 7. srpna). The perfect plagiarism apology ... which I am yet to see. Dostupné z <https://www.plagiarismtoday.com/2014/08/07/>
- Barnett, J. E., & Edwards, K. (2016). The ethics of scholarship: Some words of caution. *Psychotherapy Bulletin*, 51(2), 29-40.
- Becker, D. (2012, 4. října). Cite what you see, cite what you use [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2012/10/cite-what-you-see-cite-what-you-use.html>
- Becker, D. (2016, 21. března). How to cite a chapter written by someone other than the book's authors [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2016/03/>
- Bertram-Gallant, T. (přednášející). (2017, 22. června). Where next? Integrity for the "real world" [video podcast]. Dostupné z <http://www.plagiarism.org/video/where-next-integrity-for-the-real-world>
- The bluebook: A uniform system of citation* (20th ed.). (2015). Cambridge: Gannett House.
- British Psychological Society. (2014). *Code of Human Research Ethics*. Leicester: Author.
- Carey, B. (2011, 2. listopadu). Fraud case seen as a red flag for psychology research. *New York Times*. Dostupné z <http://www.nytimes.com/2011/11/03/health/research/noted-dutch-psychologist-stapel-accused-of-research-fraud.html>
- Chu, J. (moderátor), & Stevens, J. (host). (2017, 1. června). Why students plagiarize? [video podcast]. Dostupné z <http://www.plagiarism.org/video/why-students-plagiarize>
- Chu, J. (moderátor), & Swensen, R. (host). (2017, 31. května). Plagiarism spectrum drill-down [video podcast]. Dostupné z <http://www.plagiarism.org/understanding-plagiarism>
- Citer selon les normes de l'APA* [webové stránky]. (n.d.). Dostupné z <http://guides.bib.umontreal.ca/disciplines/20-Citer-selon-les-normes-de-l-APA>
- Committee on Science, Engineering, and Public Policy. (2009). *On being a scientist : A guide to responsible conduct in research* (3rd ed.). Washington, DC: The National Academies Press.
- Cooper, H. (2016, 12. května). Principles of good writing: Avoiding plagiarism [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2016/05/>
- Couture, M. (2017). *Normes bibliographiques. Adaptation française des normes de l'APA (selon la 6e édition du Publication Manual, 2010)*. Dostupné z http://benhur.teluq.quebec.ca/~mcouture/apa/normes_apa_francais.pdf
- Deutsche Gesellschaft für Psychologie. (2016). *Richtlinien zur Manuskriptgestaltung* (4. Aufl.). Göttingen: Hogrefe.

- European Court of Human Rights. (2016, leden). *Note explaining the mode of citation and how to refer to the judgments and decisions of the Court (old and new)*. Dostupné z https://www.echr.coe.int/Documents/Note_citation_eng.pdf
- Farrokhi, F. (2009). Plagiarism: Where unawareness makes a lame excuse. *Archives of Iranian Medicine*, 12, 176-178.
- Fiedler, K., & Schwarz, N. (2016). Questionable research practices revisited. *Social Psychological and Personality Science*, 7, 45-52.
- Hume-Pratuch, J. (2010a, 14. ledna). The generic reference: When? [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2010/01/the-generic-reference-when.html>
- Hume-Pratuch, J. (2010b, 1. dubna). There's an art to it [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2010/04/>
- Hume-Pratuch, J. (2012a, 24. května). The writing dead: How to cite a deceased (yet strangely prolific) author [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2012/05/>
- Hume-Pratuch, J. (2012b, 2. srpna). How to cite materials from meetings and symposia [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2012/08/>
- Hume-Pratuch, J. (2012c, 27. září). How to cite course packs, custom textbooks, and other classroom compendiums [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2012/09/>
- Hume-Pratuch, J. (2013, 8. srpna). How to cite the DSM–5 in APA Style (updated) [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2013/08/>
- International Center for Academic Integrity. (2013). *The fundamental values of academic integrity* (2nd ed.). Dostupné z http://www.academicintegrity.org/icai/assets/Revised_FV_2014.pdf
- Jackson, P. (2009, 24. září). What to use—The full document URL or home page URL? [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2009/09/>
- Janda, V. (2009, 2. listopadu). Plagiátorům tituly zůstanou, zákon je vzít nemůže. *Plzeňský deník*. Dostupné z https://plzensky.denik.cz/zpravy_region/plagiatorum-tituly-zustanou-zadny-zakon200911-c1e8.html
- John, L. K., Loewenstein, G., & Prelec, D. (2012). Measuring the prevalence of questionable research practices with incentives for truth telling. *Psychological Science*, 23, 524-532.
- Koul, R. (2008). *Dimensions of plagiarism* (version 2) [dotazník]. Dostupné z <http://dimensions-of-plagiarism.wikispaces.com/>
- Krupa, T. (2012, 13. prosince). How to cite different groups of authors with the same lead author and publication date? [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2012/12/>
- Krupa, T. (2013, 7. listopadu). Is it sometimes okay to begin a sentence with a lowercase letter? Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2013/11/>
- Lee, C. (2009a, 22. září). A DOI and URL flowchart [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2009/09/a-doi-and-url-flowchart.html>
- Lee, C. (2009b, 31. prosince). Happy holiday citing: Citation of classical works [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2009/12/>
- Lee, C. (2010, 7. ledna). The generic reference: Who? [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2010/01/the-generic-reference-who.html>
- Lee, C. (2011a, 25. února). Books and book chapters: What to cite? [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2011/02/books-and-book-chapters-what-to-cite.html>
- Lee, C. (2011b, 20. října). Reference twins: Or, how to cite articles with the same authors and same year [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2011/10/>

- Lee, C. (2011c, 3. listopadu). The proper use of et al. in APA Style [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2011/11/>
- Lee, C. (2012a, 23. února). How to capitalize author names in APA Style [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2012/02/>
- Lee, C. (2012b, 17. května). Missing pieces: How to write an apa style reference even without all the information [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2012/05/>
- Lee, C. (2013, 18. října). How to cite social media in APA Style (Twitter, Facebook, and Google+) [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2013/10/>
- Lee, C. (2014a, 22. května). “Me, me, me”: How to talk about yourself in an APA Style paper [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2014/05/>
- Lee, C. (2014b, 4. listopadu). Lost in translation: Citing your own translations in APA Style [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2014/11/>
- Lee, C. (2015a, 5. května). How to cite an article with an article number instead of a page range [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2015/05/>
- Lee, C. (2015b, 28. října). An abbreviations FAQ [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2015/10/an-abbreviations-faq.html>
- Lee, C. (2016a, 15. srpna). Periods in reference list entries [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2016/08/>
- Lee, C. (2016b, 30. listopadu). Writing website in-text citations and references [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2016/11/>
- Lee, C. (2017a, 1. února). How to cite the Uptodate database in APA Style [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2017/02/>
- Lee, C. (2017b, 12. dubna). How to alphabetize a number [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2017/04/>
- Lee, C. (2017c, 10. května). What’s in a name? Inconsistent formats and name changes [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2017/05/>
- Lee, C. (2018a, 27. února). What’s in a name? Authors with the same surname [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2018/02/>
- Lee, C. (2018b, 16. července). How to quote research participants in translation [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2018/07/>
- Lee, C., & Hume-Pratuch, J. (2013, 22. srpna). Let’s talk about research participants [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2013/08/>
- Legislativní pravidla vlády. (1998). Dostupné ze stránek Vlády České republiky: https://www.vlada.cz/assets/ppov/lrv/legislativn__pravidla_vl_dy.pdf
- Levin, J. R. (2011). Ethical issues in professional research, writing, and publishing. In A. T. Panter & S. K. Sterba (Eds.), *Handbook of ethics in quantitative methodology* (pp. 463-492). New York, NY: Routledge.
- Levin, J. R., & Marhsall, H. H. (1993). Publishing in the *Journal of Educational Psychology*: Reflections at midstream [editorial]. *Journal of Educational Psychology*, 85, 3-6.
- Martin, P. W. (2017). *Introduction to basic legal citation*. Dostupné z <https://www.law.cornell.edu/citation/basic-legal-citation.pdf>
- McAdoo, T. (2010a, 25. března). How to cite direct quotations [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2010/03/>
- McAdoo, T. (2010b, 4. dubna). Using Brackets in APA Style References [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2010/04/>

- McAdoo, T. (2012a, 29. března). Jr., sr., and other suffixes in APA Style [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2012/03/>
- McAdoo, T. (2012b, 25. října). How to cite a podcast [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2012/10/>
- McAdoo, T. (2016a, 23. února). How to cite a TED Talk in APA Style [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2016/02/how-to-cite-a-ted-talk-in-apa-style.html>
- McAdoo, T. (2016b, 5. dubna). How to cite a blog post in APA style [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2016/04/how-to-cite-a-blog-post-in-apa-style.html>
- McAdoo, T. (2016c, 7. dubna). How to cite a blog comment in APA style [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2016/04/how-to-cite-a-blog-comment-in-apa-style.html>
- McAdoo, T. (2017a, 1. března). DOI display guidelines update (March 2017) [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2017/03/>
- McAdoo, T. (2017b, 29. března). How to create references when words in the title are italicized [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2017/03/>
- McAdoo, T. (2017c, 15. června). Creating a reference for a work published with a typo in the title [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2017/06/>
- McBride, K. (host), & Chu, J. (moderátor) (2017, 1. června). Teaching originality and critical thinking [video podcast]. Dostupné z <http://www.plagiarism.org/video/teaching-originality-critical-thinking>
- McIntyre, A. (2004). *Ztráta ctnosti*. Praha: Oikumené. (Originál byl publikován v roce 1981 s názvem *After virtue: A study in moral theory*)
Dostupné z <https://www.gpo.gov/fdsys/granule/CFR-2012-title45-vol3/CFR-2012-title45-vol3-part689/content-detail.html>
- O'Boyle, E. H., Jr., Banks, G. C., & Gonzalez-Mulé, E. (2014). The Chrysalis effect: How ugly initial results metamorphosize into beautiful articles. *Journal of Management*, 43, 376-399.
- Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. Oxford: Oxford University Press.
- Pražská vysoká škola psychosociálních studií. (n.d.). *Bakalářská a diplomová práce. Informativní text pro studující Bc. a NMgr. studia na Pražské vysoké škole psychosociálních studií*. Dostupné z <http://www.pvpsps.cz/studuji-pvpsps/informace-ke-studiu-a-praxi/>
- Provost, M. A., Alain, M., Leroux, Y. et Lussier, Y. (2016). *Normes de présentation d'un travail de recherche*. (5° éd.). Trois-Rivières : Les Éditions SMG.
- Research Misconduct, 67 F. R. 11937, 45 C. F. R. 689 (2002).
- Rada Evropy. (2018, 20. května). In *Wikipedie*. Dostupné z https://cs.wikipedia.org/wiki/Rada_Evropy
- Roig, M. (2015). *Avoiding plagiarism, self-plagiarism, and other questionable writing practices* (2nd rev. ed.). Dostupné z <https://ori.hhs.gov/sites/default/files/plagiarism.pdf>
- Samuelson, P. (1994, srpen). Self-plagiarism or fair use? *Communications of ACM*, 37(8), 21-25.
- Schwartz, B., & Sharpe, K. E. (2010). *Practical wisdom: The right way to do the right thing*. New York, NY: Riverhead Books.
- Smlouvy EU. (n.d.). Získáno 25. června 2018 z oficiálních stránek Evropské unie: https://europa.eu/european-union/law/treaties_cs
- Spycher, F. (2016). *Citation dans le texte et liste de references. Guide pratique inspiré du manuel APA* (revision 1.3). Dostupné z https://www.hepfr.ch/sites/default/files/guide_apa_hepfr_fr_3.pdf

- Stefanie. (2010a, 8. dubna). Beneficial supplements [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2010/04/>
- Stefanie. (2010b, 26. srpna). Apples to תפוחים [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2010/08/>
- Stefanie. (2011, 27. října). How to create a reference for a Youtube video [blog post]. Dostupné z <http://blog.apastyle.org/apastyle/2011/10/how-to-create-a-reference-for-a-youtube-video.html>
- Šedá literatura. (2017, 13. února). In *Wikipedie*. Dostupné z https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Šedá_literatura&oldid=14677575
- Turnitin. (2012). The plagiarism spectrum: Tagging 10 types of unoriginal work [infograf]. Dostupné z http://turnitin.com/assets/en_us/media/plagiarism_spectrum.php
- Turnitin. (2015). *The plagiarism spectrum: Instructor insights into the 10 types of plagiarism* [white paper]. Dostupné z http://www.turnitin.com/en_us/resources/category/preventing-plagiarism
- Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. (2011). *ČSN ISO 690. Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Autor.
- Yu, H., Glanzer, P. L., Sriram, R., Johnson, B. R., & Moore, B. (2017). What contributes to college students' cheating? A study of individual factors. *Ethics & Behavior*, 27, 401–422.